

Facultade de Ciencias Xurídicas e do Traballo

Información xeral do centro

Pode atopar toda a información do centro e as titulacións na páxina web:

<https://fccxxt.webs.uvigo.es>

Grao en Dereito

Materias

Curso 1

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V08G081V01101	Informática: Novas tecnoloxías aplicadas ao dereito	1c	6
V08G081V01102	Dereito: Teoría do dereito	1c	9
V08G081V01103	Dereito: Dereito constitucional I	1c	9
V08G081V01104	Dereito: Dereito romano	1c	6
V08G081V01201	Economía: Principios de economía	2c	6
V08G081V01202	Empresa: Fundamentos de contabilidade e finanzas	2c	6
V08G081V01203	Dereito: Introducción ao dereito civil e dereito da persoa	2c	6
V08G081V01204	Dereito: Dereito constitucional II	2c	6
V08G081V01205	Historia: Historia do dereito	2c	6

Curso 2

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V08G081V01301	Dereito civil I. Obrigas e contratos	1c	6
V08G081V01302	Dereito penal I	1c	9
V08G081V01303	Dereito internacional público	1c	9
V08G081V01304	Dereito da Unión Europea	1c	6
V08G081V01401	Dereito administrativo I	2c	9
V08G081V01402	Dereito penal II	2c	6
V08G081V01403	Sistema xudicial español e proceso civil	2c	9

V08G081V01404	Dereito civil II. Dereitos reais	2c	6
---------------	----------------------------------	----	---

Curso 3

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V08G081V01501	Dereito civil III. Familia e sucesións	1c	6
V08G081V01502	Dereito mercantil I	1c	9
V08G081V01503	Dereito administrativo II	1c	6
V08G081V01504	Dereito do traballo e da seguridade social	1c	9

Curso 4

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V08G081V01601	Dereito procesual penal	1c	6

Curso 3

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V08G081V01602	Dereito internacional privado	2c	9
V08G081V01603	Dereito financeiro e tributario I	2c	9
V08G081V01605	Fundamentos de administración de empresas	2c	6
V08G081V01606	Macroeconomía	2c	6

Curso 4

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V08G081V01701	Dereito financeiro e tributario II	1c	6
V08G081V01702	Dereito mercantil II	1c	6
V08G081V01931	Dereito concursal	1c	6
V08G081V01932	Propiedade industrial e competencia	1c	6
V08G081V01933	Métodos alternativos de resolución de conflitos no ámbito empresarial	1c	6
V08G081V01934	Responsabilidade civil da actividade empresarial e profesional	2c	6
V08G081V01935	Dereito marítimo	2c	6
V08G081V01936	Dereito do comercio internacional	2c	6
V08G081V01937	Tutela procesual do crédito	2c	6
V08G081V01941	Dereito penal de empresa	1c	6
V08G081V01942	Dereito da seguridade social	1c	6
V08G081V01943	Responsabilidade penal e administrativa no ámbito financeiro-tributario	1c	6
V08G081V01944	Réxime fiscal da empresa	2c	6
V08G081V01945	Dereito administrativo económico	2c	6
V08G081V01946	Constitución económica	2c	6

V08G081V01947	Réxime xurídico da responsabilidade patrimonial da administración (contractual e extracontractual)	2c	6
V08G081V01981	Prácticas externas	2c	6
V08G081V01991	Traballo de Fin de Grao	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Informática: Novas tecnoloxías aplicadas ao dereito				
Materia	Informática: Novas tecnoloxías aplicadas ao dereito			
Código	V08G081V01101			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Informática			
Coordinador/a	Rodríguez Damian, Amparo			
Profesorado	Ibáñez Paz, Regina Rodríguez Damian, Amparo			
Correo-e	damian@uvigo.es			
Web	http://https://moovi.uvigo.gal/			
Descrición xeral	Fornecer aos xuristas das ferramentas e os coñecementos apropiados para saber resolver, na práctica profesional, os problemas relacionados co uso das novas tecnoloxías. As competencias básicas adquiridas serán de gran utilidade aos alumnos, tanto para os seus estudos universitarios, como para o seu futuro exercicio profesional, no ámbito público ou privado.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
C22	CE28 - Dominar as novas tecnoloxías aplicadas ao dereito
C23	CE29 - Ser capaz de manexar fontes xurídicas informatizadas
D1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
D3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
D4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.

Resultados previstos na materia	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Coñecer e comprender os principios e conceptos básicos de Informática e a súa relación co Dereito.	A1 A3 A4 A5 C22 D4
Desenvolver habilidades e destrezas para a procura e tratamento da información xurídica.	A2 A4 A5 C22 C23
Manexar ferramentas informáticas apropiadas para o desenvolvemento profesional no ámbito xurídico.	A2 A4 A5 C22 D1 D3
Desenvolver a capacidade para traballar, colaborar e cooperar en contornas dixitais.	A2 A4 A5 C22 D1 D3 D4

Contidos

Tema

CONTIDOS TEÓRICOS.

Relación entre informática e Dereito.	1.1. Introducción. 1.2. Informática xurídica. 1.3. Dereito informático. 1.4. Informática forense.
Compoñentes dun sistema informático.	2.1. Definición e elementos dun sistema informático. 2.2. Estrutura dos computadores
Aplicacións informáticas. Uso de software.	3.1. Introducción. 3.2. Aplicacións de usuario. 3.3. Programas específicos para avogados. 3.3.1. Bases de datos xurídicas. 3.3.2. Xestión de despachos de avogados. 3.3.3. Intelixencia artificial xenerativa aplicada ao dereito.
Novas tecnoloxías de información e comunicación.	4.1. Redes de Computadores. 4.2. Internet.
A seguridade nos computadores.	5.1. Conceptos básicos de seguridade informática. 5.2. Configuración segura dun computador. 5.3. Seguridade na rede.

CONTIDOS PRÁCTICOS.

Novas tecnoloxías para a procura de información (informática xurídica documental).	Bases de datos xurídicas. Outras fontes de información xurídica.
Aplicacións informáticas específicas para o exercicio profesional no ámbito do Dereito.	Edición de documentos. Análise de datos.
Habilidades para o uso dos recursos proporcionados polas redes de computadores	Ferramentas de ofimática en liña. Ferramentas colaborativas. Intelixencia artificial xenerativa aplicada ao dereito.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	12	41.75	53.75
Seminario	18	15	33
Presentación	6.5	3.25	9.75
Lección maxistral	9	12	21
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	8	10
Exame de preguntas obxectivas	4.5	18	22.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	Realización de exercicios prácticos para adquirir habilidades no manexo das ferramentas TIC.
Seminario	Seminarios específicos para a configuración e o uso de recursos proporcionados polas redes.
Presentación	Presentación de actividades realizadas en grupos que requiren a participación activa e a colaboración entre os estudantes.
Lección maxistral	Exposición de contidos conceptuais. Cada unidade temática e ferramenta informática empregada na parte práctica será presentada polo profesor con base na bibliografía asignada ou outra pertinente.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Serán varias as estratexias que poñamos a disposición do alumnado para seguir con éxito o desenvolvemento personalizado da materia: Durante a realización dos exercicios o alumnado poderá comprobar se o seu traballo é correcto a través de modelos comparativos. Nas Titorías grupais o alumnado pode ir comprobando a evolución na aprendizaxe mediante a retroalimentación do proceso participando na avaliación do traballo realizada. O alumnado disporá de probas de autoavaliación co fin de reflexionar de forma sistemática sobre o que estamos facendo, os avances sobre o aprendido, e a funcionalidade práctica dos contidos impartidos. As titorías poden consultarse a través da páxina persoal do profesorado da facultade, accesible en https://fccxt.uvigo.es/gl/docencia/profesorado/ , e na plataforma institucional Moovit da materia.

Resolución de problemas	Serán varias as estratexias que poñamos a disposición do alumnado para seguir con éxito o desenvolvemento personalizado da materia: Durante a realización dos exercicios o alumnado poderá comprobar se o seu traballo é correcto a través de modelos comparativos. Nas Titorías grupais o alumnado pode ir comprobando a evolución na aprendizaxe mediante a retroalimentación do proceso participando na avaliación do traballo realizada. O alumnado disporá de probas de autoavaliación co fin de reflexionar de forma sistemática sobre o que estamos facendo, os avances sobre o aprendido, e a funcionalidade práctica dos contidos impartidos. As titorías poden consultarse a través da páxina persoal do profesorado da facultade, accesible en https://fccxxt.uvigo.es/gl/docencia/profesorado/ , e na plataforma institucional Moovit da materia.
Seminario	Serán varias as estratexias que poñamos a disposición do alumnado para seguir con éxito o desenvolvemento personalizado da materia: Durante a realización dos exercicios o alumnado poderá comprobar se o seu traballo é correcto a través de modelos comparativos. Nas Titorías grupais o alumnado pode ir comprobando a evolución na aprendizaxe mediante a retroalimentación do proceso participando na avaliación do traballo realizada. O alumnado disporá de probas de autoavaliación co fin de reflexionar de forma sistemática sobre o que estamos facendo, os avances sobre o aprendido, e a funcionalidade práctica dos contidos impartidos. As titorías poden consultarse a través da páxina persoal do profesorado da facultade, accesible en https://fccxxt.uvigo.es/gl/docencia/profesorado/ , e na plataforma institucional Moovit da materia.
Presentación	Serán varias as estratexias que poñamos a disposición do alumnado para seguir con éxito o desenvolvemento personalizado da materia: Durante a realización dos exercicios o alumnado poderá comprobar se o seu traballo é correcto a través de modelos comparativos. Nas Titorías grupais o alumnado pode ir comprobando a evolución na aprendizaxe mediante a retroalimentación do proceso participando na avaliación do traballo realizada. O alumnado disporá de probas de autoavaliación co fin de reflexionar de forma sistemática sobre o que estamos facendo, os avances sobre o aprendido, e a funcionalidade práctica dos contidos impartidos. As titorías poden consultarse a través da páxina persoal do profesorado da facultade, accesible en https://fccxxt.uvigo.es/gl/docencia/profesorado/ , e na plataforma institucional Moovit da materia.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Resolución de problemas e/ou exercicios	A avaliación de certas actividades realizarase empregando rúbricas.	50	A1	C22	D1
	Resultado de aprendizaxe:		A2	C23	D3
			A3		D4
			A4		
	- Manexar ferramentas informáticas apropiadas para o desenvolvemento profesional no ámbito xurídico.		A5		
	- Desenvolver a capacidade para traballar, colaborar e cooperar en contornas dixitais.				
Exame de preguntas obxectivas	Realízanse cuestionarios de autoevaluación para validar a adquisición de competencias por parte do alumno. Realízase un cuestionario ao finalizar cada un dos temas de teoría e para determinadas sesións deresolución de problemas e exercicios.	50	A1	C22	D1
	Resultado de aprendizaxe:		A2	C23	D4
			A3		
			A4		
			A5		
	- Coñecer e comprender os principios e conceptos básicos de Informática e a súa relación co Dereito.				
	- Desenvolver habilidades e destrezas para a procura e tratamento da información xurídica.				
	- Manexar ferramentas informáticas apropiadas para o desenvolvemento profesional no ámbito xurídico.				

Outros comentarios sobre a Avaliación

CONSIDERACIÓNS XERAIS

Lémbrese a todo o alumnado a prohibición do uso de dispositivos móbiles ou computadores portátiles en exercicios, prácticas e probas, en cumprimento del artigo 13.2.d) do Estatuto do Estudante Universitario, relativo aos deberes do estudiantado universitario, que establece o deber de "Absterse da utilización ou cooperación en procedementos fraudulentos nas probas de avaliación, nos traballos que se realicen ou en documentos oficiais da universidade."

SISTEMA DE AVALIACIÓN

A materia segue un modelo de avaliación continua. Tal e como establece a normativa vixente, a nota componse de múltiples probas e ningunha delas supón por si mesma máis do 40% da cualificación final.

A materia divídese en dúas partes: Teoría (20%) e Práctica (80%).

A parte práctica divídese á súa vez en 4 bloques: fontes xurídicas (15%) + edición de documentos (15%) + análise de datos (15%) + ferramentas para o traballo colaborativo (35%).

A nota final obterase, a aplicando a seguinte fórmula para o cálculo da media ponderada:

Nota teoría x 20% + nota fontes xurídicas x 15% + nota edición de documentos x 15% nota análise de datos x 15% nota ferramentas colaborativas x 35%.

Será necesario, para poder aplicar esta fórmula, obter unha cualificación mínima de 4 en cada unha dos bloques nos que se divide a materia. Para superar a asignatura, o estudantado debe obter, como nota final, unha cualificación igual ou superior a 5.

No caso de que a cualificación final sexa igual ou superior a 5, pero algunha das partes estea suspensa, a cualificación final será de 4,9. DESGLOSE DE AVALIACIÓN POR PARTES

1. Teoría:

- ☐ Exame de preguntas obxectivas: 80%.
- ☐ Resolución de exercicios: 20%.

2. Fontes xurídicas:

- ☐ Exame de preguntas obxectivas: 60%.
- ☐ Resolución de exercicios: 20%.
- ☐ Curso biblioteca: 20%.

3. Edición de documentos:

- ☐ Exercicio puntuable (resolución de problema): 75% . A avaliación realizarase mediante unha rúbrica.
- ☐ Resolución de exercicios: 25% .

4. Análise de datos:

- ☐ Exercicio puntuable (resolución de problema): 50% . A avaliación realizarase mediante unha rúbrica.
- ☐ Exame de preguntas obxectivas: 30% .
- ☐ Resolución de exercicios: 20% .

5. Ferramentas para o traballo colaborativo:

- ☐ Bloque Blogue ou páxina web: 28% . A avaliación realizarase mediante unha rúbrica.
- ☐ Ferramentas de xestión da información e notas.: 15% . A avaliación realizarase mediante unha rúbrica.
- ☐ Ofimática en liña: 45% . A avaliación realizarase mediante unha rúbrica.
- ☐ Resolución de exercicios: 12% .

ELECCIÓN DO SISTEMA DE AVALIACIÓN

O alumno poderá elixir o sistema de avaliación que desexa lle sexa aplicado na materia. Para iso debe optar, nos primeiros 45 días do cuadrimestre, entre avaliación continua (probos e actividades desenvolvidas ó longo do cuadrimestre) ou un Exame Final único (100% da nota final).

Para tal fin, habilitarase un contrato que deberá ser asinado por todo aquel estudante que desexe seguir un método de avaliación continua. A sinatura deste contrato de avaliación é obrigatoria para todo o estudantado. Se algún estudante non asina este contrato, enténdese que opta por un exame final único e renuncia á avaliación continua.

O exame final celebrarase na data oficial, e acudirán a el únicamente aqueles alumnos que optasen por este sistema de avaliación.

OPORTUNIDADE EXTRAORDINARIA (XULLO)

Na segunda oportunidade extraordinaria (Julio) realizarase unha proba final que englobará toda a materia vista ao longo do cuadrimestre. A esta proba final, os alumnos que optaron por avaliación continua, só acudirán con aqueles bloques que suspendesen.

CONVOCATORIA FIN DE CARREIRA

Na convocatoria Fin de Carreira realizarase unha proba final que englobará todo o que se ha visto a o longo do cuadrimestre.

DATAS DE AVALIACIÓN

As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2026-2027, e publicado na web da Facultade.

<https://fccxxt.uvigo.es/gl/docencia/exames/>

As datas das probas correspondentes ao sistema de avaliación continua publicaranse no cronograma de actividades da materia, dispoñible na plataforma institucional Moovit da materia

CONSULTA / SOLICITUDE DE TITORÍAS

As titorías poden consultarse a través da páxina persoal do profesorado da facultade, accesible en

<https://fccxxt.uvigo.es/gl/docencia/profesorado/>, e na plataforma institucional Moovit da materia.

DOCUMENTACIÓN DA MATERIA

A guía docente detallada está na plataforma institucional Moovi da materia.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Dávila Rodríguez, Miguel Angel, **Manual de Derecho Informático**, 12ª edición, Editorial Aranzadi, 2020

Norton Peter, **Introducción a la computación**, 6ª Ed., McGraw-Hill, 2014

Bibliografía Complementaria

Ortiz, Luis, **Informática Forense**, Marcombo, 2025

Luis Antonio Fernández Villazón (coordinador), **Derecho y nuevas tecnologías**, 1ª Edición, Civitas-Thomson Reuters, 2020

Fernández Villazón, Luis Antonio, **Derecho y nuevas tecnologías**, Civitas Thomson Reuters, 2020

Aranda Serna, Francisco J., **Derecho y nuevas tecnologías**, 1ª Edición, Dykinson, 2021

Postigo Palacios, Antonio, **Seguridad informática**, Paraninfo, 2020

Guerra Soto, Mario, **Informática Forense Y Ciberseguridad**, RA-MA S.A, 2024

Varios autores, **Memento Práctico Derecho Digital 2024-2025**, Lefebvre-el Derecho, S.a.o, 2024

Ordoqui Castilla, Gustavo, **Derecho en la era digital. Nuevos desafíos tomo II**, B de F, 2025

Recomendacións

Outros comentarios

1. Como soporte á docencia, utilizaranse plataformas de aprendizaxe virtual.
2. É conveniente que o alumno active a conta de correo electrónico que lle proporciona a Universidade de Vigo.
3. Realizárase, como parte do traballo de avaliación continua da materia, o curso virtual organizado pola Biblioteca no marco do convenio UniCI2 "In-Fórmate coa Biblio!" , que ten como obxectivo que o estudante adquira os coñecementos básicos para buscar, analizar, seleccionar e organizar a información de maneira eficiente, así como utilizar e comunicar a información eficazmente de forma ética e legal.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito: Teoría do dereito				
Materia	Dereito: Teoría do dereito			
Código	V08G081V01102			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Pacho Blanco, Xosé Manuel			
Profesorado	D' amorin Camba, Francisco Javier Pacho Blanco, Xosé Manuel Robles Gómez, Claudia Zulema			
Correo-e	xmpacho@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A asignatura de Teoría do Dereito é unha materia de formación básica no Grao en Dereito. Permite un achegamento ao mundo xurídico dende unha reflexión máis abstracta e filosófica para comprender o Dereito nas sociedades actuais.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
B2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
B3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
B4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
C7	CE7 - Reconstruír e avaliar argumentacións xurídicas complexas
C8	CE8 - Coñecer dende a Teoría do Dereito as principais institucións xurídicas, as funcións do Dereito, as características dun ordenamento xurídico: unidade, coherencia, integridade; os principios e valores constitucionais coa finalidade de poder aplicar estes coñecementos na resolución pacífica dos problemas dunha sociedade actual, utilizando a interpretación e argumentación xurídicas como consecuencia dun pensamento crítico, lóxico e creativo
C33	CE41 - Saber interpretar e aplicar as normas que regulan os dereitos fundamentais así como as súas garantías
C34	CE42 - Saber interpretar e aplicar a nova normatividade xerada polas devanditas transformacións
D1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
D2	Uso de linguas estranxeiras nas actividades das diferentes materias.
D3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
D4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
---------------------------------	---------------------------------------

O obxectivo básico desta materia é formar aos estudantes para coñecer o Dereito na súa globalidade, para manexalo axeitadamente na súa aplicación como sistema de resolución pacífica dos conflitos sociais, e coñecer dende un marco de referencia mais abstracto que os das materias propias da dogmática xurídica. Coñecendo e manexando as diferentes correntes xurídicas e os seus xuristas fundamentais, así como o propio concepto de Dereito e as funcións. Coñecer o Ordenamento xurídico e a teoría da norma xurídica, das principais institucións, dos principios e valores recoñecidos na Constitución e das relacións do Dereito con outros ordenamentos normativos.

A1 B1 C7 D1
A2 B2 C8 D2
A3 B3 C33 D3
A4 B4 C34 D4
A5 D5

Contidos

Tema

I. O Dereito como forma de organización social e como sistema normativo.	LECCIÓN 1. O concepto de Dereito 1.1 Por que o Dereito? 1.2 O concepto de Dereito. 1.3 Positivismo e lusnaturalismo. 1.4 O Dereito como sistema normativo. 1.5 Validez, eficacia e xustiza.
	LECCIÓN 2. O Dereito como forma de organización social 2.1 O Dereito como forma de organización social. 2.2 O control social e o Dereito. 2.3 Dereito e cambio social. 2.4 As funcións do Dereito.
	LECCIÓN 3. O Dereito e outras ordes normativas 3.1 O Dereito e os usos sociais. 3.2 O Dereito e a moral. 3.3 Conexións (e distinción) entre Dereito e moral. 3.4 Ética pública e ética privada. 3.5 A obediencia ao Dereito. Resistencia, desobediencia e obxección de conciencia.
	LECCIÓN 4. Dereito e Forza 4.1 Dereito e forza. 4.2 Dereito e poder político: aproximación histórica. 4.3 Dereito e poder: aproximación sistemática. 4.4 O Estado de Dereito e os seus tipos. 4.5 A Crise dos Estados modernos.
II. A ciencia do Dereito	LECCIÓN 5. O coñecemento científico do Dereito 1. Introducción: a polémica sobre a súa existencia. 2. A ciencia do Dereito. 3. A socioloxía do Dereito. 4. A filosofía do Dereito
III. Teoría do Dereito: a norma xurídica e o ordenamento xurídico.	LECCIÓN 6. A norma xurídica 6.1 A norma como proposición prescriptiva. 6.2 Principais dimensións da norma xurídica. 6.3 Clasificación das normas xurídicas. 6.4 Principios e regras.
	LECCIÓN 7. O ordenamento xurídico 7.1 O ordenamento xurídico como sistema. 7.2 A unidade do ordenamento xurídico. 7.3 A coherencia do ordenamento xurídico e o problema das antinomias. 7.4 A plenitude do ordenamento xurídico e as lagoas. 7.5 Conclusións: a comprensión do ordenamento xurídico.
	LECCIÓN 8. A produción normativa 8.1 A produción normativa. 8.2 O Dereito legal e o Dereito xudicial. 8.3 Outras normas de produción normativa. 8.4 Concepto e clasificación das fontes normativas. 8.5 Tipos de fontes do Dereito no ordenamento xurídico español.
IV. A Interpretación e aplicación do Dereito.	LECCIÓN 9. Interpretación e aplicación do Dereito 9.1 Interpretación e aplicación do Dereito. 9.2 Os criterios de interpretación. 9.3 A interpretación da Constitución. 9.4 O Dereito como argumentación.
V. Conceptos xurídicos fundamentais.	LECCIÓN 10. Conceptos xurídicos fundamentais 10.1 A relación xurídica. 10.2 O dereito subxectivo. 10.3 O deber xurídico. 10.4 A sanción xurídica. Ilícito e delito.

VI. Os problemas do Dereito xusto e a eficacia do Dereito

LECCIÓN 11. Xustiza e Dereito

1. Xustiza e Dereito
2. As relacións entre dereito e política
3. As teorías da Xustiza clásicas e contemporáneas
4. A teoría da Xustiza de John Rawls

LECCIÓN 12. A lexitimidade do poder e xustiza do Dereito

- 12.1 Lexitimidade do poder e xustiza do Dereito.
- 12.2 A xustiza formal: a seguridade xurídica.
- 12.3 A xustiza material: liberdade, igualdade e solidariedade.
- 12.4 Os valores e os principios como desenvolvemento da idea de xustiza.
- 12.5 Os dereitos fundamentais.

LECCIÓN 13. O Dereito como sistema de garantías

- 13.1 A crise do Dereito e a crise da razón xurídica: o modelo garantista.
- 13.2 Racionalidade formal e sustancial.
- 13.3 Democracia formal e democracia sustancial.
- 13.4 O papel do xuíz nas democracias actuais.
- 13.5 A ciencia xurídica e o reto da complexidade.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	23.5	41	64.5
Lección maxistral	50	70	120
Presentación	0	5	5
Exame de preguntas obxectivas	2	10	12
Exame de preguntas obxectivas	2	11.5	13.5
Práctica de laboratorio	1	6	7
Presentación	1	2	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver a análise e resolución dos problemas e/ou exercicios de forma autónoma.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o/a docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	Formulación e resolución de dúbidas teóricas e prácticas.
Presentación	Formulación e resolución de dúbidas sobre a exposición pública.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Exame de preguntas obxectivas	Exame con varias preguntas para contestar nun espazo limitado e que coincidirán con epígrafe ou similares.	30	A1 A3 A4	B1 B2 B4	C7 C8	D1 D4
	Esta será a primeira proba.					
Exame de preguntas obxectivas	Exame con varias preguntas para contestar nun espazo limitado e que coincidirán con epígrafe ou similares.	40	A1 A3 A4 A5	B1 B2	C7 C8 C33 C34	D1 D4
	Esta será a proba final.					
	Será necesario alcanzar unha nota mínima de 5 puntos sobre 10 para que se valore a avaliación continua de prácticas e traballos.					

Práctica de laboratorio	Resolución de casos prácticos, destinados a valorar a correcta comprensión e aplicación dos contidos da materia, a análise e o razoamento críticos.	15	A1 A2 A3 A4	B1 B2 B3 B4	C7 C33	D1 D3 D5
	Para superar a materia será necesario acadar nas probas una nota media de 5 puntos Os alumnos cando se avalían de esta metodoloxía están avaliando o resultado de aprendizaxe que figura no apartado segundo da guía docente.					
Presentación	Presentación oral ou escrita dun tema ou dun libro relevante para o estudo da teoría do Dereito e do pensamento xurídico, e análise crítico do mesmo.	15	A1 A2 A3 A4 A5	B2 B3 B4	C7 C33 C34	D4 D5

Outros comentarios sobre a Avaliación

Primeira Convocatoria ordinaria. Sistema de avaliación continua. O alumnado que se acolla ao sistema de avaliación continua serán avaliados segundo os criterios sinalados anteriormente.

O primeiro exame valerá un 30% da nota, e o exame final valerá un 40% da nota, sendo o resto porcentual da parte práctica de asistencia e entrega de traballo.

O estudantado necesitará unha calificación mínima de 5 sobre 10 en todas as partes para que sexan tidas en conta as cualificacións obtidas mediante o sistema de avaliación continua.

Sistema de exame final. Os alumnos e alumnas que non seguiron ou non superaron a avaliación continua terán dereito a un examen final teórico e práctico no que se avaliarán as competencias globais da materia e constituirá o 100 % da cualificación da materia. O exame consistirá nunha parte teórica donde se farán unha serie de preguntas; e na parte práctica se desenvolverá un caso práctico e se contestará a unha serie de preguntas relacionadas co mesmo.

Segunda oportunidade. Os estudantes que superando a avaliación continua non alcanzasen a cualificación mínima farán un exame similar ao da primeira convocatoria, e se lles conservarán as cualificacións obtidas no proceso de avaliación continua. Os estudantes que non se acollesen a avaliación continua terán dereito a un exame final teórico e práctico similar ao da primeira convocatoria, que constituirá o 100 % da cualificación da materia.

Convocatoria fin de carreira. Para aqueles estudantes que se matriculen na convocatoria de fin de carreira, o exame consistirá nun exame sobre a materia obxecto do Programa da asignatura. As datas de exame de todas as convocatorias estarán fixadas e a disposición dos estudantes tanto na propia Facultade de Ciencias Xurídicas e do Traballo como na súa páxina web.

Recoméndase para que os estudantes participen na avaliación continua, que suban a súa ficha de estudante á plataforma virtual.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

NINO, C. S., **Introducción al análisis del derecho**, Editorial Ariel, 2013

PECES-BARBA MARTÍNEZ, G. et al, **Curso de Teoría del Derecho**, Marcial Pons, 2013

DE LUCAS, J. et al, **Introducción a la teoría del Derecho**, Tirant lo Blanch, 2002

ATIENZA, M., **El sentido del Derecho**, Editorial Ariel, 2001

BONORINO RAMÍREZ, P. R., **Introducción á teoría do dereito**, Servicio de Publicacións da Universidade de Vigo, 2011

Bibliografía Complementaria

FERRAJOLI, L., **Derechos y garantías**, Editorial Trotta, 2016

GIMENO PRESA, C., **¿Qué es juzgar con perspectiva de género?**, Aranzadi Thomson Reuters, 2020

KELSEN, H., **Teoría Pura del Derecho**, Editorial Trotta, 2013

DWORKIN, R., **Los derechos en serio**, Editorial Ariel, 2012

PACHO BLANCO, X. M., **Lenguas y Constitución. Interpretación y análisis iusfilosófico del artículo 3 de la Constitución**, Aranzadi Thomson Reuters, 2018

HART, H. L. A., **The Concept of Law**, OUP Oxford, 2012

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Dereito: Dereito romano/V08G081V01104

Outros comentarios

Preténdese con esta asignatura que o estudante enfoque axeitadamente o estudo das asignaturas futuras e que obteña unha comprensión adecuada da dimensión xurídica.

Tamén se examinarán as últimas correntes doctrinais e xurisprudenciais fundamentais para entender o sentido do Dereito: postconstitucionalismo, postpositivismo, etc.

Fundamental tamén, e necesario para a superación da asignatura a asistencia as clases teóricas e prácticas salvo que se xustifique a inasistencia axeitadamente.

Esta materia impártese tamén no Programa Conxunto de Estudos Oficiais do Grao Ade-Dereito no primeiro cuatrimestre do primeiro curso, e o profesor responsable é Xosé Manuel Pacho Blanco (xmpacho@uvigo.es).

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito: Dereito constitucional I				
Materia	Dereito: Dereito constitucional I			
Código	V08G081V01103			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1	1c
Lingua de impartición	#PortuguêsAmigável Castelán Inglés			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	García Gestoso, María Noemí			
Profesorado	Alcaraz Salgado, Maria Hylma García Gestoso, María Noemí Vidal Cernadas, Gabriel			
Correo-e	ngestoso@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O Dereito Constitucional I (un dos dous bloques nos que se estrutura a docencia do Dereito Constitucional) céntrase basicamente no estudo dos seguintes puntos: Teoría da Constitución; *constitucionalismo histórico español; principios ordenadores do ordenamento constitucional; fontes do Dereito; descentralización territorial do poder; estrutura, composición e funcionamento dos seguintes órganos constitucionais: Coroa, Cortes xerais; Poder executivo e Poder xudicial. Materia do programa Português amigável. Os/ as estudantes internacionais poderán solicitar ao profesorado: a) materiais e referencias bibliográficas para o seguimento da materia na(s) lingua(s) estranxeira(s), b) atender as titorías na(s) lingua(s) estranxeira(s), c) probas e avaliacións en lingua estranxeira.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
B2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
B3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
B4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
C30	CE38 - Coñecer a teoría constitucional e as normas constitucionais que fundamentan a organización do Estado Español, en especial a creación normativa e os diferentes órganos do Estado así como a súa composición, funcionamento e funcións
C31	CE39 - Saber interpretar e aplicar as normas constitucionais
D1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
D4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
O alumnado deberá alcanzar unha visión e comprensión do significado e elementos dunha Constitución, en particular da de 1978, os seus principios e valores estruturais básicos e a organización do sistema de poderes, as súas relacións entre estes e os cidadáns, así como os principios básicos do ordenamento xurídico e o sistema de fontes de Dereito na Constitución de 1978	A2	B1	C30	D1
	A3	B2	C31	D4
	A5	B3		D5
		B4		

Contidos

Tema

1.- Orixes e evolución do constitucionalismo e modelos de Estado Constitucional. Concepto de Constitución.	Orixes do Constitucionalismo. O Estado Constitucional. Transformacións do constitucionalismo. Concepto de Constitución.
2.- Historia do Constitucionalismo español. A Constitución española de 1978: características.	Orixe do constitucionalismo en España. As Constitucións españolas do século XIX. Características do constitucionalismo na historia española. A Transición política española. Características Constitución de 1978.
3.-Principios estruturais básicos, principios do ordenamento xurídico e valores da Constitución de 1978.	Constitución e ordenamento xurídico. Principios estruturais básicos da Constitución de 1978 Valores básicos da Constitución de 1978 Principios da estrutura do ordenamento xurídico establecidos na Constitución de 1978.
4.- O sistema constitucional de produción de Dereito. Principios articuladores.	A creación do Dereito na Constitución de 1978. Principios articuladores do ordenamento xurídico.
5.- Fontes do Dereito. Análise das súas formas, efectos e relacións.	As fontes do Dereito na Constitución de 1978. Tipoloxía Definición Efectos
6.- Sistema democrático.	Democracia directa Democracia representativa Representación Partidos políticos Régime electoral
7.- Os poderes do Estado. Organización e división dos poderes do Estado: principios da súa actuación, composición, funcións, procedemento.	Xefatura do Estado. Cortes Xerais. Goberno e Administración. Poder Xudicial.
8.- Organización territorial do Estado	Principios xerais da organización territorial do Estado. Estado Autonómico. Estatutos de Autonomía Comunidades Autónomas Especial referencia á Comunidade Autónoma de Galicia

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudo de casos	16.5	17.5	34
Lección maxistral	51	51	102
Traballo tutelado	4	10	14
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	60	62
Exame de preguntas obxectivas	3	10	13

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Estudo de casos	Lectura e análise de documentos xurídicos ou un feito, problema ou casos prácticos reais coa finalidade de que o alumno complete coñecementos, reflexións sobre o particular e interprete e xere as hipóteses que considere oportunas. O estudante desenvolverá exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. O profesor definirá o tipo de actividade específica a desenvolver. Pode estar vinculado o seu desenvolvemento con actividades autónomas do estudante.
Lección maxistral	Exposición por parte do docente dos contidos referentes á materia obxecto de estudo.
Traballo tutelado	O/A estudante, de xeito individual ou en grupo, realizará unha actividade definida polo profesor sobre a temática da materia, exposicións, seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias etc. A actividade realizada defenderase diante do resto dos alumnos, promovendo a participación activa e a exposición en público.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	O profesorado resolverá as dúbidas que os alumnos poidan ter sobre o contido da materia, directamente na aula durante e nos momentos en que estean asignados ás titorías de oficina.

Estudo de casos	Actividade desenvolvida polo profesor que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo, temas e prácticas vinculadas á materia.
Traballo tutelado	O profesorado indicará as pautas e resolverá dúbidas e formulará as recomendacións oportunas sobre o traballo que lle foi encomendado ao alumnado.

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Estudo de casos	Avaliarase a resolución de casos relacionados coa materia e as prácticas. Avaliaranse os diversos exercicios ou proxectos baixo as directrices e supervisión do profesor. Poderán estar vinculados con actividades autónomas do estudante. Utilizaranse para medir o grao de coñecemento das materias. A participación activa do alumnado será tida en conta	15	A2 A3	B1 B3	C30 C31	D1 D4 D5
Traballo tutelado	Avaliarase o contido, a presentación, a calidade, a orixinalidade, a argumentación... do traballo proposto.	15	A2 A3	B1 B2 B3	C30 C31	D1 D4 D5
Exame de preguntas de desenvolvemento	Proba global de avaliación do resultado final de aprendizaxe mediante o desenvolvemento de pregunta/s longas y/ou curtas sobre a materia.	40	A5	B1 B2 B3	C30 C31	D1 D4 D5
Exame de preguntas obxectivas	Avaliaranse 2 probas parciais non liberadoras que inclúan preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro-falso, opción múltiple,...) Estas probas axudarán ao alumnado a tomar conciencia do seu propio proceso de aprendizaxe.	30	A5	B1 B2 B3	C30 C31	D1 D4 D5

Outros comentarios sobre a Avaliación

Segundo o artigo 13. 2 d) do Real Decreto 1791/2010, do 30 de decembro, polo que se aproba o Estatuto do Estudiante Universitario, os/as estudantes deberán "absterse da utilización ou cooperación en procedementos fraudulentos nas probas de avaliación, nos traballos que se realicen ou en documentos oficiais da universidade".

PRIMEIRA CONVOCATORIA:

Ao comezo do curso o/o alumno/para deberá manifestar a súa intención de acollerse ao sistema de avaliación continua. A tal efecto o/o alumno/para deberá facelo constar na ficha da materia nun determinado prazo. O alumno poderá manifestar a súa vontade de pasarse ao sistema de avaliación global no momento que o desexe.

a) Aqueles alumnos que decidan acollerse ao sistema de avaliación continua están obrigados a un mínimo dun 80% de asistencia ás clases prácticas e da entrega do 80% dos traballos que se soliciten. Aqueles/as alumnos/as que, por circunstancias excepcionais persoais ou profesionais ben acreditadas, non poidan participar de maneira presencial nalgunha/s da/s sesión/é prácticas no desenvolvemento do curso, deberán presentar o traballo acorde á/s práctica/s correspondentes.

Para a avaliación da materia mediante o sistema de avaliación continua: Corrixiranse ao azar 2 traballos que en conxunto supoñerán o 15% da nota final; Realizaranse 2 exames tipo test con partes da materia que supoñerán o 30% da nota; Avaliarase a realización dunha actividade individual ou en grupo que terá un valor do 15% da nota. Tanto para a avaliación das prácticas como da actividade tutelada terase en conta a participación activa dos alumnos. E, para rematar, haberá unha proba de avaliación global de preguntas de desenvolvemento sobre a totalidade do temario da materia cun valor do 40% da nota, debendo obterse un mínimo de 5 nesta proba para superar a materia.

b) Aqueles/as alumnos/as que non sigan durante o curso o sistema de avaliación continua ou aqueles que non superen cunha nota mínima de 5 (sobre 10), ou non cumpran os requisitos para optar ao proceso de avaliación continua (asistencia, entrega de traballos).terán dereito a un exame final que implicará, por unha banda, o desenvolvemento por escrito de pregunta/s longa/s ou tipo test do programa e supoñerá o 70% de cualificación final (deberán obter nesta parte polo menos un mínimo de 5 puntos sobre 10), así como a realización dun suposto práctico que supoñerá o 30% da cualificación restante, nos que se avaliarán as mesmas competencias que no sistema de avaliación para asistentes e aplicaranse, igualmente, os mesmos resultados de aprendizaxe que no sistema de avaliación para asistentes.

NA SEGUNDA CONVOCATORIA:

a) Os/as alumnos/as que non tivesen 5 ou máis dun 5 na proba de avaliación global poderán escoller o pasar ao sistema de avaliación global ou conservar o resultado do resto das probas de avaliación continua e, nese caso, realizarase unha segunda proba de avaliación global, similar no contido e modo de avaliación á realizada en primeira convocatoria.

b) Os/as alumnos/as que sigan o sistema de avaliación global, terán dereito a un exame final que constará de dous partes: unha teórica de preguntas de desenvolvemento sobre o contido de o programa que supoñerá o 70% da nota (deberán obter nesta parte polo menos un mínimo de 5 puntos sobre 10) e unha pregunta ou caso práctico que supoñerá o 30% restante da calificación. Se avaliarán as mesmas competencias que no sistema de avaliación para asistentes e aplicaranse, igualmente, os mesmos resultados de aprendizaxe que no sistema de avaliación para asistentes.

NOTA: No caso de que o alumno queira conservar a nota obtida nas probas que realizou de avaliación continua, salvo a proba final, deberá comunicar ao profesor que desexa conservar eses resultados.

CONVOCATORIA FIN DE CARREIRA:

A avaliación constará de pregunta/s de resposta longa e o desenvolvemento dun caso práctico. A/s pregunta/s de resposta longa valerán un 70% da nota final (deberán obter nesta parte polo menos un mínimo de 5 puntos sobre 10); o desenvolvemento dun caso práctico valerá o 30% da nota final. Avaliaranse as mesmas competencias que no sistema de avaliación para asistentes e aplicaranse, igualmente, os mesmos resultados de aprendizaxe que no sistema de avaliación para asistentes.

No exame de Fin de Carreira non se terá en conta a nota de avaliación continua que o alumnado, no seu caso, obtivese noutro curso académico anterior.

As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2025-2026

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Lopez Guerra, L; Espin, E y Otros, **Manual de Derecho Constitucio (2Vol)**, 1ª, Tirant lo Blanch, 2022

Agudo Zamora, M y otros, **Manual de Derecho Constitucional**, 15, Tecnos, 20225

Rodríguez-Zapata, Jorge, **Teoría y práctica del derecho constitucional**, 6ª, Tecnos, 2024

Ferreres Comella, V, **The Constitution of Spain: a contextual analysis**, Hart Publishing, 2013

Biglino Campos, P. , Bilbao Ubillos, J.mª.; Rey, Fernando; Vidal, J. y otros, **Lecciones de Derecho Constitucional II e-book**, 3ª, Aranzadi, 2022

Código, Normas Políticas, **Código, Normas Políticas**, edición actualizada 2024, Tecnos, 2024

Aranzadi, **Base de datos**, Aranzadi,

Tirant on line, **Base de datos**,

Bibliografía Complementaria

Bilbao Ubillos, J.mª.; Rey, Fernando; Vidal, J. y otros, **Lecciones de Derecho Constitucional I e-book**, 5ª, Aranzadi, 2022

Pérez Calvo, Alberto, **El Estado constitucional español**, 2ª, Reus, 2014

Kelsen, Hans, **Teoría General del Derecho y del Estado**, UNAM-México, 2008

Schmitt, Carl, **Teoría de la Constitución**, Alianza Editorial,

Heller, Hermann, **Teoría del Estado**, 1ª, Comares, 2016

Bergareche Gros, Almudena, **El concepto de Constitución interna en el constitucionalismo de la Restauración española**, 2ª, CEPC, 2002

Portero Molina, J.A., **Constitución y Jurisprudencia Constitucional**, Tirant lo Blanch,

Pérez Tremps, P.; Saiz Arnaiz; A., **Comentario a la Constitución Española libro-homenaje a Luis López Guerra. 40 aniversario 1978-2018**, 1ª, Tirant lo Blanch, 2018

Rodríguez-Piñero; Casas Baamonde, Mª. Emilia, **COMENTARIOS A LA CONSTITUCIÓN ESPAÑOLA XL Aniversario de la Constitución española XL 2 Vols**, 1ª, coedición de la AEBOE con la Fundación Wolters Klu,

Teoría y Realidad Constitucional, **Teoría y Realidad Constitucional**, UNED,

Revista Española de Derecho Constitucional, **Revista Española de Derecho Constitucional**, CEPC,

www.congreso.es,

www.senado.es,

www.cepc.es,

www.tribunalconstitucional.es,

Código Leyes políticas del Estado, **Leyes políticas del Estado**, última edición actualizada 2024, Civitas, 2024

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dereito da Unión Europea/V08G081V01304

Dereito: Dereito constitucional II/V08G081V01204
Constitución económica/V08G081V01946

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Dereito: Teoría do dereito/V08G081V01102
Historia: Historia do dereito/V08G081V01205
Dereito: Dereito romano/V08G081V01104

Outros comentarios

A docencia dun grupo teórico e práctico desta materia no Grao en Dereito será impartida en inglés - Cordinador prof. Pablo Riquelme Vázquez (priquelme@uvigo.gal)

Esta materia no PCEO Grado en Administracion e Dirección de empresas - Grado en Dereito se imparte no segundo cuatrimestre do primeiro Curso e a coordinadora da materia e a profesora María José Gregores Villaverde (mjgv@uvigo.gal)

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito: Dereito romano				
Materia	Dereito: Dereito romano			
Código	V08G081V01104			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua de impartición	#EnglishFriendly #ItalianoAmichevole #PortuguêsAmigável			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Fuenteseca Degeneffe, Margarita			
Profesorado	Fuenteseca Degeneffe, Margarita			
Correo-e	mfd@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	"English Friendly" Programme: International students may request from lecturers: a) materials and bibliographical references for following the course in English, b) personal attention in English, c) tests and assessments in English. The Roman Law course aims to provide the necessary and essential basis for the study of all other branches and institutions of law, whether public or private law, procedural law, civil law, labour law, EU law or international law Materia del programma italiano amichevole: gli studenti internazionali possono chiedere ai docenti: a) materiali e riferimenti bibliografici per seguire la materia in italiano, b) attenzione personale in italiano, c) test e valutazioni in italiano. Il corso di Diritto romano si propone di fornire le basi necessarie ed essenziali per lo studio di tutte le altre branche e istituzioni del diritto, siano esse il diritto pubblico o privato, il diritto processuale, il diritto civile, il diritto del lavoro, il diritto dell'UE o il diritto internazionale Disciplina do programa [Portuguese amigável]: Os estudantes internacionais podem solicitar ao pessoal docente: a) materiais e referências bibliográficas da disciplina em português, b) atendimento pessoal em português, c) testes e avaliações em português. O curso de Direito Romano tem como objetivo fornecer as bases necessárias e essenciais para o estudo de todos os outros ramos e instituições do direito, seja o direito público, o direito privado, o direito processual, o direito civil, o direito do trabalho, o direito comunitário ou o direito internacional.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
B2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
B3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
B4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
C13	CE17 - Coñecer o ordenamento xurídico romano, que é a base de todos os ordenamentos xurídicos europeos
C14	CE18 - Ser capaz de resolver calquera problema xurídico, teórico ou práctico, de Dereito privado
D1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
D4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Nova	A1	B1	C13	D1
	A2	B2	C14	D4
	A3	B3		D5
	A4	B4		
	A5			

Contidos

Tema	
Introdución histórica ao dereito romano	1. Evolución histórica do Dereito romano. 2. Fontes do Dereito romano. 3. A persoa. 4. O negocio xurídico
-O proceso romano	1. Introdución ao estudo do proceso romano. 2. O procedemento das legis actiones. 3. O procedemento formulario. A fase in iure. A litis contestatio.
-Dereito reais	Estrutura e contido da fórmula: partes ordinarias e extraordinarias. 4. A fase apud iudicem 5. Execución da sentenza 1. As cousas e a súa clasificación. 2. Terminoloxía e tipos de propiedade romana. Limitacións da propiedade. 3. Adquisición da propiedade. Modos orixinarios: ocupación, adquisición do tesouro, accesión, especificación, confusio e commixtio, adquisición de froitos 3. Modos derivativos: Mancipatio, in iure cessio, traditio, usucapio e praescriptio. 4. Defensa da propiedade. Acción reivindicatoria. Outros recursos procesuais. 6. O condominio (copropiedade). 5. A posesión. 6. As servidumes. 7. O usufructo. O dereito de uso e habitación. 8. Conventio *pignoris
-Obrigacións e contratos	1. A obligatio. Fontes das obrigacións: época clásica, sistematización postclásica. Clases de obrigacións. 2. Garantías das obrigacións. 3. Os contratos: nocións xerais. Clases de contratos. 4. Contratos reais. 5. Contrato formais: Contratos verbais. Contratos literais. 6. Contratos consensuais. 7. Obrigacións derivadas do delito. Cuasicontratos e cuasidelitos.
-Dereito de familia e sucesións	1. Concepto de familia. A situación xurídica da muller en Roma. 2. Dereito de sucesións: sucesión testamentaria e sucesión intestada.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	36	0	36
Resolución de problemas	15	15	30
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	83	84

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	En cada sesión maxistral expónse polo profesor unha lección do temario. Acláranse as cuestións máis problemáticas, co obxectivo de facilitar a aprendizaxe do alumno. Explícanse os aspectos máis importantes e relaciónanse coas demais leccións en que está dividida a materia.
Resolución de problemas	Resolverase un caso práctico relacionado coa materia que é obxecto de explicación nas clases teóricas. Corrixirase e discutirás en clase, sempre sobre a base dalgún texto das fontes do Dereito romano. Faranse breves e puntuais probas orais, coa finalidade de comprobar a aplicación práctica que o alumno fai dos seus coñecementos teóricos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	Cando se proceda á resolución dos casos prácticos establecerase conversación con cada alumno, tratando de resolver e fomentar a discusión ao redor de todas as cuestións problemáticas que se expoñen, e promoverase a resolución de todas e cada unha das dúbidas que lle xurdan.

Avaliación

Descrición	Cualificación Resultados de Formación e Aprendizaxe
------------	---

Resolución de problemas	Semanalmente o alumno resolverá por escrito un caso práctico que se entregará ao profesor. Destes corríxiranse aleatoriamente tres. Avaliarase a capacidade do alumno para aplicar os coñecementos teóricos adquiridos á resolución dun caso práctico concreto. Cada unha destas probas terá un valor inferior ao 40% da nota final, de forma que, realizadas todas elas, a suma si que é igual ao 40% da nota final. O alumno que non tome parte na avaliación continua ou non obteña nela un mínimo de 5 terá que realizar un exame final na forma abaixo indicada.	40
Exame de preguntas de desenvolvemento	NEL GRADO EN DEREITO: Faranse tres exames orais liberatorios, na data indicada no cronograma, cuxo valor total na nota final será dun 30%. O restante 30% sumarase cando se realice o exame final escrito, que consistirá en dúas preguntas teóricas. Quen non vaia superando os exames parciais liberatorios, terá que contestar tres preguntas teóricas no exame escrito. E o alumno que non tome parte na avaliación continua, deberá, nese mesmo exame escrito, ademais das preguntas teóricas, resolver un caso práctico. NO DOBRE GRAO ADE/DEREITO: Resolución dun caso práctico, que se ten que aprobar para que se corrixa a pregunta teórica que tamén contén o exame.	60

Outros comentarios sobre a Avaliación

O alumno ten que alcanzar a nota mínima de 5 no exame final para que lle poida ser sumada a esta cualificación a da avaliación continua. As cualificacións da avaliación continua só se manterán nas dúas convocatorias do mesmo curso académico. En cada convocatoria, tanto quen sexan repetidores como quen non sigan a avaliación continua, terán dereito a un exame final no que poden alcanzar o 100% da nota. O mesmo sucede co exame fin de carreira. As datas e horas das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as que se especifican no calendario aprobado pola Xunta de Facultade para o curso académico correspondente.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

FUENTESECA, MARGARITA, **LECTIONES**, últ. edición, JM BOSCH, 2024

METRO, A., **Las fuentes del Derecho romano**, Trad. y com. M.J. Bravo Bosch, DYKINSON,

BRAVO BOSCH, M.J., **Manual de Derecho romano en la era de la inteligencia artificial**, BOSCH, 2026

Bibliografía Complementaria

FERNÁNDEZ BARREIRO, A./PARICIO SERRANO, J., **HISTORIA DEL DERECHO ROMANO Y SU RECEPCIÓN EN EUROPA**, últ. edición, MARCIAL PONS, 2017

FERNÁNDEZ BARREIRO, A./PARICIO SERRANO, J., **FUNDAMENTOS DE DERECHO PRIVADO ROMANO**, últ. edición, MARCIAL PONS, 2018

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dereito: Introducción ao dereito civil e dereito da persoa/V08G081V01203

Dereito civil I. Obrigas e contratos/V08G081V01301

Dereito civil II. Dereitos reais/V08G081V01404

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Historia: Historia do dereito/V08G081V01205

Outros comentarios

As datas das diferentes convocatorias das probas de avaliación son as aprobadas no calendario correspondente pola Xunta de Facultade para cada curso académico.

As profesoras responsables da materia Dereito romano no Grao en Dereito e no Dobre Grao ADE/Dereito son, respectivamente, Margarita Fuenteseca Degeneffe e María José Bravo Bosch.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Economía: Principios de economía				
Materia	Economía: Principios de economía			
Código	V08G081V01201			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	González Savignat, María del Mar			
Profesorado	González Savignat, María del Mar			
Correo-e	savignat@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A economía é unha ciencia social cuxo obxecto de estudo é a sociedade. En particular, a toma de decisións dos individuos e como estes se interrelacionan. O obxectivo desta materia será transmitir aos estudantes a forma de pensar dun economista e como o estudo da economía permítenos coñecer mellor o mundo. O programa da materia ofrece unha visión *panorámica das grandes ideas que se repiten en Economía, como o custo de oportunidade, a toma de decisións en termos marxinais, o papel dos incentivos, a eficiencia das asignacións de mercado, e así até dez principios básicos que constitúen o fundamento da maior parte da análise económica. Os temas estrutúranse de tal modo que, sen deixar ao carón a teoría económica formal, ponse especial fincapé nas aplicacións e nas cuestións relacionadas coa política económica.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
C11	CE13 - Coñecer os principios de funcionamento que rexen nunha economía de mercado, comprender o comportamento dos distintos axentes económicos e coñecer os principais problemas económicos
C12	CE14 - Ser capaz de utilizar os principios e conceptos económicos como ferramenta para argumentar economicamente, identificar os problemas económicos e abordar a súa solución a través das políticas adecuadas a cada situación
D1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
D3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Coñecemento dos principios económicos, dos mecanismos de toma de decisión económica por parte dos distintos axentes e a súa interacción no mercado	A2	C11	
Capacidade de formula argumentacións simples, de relación de variables económicas baseadas na utilización de instrumentos gráficos	A2 A3 A4	C12	D1
Capacidade de afrontar problemas e propor solucións individual e conxuntamente	A2 A4	C12	D1 D3

Contidos

Tema	
PARTE I: INTRODUCCIÓN	Tema 1. Os principios básicos da economía. Tema 2. Pensar como un economista.

PARTE II: OFERTA E DEMANDA: Funcionamento e bienestar dos mercados competitivos

Tema 3. As forzas do mercado: a oferta e a demanda.

Tema 4. A elasticidade e as súas aplicacións.

Tema 5. Os consumidores, os produtores e a eficiencia do mercado.

Tema 6. Mercados e política económica: a intervención pública e os seus efectos sobre o equilibrio e o bienestar.

PARTE III: FALLOS DE MERCADO

Tema 7. Externalidades e Bens Públicos

PARTE IV: Teoría da empresa. A organización da industria.

Tema 8. Teoría da empresa

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	15	25	40
Lección maxistral	34	70	104
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	1	2
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	1	2
Estudo de casos	1	1	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións correctas e interpretar os resultados. Serán un complemento da clase maxistral. Realizaranse baixo as directrices e supervisión do profesor. O seu desenvolvemento estará vinculado con actividades autónomas do estudante
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos da materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices do traballo a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	As tutorías individuais terán lugar no despacho do profesor da materia. O alumno disporá de 6 horas semanais, previamente fixadas polo profesor, nas que poderá facer consultas relacionadas coa materia. O horario das tutorías farase público ao comezo do curso académico.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Resolución de problemas e/ou exercicios	Primeira proba de avaliación continua sobre os contidos teóricos e prácticos impartidos até ese momento.	40	A2 C11 D1 A3 C12 D3 A4
Resolución de problemas e/ou exercicios	Segunda proba de avaliación continua sobre toda a materia impartida ao longo do curso (para os que non superaran a primeira proba) ou dos temas restantes (se a superaron).	40	A2 C11 D1 A3 C12 D3 A4
Estudo de casos	Avaliación continua cun caso de estudo con traballo en equipo y/o prueba.	20	A3 C11 D1 A4 C12 D3

Outros comentarios sobre a Avaliación

La forma general de evaluación será la especificada anteriormente: tres pruebas de evaluación continua con una ponderación del 40%, 40% y 20%, respectivamente. La prueba del 20% podrá subdividirse con el 10% en una prueba y 10% un trabajo. La segunda prueba de evaluación continua se realizará en la fecha oficial de la convocatoria ordinaria.

Si un alumno/a NO se presenta a alguna de las dos pruebas de evaluación continua, NO podrá optar a la evaluación final por evaluación continua, por lo que deberá presentarse a la prueba de evaluación global para poder superar la materia.

La prueba de evaluación global para aquellos que renuncian a la evaluación continua diferirá de la prueba que el mismo día realicen los estudiantes con evaluación continua.

En la convocatoria extraordinaria y de fin de carrera la evaluación se hará únicamente con una prueba de evaluación global.

Las fechas y horas de las pruebas finales correspondientes a las convocatorias de primera y segunda oportunidad serán las

especificadas en el calendario de pruebas de evaluación aprobado por la Junta de Facultad para el curso 2026-2027

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

BÁSICA: Mankiw. N.G., **Principios de Economía**, 7ª Edición, Cengage Learning Editores, 2017

Bibliografía Complementaria

COMPLEMENTARIA: Bernanke, B. S. y Frank, R. H., **Principios de Economía**, 3ª Edición, Mc Graw Hill, 2007

COMPLEMENTARIA: Goolbee, A., Levitt, S. y C. Syverson, **Microeconomía**, Editorial Reverté, 2015

COMPLEMENTARIA: Krugman P., Wells R. y Olney, M. L., **Fundamentos de Economía**, 3ª Edición, Editorial Reverté, 2015

COMPLEMENTARIA: Samuelson, P.A. y Nordhaus W.D., **Economía**, 19ª Edición, Mc Graw Hill, 2010

COMPLEMENTARIA: Acemoglu, D., Laibson, D. y J.A. List, **Economics**, 1ª Edición, Pearson, 2016

Recomendacións

Outros comentarios

Recordar a los alumnos que la asistencia a clase es OBLIGATORIA.

Si existe alguna divergencia entre las guías docentes publicadas en gallego y en castellano, la que prevalece es la publicada en castellano.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Empresa: Fundamentos de contabilidade e finanzas**

Materia	Empresa: Fundamentos de contabilidade e finanzas			
Código	V08G081V01202			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Graña Álvarez, Roberto			
Profesorado	Graña Álvarez, Roberto			
Correo-e	roberto.grana.alvarez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Coñecer a normativa e os sistemas contables que conducen á obtención, análise e interpretación de información externa á empresa para a toma de decisións dos distintos axentes interesados.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
C47	CE55 - Comprender os Estados Financeiros obrigatorios das empresas
D1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Resolución de problemas e prácticas de laboratorio	A1	B4	C47	D1
	A2			
	A3			
	A4			
	A5			

Contidos

Tema	
1. Conceptos introductorios de contabilidade	1.1. A información contable e as normas contables 1.2. Marco legal de aplicación 1.3. O rexistro e metodoloxía contable 1.4. O ciclo contable 1.5. Principais operacións contables 1.6. Introducción a o plan xeral contable 1.7. Introducción a as contas anuais 1.8. Outras cuestións
2. Análise introdutoria de normas de valoración e elaboración de os principais compoñentes de as contas anuais	2.1. Balance 2.2. Contas de perdas e ganancias 2.3. Memoria 2.4. Estado de cambios de patrimonio neto e estado de fluxos de tesorería 2.5. Outros estados contables 2.6. Relación entre distintos estados contables 2.6 Outras cuestións

3. Outros aspectos relacionados con a contabilidade	3.1. Depósito e publicidade de contas anuais 3.2. Auditoría 3.3. Informe de xestión 3.4. Contabilidade creativa 3.5. Obrigacións mercantís e fiscais relacionadas con a contabilidade 3.6. Outras cuestións
4. Fundamentos de análise económica e financeiro	4.1. Análise patrimonial 4.2. Desequilibrios patrimoniais 4.3. Análise económica e financeiro 4.4. Introducción a os ratios máis habituais
5. Fundamentos de finanzas e a súa relacións contables	5.1. Interese simple e composto 5.2. Valor actual e en uso 5.3. Custo amortizado e tipo de interese efectivo 5.4. Outras cuestións

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	15	30	45
Lección maxistral	36	63	99
Práctica de laboratorio	6	0	6

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	O estudante realiza exercicios baixo as directrices do profesorado, individual ou colectivamente. A súa realización está vinculada con actividades realizadas polo alumnado autónomamente.
Lección maxistral	Clases teóricas e prácticas impartidas polo profesorado

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	O estudante realiza exercicios baixo as directrices do profesorado, individual ou colectivamente. A súa realización está vinculada con actividades realizadas polo alumnado autónomamente.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Resolución de problemas	O estudante realiza exercicios baixo as directrices do profesorado, individual ou colectivamente. A súa realización está vinculada con actividades realizadas polo alumnado autónomamente.	20	A1 A2 A3 A4 B4 C47
Práctica de laboratorio	Realización de dúas probas sobre os contidos teórico-prácticos da materia en base a a realización de un exercicio escrito para desenvolver preguntas teóricas e problemas (cada proba computa o 40%)	80	A1 A4 A5 B4 C47 D1

Outros comentarios sobre a Avaliación

A avaliación da materia poderá realizarse mediante avaliación continua (AC) ou avaliación global (AG). Presumirase que o estudantado seguirá o sistema de avaliación continua, salvo que manifeste a súa vontade de optar pola avaliación global, comunicándoo ao profesorado segundo o procedemento e os prazos establecidos polo centro.

A elección da AG supón a renuncia ás actividades de avaliación continua pendentes de realización e ás cualificacións obtidas ata ese momento.

A avaliación continua constará das seguintes probas:

-Dous exames teórico-prácticos, cun peso do 40 % cada un. Para superar a materia mediante este sistema será necesario obter unha cualificación mínima de 5 puntos en cada exame. O primeiro exame realizarase durante o período de clases presenciais, mentres que o segundo terá lugar na convocatoria oficial de xuño.

-Casos prácticos propostos polo profesorado, que representarán o 20 % da cualificación final. Esta porcentaxe distribuirase entre os distintos casos que se formulen ao longo do curso. O alumnado que non realice algún destes casos perderá a cualificación correspondente. Non se establece unha cualificación mínima neste apartado para poder superar a materia. O alumnado que non supere o primeiro exame parcial poderá presentarse á convocatoria oficial de xuño para recuperalo.

Nesta mesma convocatoria, o alumnado realizará tamén o segundo exame parcial, de acordo co calendario oficial da materia. En ambos os casos será necesario obter unha cualificación mínima de 5 puntos para poder realizar a media co resto das actividades de avaliación. No caso de non acadar esta cualificación mínima nalgunha das probas, non se poderá realizar

a media, sendo a cualificación final da materia a obtida no exame suspenso.

O alumnado que opte pola avaliación global será avaliado de todos os contidos da materia mediante un exame teórico-práctico, que suporá o 100 % da cualificación final.

O alumnado que non supere a materia na primeira oportunidade, tanto na modalidade de AC como na de AG, poderá ser avaliado novamente na segunda oportunidade mediante unha proba teórico-práctica de todos os contidos da materia, que representará o 100 % da nota.

As datas e os horarios das probas de avaliación serán os establecidos no calendario oficial aprobado pola Xunta de Centro para o correspondente curso académico. En caso de discrepancia, prevalecerán as datas publicadas na páxina web da facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Sáez Ocejo, Jose Luis, **Casos prácticos de fundamentos de contabilidad financiera**, 1ª, Andavira,

Sáez Ocejo, José Luis, **Fundamentos de contabilidad financiera**, 2ª, Andavira,

ICAC, **Plan General de Contabilidad y de PYMES: Reales Decretos 1514/2007 y 1515/2007, de 16 De Noviembre y R.D. 1159/2010**, 16ª, Pirámide, 2022

Bibliografía Complementaria

Archel Domench, P. y otros, **Estados contables. Elaboración, análisis e interpretación**, 6ª, Pirámide,

Sáez Ocejo, J.L., **Antología del disparate contable (con solucionario)**, 1ª, Andavira,

Crespo Domínguez, M.A., **Información financiera y análisis de estados financieros.**, 3ª, Torculo,

VV.AA., **Memento Experto Contabilidad para Abogados - Edición Especial -**, 2ª, Francis Lefebvre,

Guerra Martinez, A., **Contabilidad para juristas**, 1ª, Tirant lo Blanch,

M. Mercedes Ruiz de Palacios Villaverde, **GPS contabilidad financiera y costes**, 5ª, Tirant Lo Blanch,

Bustos Contell, E., **Matemáticas Financieras en el nuevo PGC**, 2ª, Pirámide,

Pascual Pedreño, E., **Práctica contable y fiscal para juristas**, 1ª, Aranzadi,

Angel Alonso Pérez y Raquel Pousa Soto, **Manual de contabilidad práctica para juristas**, 1ª, Wolters Kluwer,

López Díaz, A. y Pedro Lorca, **Contabilidad para juristas**, 2ª, Editorial Universitas,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito: Introducción ao dereito civil e dereito da persoa				
Materia	Dereito: Introdución ao dereito civil e dereito da persoa			
Código	V08G081V01203			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Estévez Abeleira, Teresa Dolores			
Profesorado	Estévez Abeleira, Teresa Dolores Regueira Núñez, Ernesto			
Correo-e	estevez.abeleira@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Materia impartida no segundo cuadrimestre do 1º curso do Grao de Dereito na Facultade CCXX e do Traballo. Trátase dunha materia de formación básica que achega ao alumno ao concepto de Dereito civil, a persoa física e a persoa xurídica, as cousas e o patrimonio así como aos dereitos subxectivos. Permite coñecer institucións xurídicas esenciais no Dereito civil.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
B4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
C40	CE48 - Ser capaz de identificar problemas xurídicos de Dereito civil, abordando a súa solución mediante a procura, interpretación e aplicación da normativa civil aplicable ao suposto concreto
D1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
D3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
D4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados previstos na materia	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Trátase de que o/a alumno/a coñeza institucións xurídicas esenciais no Dereito civil, partindo do concepto do Dereito para, a continuación, centrarse no Dereito civil como Dereito privado xeral, a persoa física e xurídica, as cousas, o patrimonio, os dereitos subxetivos así como o negocio xurídico	A2 B1 C40 D1 A3 B4 D3 A4 D4 A5 D5

Contidos	
Tema	
Tema I: O Dereito civil.	O Dereito e as súas clasificacións. Concepto de Dereito civil. O Código civil: sistemática, estrutura e contido. O Título Preliminar do Código civil: especial consideración da interpretación das normas. A lexislación civil especial. Formación histórica do Dereito civil.
Tema II: A codificación e os Dereitos civís territoriais	A codificación e a progresiva descodificación. Os Dereitos civís territoriais e o Código civil. O Dereito civil de Galicia. Lexislación civil especial de Galicia.

Tema III: A persoa, en xeral.	Dereito civil e Dereito da persoa. Concepto e clases de persoa. Capacidade xurídica. Os Dereitos da personalidade: consideracións xerais. En particular: O Dereito á vida e á integridade física. O Dereito á honra, á intimidade e á propia imaxe.
Tema IV: A persoa física.	Comezo da personalidade: o nacemento. A protección xurídica do nasciturus. Fin da personalidade: a morte. A maioría de idade. A menor idade. A emancipación.
Tema V: Da incapacitación ao apoio ás persoas con discapacidade no exercicio da súa capacidade xurídica.	Cambio de sistema: A incapacitación xudicial dá paso a un sistema de apoios baseado no respecto aos desexos, desexos e preferencias das persoas con discapacidade. Medidas de apoio: voluntarias (poderes preventivos, autotutela e as medidas contidas nos documentos de directivas anticipadas) e legais ou xudiciais (tutela de feito, defensor xudicial e tutela). Procedemento de prestación de apoios. A prodigalidad desaparece.
Tema VI: A nacionalidade e a veciñanza civil.	A nacionalidade: concepto. Adquisición da nacionalidade española: adquisición orixinaria (atribución e dereito de opción) e non orixinaria (dereito de opción e naturalización -carta de natureza e residencia-). A consolidación da nacionalidade española. Perda da nacionalidade española. Recuperación da nacionalidade española. Dobre nacionalidade. Proba da nacionalidade española. A veciñanza civil: concepto e réxime xurídico (adquisición, perda e proba).
Tema VII: O domicilio.	Concepto e significado. Clases de domicilio. Pluralidade de domicilios e falta de domicilio. A ausencia: concepto e relevancia xurídica. A defensa do desaparecido. A ausencia non declarada no Dereito civil galego. A ausencia legal: requisitos, efectos e terminación. A declaración de falecemento: requisitos, efectos e cesación.
Tema VIII: O Rexistro Civil.	O Rexistro civil: concepto, significado e lexislación. Características xerais. Feitos inscribibles. Principios do Rexistro civil. Estrutura do Rexistro civil. Títulos que acceden ao Rexistro civil, control de legalidade. Asentos do Rexistro civil. Publicidade do Rexistro civil.
Tema IX: O dereito subxectivo.	Dereito subxectivo e relación xurídica: concepto. O Dereito subxectivo: clasificación. Exercicio dos dereitos subxectivos. Límites dos dereitos subxectivos: clasificación. A boa fe. O abuso do dereito. A doutrina dos propios actos. Limitacións temporais: a prescrición e a caducidade.
Tema X: Feitos, actos e negocios xurídicos. A representación.	O feito xurídico e o acto xurídico. O negocio xurídico: concepto e clases. Elementos esenciais do negocio xurídico: obxecto, causa, forma e declaración de vontade. Elementos accidentais do negocio: condición, termo e modo. Os vicios da vontade. Ineficacia do negocio xurídico. A representación: concepto e clases. Apoderamento e ratificación.
Tema XI: A persoa xurídica.	Concepto, función e significado. Abuso da persoa xurídica e levantamento do veo. Clases de persoas xurídicas. Constitución, adquisición e extinción da personalidade. Capacidade da persoa xurídica. Representación, domicilio e nacionalidade. Extinción da persoa xurídica. A asociación: concepto e regulación. Órganos. A fundación: concepto e regulación. Constitución da fundación. Órganos. Extinción e liquidación.
Tema XII: As cousas.	Concepto e requisitos. Clasificación. Bens de dominio público e de propiedade privada. O patrimonio.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	36	36	72
Estudo de casos	13	13	26
Presentación	1	0	1
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	17	18
Exame de preguntas obxectivas	2	16	18
Estudo de casos	1	10	11
Traballo	1	3	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto que deberá desenvolver o estudante.
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos e diagnosticalo.

Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o/a docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.
--------------	--

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Actividade académica desenvolvida polo profesorado, individual ou en pequeno grupo, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula e nos momentos que o profesor ten asignados a tutorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou do campus virtual). Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para o asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe. Atención a preguntas e dúbidas formuladas polo alumno nas titorías da materia. Non debe confundirse a atención personalizada coa titoría académica (no Plan de Acción Tutorial).
Estudo de casos	Actividade académica desenvolvida polo profesorado, individual ou en pequeno grupo, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula e nos momentos que o profesor ten asignados a tutorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou do campus virtual). Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para o asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe. Atención a preguntas e dúbidas formuladas polo alumno nas titorías da materia. Non debe confundirse a atención personalizada coa titoría académica (Plan de Acción Tutorial).
Presentación	Actividade académica desenvolvida polo profesorado que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas coa elaboración e exposición ante o/a docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo. Non debe confundirse atención personalizada con tutoría académica (no Plan de Acción Tutorial).

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Exame de preguntas de desenvolvemento	Proba de avaliación global que inclúe preguntas abertas sobre un tema. O alumnado debe desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que posúe sobre a materia nunha resposta razoada.	40	A2 B1 C40 D1 A4 D4 A5
Exame de preguntas obxectivas	Dúas probas parciais non liberatorias que avalían os coñecementos que ten o alumnado sobre a materia, que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, opción múltiple, emparellamento de elementos...). Os estudantes seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades. Cada proba consta de 10 preguntas, que se puntúan do seguinte xeito: cada resposta correcta vale 1 punto; cada resposta en branco vale 0 e cada resposta incorrecta resta 0,3 (-0,3) puntos. A cualificación de ambos test non computará para determinar que o alumno/a conseguiu un 4 na parte teórica da asignatura, que só se infire do exame final de preguntas de desenvolvemento. O peso de cada proba tipo test na valoración global será do 15%.	30	A2 B1 C40 D4 A4 B4 D5 A5
Estudo de casos	Realización dos casos prácticos propostos na aula, que se realizarán individualmente ou en grupo, segundo propoña o profesor/a e serán obrigatorios para o alumnado que siga o sistema de avaliación continua. Para a avaliación dos casos prácticos esíxese acumulativamente o cumprimento de tres premisas: asistencia mínima ao 80% das sesións + participación activa + entrega das tarefas correspondentes ás semanas de asistencia. Tamén se inclúe a realización obrigatoria por parte do alumnado das tarefas complementarias propostas polo profesor/a. Así mesmo, valorarase neste apartado os traballos voluntarios propostos polo profesor/a.	20	A2 B1 C40 D1 A3 B4 D3 A4 D4 A5 D5

Traballo	Texto elaborado en grupo sobre un tema do programa da materia que debe redactarse según unhas normas establecidas e que debe presentarse por tódolos/as integrantes do grupo na aula ante o profesor/a da materia e o alumnado nas datas sinaladas. A no exposición do traballo polo alumno/a que participara na elaboración escrita do mesmo impide a súa avaliación, de maneira que o alumno/a que non exponga o traballo será calificado cun 0. O uso fraudulento e pouco ético da Intelixencia Artificial na elaboración do traballo é un fraude académico.	10	A2 B1 C40 D1 A3 D3 A4 D4 A5 D5
----------	---	----	---

Outros comentarios sobre a Avaliación

Enténdese, como regra xeral, que os/as alumnos/as optan polo sistema de avaliación continua, sempre y cuando asistan presencialmente ao 80% das clases teóricas.

O alumno/a que opte polo **sistema de avaliación continua**, ten que realizar obrigatoriamente os dous exames tipo test parciais, o examen final de preguntas de desenvolvemento, o traballo en grupo e as dúas tarefas ocomplementarias.

Para poder sumar a calificación da parte teórica e da parte práctica da materia deberá obter, como mínimo:

- Un 4 sobre 10 na proba de avaliación global de preguntas de desenvolvemento, na que deberá obter como mínimo un 3 en cada una das respostas ás preguntas formuladas, e, ademais,

- Un 4 sobre 10 na parte práctica da materia: estudo de casos, de carácter obrigatorio + os traballos voluntarios con ou sen exposición+ as tarefas complementarias, de carácter obrigatorio + o traballo obrigatorio para avaliación continua con exposición.

Os dous exames parciais non liberatorios de preguntas obxectivas:

- teñen un valor do 30% da calificación global da materia (15% primeiro parcial e 15% segundo parcial),

- a cualificación de ambos test non computará para determinar que o alumno/a conseguiu un 4 na parte teórica da asignatura, que só se infire do exame final de preguntas de desenvolvemento.

A proba de avaliación global de preguntas de desenvolvemento ten un valor do 40% da calificación global da materia.

O estudo de casos (prácticas semanais, obrigatorias para seguir no sistema de avaliación continua -asistencia mínima obrigatoria ao 80% das sesións + participación activa + entrega obrigatoria das tarefas correspondentes ás semanas de asistencia- + os traballos voluntarios con/sen exposición + as tarefas complementarias, que son obrigatorias para seguir no sistema de avaliación continua) ten un valor do 20 % da calificación global da materia.

O traballo, obrigatorio para avaliación continua, realizado e exposto en grupo, ten un valor do 10% da calificación global da materia.

O uso fraudulento e pouco ético da Intelixencia Artificial na elaboración dos traballos e tarefas é un fraude académico.

No mesmo curso se guardarán as **notas da avaliación continua** do segundo período para xuño/xullo.

O alumno/a que **non se acolla ao sistema de avaliación continua** por deixala, por non poder asistir ou por calquera outro motivo, deberá comunicalo á coordinadora da materia por correo electrónico antes de que transcorra un mes e medio desde o comezo do cuadrimestre. A elección de avaliación global supón a renuncia ao dereito de seguir avaliándose mediante as actividades de avaliación continua que resten e á cualificación obtida ata ese momento en calquera das probas que xa tiveron lugar. O alumno/a que non se acolla ao sistema de avaliación continua deberá facer unha proba de avaliación global integrada por un exame de preguntas de desenvolvemento en relación cos contidos da materia, en número superior ás formuladas aos alumnos/as que opten polo sistema de avaliación continua, no que deberá obter como mínimo un 3 en cada unha das respostas ás preguntas formuladas, cun valor do 70% da calificación e, ademais, un/uns caso/s prácticos e/ou comentario/s de institución xurídica ou sentenza cun valor do 30% da calificación da materia. O alumno/a, para poder sumar a calificación da parte teórica e da parte práctica da proba de avaliación global deberá obter, como mínimo, un 4 sobre 10 na parte teórica do exame e un 4 sobre 10 no caso/s e/ou comentario/s de institución xurídica ou sentenza.

Para superar a materia o alumno/a debe obter, como nota final, unha **calificación igual ou superior a 5**, calquera que sexa o sistema de avaliación polo que opte (avaliación continua ou avaliación global).

Os estudantes que non participen na avaliación continua nin na avaliación global, figurarán nas actas como **non presentados**.

Convocatoria Fin de carreira: Os alumnos/as deberán facer unha proba de avaliación global integrada por un exame de

preguntas de desenvolvemento en relación cos contidos da materia, na que deberán obter como mínimo un 3 en cada unha das respostas ás preguntas formuladas, cun valor do 70% da calificación e, ademais, un/s caso/casos prácticos e/ou comentario/s de institución xurídica ou sentenza cun valor do 30% da calificación. O alumno/a, para poder sumar a calificación da parte teórica e da parte práctica da proba de avaliación global deberá obter, como mínimo, un 4 sobre 10 na parte teórica do exame e un 4 sobre 10 no/s caso/s e/ou comentario/s de institución xurídica ou sentenza.

Alumnos/as con necesidades especiais: Se realizará a adaptación curricular de acordo co suxerido polo coordinador de discapacidade según os protocolos da Universidade.

As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso e publicado na web.

A **reseña bibliográfica** que se inclúe nesta guía docente ten por obxecto facilitar aos alumnos/as unha lista aberta de posibles manuais sobre os contidos da materia, cun carácter meramente informativo, aos que poidan acudir para completar as explicacións que proporcione o profesor/a na aula.

Recoméndase ao alumnado ter en conta o Título VII (**Do uso de medios ilícitos**), do Regulamento sobre a Avaliación, a calificación e a calidade da docencia e do proceso de aprendizaxe do estudantado (<https://secretaria.uvigo.gal/uv/web/normativa/public/normativa/documento/downloadbyhash/4904ced4d24eb81fe5715ddde2c48c59c0a7c4d624cd0e7491df7a753985ccfa>). En probas avaliábeis o alumnado ten prohibidos os dispositivos electrónicos con capacidade de comunicación e/ou almacenamento de datos. O alumno/a que utilice algún/s de estes dispositivos tendrá como calificación da materia un 0.

Tutorías: se realizarán, previa solicitude do alumno/a a través dun correo electrónico dirixido ao profesor/a, no despacho que se lle indique e no horario que se acorde.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

LASARTE, C., **Principios de Derecho civil, Tomo I**, última edición,

O`CALLAGHAN, X., **Compendio de Derecho Civil, tomo I**, última edición,

DÍEZ-PICAZO, L./GULLÓN, A., **Sistema de Derecho civil, volumen I**, última edición,

ALBALADEJO, M., **Derecho civil, tomo I**, última edición,

Código civil, última edición,

Bibliografía Complementaria

Ley 2/2006, de 14 de xullo, de Derecho civil de Galicia, última edición,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dereito civil I. Obrigas e contratos/V08G081V01301

Dereito civil II. Dereitos reais/V08G081V01404

Dereito civil III. Familia e sucesións/V08G081V01501

Outros comentarios

O alumnado deberá dispor, a partir da primeira semana de docencia da materia, dun Código civil español e da Lei 2/2006, de 14 de xuño, de Dereito civil de Galicia, ambos textos legais consolidados.

Como soporte á docencia, se utilizará a plataforma MooVi.

Esta materia será impartida no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas-Grao en Dereito no 1º cuatrimestre do 2º curso pola profesora Teresa Estévez Abeleira.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito: Dereito constitucional II				
Materia	Dereito: Dereito constitucional II			
Código	V08G081V01204			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua de impartición	#PortuguêsAmigável Castelán Galego			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	García Gestoso, María Noemí			
Profesorado	Alcaraz Salgado, Maria Hylma García Gestoso, María Noemí			
Correo-e	ngestoso@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O alumnado deberá alcanzar unha visión comprensiva do conxunto dos dereitos fundamentais e as liberdades recoñecidos na Constitución española, dos procedementos que os garanten e dos medios institucionais e xurídicos para o seu salvagarda así como para a defensa da Constitución en xeral. Materia do programa Português amigável. Os/ as estudantes internacionais poderán solicitar ao profesorado: a) materiais e referencias bibliográficas para o seguimento da materia na(s) lingua(s) estranxeira(s), b) atender as titorías na(s) lingua(s) estranxeira(s), c) probas e avaliacións en lingua estranxeira.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
B2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
B3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
B4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
C32	CE40 - Coñecer os Dereitos fundamentais recoñecidos na Constitución española así como os sistemas de garantías deses dereitos e as normas aplicables
C33	CE41 - Saber interpretar e aplicar as normas que regulan os dereitos fundamentais así como as súas garantías
D1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
D4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
O alumnado deberá alcanzar unha visión e comprensión do conxunto dos dereitos fundamentais e as liberdades recoñecidas na constitución española, dos procedementos que os garantizan, así como dos medios institucionais e xurídicos para a súa salvagarda	A2	B1	C32	D1
	A3	B2	C33	D4
	A5	B3		D5
		B4		

Contidos

Tema	
Dereitos fundamentais. Orixe e evolución.	Os dereitos e liberdades fundamentais Orixe dos dereitos fundamentais Significado e evolución. Dereitos fundamentais e Estado Constitucional

O sistema de dereitos fundamentais na Constitución española de 1978	Regulación na Constitución Significado e valor Artigo 10 CE Concepto Tipoloxía Contido Límites Interpretación Garantía
O significado do Capítulo 1º do Título I da CE de 1978	Capítulo 1º do Título I da CE Presupostos previos exercicio pleno de dereitos Minoría de idade Espaníais e estranxeiros Asilo e extradición
Os dereitos da Sección 1ª do Capítulo 2º do Título I da CE de 1978	Igualdade Dereitos da Sección 1ª do Capítulo 2º do Título I: Importancia Carácter Os distintos dereitos As súas garantías
Os dereitos da Sección 2ª do Capítulo 2º do Título I da CE de 1978	Importancia Carácter Os distintos dereitos As súas garantías
Os principios reitores da política social e económica.	Natureza e significado Tipoloxía Alcance
As garantías das liberdades e dos dereitos fundamentais.	Sistema de garantías Niveles de protección Garantías obxectivas Garantías subxectivas
Xustiza constitucional: Caracteres e significados xerais da xustiza constitucional	Caracteres e significado xeral do control da constitucionalidade
Xurisprudencia constitucional e interpretación da Constitución	Tribunal constitucional e interpretación da Constitución Especial referencia á interpretación constitucional dos Dereitos Fundamentais
Suspensión dos dereitos fundamentais.	Suspensión individual e suspensión xeral. O Estado de excepción. Consideración constitucional e xurídica.
O Tribunal Constitucional (I): composición, competencias e procedementos.	Composición Tribunal Constitucional Competencias Enumeración de procedementos
Tribunal Constitucional(II): Dereitos fundamentais, poderes do Estado e organización territorial	O tribunal Constitucional e a protección dos dereitos fundamentais. Especial referencia recurso de amparo. O Tribunal Constitucional e a división de poderes O Tribunal Constitucional e a organización territorial do Estado Outros aspectos e funcións do Tribunal constitucional
Reforma Constitucional	A reforma na Constitución de 1978 Funciones Procedementos Reforma e dereitos fundamentais
Constitución, Dereito Constitucional e unidade económica. Unión Europea e Dereito Internacional.	Constitución Dereito Constitucional DDFF e Convenios Internacionais Dereitos Humanos O CEDH e o TEDH O TJUE e a CDFUE Outros organismos internacionais protectores dereitos humanos

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudo de casos	11	22	33
Traballo tutelado	3	10	13
Lección maxistral	32	32	64
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	25	27
Exame de preguntas obxectivas	3	10	13

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Estudo de casos	Lectura e análise de documentos xurídicos ou un feito, problema ou casos prácticos reais coa finalidade de que o alumno complete coñecementos, reflexións sobre o particular e interprete e xere as hipóteses que considere oportunas. O estudante desenvolverá exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. O profesor definirá o tipo de actividade específica a desenvolver. Pode estar vinculado o seu desenvolvemento con actividades autónomas do estudante.
Traballo tutelado	O/A estudante, de xeito individual ou en grupo, realizará unha actividade definida polo profesor sobre a temática da materia, exposicións, seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias etc. A actividade realizada defenderase diante do resto dos alumnos, promovendo a participación activa e a exposición en público.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos relacionados coa materia obxecto de estudo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	O profesorado resolverá as dúbidas que os alumnos poidan ter sobre o contido da materia, directamente na aula durante e nos momentos en que estean asignados ás titorías de oficio
Estudo de casos	Actividade desenvolvida polo profesor que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo, temas e prácticas vinculadas á materia.
Traballo tutelado	O profesorado indicará as pautas e resolverá dúbidas e formulará as recomendacións oportunas sobre o traballo que lle foi encomendado ao alumnado.

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Estudo de casos	Avaliarase a resolución de casos relacionados coa materia e as prácticas. Avaliaranse os diversos exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvemento con actividades autónomas do estudante. Utilizaranse para medir o grao de coñecemento das materias. A participación activa do alumnado será tida en conta	15	A2 A3	B3 C32 C33	D4 D5	
Traballo tutelado	Avaliarase o contido, a presentación, a calidade, a orixinalidade, a argumentación... do traballo proposto.	15	A2 A3 A5	B3 B4 C32 C33	D1 D4 D5	
Exame de preguntas de desenvolvemento	Avaliación do resultado final de aprendizaxe mediante o desenvolvemento de pregunta/s longas y/ou curtas sobre os contidos da materia.	40	A5	B1 B2 B3	C32 C33 D4 D5	D1
Exame de preguntas obxectivas	Avaliaranse 2 probas parciais non liberadoras que inclúan preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro-falso, opción múltiple,...) Estas probas axudarán ao alumnado a tomar conciencia do seu propio proceso de aprendizaxe.	30	A2 A3 A5	B1 B2 B3 B4	C32 C33 D4 D5	D1

Outros comentarios sobre a Avaliación

Segundo o artigo 13. 2 d) do Real Decreto 1791/2010, do 30 de decembro, polo que se aproba o Estatuto do Estudiante Universitario, os/as estudantes deberán "absterse da utilización ou cooperación en procedementos fraudulentos nas probas de avaliación, nos traballos que se realicen ou en documentos oficiais da universidade".

PRIMEIRA CONVOCATORIA:

Ao comezo do curso o/o alumno/para deberá manifestar a súa intención de acollerse ao sistema de avaliación continua. A tal efecto o/o alumno/para deberá facelo constar na ficha da materia nun determinado prazo. O alumno poderá manifestar a súa vontade de pasarse ao sistema de avaliación global no momento que o desexe.

a) Aqueles alumnos que decidan acollerse ao sistema de avaliación continua están obrigados a un mínimo dun 80% de asistencia ás clases prácticas e da entrega do 80% dos traballos que se soliciten. Aqueles/as alumnos/as que, por circunstancias excepcionais persoais ou profesionais ben acreditadas, non poidan participar de maneira presencial nalgunha/s da/s sesión/é prácticas no desenvolvemento do curso, deberán presentar o traballo acorde á/s práctica/s correspondentes.

Para a avaliación da materia mediante o sistema de avaliación continua: Corrixíranse ao azar 2 traballos que en conxunto

supoñerán o 15% da nota final; Realizaranse 2 exames tipo test con partes da materia que supoñerán o 30% da nota; Avaliarase a realización dunha actividade individual ou en grupo que terá un valor do 15% da nota. Tanto para a avaliación das prácticas como da actividade tutelada terase en conta a participación activa dos alumnos. E, para rematar, haberá unha proba de avaliación global de preguntas de desenvolvemento sobre a totalidade do temario da materia cun valor do 40% da nota, debendo obterse un mínimo de 5 nesta proba para superar a materia.

b) Aqueles/as alumnos/as que non sigan durante o curso o sistema de avaliación continua, ou aqueles que non superen cunha nota mínima de 5 (sobre 10), ou non cumpran os requisitos para optar ao proceso de avaliación continua (asistencia, entrega de traballos), terán dereito a un exame final que implicará, por unha banda, o desenvolvemento por escrito de pregunta/s longa/s ou tipo test do programa e supoñerá o 70% de cualificación final (deberán obter nesta parte polo menos un mínimo de 5 puntos sobre 10), así como a realización dun suposto práctico que supoñerá o 30% da cualificación restante, nos que se avaliarán as mesmas competencias que no sistema de avaliación para asistentes e aplicaranse, igualmente, os mesmos resultados de aprendizaxe que no sistema de avaliación para asistentes.

NA SEGUNDA CONVOCATORIA:

a) Os/as alumnos/as que non tivesen 5 ou máis dun 5 na proba de preguntas de desenvolvemento poderán escoller o pasar ao sistema de avaliación global ou conservar o resultado do resto das probas de avaliación continua e, nese caso, realizarase unha segunda proba de preguntas de desenvolvemento, similar no contido e modo de avaliación á realizada en primeira convocatoria.

b) Os/as alumnos/as que sigan o sistema de avaliación global, terán dereito a un exame final que constará de dous partes: unha teórica de preguntas de desenvolvemento sobre o contido do programa da materia que supoñerá o 70% da nota (deberán obter nesta parte polo menos un mínimo de 5 puntos sobre 10) e unha pregunta ou caso práctico que supoñerá o 30% restante da cualificación. Se avaliarán as mesmas competencias que no sistema de avaliación para asistentes e aplicaranse, igualmente, os mesmos resultados de aprendizaxe que no sistema de avaliación para asistentes.

NOTA: No caso de que o alumno queira conservar a nota obtida nas probas que realizou de avaliación continua, salvo a proba final, deberá comunicar ao profesor que desexa conservar eses resultados.

CONVOCATORIA FIN DE CARREIRA:

A avaliación constará de pregunta/s de resposta longa e o desenvolvemento dun caso práctico. A/s pregunta/s de resposta longa valerán un 70% da nota final (deberán obter nesta parte polo menos un mínimo de 5 puntos sobre 10); o desenvolvemento dun caso práctico valerá o 30% da nota final. Avaliaranse as mesmas competencias que no sistema de avaliación para asistentes e aplicaranse, igualmente, os mesmos resultados de aprendizaxe que no sistema de avaliación para asistentes.

No exame de Fin de Carreira non se terá en conta a nota de avaliación continua que o alumnado, no seu caso, obtivese no curso académico anterior.

As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2025-2026

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

López Guerra, L.; Espín, E., y otros, **Manual Derecho Constitucional (2 vols)**, 1ª, Tirant lo Blanch, 2022

Rodríguez- Zapata, J., **Teoría y Práctica del Derecho Constitucional**, 6ª, Tecnos, 2024

Bilbao Ubillos, J.mª.; Rey, Fernando; Vidal, J., **Lecciones de Derecho Constitucional II**, 3ª, Aranzadi, 2022

Base de datos Tirant on line, **Tirant on Line**,

Código de derechos fundamentales, **Civitas**, 2015, Civitas, 2015

Código, **Leyes políticas del Estado**, última, Civitas,

Bibliografía Complementaria

Agudo Zamora, M., y otros, **Manual de Derecho Constitucional**, 13ª, Tecnos, 2022

García Roca, Javier, **Lecciones de Derecho Constitucional**, 1ª, CIVITAS, 2023

De Vega, P., **La reforma constitucional y la problemática del poder constituyente**, 1ª, Tecnos, 2000

Pérez Tremps, Pablo, **Las reformas constitucionales hechas y no hechas**, 1ª edición, Tirant lo Blanch, 2018

Ruipérez Alamillo, Javier, **En torno a la reforma constitucional y la fuerza normativa de la Constitución**, 1ª edición, Tirant lo Blanch, 2018

García Roca, Javier; Santolaya Machetti, Pablo (Coords.), **La Europa de los Derechos El Convenio Europeo de Derechos Humanos**, 3ª edición, Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, 2014

Villanueva Turnes, A. (Coord.), **Derechos Fundamentales: Aspectos básicos y actuales**, 1ª. edición, Andavira, 2017

Ferrer Mac Gregor, Eduardo; Herrera García, Alfonso (Coords), **El diálogo entre el Tribunal de Derechos Humanos, los Tribunales Constitucionales y otros órganos jurisdiccionales en el espacio convencional europeo**, 1ª edición, Tirant lo Blanch, 2013

García Roca, Javier; Carmona Cuenca, Encarna (Editores), **¿Hacia una globalización de los derechos? El impacto de las sentencias del Tribunal Europeo y de la Corte Interamericana**, 1ª edición, Instituto de Derecho Parlamentario Thomson Reuters, 2017

Revista española de Derecho Constitucional, **Revista española de Derecho Constitucional**, CEPC,

Teoría y Realidad Constitucional, **Teoría y Realidad Constitucional**, UNED,

Portero Molina, J.A., **Constitución y jurisprudencia constitucional**, Tirant lo Blanch,

Base de datos Aranzadi-derecho, **Aranzadi**,

www.congreso.es, **www.congreso.es**,

www.tribunalconstitucional.es, **www.tribunalconstitucional.es**,

www.senado.es, **www.senado.es**,

www.boe.es, **www.boe.es**,

www.cepc.es, **www.cepc.es**,

Tribunal europeo de derechos humanos,

www.derechoshumanos.net/tribunales/TribunalEuropeoDerechosHumanos-TEDH.htm,

Tribunal de Justicia de la Unión Europea, **https://curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/es/**,

Pérez Tremps, P.; Saiz Arnaiz, A., **Comentario a la Constitución Española libro-homenaje a Luis López Guerra. 40 aniversario 1978-2018**, 1ª, Tirant lo Blanch, 2018

Rodríguez-Piñero y Bravo-Ferrer y Casas Baamonde., Mª Emiia, **COMENTARIOS A LA CONSTITUCIÓN ESPAÑOLA XL Aniversario de la Constitución española**, 1ª, coedición de la AEBOE con la Fundación Wolters Klu, 2018

RIQUELME VÁZQUEZ, P., **El contenido esencial de los derechos y libertades: una reinterpretación doctrinal**, 1ª, Aranzadi, 2022

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Dereito da Unión Europea/V08G081V01304

Constitución económica/V08G081V01946

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Dereito: Dereito constitucional I/V08G081V01103

Outros comentarios

Esta materia no PCEO en Administración e Dirección de empresas - Grado en Dereito se imparte no primeiro cuatrimestre do segundo Curso e a Profesora responsable e coordinadora da materia e María José Gregores Villaverde (mjgv@uvigo.es)

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Historia: Historia do dereito				
Materia	Historia: Historia do dereito			
Código	V08G081V01205			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Martínez Táboas, María Teresa			
Profesorado	Martínez Táboas, María Teresa			
Correo-e	teresam@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia, de formación básica, permitirá ao alumnado entender a evolución do noso ordenamento xurídico, así como obter unha mellor comprensión da realidade xurídica actual. Esta materia ten como obxectivo o estudo da evolución do Dereito español a través das distintas etapas histórico-xurídicas, dende o Dereito prerromano ata o Constitucionalismo e a Codificación.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
B2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
C24	CE30 - Coñecer a historia do Dereito español no seu conxunto, a través das distintas etapas históricas, especialmente as Fontes e as institucións político-administrativas de cada época e comprender a evolución do noso Dereito até a actualidade
C25	CE31 - Ser capaz de manexar, dominar e interpretar as principais fontes do Dereito histórico español.
D1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
D3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
D4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados previstos na materia			
Resultados previstos na materia		Resultados de Formación e Aprendizaxe	
O obxectivo desta materia é lograr que o alumno/a obteña un coñecemento da Historia do Dereito español e das institucións político-administrativas desde a antigüidade ata o Dereito actual.		B2	C24 C25 D1 D3 D4 D5

Contidos	
Tema	
Tema 1. INTRODUCCIÓN. CUESTIÓN PRELIMINARES.	Historia e Historia do Dereito. Obxecto da Historia do Dereito Historiografía Xurídica Española. Escola Histórica do Dereito.
Tema 2. O DEREITO PRERROMANO.	Os pobos da península antes da romanización: distribución xeográfica. Características do Dereito prerromano. Pactos de Hospitalidade. Os vínculos de submisión persoal: Clientela e "Devotio Ibérica". Sistemas de organización social, a estrutura matriarcal e patriarcal. Colonias fenicias gregas e cartaxinesas.
Tema 3. O DEREITO NA HISPANIA ROMANA.	Proceso de conquista e dominación. Pactos e Deditio. Latinidade e cidadanía. Concesións particulares e colectivas de cidadanía e latinidade. Ordenación provincial e municipal en Hispania. As Leis de Colonias e Municipios. As Leis mineiras: Os Bronces de Vipsasca.
Tema 4. O DEREITO NA ESPAÑA VISIGODA.	Os novos habitantes da península e a poboación hispanorromana. Fusión étnica e integración social e relixiosa. Aspectos económicos. Exame particular das fontes legais visigodas, séculos V ao VII. A Administración Central visigoda: Oficio Palatino e Aula Rexia. Asembleas políticas e eclesiásticas: O Senado visigodo e os Concilios de Toledo.

Tema 5. DEREITO MUSULMÁN.	A constitución do Al-Andalus. Fontes do Dereito musulmán. Administración Central. Administración Territorial e local. Organización xudicial.
Tema 6. DEREITO ALTOMEDIEVAL.	Reconquista e repoboación. Réxime señorial. Fontes do Dereito na España altomedieval.
Tema 7. DEREITO BAIXO MEDIEVAL E INTEGRACIÓN NORMATIVA.	Formación e recepción do "Ius Commune". Dereito romano Xustiniano, canónico e feudal. A nova orde xurídica: a Escola de Bolonia. Os Glosadores, e Comentaristas. Decretistas e Decretalistas A difusión do Dereito Común.
Tema 8. FORMACIÓN DOS SISTEMAS NORMATIVOS MEDIEVAIS DOS DISTINTOS REINOS HISPÁNICOS.	Castela: Unificación Xurídica baixo a obra lexislativa de Alfonso X, o Sabio. Fontes. O Ordenamento de Alcalá. Economía e Comercio na Baixa Idade Media. O Dereito dos territorios de Aragón, Navarra, Cataluña, Mallorca e Valencia.
Tema 9. AS CORTES.	Orixe das Cortes. Transformación dunha curia en órgano parlamentario. A fórmula "Quod omnes tangit". Natureza e Competencias das Cortes. Constitución e funcionamento das Cortes. A Deputación de Cortes.
Tema 10. A MONARQUÍA NA IDADE MODERNA.	Tendencia á unificación xurídica. Decretos de Nova Planta Reformismo Borbónico.
Tema 11. O PROCESO RECOPIADOR DA IDADE MODERNA.	Recopilacións castelás: O Ordenamento de Montalvo. A Nova Recopilación. A Novísima Recopilación.
Tema 12. A CRISE DO ANTIGO RÉXIME. O ESTADO LIBERAL. O CONSTITUCIONALISMO E A CODIFICACIÓN EN ESPAÑA.	Constitucionalismo e Codificación. As Constitucións españolas. A Codificación do Dereito Penal. A Codificación do Dereito Mercantil. A Codificación do Dereito Civil. As Leis de Axuízamento Civil e Criminal.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	13	18	31
Lección maxistral	36	36	72
Estudo de casos	1	9	10
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	26	27
Traballo	1	3	4
Exame de preguntas obxectivas	1	5	6

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Resolución de problemas	Análise dun feito, problema ou caso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición

Lección maxistral	Actividade académica desenvolvida polo profesorado, individual ou en pequeno grupo, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula e nos momentos que o profesor ten asignados a tutorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou do campus virtual). Non se debe confundir atención personalizada con tutoría académica (no Plan de Acción Titorial), xa que esta fai referencia á necesidade de asignar a cada alumno un titor desde o primeiro curso da carreira ata que finaliza os estudos universitarios, co obxectivo de ofrecer un soporte permanente e formal naqueles momentos nos que deba tomar decisións.
Resolución de problemas	Actividade académica desenvolvida polo profesorado, individual ou en pequeno grupo, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula e nos momentos que o profesor ten asignados a tutorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou do campus virtual). Non se debe confundir atención personalizada con tutoría académica (no Plan de Acción Titorial), xa que esta fai referencia á necesidade de asignar a cada alumno un titor desde o primeiro curso da carreira ata que finaliza os estudos universitarios, co obxectivo de ofrecer un soporte permanente e formal naqueles momentos nos que deba tomar decisións.
Probas	Descrición
Traballo	Actividade académica desenvolvida polo profesorado, individual ou en pequeno grupo, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula e nos momentos que o profesor ten asignados a tutorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou do campus virtual). Non se debe confundir atención personalizada con tutoría académica (no Plan de Acción Titorial)

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Estudo de casos	Probas nas que se presentan situacións ou problemáticas xa dadas ou que poden darse, partindo dos diferentes factores involucrados, a análise dos antecedentes, condicións da situación etc. Resultados de aprendizaxe: O obxectivo desta materia é lograr que o alumno/a obteña un coñecemento da Historia do Dereito español e das institucións político-administrativas desde a antigüidade ata o Dereito actual. Avaliación: De todas as práctica realizadas só serán avaliadas tres prácticas de forma aleatoria.	20	C25 D1 D3 D4 D5
Exame de preguntas de desenvolvemento	Probas que inclúen preguntas abertas sobre un tema. O alumnado debe desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que posúe sobre o contido da materia. A resposta debe ser extensa. A proba realizarase ao final do cuadrimestre, na data aprobada pola Xunta de Facultade do Centro. Para aprobar, é necesario obter nesta proba, a nota mínima dun 2 sobre 4. Unha resposta en branco ou calificada con 0 puntos, impedirá a superación desta proba. Unha vez obtida, poderanse acumular a ela, as restantes cualificacións das demais metodoloxías. No caso de non obter a nota mínima de 2 para aprobar, non se poderá acumular a cualificación obtida na avaliación continua, e a cualificación final será a do examen. É obrigatorio a asistencia efectiva ao 75% das clases teóricas e prácticas. faranse controis aleatorios de asistencia. Resultados de aprendizaxe: O obxectivo desta materia é lograr que o alumno/a obteña un coñecemento da Historia do Dereito español I e das institucións político-administrativas desde a antigüidade ata o Dereito actual.	40	B2 C24

Traballo	Nesta proba solicitaráse a realización dun traballo en equipo, e a súa exposición pública, dun tema concreto asignado polo profesor/a (así como a previa entrega do mesmo por escrito). Avaliaráse o contido e a exposición oral ante o profesor/a e o resto dos compañeiros. Os/as alumnos/as que non realicen a exposición pública serán cualificados con 0 puntos.	10	C25	D3 D4 D5
	Resultados de aprendizaxe: O obxectivo desta materia é lograr que o alumno/a obteña un coñecemento da Historia do Dereito español e das institucións político-administrativas desde a antigüidade ata o Dereito actual.			
Exame de preguntas obxectivas	Realizarase unha proba que avalíe o coñecemento que inclúa preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos/as seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades de resposta. Esta proba non é liberatoria da materia.	30	B2	C24

Outros comentarios sobre a Avaliación

AVALIACIÓN FINAL: será o resultado de sumar a nota obtida no exame de preguntas de desenvolvemento (segundo os requisitos anteriores) ás demais probas (casos, traballos e exame de preguntas obxectivas).

As cualificacións obtidas no estudo de casos/análises de situacións, nos traballos manteranse soamente nas probas da avaliación das convocatorias de maio-xuño/xullo do curso académico. A nota da proba test só terá vixencia na 1ª oportunidade.

No caso de non superar a materia na primeira oportunidade, o alumnado deberá presentarse en segunda oportunidade a un exame de preguntas de desenvolvemento de toda a materia, que terá unha valoración do 70%, e hase de obter un mínimo de 3,5 sobre 7. Neste caso poderá ser acumulada a avaliación continua, se a houbese (excepto a proba test). Se non a houbese, aplicárase o sistema descrito para a avaliación non continua.

AVALIACIÓN NON CONTINUA: Os alumnos/as que por motivos persoais ou profesionais non sigan a avaliación continua **deberán renunciar expresamente** a esta no prazo **dun mes e medio** desde o inicio do segundo cuatrimestre, mediante correo electrónico dirixido ao profesor/a. Neste caso, perderán as cualificacións obtidas ata ese momento nas probas realizadas. Con todo, terán dereito ás seguintes opcións:

- Nas probas de avaliación de maio-xuño/xullo, poderán realizar xunto co exame de resposta extensa (70% da nota) no que se esixe a obtención dunha nota mínima de 3,5 sobre 7, e ademais un estudo de casos, (20%) no que se esixe a obtención mínima de 1 punto sobre 2. Así poderán optar ao 90% da cualificación total.

- O 10% restante da cualificación final obterase a través dunha proba oral de 15 minutos de duración sobre a materia correspondente aos traballos solicitados polo profesor ao longo do cuatrimestre. Na que haberá que obter como mínimo un 0,5 sobre 1. Esta opción realizarase a continuación do exame final.

Deste xeito, poderán conseguir o 100% da cualificación final.

Para superar a materia é necesario obter una calificación final igual ou maior que 5 sobre 10.

Fin de carreira. Os alumnos que elixan a convocatoria de fin de carreira serán avaliados polo sistema de cualificación anterior, e aínda que non se lles conserva a nota de avaliación continua, por ser unha convocatoria de seguintes anos académicos, terán a oportunidade de poder realizar xunto ao exame final, as opcións antes mencionadas para obter o 100% da cualificación.

As datas, horarios e lugar de realización das probas de avaliación das diferentes convocatorias serán os sinalados no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2026-2027 e documentación concordante, á que se dará publicidade mediante a súa publicación na páxina web do Centro, e no cronograma que se facilitará a través da plataforma informática.

Erasmus. O alumnado Erasmus alleo que curse esta materia será avaliado mediante unha proba de preguntas obxectivas (tipo test que supoñerá o 40% da cualificación final, na que se ha de obter unha nota mínima de 2 sobre 4). A ela acumularanse ás calificacións obtidas na proba de preguntas de desenvolvemento (30%), nas prácticas (20%), e no traballo (10%).

Así mesmo, a avaliación do alumnado con necesidades especiais adecuaráse as medidas propostas pola UNATEM.

Comportamento responsable e ético. Durante a realización das probas de avaliación o alumnado ten a obriga de

desenvolver un comportamento xurídico e éticamente correcto, tal como dispón o artigo 65 b) do Decreto 13/2019, do 24 de xaneiro, no que foron aprobados os Estatutos da Universidade de Vigo. E cumprir co establecido no artigo 47.2 f) da Resolución do 7 de maio de 2021 pola que se aproba o Regulamento de estudantes desta Universidade. E os arts. 39 e seguintes do Regulamento sobre a avaliación, a cualificación e a calidade da docencia e do proceso de aprendizaxe do estudantado (Aprobado no claustro do 18 de abril de 2023, modificado no claustro de 22/12/2023). En calquera caso, non está permitido levar ao examen ningún dispositivo electrónico.

Esta guía docente é de aplicación no Grao en ADE-DEREITO ao ser a mesma profesora e coordinadora a encargada de impartir a materia.

As titorías serán presenciais previa cita.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Escudero López, J. A., **Curso de Historia del Derecho. Fuentes e instituciones político- administrativas,,** 4ª, 2012

Santos Coronas, **Manual de Historia del Derecho,** 1999

Alvarado Planas, J, y otros, **Lecciones de Historia del Derecho y de las Instituciones,** 1ª, 2002

Pérez- Prendes Muñoz-Arraco, J. M.,, **Historia del Derecho Español,** 1999

García-Gallo, A., **Manual de Historia del Derecho Español,** 1987

Bibliografía Complementaria

López Nevot, J A., **Manual de Historia del Derecho,** 2018

Anuario de Historia del Derecho español, BOE,

Recomendacións

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Dereito: Introducción ao dereito civil e dereito da persoa/V08G081V01203

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Dereito: Teoría do dereito/V08G081V01102

Dereito: Dereito romano/V08G081V01104

Dereito: Dereito constitucional I/V08G081V01103

Outros comentarios

Esta guía docente é de aplicación no Grao en ADE-DEREITO ao ser a mesma profesora a encargada de impartir a materia de Historia do Dereito.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito civil I. Obrigas e contratos				
Materia	Dereito civil I. Obrigas e contratos			
Código	V08G081V01301			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Noriega Rodríguez, Lidia			
Profesorado	Noriega Rodríguez, Lidia			
Correo-e	lidianr@uvigo.gal			
Web				
Descrición xeral	Materia obligatoria do primeiro cuadrimestre do segundo curso que trata os elementos esenciais do Dereito Civil patrimonial, a saber, a obrigación e os contratos. Dedicase unha especial atención á responsabilidade civil tanto contractual como extracontractual			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
B1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
B4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
C39	CE47 - Coñecer as normas civís relativas ao dereito de Obrigacións, á Teoría Xeral da Contratación e aos Contratos en particular, con referencia á responsabilidade civil contractual e extracontractual
C40	CE48 - Ser capaz de identificar problemas xurídicos de Dereito civil, abordando a súa solución mediante a procura, interpretación e aplicación da normativa civil aplicable ao suposto concreto
D1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
D2	Uso de linguas estranxeiras nas actividades das diferentes materias.
D3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
D4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados previstos na materia	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Trata os elementos esenciais do Dereito Civil patrimonial, a saber, a obriga e os contratos.	A2	B1	C39	D1
Dedicase una especial atención á responsabilidade civil tanto contractual coma extracontractual.	A3		C40	D3
	A4			D4
				D5
Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo. Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética. Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado. - Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais. - Coñecer as normas civís relativas ao dereito de Obrigacións, á Teoría Xeral da Contratación e aos Contratos en particular, con referencia á responsabilidade civil contractual e extracontractual - Ser capaz de identificar problemas xurídicos de Dereito civil, abordando a súa solución mediante a procura, interpretación e aplicación da normativa civil aplicable ao suposto concreto Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión. Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal. Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade. Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico. Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar. Uso de linguas estranxeiras nas actividades das diferentes materias.				
		B4		D2

Contidos

Tema	
Tema I. Dereito Civil Patrimonial. A obrigación. Fontes.	1. Dereito Civil Patrimonial. 2. O dereito de obrigacións. 3. Noción de obrigacións. 4. As obrigacións naturais. 5. Fonte das obrigacións. O artigo 1089 do Código civil. 6. Consideración sobre as distintas fontes das obrigacións. 6.1. Obrigacións ex lege. 6.2. Contratos. 6.3. Cuasicontratos. 6.4. "Actos e omisións ilícitos ou aqueles que impliquen calquera forma de culpa ou negligencia."
Tema II. Estructura da relación obligatoria. A clasificación das obrigacións.	1. A estrutura xeral da relación obligatoria. 1.1. Os suxeitos da obrigación. 1.2. A prestación. 2. O dereito e crédito: diferenciación dos dereitos reais. 2.1. Definición de dereitos de crédito e dereitos reais. 2.2. Diferencias entre dereitos de crédito e reais. 3. Clasificación das obrigacións. 3.1. Obrigacións persoais e non persoais. 3.2. Obrigacións mancomunadas e solidarias. 3.2.1.- A obriga mancomunadas. 3.2.2.- Obrigacións solidarias. 3.2.2.1. Solidariedade activa. 3.2.2.1. Solidariedade pasiva. 3.3. Obrigacións positivas e negativas. 3.4. Obrigacións transitorias e duraderas. 3.5. Obrigacións principais e accesorias. 3.6. Obrigacións de cuota líquida e ilíquida. 3.7. Obrigacións divisibles e indivisibles. 3.8. Obrigacións xenéricas e específicas. 3.9. Obrigacións simples e complexas.

Tema III. A modificación das obrigacións. Aa extinción das obrigacións: o art. 1156 Código do civil.

1. Diferentes tipos de modificacións.
2. Os cambios do acreedor.
 - 2.1. A cesión do crédito.
 - 2.1.1. O marco xurídico que rexe a cesión do crédito.
 - 2.2.2.- Responsabilidade do cedente fronte ao cesionario.
 - 2.2.3.- Efectos da cesión: novación.
 - 2.2. Subrogación do crédito.
 - 2.2.1.-Subrogación convencional.
 - 2.2.2.-Subrogación legal.
3. Os cambios do deudor.
 - 3.1.- Expromisión.
 - 3.2.- Delegación de deudas.
4. O art. 1156 do Código civil e as causas da extinción da obrigacións.
5. O cumprimento ou o pago en xeral.
6. A perda da cosa o a imposibilidade sobrevenida da prestación.
7. A condonación ou remisión da debeda.
8. A confusión.
9. A compensación.
10. A novación.

Tema IV. O incumplimento das obrigacións: causas e efectos. A protección do crédito.

1. Os supostos do incumprimento.
2. A responsabilidade do deudor.
3. O caso fortuito e a forza maior como causas de exoneración para o deudor.
4. A responsabilidade do deudor por incumprimento a él imputable.
 - 4.1.- Culpa ou negligencia.
 - 4.2.- Dolo.
 - 4.3.- Mora.
5. A reacción do acreedor e a execución forzosa.
6. A indemnización de danos e perxuicios.
7. O artigo 1911 do Código civil: a responsabilidade patrimonial universal e seus caracteres.
8. Nocións básicas sobre as accións subrogatorias, directa e pauliana.
9. A acción subrogatoria ou indirecta.
10. A acción directa.
11. A acción pauliana ou revocatoria.
- 12.- Garantías do crédito.
- 13.- Cláusula penal ou convencional.
 - 13.1.- A penalidade substitutiva ou compensatoria.
 - 13.2.- A penalidade acumulativa.
 - 13.3.- A penalidade substitutiva ou compensatoria.
- 14.- Arras ou señal.
 - 14.1.- A pena substitutiva o compensatoria.
 - 14.2.- Multa acumulativa.
 - 14.3.- Multa penitencial.

Tema V. O contrato: concepto e requisitos. A formación do contrato.

1. O concepto de contrato.
2. Clasificación dos contratos.
 - 2.1. Contratos consensuais, reais e formales.
 - 2.2. Contratos gratuitos e contratos onerosos.
 - 2.3. Contratos típicos e atípicos.
 - 2.4. Contratos instantáneos, duraderos e de execución periódica.
 - 2.5. Contratos bilaterales e unilaterales.
3. Os elementos do contrato.
 - 3.1. Elementos esenciais.
 - 3.2. Elementos accidentais.
4. A libre formación do consentimento e os vicios da vontade.
 - 4.1. O error.
 - 4.2. A violencia.
 - 4.3. A intimidación.
 - 4.4. O dolo.
5. A forma do contrato. O principio de liberdade de forma.

Tema VI. O precontrato. As condicións xerais da contratación. A interpretación e integración do contrato.	1. O precontrato ou promesa de contrato. 2. O contrato de opción. 3. As condicións xerais da contratación e os contratos de adhesión. 3.1. Noción de condicións xerais da contratación. 3.2. A eficacia obligatoria dos contratos de adhesión. 3.3. As condicións xerais da contratación en Dereito español. 4. A interpretación do contrato. 4.1. Os criterios interpretativos de carácter subxetivo. 4.2. Os criterios interpretativos de carácter obxetivo. 4.3. O art. 1289 do Código civil 5. A integración do contrato.
Tema VII. A eficacia e ineficacia do contrato.	1. Os efectos do contrato. 2. Premisa sobre a ineficacia do contrato. 3. A nulidade do contrato. 3.1. Causas de nulidade. 3.2. A acción de nulidade. 3.3. Consecuencias da nulidade. 3.4. A nulidade parcial do contrato. 4. A anulabilidade do contrato. 4.1. Causas de anulabilidade. 4.2. A acción de anulabilidade. 4.3. Efectos da anulabilidade. 5. A pervivencia dos contratos inválidos. 6. O mutuo disenso. 7. O desistimento unilateral. 8. A resolución do contrato por incumplimento. 9. A rescisión do contrato. 10. A revocación do contrato.
Tema VIII. A donación. A compraventa.	I. O contrato de donación. 1. Concepto de donación. 2. Modalidades da donación. 3. Presupostos e elementos da donación. 4. A revocación das donacións. 5. Reducción das donacións iinoficiosas. II. O contrato de compraventa. 1. A compraventa: ideas xerais. 2. O obxecto da compraventa. 2.1.- Os bens. 2.2.- O prezo. 3. Dereitos e obrigacións do vendedor. 3.1.- Entrega dos bens vendidos. 3.2.- A obriga de saneamento. 3.2.1.- Saneamento por evicción. 3.2.2.- Saneamento por vicios efectos ocultos. 4. Dereitos e obrigacións do comprador. 5. A dobre venta. 6. Os riesgos na compraventa; o art. 1452 do Código civil.

Tema IX. O contrato de arrendamento urbano. O contrato de arrendamento rústico. O contrato de obra e servizos.	I. O contrato de arrendamento urbano. 1. O contrato de arrendamento urbano: consideracións xerais. 2. O arrendamento de vivenda. Modificacións lexislativas. 2.1.- Cesión e subarrendamento. 2.2.- Duración 2.3.- Finalización por parte do inquilino. 2.4.- Venda da propiedade alugada 2.5.- Separación, divorcio ou anulación do matrimonio do inquilino. 2.6.- Falecemento do inquilino. 2.7.- Determinación da renda e o seu axuste. 2.8.- Depósito de garantía. 2.9.- Gastos xerais. 2.10.- Custos de mantemento da vivenda. 2.11.- Obras de mellora. 2.12.- Obras realizadas polo inquilino. 2.13.- Dereito de primeiro rexeitamento e dereito de tanteo. 2.14.- Incumprimento de obrigas. 2.15.- Finalización do arrendamento. 2.16.- Formalización do contrato. 3. Os restantes arrendamentos urbanos. II. El contrato de arrendamento rústico. 1. Os arrendamentos rústicos: nocións xerais e lexislación aplicable. 2. Réxime xurídico básico dos arrendamentos rústicos. 3. A aparcería agraria. III. O contrato de obra. 1. O contrato de obra: concepto e caracteres. 2. O obxeito do contrato de obra. 3. Posición do contratista. 4. Posición do comitente. 5. A responsabilidade por ruína: o art. 1591 do Código civil. 6. As responsabilidades na construción na Ley Ordenación Edificación.
Tema X: O contrato de mandato. O contrato de sociedade. O contrato de préstamo.	I. O contrato de mandato. 1. Concepto. 2. Clases de mandato. 3. Réxime básico do contrato de mandato. 3.1.- Posición do mandante. 3.1.- Posición do mandatario. II. O contrato de sociedade. 1. Concepto e notas esenciais do contrato de sociedade. 2. A personalidade xurídica das sociedades civís. 3. Clases de sociedades. 4. Contido do contrato de sociedade. 5. Disolución e liquidación da sociedade. III. O contrato de préstamo. 1. O préstamo de uso. 2. O mutuo o simple préstamo.
Tema XI: O contrato de depósito. O contrato de fianza.	I. O contrato de depósito. 1. Concepto. 2. Clases de depósito. 3. Contido do contrato de depósito. 4. Extinción do contrato de depósito. II. O contrato de fianza. 1. Concepto. 2. Tipos de fianza. 3. A relación entre o acreedor e o fiador. 4. A relación entre o devedor e o fiador. 5. □ A relación entre os codeudores. 6. □ Extinción do contrato de fianza.

Tema XII: A transacción. O convenio arbitral. Os contratos aleatorios.

- I. O contrato de transacción.
 1. Concepto de transacción.
 2. Os efectos da transacción.
 - 3- A transacción xudicial.
- II. O convenio arbitral.
 1. O convenio arbitral: concepto e tipos.
 2. Obxeito do arbitraje.
 3. Os árbitros.
 4. Efectos do arbitraje: o laudo.
- III. Os contratos aleatorios.
 1. A categoría xeral dos contratos aleatorios.
 2. O xogo e a aposta.
 3. O contrato de renta vitalicia.
 - 3.1. Suxeitos.
 - 3.2. Contido do contrato de renta vitalicia.
 4. O contrato de alimentos o vitalicio.
 - 4.1. A Ley 41/2003, de 18 de novembro.
 - 4.2. Contido básico do contrato de alimentos.
 5. O contrato de seguro.
 - 5.1. As partes no contrato de seguro.
 - 5.2. Contido básico do contrato.
 - 5.3. Documentación e conclusión do contrato.
 - 5.4. Duración do contrato e prazo de prescrición.

Tema XIII: Os cuasicontratos.
A responsabilidade extracontractual.

- I. Os cuasicontratos.
 1. Concepto.
 2. Clases de cuasicontratos:
 - 2.1. A xestión de negocios alleos.
 - 2.1.1. Obrigas do xestor.
 - 2.1.2.-Obrigacións do dono.
 - 2.2. O cobro e o pago do indebido.
 - 2.2.1. Concepto.
 - 2.2.2. Requisitos.
 - 2.2.3. A obrigación de restituír.
 - 2.2.1. Restituición por parte dun beneficiario que actúa de boa fe.
 - 2.3. O enriquecemento inxusto.
 - II. A responsabilidade extracontractual.
 1. Os actos ilícitos como fonte das obrigacións.
 2. A responsabilidade subxetiva ou culposa por feitos propios.
 3. A responsabilidade por feito allego: carácter subxetivo da responsabilidade indirecta.
 4. O art. 1903 do Código civil: supostos de responsabilidade por feito alleo.
 - 4.1.- A responsabilidade dos pais e titores.
 - 4.2.- A responsabilidade dos empregadores.
 - 4.3.- A responsabilidade dos directores de centros de ensino.
 5. Evolución no orden lexislativo: "da responsabilidade por culpa á responsabilidade por risco".
 6. Supostos de responsabilidade obxetiva no Código civil.
 - 6.1. Dano causado por animais.
 - 6.2. Árbores caídos.
 - 6.3. Obxectos lanzados ou caídos.
 7. Principais supostos de responsabilidade obxetiva no dereito español.
 - 7.1. Navegación aérea.
 - 7.2. Circulación de vehículos a motor.
 - 7.3. Enerxía nuclear.
 - 7.4. Caza.
 - 7.5. Defensa e protección de consumidores e usuarios. Responsabilidade do fabricante.
 8. A reparación do dano: específica e pecuniaria.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudo de casos	14	0	14
Lección maxistral	33	47.5	80.5
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	49	50

Exame de preguntas obxectivas	1	4.5	5.5
-------------------------------	---	-----	-----

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Estudo de casos	Análises dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvolo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para o asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe. Atención a preguntas e dúbidas formuladas polo alumno nas tutorías da materia. Actividade académica desenvolvida polo profesorado, individual ou en pequeno grupo, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente no aula e nos momentos que o profesor ten asignados a tutorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou do campus virtual). Non se debe confundir atención personalizada con tutoría académica (no Plan de Acción Tutorial).
Estudo de casos	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para o asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe. Atención a preguntas e dúbidas formuladas polo alumno nas tutorías da materia. Actividade académica desenvolvida polo profesorado, individual ou en pequeno grupo, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente no aula e nos momentos que o profesor ten asignados a tutorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou do campus virtual). Non se debe confundir atención personalizada con tutoría académica (no Plan de Acción Tutorial).

Avaliación				
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Estudo de casos	Formulación dunha situación ou problemática xa dada, ou que pode darse, partindo dos diferentes factores involucrados, da análise dos antecedentes, das condicións, da situación, etc.	30		
Exame de preguntas de desenvolvemento	Probas que inclúen preguntas abertas sobre un tema. Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia nunha resposta argumentada.	40	A2 A4	B1 C39 D1
Exame de preguntas obxectivas	Probas que avalían o coñecemento que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos/as seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades	30	A2 A4	B1 C39 D1 C40 D2 D3 D4 D5

Outros comentarios sobre a Avaliación

O alumnado poderá elixir ser avaliado mediante o sistema de avaliación continua (AC), ou optar por unha proba de Avaliación Global (AG). A elección de AG supón a renuncia ao dereito de seguir avaliándose mediante as actividades de AC que resten e á cualificación obtida ata ese momento en calquera das probas que xa tiveron lugar.

Unha vez superado o prazo dun mes, dende o comenzo do curso académico, habilitarase un prazo de 10 días hábiles para que o alumnado matriculado manifieste, formalmente, a súa intención de acollerse el sistema de evaluación continua.

1- Avaliación primeira edición de actas:

Avaliación continua

- A) Todo o alumnado deberá realizar unha prueba tipo test debendo obter unha cualificación mínima de 4 sobre 10 para compensar. Esta prueba non eliminará materia para o exame final. A calificación supondrá o 30% da calificación final.
- B) Todo o alumnado deberá asistir e realizar os supostos realizados nas clases prácticas. Valorarase a asistencia e a participación nas mesmas. A calificación supondrá o 30% da nota final. Debe obter un mínimo de 3 sobre 10 para compensar. É obligatoria a asistencia, ao menos, do 80% das clases.
- C) Todo o alumnado terá que realizar un examen teórico final no que se lles farán preguntas de desenvolvemento sobre a materia, que supondrá o 40% da calificación final. Deberá obter unha calificación mínima de 4 sobre 10 para compensar, sin que ningunha das preguntas do examen teórico, teña unha valoración inferior a 3 puntos sobre 10.

O alumnado que se acolleu o sistema de avaliación continua e non haya obtido unha calificación mínima de 4 sobre 10 na prueba tipo test o 3 sobre 10 nas prácticas deberá acollerse o sistema de avaliación global tanto na primeira como na segunda edición.

Avaliación global

O alumnado que se acolla a avaliación global:

- A) Deberá realizar un examen teórico final no que se lles farán preguntas de desenvolvemento sobre a materia, incrementadas en una pregunta a respecto do alumnado que se acolleu a avaliación continua. A valoración será do 70%. O igual que na avaliación continua, deberá obter unha calificación mínima de 4 sobre 10 para compensar, sin que ningunha das preguntas do examen teórico, teña unha valoración inferior a 3 puntos sobre 10.
- B) Un examen práctico sobre a materia, cúa puntuación será como máximo del 30% de la calificación final. Al igual que na avaliación continua, deberá obter, para poder compensar unha parte coa outra, un 3 sobre 10 no examen práctico para poder compensar.

2-Evaluación segunda edición de actas:

O alumnado que se acolla o sistema de avaliación continua e haxa superado os mínimos exixidos na proba tipo test e nas prácticas, só deberá realizar o examen teórico o que se lles farán preguntas de desenvolvemento sobre a materia, que supondrá o 40% da calificación final. Deberá obter unha calificación mínima de 4 sobre 10 para compensar, sin que ningunha das preguntas do examen teórico, teña unha valoración inferior a 3 puntos sobre 10.

O alumnado que se haxa acollido ao sistema de de avaliación global, deberá realizar as mesmas probas sinaladas na primeira edición de actas.

O alumnado que se acolleu o sistema de avaliación continua e non haya obtido unha calificación mínima de 4 sobre 10 na prueba tipo test o 3 sobre 10 nas prácticas deberá acollerse o sistema de avaliación global tanto na primeira como na segunda edición.

3-Convocatoria extraordinaria (Fin de Carreira): O alumnado deberá seguir o procedemento sinalado para a avaliación global.

O alumnado que non participen na avaliación continua nin na global, figurarán nas actas como **non presentados**.

Tutorías: A solicitude de tutorías se realizará no correo: lidianr@uvigo.gal.

Alumnado con necesidades especiais: realizarase a adaptación curricular que veña dada por tales necesidades dacordo co suxerido polo coordinador de discapacidade pola aplicación do correspondente protocolo.

Fechas dos exames: As datas, horarios e lugar de realización das probas de avaliación das diferentes convocatorias serán as sinaladas no calendario das probas de avaliación aprobado pola Xunta da Facultade.

Publicación das calificacións: A publicación das calificacións, tanto para a primeira edición de actas como na segunda, efectuarase a través da plataforma Moovi. Igualmente, a través da plataforma Moovi recibirán un aviso da publicación das calificacións e da data de revisión prevista.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Lasarte Álvarez, **Principios de Derecho civil. Tomo II y III**, Marcial Pons, última edición

Bercovitz Rodríguez-Cano y otros, **Manual de Derecho civil. Obligaciones y Contratos, 2 Vols.**, Bercal, última edición

O'Callaghan Muñoz, **Compendio de Derecho civil. Tomo I**, Editorial Universitaria Ramón Areces, última edición

Lacruz Berdejo, **Elementos de Derecho Civil. Tomo II**, Dykinson, última edición

Díez-Picazo y Gullón, **Instituciones de Derecho civil. Vol. 1**, Tecnos, última edición

Albaladejo García, **Derecho de Obligaciones. Tomo II.**, Edisofer, última edición

Bibliografía Complementaria

VVAA, **Código civil**,

VVAA, **Ley de Derecho Civil de Galicia**,

De Franco Paz, Fernando, **Explicaciones sobre la obligación y el contrato**, Tecnos, 2026

Noriega Rodríguez, Lydia, **Lecciones de Derecho Civil I: Obligaciones y contratos**, JM Bosch, 2026

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dereito civil II. Dereitos reais/V08G081V01404

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito: Introducción ao dereito civil e dereito da persoa/V08G081V01203

Outros comentarios

Todo alumno deberá dispor, desde a segunda semana de docencia, dunha edición do Código Civil actualizada ao comezo do curso.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito penal I				
Materia	Dereito penal I			
Código	V08G081V01302			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	García Mosquera, Marta			
Profesorado	García Mosquera, Marta Vázquez Iglesias, María Dolores			
Correo-e	mmosquera@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Nesta materia analízanse fundamentalmente todos os elementos da teoría do delito, máis as consecuencias xurídicas.(2) Observacións: Esta materia no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas-Grao en Dereito impátese no 2º cuatrimestre do 2º curso			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
B3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
B4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
D1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados previstos na materia				
Resultados previstos na materia		Resultados de Formación e Aprendizaxe		
CE51 - Coñecer o concepto de Dereito penal, os criterios de aplicación temporal e espacial das normas penais, a Teoría Xeral do delito e as consecuencias xurídicas do delito.	A2	B1	D1	
	A3	B3	D5	
	A5	B4		
CE52 - Saber interpretar e aplicar as normas de Dereito penal prestando especial atención ao seu desenvolvemento pola doutrina penal española e comparada.	A2	B1	D1	
	A3	B3	D5	
	A5	B4		
CE54 - Ser capaz de identificar problemas de Dereito penal e de achegar solucións xuridicamente admisibles aos supostos prácticos, manexando adecuadamente as fontes, os principios e valores constitucionais, e a argumentación xurídica.	A2	B1	D1	
	A3	B3	D5	
		B4		

Contidos	
Tema	
INTRODUCCIÓN	Lección 1. Dereito Penal. Denominación. Dereito penal obxectivo. Concepto formal de Dereito Penal. Concepto material de Dereito Penal. Autonomía ou acesoriedade do Dereito penal. Parte xeral e parte especial do Dereito penal Lección 2. O ius puniendi ou potestade punitiva (o denominado Dereito penal subxectivo) Lección 3. Ciencia xurídico penal, ciencias penais e relacións do Dereito penal con outras ramas do Dereito Lección 4. Fontes do Dereito penal. O principio de legalidade penal. A lei penal. Outras fontes do Dereito penal. Lección 5. Interpretación da lei penal. Lección 6. Ámbito temporal da lei penal. Lección 7. Ámbito espacial da lei penal.

O DELITO	Lección 8. A acción ou conduta como fundamento do delito. Ausencia de acción: causas e supostos. As "actuacións" das persoas xurídicas.
O DELITO COMISIVO	Lección 9. O tipo de inxusto. Clases de delitos (tipos). Lección 10. A antixuridicidade. O ben xurídico. Lección 11. Parte obxectiva do tipo de inxusto. Elementos obxectivos do tipo. Tipos abertos e elementos especiais de antixuridicidade. Elementos esenciais e accidentais do tipo. Lección 12. Parte obxectiva do tipo en delitos de resultado: causalidade e imputación obxectiva. Lección 13. Parte subxectiva do tipo. Introducción. Elementos subxectivos (específicos) do tipo ou do inxusto. O dolo. Lección 14. Exclusión do dolo: o erro de tipo. Erro de prohibición. Erro directo e inverso (de tipo ou de prohibición). Erro sobre causas de xustificación. Erro sobre causas de atipicidade penal. Erro sobre os tipos abertos. Lección 15. A imprudencia. O delito imprudente. Lección 16. Parte negativa do tipo: causas de atipicidade. Lección 17. Parte negativa do tipo: causas de xustificación. Lección 18. Lexítima defensa. Lección 19. Estado de necesidade e estado de necesidade defensivo. Lección 20. O cumprimento dun deber e o exercicio lexítimo dun dereito, oficio ou cargo. A cuestión da obediencia debida. O consentimento. Lección 21. A culpabilidade. A imputabilidade. A lei de responsabilidade penal do menor de idade. A "actio libera in causa". Lección 22. A conciencia da antixuridicidade. O erro de prohibición (remisión). O erro sobre as causas de inculpabilidade. A inesixibilidade subxectiva. O medo insuperable. Distintas clases de emocións, afectos ou estados pasionais e a súa relevancia. O conflito de conciencia e o delincente por convicción. Lección 23. A punibilidade. As condicións obxectivas de punibilidade. As condicións de procedibilidade. As escusas absolutorias.
O DELITO OMISIVO	Lección 24. A omisión. Clases: tipos de omisión pura e tipos de comisión por omisión. O tipo de omisión pura. O tipo de comisión por omisión. Peculiaridades dos delitos omisivos.
FORMAS DE APARICIÓN DO DELITO	Lección 25. As etapas na realización do delito. Lección 26. A codelincuencia: a autoría. Conceptos de autor. Distinción entre autoría e participación no sistema da autoría restrictiva: consecuencias e criterios. As formas da autoría. A regulación da autoría no Código penal. Lección 27. A codelincuencia: a participación. As formas de participación no Código penal. Lección 28. Unidade e pluralidade de delitos. O concurso de leis: regras. O concurso de delitos. Delito permanente e delito de hábito. Delito continuado.
CIRCUNSTANCIAS MODIFICATIVAS XENÉRICAS	Lección 29. Circunstancias modificativas xenéricas. Circunstancias atenuantes. As eximentes incompletas. Circunstancias agravantes. A circunstancia mixta de parentesco.
AS CONSECUENCIAS XURÍDICAS DO DELITO	Lección 30. O sistema de sancións no Dereito penal español. A pena privativa de liberdade. Formas substitutivas da execución das penas privativas de liberdade. Lección 31. Penas privativas de dereitos. A pena de multa. Disposicións comúns sobre as penas, as súas clases e efectos. Lección 32. Aplicación e determinación das penas. Lección 33. As medidas de seguridade. As consecuencias accesorias. Lección 34. Extinción da responsabilidade criminal. Lección 35. A responsabilidade civil derivada de delitos.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	21	46	67
Lección maxistral	53	100	153
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	0	2
Exame de preguntas obxectivas	1.5	0	1.5
Exame de preguntas obxectivas	1.5	0	1.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Resolución de problemas	Análisis de casos prácticos
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos da materia obxecto do estudio.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	As titorías do profesorado da materia pode consultarse e/ou solicitarse no/s seguinte/s enlace/s: https://fccxxt.uvigo.es/es/docencia/profesorado/marta-garcia-mosquera/
Resolución de problemas	As titorías do profesorado da materia pode consultarse e/ou solicitarse no/s seguinte/s enlace/s: https://fccxxt.uvigo.es/es/docencia/profesorado/marta-garcia-mosquera/ https://fccxxt.uvigo.es/es/docencia/profesorado/maria-dolores-vazquez-iglesias/

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Resolución de problemas e/ou exercicios	O sistema de avaliación ao que pode optar o alumnado é de dous tipos: avaliación continua ou avaliación global. A proba de resolución de problemas e/ou exercicios consistirá nun exame escrito no que o alumnado debe resolver un ou varios casos prácticos. A data, horario e lugar de realización desta proba serán os sinalados no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2026-2027. Na avaliación continua esta constitúe a terceira proba, sumándose ás dúas probas tipo test que se explican no seguinte apartado, e supón o 40% da cualificación final da materia.	40	A2 A3 A5	B1 B3 B4	D1 D5
Exame de preguntas obxectivas	1.ª proba tipo test: o sistema de avaliación continua consistirá en dúas probas parciais tipo test ao longo do curso e nunha proba final, consistente na resolución dun ou varios casos prácticos, exposta anteriormente. A dúas probas tipo test consistirán en sendos exames de 25 preguntas, con catro posibles respostas, das cales só unha é correcta. Para a súa cualificación, as respostas incorrectas restan a metade do que suman as correctas, non puntuándose as deixadas en branco. O lugar, data e contido da primeira proba tipo test indicárase pola coordinadora da materia no cronograma. A cualificación da primeira proba tipo test supón o 30% da cualificación final da materia.	30	A2 A3 A5	B1 B3 B4	D1 D5
Exame de preguntas obxectivas	2.ª proba tipo test: o sistema de avaliación continua consistirá en dúas probas parciais tipo test ao longo do curso e nunha proba final, consistente na resolución dun ou varios casos prácticos, exposta anteriormente. A dúas probas tipo test consistirán en sendos exames de 25 preguntas, con catro posibles respostas, das cales só unha é correcta. Para a súa cualificación, as respostas incorrectas restan a metade do que suman as correctas, non puntuándose as deixadas en branco. O lugar, data e contido da segunda proba tipo test indicárase pola coordinadora da materia no cronograma. A cualificación da segunda proba tipo test supón o 30% da cualificación final da materia.	30	A2 A3 A5	B1 B3 B4	D1 D5

Outros comentarios sobre a Avaliación

1. CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA A 1.ª OPORTUNIDADE DE EXAME

a) SISTEMA DE AVALIACIÓN CONTINUA Descríbese nos apartados anteriores.

b) SISTEMA DE AVALIACIÓN GLOBAL: un único exame, que incluírá a totalidade do temario e constitúe o 100% da cualificación da asignatura. Constará de dúas partes, unha teórica e outra práctica. A parte teórica consistirá nunha proba tipo test, de 50 preguntas, con catro posibles respostas, das cales só unha é correcta. Para a súa cualificación, as respostas

incorrectas restan a metade do que suman as correctas, non puntuándose as deixadas en branco. Esta parte representa o 60% da cualificación final. A parte práctica consistirá en resolver un ou varios casos prácticos. Esta parte representa o 40% da cualificación final. A cualificación final do exame será a suma das cualificacións obtidas en cada unha das partes. Para superar a materia é necesario obter un mínimo de 5 puntos na suma da cualificación de ámbalas dúas partes. As datas, horarios e lugar de realización destas probas serán os sinalados no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2026-2027.

2. CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA A 2.ª OPORTUNIDADE E FIN DE CARREIRA: un único exame, que incluíra a totalidade do temario e constitúe o 100% da cualificación da asignatura. Constará de dúas partes, unha teórica e outra práctica. A parte teórica consistirá nunha proba tipo test, de 50 preguntas, con catro posibles respostas, das cales só unha é correcta. Para a súa cualificación, as respostas incorrectas restan a metade do que suman as correctas, non puntuándose as deixadas en branco. Esta parte representa o 60% da cualificación final. A parte práctica consistirá en resolver un ou varios casos prácticos. Esta parte representa o 40% da cualificación final. A cualificación final do exame será a suma das cualificacións obtidas en cada unha das partes. Para superar a materia é necesario obter un mínimo de 5 puntos na suma da cualificación de ámbalas dúas partes. As datas, horarios e lugar de realización destas probas serán os sinalados no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2026-2027.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

LUZÓN PEÑA, Diego-Manuel, **Lecciones de Derecho penal. Parte general**, 4, Tirant lo Blanch, 2025

LUZÓN PEÑA, Diego-Manuel (Dir.), **Derecho Penal en casos. Parte general. Estudio analítico-práctico**, Tirant lo Blanch, 2018

MIR PUIG, Santiago, **Derecho Penal, Parte General**, 10, BdeF, 2016

MUÑOZ CONDE, Francisco/GARCÍA ARÁN, Mercedes, **Derecho Penal, Parte General**, 11, Tirant lo Blanch, 2022

ROXIN, Claus, **DERECHO PENAL. PARTE GENERAL. TOMOS I Y II**, Civitas-Thomson Reuters, 2014

Bibliografía Complementaria

GONZÁLEZ CUSSAC, José Luis / ORTOS BERENGUER, Enrique, **Compendio de Derecho penal. Parte general**, 10, Tirant lo Blanch, 2023

GRACIA MARTÍN, Luis/BOLDOVA PASAMAR, Miguel Ángel/ALASTUEY DOBÓN, M. Carmen, **Lecciones de Consecuencias Jurídicas del Delito**, 7, Tirant lo Blanch, 2023

CUELLO CONTRERAS, Joaquín/MAPELLI CAFFARENA, Borja, **Curso de Derecho Penal, Parte General**, 4, Tecnos, 2022

DEMETRIO CRESPO, Eduardo (Coord.), **Lecciones y materiales para el estudio del Derecho penal, t. II: Teoría del delito**, 2, Iustel, 2015

BERDUGO GÓMEZ DE LA TORRE, Ignacio/ARROYO ZAPATERO, Luis/ FERRÉ OLIVÉ, Juan Carlos/ GARCÍA RIVAS, Ni, **Curso de Derecho Penal. Parte General**, 3, Experiencia, 2016

DEMETRIO CRESPO, Eduardo, **Prevención general e individualización judicial de la pena**, 2, B de F, 2016

DÍEZ RIPOLLÉS, José Luis, **Derecho penal español, Parte General, en esquemas**, 5, Tirant lo Blanch, 2020

GÓMEZ RIVERO, M^a. del Carmen (Coord.), **Nociones fundamentales de Derecho penal. Parte general**, 4, Tecnos, 2019

MOLINA BLÁZQUEZ, Concepción, **Derecho penal. Parte General**, Tecnos, 2022

GIL GIL, Alicia/LACRUZ LÓPEZ, Juan Manuel/MELENDO PARDO, Mariano/NÚÑEZ FERNÁNDEZ, José,, **Curso de Derecho penal, Parte General**, 2, Dykinson, 2015

GÓMEZ RIVERO, M^a. del Carmen/MENDOZA CALDERÓN, Silvia, **Casos prácticos de Derecho penal, Parte general. Adaptado al EEES**, Tecnos, 2019

LUZON CUESTA, José María, **Compendio de Derecho Penal. Parte General. (Adaptado al programa de la oposición a ingreso en las carreras judicial y fiscal (BOE 9-7-2018))**, 28, Dykinson, 2023

LASCURAÍN SÁNCHEZ, Juan Antonio (coord.)/BACIGALUPO SAGESSE, S./BAJO FERNÁNDEZ, Miguel/CANCIO MELIÁ,, **Introducción al DP**, Civitas-Thomson Reuters, 2011

MAQUEDA ABREU, M^a. Luisa/LAURENZO COPELLO, Patricia, **El Derecho penal en casos. Parte General. Teoría y práctica**, 6, Tirant lo Blanch, 2022

LÓPEZ BARJA DE QUIROGA, Jacobo/ENCINAR DEL POZO, Miguel Ángel/VILLEGAS GARCÍA, M^a. Ángeles, **Código Penal comentado con jurisprudencia sistematizada y concordancias**, 12, Francis Lefebvre, 2025

MORENO-TORRES HERRERA, M^a. Rosa (Dir.), **Lecciones de Derecho Penal. Parte General**, 6, Tirant lo Blanch, 2022

MORILLAS CUEVA, Lorenzo, **Sistema de Derecho penal. Parte general**, 9791370068400, 2, Dykinson, 2026

MARTÍNEZ-BUJÁN PÉREZ, Carlos, **La autoría en Derecho penal. Un estudio a la luz de la concepción significativa (y del Código penal español)**, Tirant lo Blanch, 2019

ROCA DE AGAPITO, L. (Dir.), **Las Consecuencias Jurídicas del Delito. Actualizada a la LO 8/2021, de 4 de junio**, 3, Tirant lo Blanch, 2024

PÉREZ DEL VALLE, Carlos, **Lecciones de Derecho penal. Parte general**, 8, Dykinson, 2024

POLAINO NAVARRETE, Miguel, **Lecciones de Derecho Penal, Parte General. T. II. 2ª ed**, 5, Tecnos, 2021

POLAINO NAVARRETE, Miguel, **Lecciones de Derecho penal. Parte general, T. I**, 6, 2024

JESCHECK, Hans Heinrich,, **Tratado de Derecho Penal, Parte General (trad. de la 3.ª ed. y adiciones de Mir Puig y Muñoz Conde)**, Bosch, 1981

POLAINO NAVARRETE, Miguel/POLAINO ORTOS, Miguel/ROXIN, Claus, **Política criminal y dogmática penal**, Ediciones Nueva Jurídica, 2018

QUINTERO OLIVARES, Gonzalo, con la colabor. de MORALES PRATS, Fermín,, **Parte General del Derecho Penal**, 5, Aranzadi, 2015

QUINTERO OLIVARES, Gonzalo (dir.)/MORALES PRATS, Fermín (Coord.), **Comentarios al Código Penal Español, Tomo I-II**, 8, Aranzadi, 2024

QUINTERO OLIVARES, Gonzalo / CARBONELL MATEU, Juan Carlos / MORALES PRATS, Fermín / GARCÍA RIVAS, Ni, **Esquemas de teoría jurídica del delito y de la pena**, 4, Tirant lo Blanch, 2018

ROXIN, Claus, **Derecho Penal, Parte General, t. I: Fundamentos. La estructura de la teoría del delito**, trad. de la 2.ª ed. alemana y notas por D.-M. Luzón Peña, M. Díaz y García Conlledo y J. de Vicente Remesal, Civitas, 1997

RUBIO LARA, Pedro Ángel, **Manual Teórico Práctico de la Teoría Jurídica del Delito. (Adaptado a las Reformas de 2015)**, Tirant lo Blanch, 2017

RUBIO LARA, Pedro Ángel, **Teoría de la pena y consecuencias jurídicas del delito**, Tirant lo Blanch, 2017

ZARATE CONDE, A./GONZALEZ CAMPO, E., **Derecho Penal. Parte general. Obra adaptada al temario de oposicion para el acceso a la carrera judicial y fiscal**, 2, Ed. Universitaria Ramón Areces, 2022

ZUGALDIA ESPINAR, José Miguel (Dir.), **Fundamentos de Derecho Penal, Parte General**, 4, Tirant lo Blanch, 2010

CANCIO MELIÁ, Manuel, **Conducta de la víctima e imputación objetiva en Derecho penal. Estudio sobre los ámbitos de responsabilidad de víctima y autor en actividades arriesgadas**, 3, B de f, Buenos Aires, 2022

ÍÑIGO CORROZA, María Elena/RUIZ DE ERENCHUN ARTECHE, Eduardo/SÁNCHEZ OSTIZ, Pablo, **Iuspoenale 1.0**, 4, Ediciones Universidad de Navarra, EUNSA,, 2022

GRECO, Luís, **La teoría de la imputación objetiva: una introducción**, Zela Grupo Editorial, Perú, 2025

ORTEGA MATESANZ, Alfonso, **La penalidad del concurso de delitos en el sistema jurídico-penal español. Estudio de las reglas limitativas de los arts. 76 y 77 CP**, Reus, 2022

ROBLES PLANAS, Ricardo, **Teoría de las normas y sistema del delito**, Atelier, 2021

Obregón García, Antonio/Gómez Lanz, Javier, **Derecho penal. Parte General. Elementos básicos de teoría del delito**, 3, Tecnos, 2023

Gómez Rivero, María del Carmen, **Fundamentos de Derecho penal. Parte general**, Tecnos, 2023

Muñoz Conde, Francisco, **Teoría General del delito**, 5, Tirant lo Blanch, 2022

VVAA, **Código Penal comentado (2.ª ed.)**, Bosch, 2022

Pérez del Valle, Carlos, **Lecciones de Derecho penal. Parte General. 6.ª ed.**, Dykinson, 2022

Boldova Pasamar, Miguel Ángel/Alastuey Dobón, M. Carmen, **Tratado de las consecuencias jurídicas del delito**, 2, Tirant lo Blanch, 2023

Varona Gómez, Daniel, **El sistema punitivo español**, Atelier, 2023

Eser, Albin/Burkhardt, Björn, **Derecho Penal. Cuestiones fundamentales de la teoría del delito sobre la base de casos de sentencias**, B de F, 2023

Cruz Blanca, María José, **Determinación y aplicación de la pena de prisión en sentido estricto. Teoría y práctica judicial**, Dykinson, 2022

JAKOBS, Günther, **Derecho Penal, Parte General, Fundamentos y teoría de la imputación**, trad. de la 2ª. ed. de J. Cuello Contreras y J. L. Serrano González de Murillo, 2, Pons, 1997

CEREZO MIR, José, **Curso de Derecho Penal Español. Parte General. T. II: teoría jurídica del delito**, 6, Tecnos, 1998

CEREZO MIR, José, **Derecho Penal, PG**, B de F, 2008

CEREZO MIR, José, **Curso de Derecho Penal Español. Parte General. T. III: teoría jurídica del delito/2**, 1, Tecnos, 2005

CEREZO MIR, José, **Curso de DP español, PG. t. I: Introducción**, 6, Tecnos, 2005

MARTÍNEZ ESCAMILLA, Margarita et. al., **Derecho penal. Parte general. Con materiales prácticos para su docencia y aprendizaje**, 9788484812234, Universidad Complutense, 2020

MARTÍNEZ-BUJMAN PÉREZ, Carlos, **Teoría jurídica del delito. Una estructura a la luz de la concepción significativa de la acción**, Tirant lo Blanch, 2026

CANTARD VANNI, Nicolás, **La arquitectura del concurso de delitos. Problemas prácticos y fundamentos dogmáticos de su regulación**, 9788434031227, BOE, 2026

PÉREZ ALONSO, Esteban (Dir.), **Tratado de Derecho penal español. Parte general**, 9791370217112, Tirant lo Blanch, 2026

GRECO, Luis, **La singularidad de la pena. Una reorientación**, 9791388096556, Atelier, 2026

REYES ALVARADO, Yesid, **La imputación objetiva en una concepción valorativa de la teoría del delito**, 9791388096525, Atelier, 2026

ABADÍAS SELMA, Alfredo, **Parte general del Derecho penal fundamentos dogmáticos, teoría del delito y aplicación práctica**, 9788430994007, Tecnos, 2026

BUSTOS RUBIO, Miguel, **Fundamentos del Derecho Penal y consecuencias jurídicas del delito**, 9791370115289, 3, Colex, 2026

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dereito penal II/V08G081V01402

Outros comentarios

Esta materia, no PCEO ADE-Dereito impártese no segundo cuadrimestre do 2.º curso, e a profesora responsable é a Dra. Natalia Torres Cadavid.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito internacional público				
Materia	Dereito internacional público			
Código	V08G081V01303			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán Inglés			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Burgin Piñeiro Oliveira, Annina Cristina			
Profesorado	Burgin Piñeiro Oliveira, Annina Cristina Pereira Garrido, María Teresa			
Correo-e	aburgin@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia pretende achegar ao alumno un coñecemento da dimensión xurídica da Sociedade Internacional e da función do Dereito Internacional Público como sistema regulador das relacións na orde internacional. Con esa finalidade, o Programa divídese en tres grandes partes: o ordenamento xurídico internacional; os suxeitos do Dereito Internacional Público e a aplicación do Dereito Internacional Público			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
B2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
B3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
B4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
C1	CE1 - Coñecer a normativa legal de Dereito internacional privado, nacional, comunitaria e convencional, así como os problemas de aplicación das devanditas normas dado o carácter unitario do ordenamento xurídico.
C9	CE9 - Coñecer o marco normativo regulador das relacións laborais individuais e colectivas e de Seguridade Social
C35	CE43 - Coñecer o ordenamento xurídico internacional, identificar os seus problemas de aplicación e saber abordar a súa solución
C36	CE44 - Ser capaz de interpretar e analizar críticamente o ordenamento xurídico-internacional
D1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
D2	Uso de linguas estranxeiras nas actividades das diferentes materias.
D3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
D4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Nova	A1	B1	C1	D1
	A2	B2	C9	D2
	A3	B3	C35	D3
	A4	B4	C36	D4
	A5			D5

Contidos	
Tema	
I. O Ordenamento Xurídico-Internacional	
Lección 1.- A Sociedade Internacional e o seu ordenamento xurídico	1. A Sociedade Internacional A) Evolución histórica B) Carácteres básicos 2.O Dereito Internacional como ordenamento xurídico da Sociedade Internacional A) Concepto de Dereito Internacional Público B) Carácteres do Dereito Internacional Público C) Funcións do Dereito Internacional Público
Lección 2.- A formación do Dereito internacional público	1. A creación e o desenvolvemento progresivo do Dereito Internacional Público 2. Os Tratados Internacionais A) O procedemento de celebración dos Tratados B) A aplicación dos Tratados 3. O costume e os principios xerais 4. Os actos unilaterais dos Estados e das Organizacións Internacionais 5. A recepción das normas internacionais nos ordenamentos internos
II. Os suxeitos do Dereito Internacional Público	
A) O ESTADO	
Lección 3.- O Estado como suxeito primario do Dereito Internacional Público	1. Os elementos constitutivos do Estado 2. O recoñecemento de Estados e o recoñecemento de gobernos 3.As inmunidades do Estado 4.A sucesión de Estados
Lección 4.- O territorio do Estado	1.Concepto e natureza do territorio 2.Modos de adquisición do territorio 3.A delimitación do territorio A) As fronteiras B) Relacións de veciñanza e cooperación transfronteriza 4. As modificacións no exercicio da competencia territorial do Estado
Lección 5.- A competencia territorial do Estado sobre certos espazos marítimos	1.A evolución do Dereito Mar: factores e intereses 2.Os espazos marítimos suxeitos á soberanía dos Estados 3.Os espazos marítimos suxeitos a certas competencias funcionais dos Estados 4.Os espazos marítimos non suxeitos ás competencias dos Estados e certas situacións especiais
Lección 6.- As competencias estatais sobre os espazos supraterrrestres	1.O espazo aéreo 2.Os espazos supraterrrestres non suxeitos ás competencias territoriais dos Estados: O espazo ultraterrrestre
Lección 7.- Outros espazos de interese internacional	1.Os cursos de auga internacionais 2.As canles internacionais 3.Os espazos polares 4.Espazos e recursos naturais: o medio ambiente e a súa protección internacional
Lección 8.-A poboación do Estado	1.A nacionalidade: competencias do Estado sobre os seus súbditos no estranxeiro 2.A condición xurídica do estranxeiro 3.Réximes cualificados de extranxería
Lección 9.- Os órganos do Estado nas Relacións Internacionais	1.Os órganos centrais 2.A representación diplomática 3.As oficinas consulares
B) AS ORGANIZACIONS INTERNACIONAIS	
Lección 10.- Aspectos xerais das Organizacións Internacionais	1.Antecedentes e evolución histórica 2.Concepto 3.Estrutura e formación da vontade 4.Personalidade xurídica internacional 5.Clases
Lección 11.-A Organización das Nacións Unidas	1.Antecedentes e evolución histórica 2.Propósitos e principios 3.Os membros 4.A estrutura institucional 5.As principais funcións
C) A PERSONA HUMANA	

Lección 12.- A persoa humana ante o Dereito Internacional Público	1.A subxetividade internacional do individuo 2.A capacidade de actuar do individuo ante órganos internacionais 3.A responsabilidade internacional do individuo 4.A protección dos Dereitos Humanos
III.A APLICACIÓN DO DEREITO INTERNACIONAL PÚBLICO	
Lección 13.-A responsabilidade internacional	1.Codificación e desenvolvemento progresivo do dereito sobre a responsabilidade internacional 2.A responsabilidade internacional por feitos internacionalmente ilícitos 3.A responsabilidade internacional polas consecuencias perxudiciais de actos non prohibidos polo Dereito internacional público
Lección 14.- Os procedementos para asegurar a aplicación das normas internacionais	1.A protección diplomática 2.As medidas de autotutela 3.Os procedementos institucionalizados
Lección 15.- Os procedementos pacíficos de solución das controversias internacionais	1.As controversias internacionais 2.Os procedementos non xurisdicionais de solución de controversias 3.Os procedementos xurisdicionais de solución de controversias
Lección 16.-O control do uso da forza	1.A prohibición da ameaza ou do uso da forza 2.A regulamentación dos conflitos armados 3.O Dereito Internacional Humanitario

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	1	5.5	6.5
Resolución de problemas	27	36	63
Lección maxistral	51.5	98	149.5
Exame de preguntas de desenvolvemento	3	0	3
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Traballo	1	0	1
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.			

Metodoloxía docente	
	Descrición
Traballo tutelado	Os alumnos realizarán un traballo que deberán expor na aula e que será obxecto de debate.
Resolución de problemas	Esta actividade consistirá na resolución casos prácticos cos que os alumnos deberán manexar os principais instrumentos internacionais
Lección maxistral	Nas sesións maxistrais presentarase ao alumno os conceptos fundamentais da asignatura

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Na sesión maxistral explicaranse os aspectos fundamentais da materia. Calquera dúbida ou cuestión poderá exporse tanto en devanditas clases, nas clases prácticas ou no horario de tutorías que se publicará ao iniciar o curso
Traballo tutelado	Calquera dúbida ou cuestión poderá plantexarse nas clases prácticas, teóricas ou no horario de tutorías que se publicará ó inicio do curso.
Resolución de problemas	Nos traballos na aula, o alumno aplicará os coñecementos adquiridos na sesión maxistral mediante a realización de casos prácticos, comentarios de Sentenzas... baixo a orientación e supervisión do profesor.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Resolución de problemas	Exporanse diversos casos prácticos que deberán ser resoltos polos alumnos.	10	A1 B1 C35 D1 A2 B2 C36 D2 A3 B3 D3 A4 B4 D4 D5
	A calificación máxima será de 1 punto. Para a calificación terase en conta tanto a asistencia como a participación activa na aula.		
	Resultados de aprendizaxe: Esta materia pretende posibilitar o ensino sistemático do Ordenamento xurídico que está destinado a regular a Sociedade/Comunidade internacional, facilitando a comprensión entre os alumnos dos problemas básicos que rodean ao mesmo.		

Exame de preguntas de desenvolvemento	Os coñecementos adquiridos na sesión maxistral serán avaliados a final de curso mediante unha proba escrita de varias preguntas que comprenderá toda a materia. Esta proba valorarase até un máximo de 4 puntos.	40	A2 B4 C35 D1 A3 C36 D5 A5
	Aqueles alumnos que opten polo sistema de avaliación continúa, deben ter unha nota mínima de 2 puntos nesta proba para que se some a nota dos distintos traballos e probas da avaliación continúa.		
	As datas e horarios das probas de avaliación final das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de exames aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2026-2027.		
	Resultados de aprendizaxe: Esta materia pretende posibilitar o ensino sistemático do Ordenamento xurídico que está destinado a regular a Sociedade/Comunidade internacional, facilitando a comprensión entre os alumnos dos problemas básicos que rodean ao mesmo.		
Exame de preguntas obxectivas	Durante o cuadrimestre realizaranse dous probas tipo test que non terán carácter liberatorio. A data da realización das probas serán comunicada polo profesor.	40	A2 B1 C35 D4 A3 B2 C36 D5 A4 B3
	Cada unha destas probas calificarase cun máximo de 2 puntos. Penalizaranse as respostas incorrectas.		
	Resultados de aprendizaxe: Esta materia pretende posibilitar o ensino sistemático do Ordenamento xurídico que está destinado a regular a Sociedade/Comunidade internacional, facilitando a comprensión entre os alumnos dos problemas básicos que rodean ao mesmo.		
Traballo	Durante o cuadrimestre os alumnos deberán realizar un traballo, individual ou en grupo, que será entregado ao profesor e que tamén se exporá en clase.	10	A1 B1 C35 D1 A2 B2 C36 D2 A3 B3 D3 A4 B4 D4 A5 D5
	Esta proba calificarase cun máximo de 1 punto.		
	Resultados de aprendizaxe: Esta materia pretende posibilitar o ensino sistemático do Ordenamento xurídico que está destinado a regular a Sociedade/Comunidade internacional, facilitando a comprensión entre os alumnos dos problemas básicos que rodean ao mesmo.		

Outros comentarios sobre a Avaliación

CRITERIOS DE EVALUACIÓN PARA ASISTENTES 1ª EDICIÓN DE ACTAS

Esta materia ten dúas modalidades de avaliación: continua e global. O alumnado deberá optar, no prazo establecido a tal efecto, entre o sistema de avaliación continua ou o sistema de avaliación global.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CONTINUA PARA ASISTENTES 1ª EDICIÓN DE ACTAS Se optan pola avaliación continua, na primeira oportunidade do exame, non poderán pasar á modalidade de avaliación global. O alumnado que opte pola avaliación continua, realizará ó longo do curso as diferentes probas descritas no apartado avaliación desta guía, é dicir, dous test, un traballo que será entregado ao profesor e obxeto de exposición na aula, así como a resolución de casos prácticos que se plantexarán nos grupos medianos. Con istas probas poderase alcanzar un máximo de 6 puntos. En todo caso, para poder seguir a modalidade de avaliación continua o alumnado deberá asistir a un 80% tanto das clases teóricas como das clases prácticas. Ademais o alumnado realizará un examen teórico escrito de varias preguntas, de carácter obrigatorio, que se celebrará na data prevista no calendario de exames da facultades e que puntuará cun máximo de 4 puntos. Só se sumará a calificación das probas da avaliación continua si no examen teórico escrito se alcanza unha nota igual o superior a 2 puntos. **PUBLICACIÓN DAS CALIFICACIÓNS:** As calificacións publicaranse na plataforma interna ou aula virtual oficial da Universidades de Vigo con acceso limitado ó profesorado da materia e a todo o alumnado matriculado.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN GLOBAL PARA 1ª EDICIÓN DE ACTAS O alumnado que non se sometan á avaliación continúa, deberá acollerse á modalidade de avaliación global, que constará de dúas partes: por unha banda, a realización dun exame escrito teórico que consta de 6 preguntas de desenvolvemento e un exame tipo test de 30 preguntas, e, doutra banda, a resolución dun caso práctico. O exame escrito teórico (é dicir as 6 preguntas de desenvolvemento e exame tipo test) cualificarase sobre un máximo de 8 puntos - máximo 6 puntos para as preguntas de desenvolvemento e máximo 2 puntos para o test - e a resolución do caso práctico sobre un máximo de 2 puntos. A nota da resolución do caso práctico só se engadirá ao exame escrito teórico sempre que a calificación obtida nela sexa igual ou superior a 4 puntos. En todo caso, as competencias e resultados de aprendizaxe avaliados serán as mesmas que no sistema de avaliación continua.

CRITERIOS DE EVALUACIÓN PARA 2ª EDICIÓN DE ACTAS Y FIN DE CARRERA

1. Os alumnos que, optando polo sistema de avaliación continua non superen a materia na primeira oportunidade, manterán a nota que obtiveron na avaliación continua cando se presenten á segunda oportunidade (exame de xuño/xulio e, se procede, seguinte curso académico), tendo que facer exclusivamente e con carácter obrigatorio a parte teórica do exame que consistirá, como na primeira oportunidade, en varias cuestións que representan o 40% da nota. Así mesmo, só se sumará a calificación das probas de avaliación continua si no examen se alcanza unha nota igual o superior a dous puntos. As competencias e resultados de aprendizaxe avaliados serán os mesmos que na Primeira edición de Actas.
2. Aqueles alumnos que optaran polo sistema de avaliación global, o sistema de avaliación será o establecido nos criterios de avaliación global 1ª Edición de Actas.
3. A avaliación correspondente á convocatoria de fin de carreira será igual que a modalidade de sistema de avaliación final descrita nesta guía (criterios de avaliación final, 1ª edición de Actas). As datas e horarios das probas de avaliación das distintas materias serán as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado polo Consello de Facultade para o curso 2026-2027.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Díez de Velasco, M, **Instituciones de Derecho Internacional Público**, Última edición,

Díez de Velasco, M, **Las Organizaciones Internacionales**, Última edición,

Sobrino Heredia, JM, **Textos para el estudio del Derecho Internacional Público, del Derecho de la Unión Europea y el Derecho Internacional de los espacios**, Última edición,

Kaczorowska, A, **Public International Law**, Última edición,

Bibliografía Complementaria

Carrillo Salcedo, J.A, **El Derecho Internacional en perspectiva histórica**, 1991,

Pastor Ridruejo, J.A, **Curso de Derecho Internacional Público y Organizaciones Internacionales**, Última edición,

Andrés Sáenz de Santa María, P, **Sistema de Derecho Internacional Público**, Última edición,

Remiro Brotons y otros, **Derecho Internacional. Curso General**, 2010,

Sánchez, V.M, **Derecho Internacional Público**, Última Edición,

Jiménez Piernas, C, **Introducción al Derecho Internacional Público. Práctica de España y de la Unión Europea**, Última edición,

Casanovas,O; Rodrigo,A, **Compendio de Derecho Internacional Público**, Última edición,

Casado Raigon, R, **Derecho Internacional. Parte General**, Última edición,

Recomendacións

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Dereito da Unión Europea/O03G081V01304

Outros comentarios

Para a preparación de esta materia en castelán recoméndase o manual de o Prof. Díez de Velasco e a Recopilación de Textos de o Prof. Sobrino Heredia

Esta materia conta con un grupo teórico e práctico no Grado en Dereito impartidos en inglés pola profesora Annina Bürgin.

Esta materia no PCEO Grado en Administración e Dirección de Empresas-Grado en Dereito impártese no 2º cuatrimestre do 2º curso.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito da Unión Europea				
Materia	Dereito da Unión Europea			
Código	V08G081V01304			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego Inglés			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Riquelme Vázquez, Pablo Burgin Piñeiro Oliveira, Annina Cristina			
Profesorado	Burgin Piñeiro Oliveira, Annina Cristina Riquelme Vázquez, Pablo			
Correo-e	aburgin@uvigo.es priquelme@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O estudo desta materia permitirá ao estudante coñecer mellor a súa condición de cidadán europeo e, sobre todo, ampliará a súa comprensión da dimensión xurídica da Unión Europea. Isto último permitiralle constatar a importancia que pode alcanzar o dereito nos procesos de integración.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
B2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
B3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
B4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
D1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
D2	Uso de linguas estranxeiras nas actividades das diferentes materias.
D3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
D4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados previstos na materia	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Ser capaz de manexar e interpretar o ordenamento xurídico comunitario.	A1
Que os estudantes demostrasen posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral, e adóitase atopar a un nivel que, aínda que se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	A1
Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	A2
Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	A3

Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto A4 especializado como non especializado.

Que os estudantes desenvolvesen aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender A5 estudos posteriores cun alto grao de autonomía.

Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.	B1
Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual.	B2
Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica.	B3
Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar	B4
Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión	D1
Uso de linguas estranxeiras nas actividades das diferentes materias.	D2
Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.	D3
Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e *multiculturalidad.	D4
Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.	D5

Contidos

Tema	
Tema 1. Orixe e evolución histórica da Unión Europea	- Antecedentes históricos da UE - O proceso de profundización da UE: a revisión dos Tratados comunitarios - A adhesión de novos Estados
Tema 2. A especificidade do fenómeno comunitario fronte ao ordenamento internacional	- Configuración xurídica: a UE como Organización Internacional - Valores, obxectivos e principios - Sistema de competencias
Tema 3. A especificidade do Dereito da Unión Europea fronte ao dereito interna (I)	- A integración europea no marco das formas de Estado - O Dereito orixinario e o concepto de Constitución
Tema 4. A especificidade do Dereito da Unión Europea fronte ao dereito interna (II)	- Bases constitucionais da pertenza á Unión Europea - A pertenza á UE e as súas consecuencias sobre o sistema constitucional de fontes do Dereito - A pertenza á Unión Europea e as súas consecuencias sobre a organización territorial do Estado español
Tema 5. Sistema institucional da UE (I)	- Consideracións xerais: principios e medios - O Consello Europeo - O Consello
Tema 6. Sistema institucional da UE (II)	- O Parlamento Europeo - A Comisión - Outras institucións e órganos
Tema 7. Ordenamento xurídico da UE (I)	- O Dereito orixinario - O Dereito derivado - O proceso de formación do Dereito derivado
Tema 8. Ordenamento xurídico da UE (II)	- As relacións entre o Dereito da UE e os Dereitos internos dos Estados membros - Os principios de efecto directo, primacía e responsabilidade do Estado - Desenvolvo e execución do Dereito da UE
Tema 9- Sistema xudicial da Unión Europea	- O Tribunal de Xustiza da UE: organización e funcionamento - Sistema de recursos ante o TJUE - A cuestión prejudicial: cooperación entre o TJUE e o xuíz nacional
Tema 10. A aplicación do dereito da Unión Europea (I): Dereitos humanos e cidadanía europea	- O proceso de incorporación dos dereitos no Dereito da UE - A Carta de Dereitos Fundamentais da UE - A cidadanía europea
Tema 11. A aplicación do dereito da Unión Europea (I): As liberdades fundamentais do mercado interior	- O proceso de integración económica - A libre circulación de mercadorías e capitais - A libre circulación de persoas e servizos
Tema 12. A aplicación do dereito da Unión Europea (II): As Políticas da UE	- As políticas comúns da Unión - As políticas compartidas da Unión - As políticas nas que a Unión dispón de competencias de cooperación, apoio, complemento ou axuda
Tema 13: Acción exterior da Unión Europea: Política exterior e de seguridade común	- A personalidade internacional da UE - As competencias internacionais da UE - A Política exterior e de seguridade común

Tema 14. Espazo de liberdade, seguridade e xustiza: tutela xudicial e procesual na Unión Europea

- Proceso de constitución do Espazo de liberdade, seguridade e xustiza
- Control de fronteiras, asilo e inmigración
- Cooperación xudicial, civil e penal
- Cooperación policial en materia penal

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	30	0	30
Traballo tutelado	1	0	1
Lección maxistral	36	54.5	90.5
Exame de preguntas de desenvolvemento	3	11.5	14.5
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Traballo	1	11	12

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	Esta actividade consistirá na resolución de casos prácticos nos que os alumnos deberán manexar os principais instrumentos xurídicos da Unión Europea.
Traballo tutelado	Os alumnos realizarán dous traballos, un en relación coa parte impartida por cada área de coñecemento (Dereito Constitucional e Dereito Internacional Público).
Lección maxistral	Nas sesións maxistrais presentarase e explicará ao alumno os aspectos principais da disciplina.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Na sesión maxistral explicaranse os aspectos fundamentais da materia. Calquera dúbida ou cuestión poderá exporse tanto nas devanditas clases, nas clases prácticas ou no horario de tutorías que se publicará ao iniciar o curso e que se poderán desenvolver virtualmente.
Resolución de problemas	Nos traballos na aula, o alumno aplicará os coñecementos adquiridos na sesión maxistral mediante a realización de casos prácticos, comentarios de sentenzas, etc. baixo a orientación e supervisión do profesor.
Traballo tutelado	Os alumnos realizarán dous traballos, un en relación con cada área de coñecemento, xa sexa en grupo ou individualmente. O profesor orientará ao alumno na súa elaboración e presentación.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Resolución de problemas	Exporanse diversos casos prácticos que deberán ser resoltos polos alumnos.	15	A1	B1	D1
			A2	B2	D2
			A3	B3	D3
			A4	B4	D4
					D5
	A cualificación máxima será de 1,5 puntos, 0,75 en relación coa parte impartida pola área de Dereito Constitucional e outro 0,75 en relación coa parte impartida pola área de Dereito Internacional Público. Para a cualificación terase en conta tanto a asistencia como a participación activa na aula.				
	Resultados de aprendizaxe: Esta materia pretende posibilitar o ensino sistemático do Ordenamento xurídico e a estrutura organizativa e institucional da Unión Europea.				

Exame de preguntas de desenvolvemento	Os coñecementos adquiridos na sesión maxistral serán avaliados a final de curso mediante unha proba escrita que comprenderá toda a materia. Esta proba valorarase ata un máximo de 4 puntos. Constará de 4 preguntas: 2 da parte impartida pola área de Dereito Constitucional (ata 2 puntos) e 2 da de Dereito Internacional Público (ata 2 puntos).	40	A1 A4 A5	B4	D2 D5
Aqueles alumnos que opten polo sistema de avaliación continua, deben aprobar as 2 partes desta proba para que se engada a nota dos distintos traballos e probas da avaliación continua.					
As datas e horarios das probas de avaliación final das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de exames aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2025-2026.					
Resultados de aprendizaxe: Esta materia pretende posibilitar o ensino sistemático do Ordenamento xurídico e a estrutura organizativa e institucional da Unión Europea.					
Exame de preguntas obxectivas	Durante o cuadrimestre realizaranse dous probas tipo test (unha da parte de Dereito Constitucional e outra da parte de Dereito Internacional) que non terán carácter liberatorio.	30	A2 A3 A4	B1 B2 B3	D4 D5
A data da realización das probas serán comunicada polo profesorado.					
Estas dúas probas varlorarase ata un máximo de 3 puntos (1.5 por cada área de coñecemento).					
Resultados de aprendizaxe: Esta materia pretende posibilitar o ensino sistemático do Ordenamento xurídico e a estrutura organizativa e institucional da Unión Europea.					
Traballo	Durante o cuadrimestre os alumnos deberán realizar dous traballos, individual ou en grupo, un en relación coa parte de Dereito Constitucional e outro en relación coa parte de Dereito Internacional Público, que será entregado ao profesor.	15	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4	D1 D2 D3 D4 D5
Estos dous traballos varlorarase ata un máximo de 1.5 puntos (0.75 por cada área de coñecemento).					
Resultados de aprendizaxe: Esta materia pretende posibilitar o ensino sistemático do Ordenamento xurídico e a estrutura organizativa e institucional da Unión Europea.					

Outros comentarios sobre a Avaliación

A docencia e a avaliación desta materia son responsabilidade de dúas áreas de coñecemento: a área de Dereito Constitucional e a área de Dereito Internacional Público. A área de Dereito Internacional Público ensinará os temas 1, 2, 5, 6, 11, 12 e 13, que se impartirán na primeira metade do semestre no Grado en Dereito, e na segunda metade PCEO. A área de Dereito Constitucional impartirá as leccións 3, 4, 7, 8, 9, 10 e 14 durante a segunda metade do semestre no Grado en Dereito e durante a primeira metade no PCEO. En canto ás dúas primeiras semanas do semestre no Grao e as dúas primeiras semanas do PCEO, que están dedicadas a clases teóricas intensivas, serán impartidas en primeiro lugar pola área de Dereito Internacional Público e logo pola área de Dereito constitucional no PCEO, e ao revés no grao en Dereito.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA ASISTENTES 1ª EDICIÓN DE ACTAS

Esta materia ten dúas modalidades de avaliación: continua e final. Neste sentido, unha vez superado o prazo dun mes, dende o comenzo do primeiro cuadrimestre, habilitarase un prazo de 10 días hábiles para que o alumnado matriculado manifieste, formalmente, a súa intención de acollerse ben o sistema de avaliación continua o ben o sistema de avaliación final. En todo caso, para poder seguir a modalidade de avaliación continua o alumnado deberá asistir a un 80% tanto das clases teóricas como das clases prácticas. No caso de que o alumnado non manifieste o sistema o que desexa acollerse, entenderse que escolle o sistema de avaliación final.

Os alumnos que opten pola avaliación continua realizarán as diferentes probas descritas no apartado de avaliación ao longo do curso, é dicir, dúas probas tipo test (3 puntos), dous traballos que serán entregados ao profesor (1'5 puntos), así como a resolución de casos prácticos que serán discutidos en grupos (1'5 puntos). Con estas probas poderán acadar un máximo de 6 puntos (tres puntos por cada área de coñecemento, a saber, Dereito Constitucional e Dereito Internacional Público).

Ademais, o alumno realizará un exame final escrito que se celebrará na data prevista no calendario de exames para o profesorado e que se avaliará cun máximo de 4 puntos (2 puntos a parte de Dereito Constitucional e 2 puntos a parte de

Dereito Internacional Público). A cualificación das probas de avaliación continua só se engadirá se se superan as dúas partes do exame final.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA NON ASISTENTES 1ª EDICIÓN DE ACTA

Aqueles estudantes que non se sometan á avaliación continua, a proba que se vai realizar, a modalidade de avaliación global, constará de dúas partes: a realización dunha proba escrita con preguntas de desenvolvemento, tanto da parte de Dereito Constitucional como da de Dereito Internacional Público, así como a resolución de casos prácticos, en relación a cada área do coñecemento.

A proba escrita cualificarase nun máximo de 8 puntos (4 puntos en relación con cada área de coñecemento) e a resolución dos casos prácticos nun máximo de dous (1 punto en relación con cada área de coñecemento). As notas da resolución dos casos prácticos só se agregarán ás da proba escrita sempre e cando as dúas partes da proba escrita sexan aprobadas. En todo caso, as competencias e resultados de aprendizaxe avaliados serán as mesmas que no sistema de avaliación dos asistentes.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA A 2ª EDICIÓN DE MINUTOS E FIN DA CARRERA

1. Os alumnos que, optando polo sistema de avaliación continua non superen a materia na primeira oportunidade, manterán a nota que obtiveron na avaliación continua cando se presenten á segunda oportunidade (exame de xuño/xulio e, se procede, seguinte curso), previa solicitude do profesor ao comezo do cuadrimestre, e terán que levar a cabo exclusivamente a parte teórica do exame, que consistirá, como na primeira oportunidade, en cuestións de desenvolvemento.
2. Para aqueles alumnos que non sigan o sistema de avaliación continua, o sistema de avaliación será o establecido nos criterios de avaliación para non asistentes 1ª edición de Actas.
3. O exame correspondente á convocatoria de fin de grao realizarase do mesmo xeito que a modalidade de avaliación final (criterios de avaliación para non asistentes, 1ª edición de Actas).

As datas e horarios das probas de avaliación das distintas materias serán as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2026-2027.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Mangas Martín, A y Liñán Nogueras, D.J, **Instituciones y Derecho de la Unión Europea**, Tecnos,
Sobrino Heredia, J.M, **Textos para el estudio del Derecho Internacional Público, del Derecho de la Unión Europea y del Derecho Internacional de los espacios**, Tirant lo blanch,
Schütze, R., **An Introduction to European Union Law**, 4ª, Cambridge University Press, 2023

Bibliografía Complementaria

Abellán Honrubia, V; Vilá Costa, B y Olesti Rayo, A, **Lecciones de Derecho comunitario europeo**, Ariel,
Alcaide Fernández, J; Casado Raigón, R, **Curso de Derecho de la Unión Europea**, Tecnos,
Díez de Velasco, M (Coordinado por JM Sobrino), **Las Organizaciones Internacionales**, Tecnos,
Sánchez, Víctor, M (dir), **Derecho de la Unión Europea**, Huygens,
Sánchez Ramos, B (dir), **La Unión Europea como actor global. Algunas cuestiones analizadas desde el Tratado de Lisboa**, Tirant lo blanch,
García Gestoso, N, **Soberanía y Unión Europea. Algunas cuestiones críticas desde la Teoría de la Constitución**, Atelier,

Chalmers, D., **European Union law: texts and materials**, 5ª, Cambridge University Press, 2024
Solanke, I., **EU Law**, 2ª, Cambridge University Press, 2022
Ziller, J., **Advanced Introduction to European Union Law**, 2ª, Elgar, 2023

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dereito: Dereito constitucional II/V08G081V01204
Dereito: Dereito constitucional I/V08G081V01103

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Dereito internacional público/V08G081V01303

Outros comentarios

O Manual recomendado para preparar a materia en castelán é o dos Profesores Mangas Martín e Liñán Nogueras.

A docencia dun grupo teórico e un grupo práctico desta materia no grao en dereito será impartida en inglés polas profesoras Annina Burguin (área de Dereito Internacional Público) e Pablo Riquelme (área de Dereito Constitucional).

Esta materia no PCEO Grao en Administracion e Dirección de empresas - Grao en Dereito impártese no 1º cuadrimestre do 2º Curso con esta mesma guía.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito administrativo I				
Materia	Dereito administrativo I			
Código	V08G081V01401			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Fernández Acevedo, Rafael			
Profesorado	Fernández Acevedo, Rafael Roa Martínez, Teresa Ruiz Ceniceros, Mauricio Valcárcel Fernández, Patricia			
Correo-e	racevedo@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Estudo das cuestións principais da parte xeral do Dereito Administrativo. Materia do programa English Friendly. Os/ as estudantes internacionais poderán solicitar ao profesorado: a) materiais e referencias bibliográficas para o seguimento da materia en inglés, b) atender as titorías en inglés, c) probas e avaliacións en inglés.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
B3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
B4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
C15	CE19 - Coñecer de forma sistemática contidos propios da parte xeral do Dereito Administrativo manexando fontes positivas, xurisprudenciais e doctrinais
C16	CE20 - Ser capaces de entender correctamente os documentos que integran con carácter xeral un expediente administrativo e de actuar conforme a Dereito nun procedemento, tanto desde da posición da Administración como desde a das persoas e empresas interesadas
D1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
D3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados previstos na materia				
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Acadar unha visión e comprensión da totalidade dos mecanismos e institucións da parte xeral do Dereito Administrativo, manexar con fluidez o sistema de fontes da materia e resolver problemas xurídicos relacionados coa mesma.	A3	B3 B4	C15 C16	D1 D3 D5

Contidos
Tema

Tema 1- O Dereito Administrativo e a Administración pública: concepto e caracteres; fontes, en particular o Regulamento.	1. O Dereito administrativo determinado polo concepto de Administración pública 2. Caracteres do Dereito administrativo 3. O ordenamento xurídico 4. O Dereito administrativo e normas con forza de lei 5. O regulamento a. Concepto b. Xustificación da potestade regulamentaria c. Distinción entre os regulamentos e os actos administrativos d. A inderogabilidade singular dos regulamentos e. As relacións entre a lei e o regulamento f. Clases de regulamentos g. Límites formais e materiais que condicionan a validez dos regulamentos h. Os regulamentos ilegais. Técnicas de control da legalidade dos regulamentos
Tema 2- Os suxeitos: As Administracións públicas e a súa organización. O administrado	1. As Administracións públicas a. Personalidade xurídica da Administración b. A diversidade de Administracións públicas c. A capacidade das persoas xurídicas públicas d. Os órganos administrativos. A competencia e. A organización das Administracións territoriais españolas f. A organización das Administracións institucionais e entes corporativos 2. O administrado a. Relacións de supremacía ou *sujeción xeral e especial b. A capacidade de obrar e as súas circunstancias modificativas c. As situacións xurídicas subxectivas
Tema 3- Fundamentos da actividade administrativa: o principio de legalidade da Administración	1. Contido do principio de legalidade 2. Concepto de potestade 3. As técnicas de atribución de potestades á Administración 4. Clases de potestades administrativas 5. En especial, a potestade discrecional e a súa distinción respecto dos conceptos xurídicos indeterminados 6. Técnicas de control da discrecionalidade
Tema 4- Os actos administrativos: clases, elementos, eficacia, validez. O silencio administrativo	1. Concepto de acto administrativo 2. Elementos dos actos administrativos 3. Clases de actos administrativos: relevancia dos diferentes criterios 4. A eficacia dos actos administrativos a. Concepto b. A eficacia inmediata c. Excepcións á eficacia inmediata: i. Eficacia demorada; notificación e publicación dos actos administrativos ii. Eficacia anticipada 5. Teoría da invalidez: graos de invalidez dos actos administrativos a. A anulabilidade dos actos administrativos b. Nulidade absoluta ou de pleno dereito c. Irregularidades non invalidantes 6. O problema da inactividade da Administración a. O deber de resolver e notificar. Prazos b. Efectos do silencio administrativo c. Procedementos iniciados a solicitude do interesado d. Procedementos iniciados de oficio. Caducidade e. Natureza xurídica do silencio administrativo: ficción legal ou acto presunto. A eficacia dos actos presuntos f. Os prazos para recorrer o silencio administrativo g. O silencio administrativo no Dereito urbanístico
Tema 5: O procedemento administrativo	1. O procedemento administrativo común e procedementos administrativos especiais, sectoriais 2. Os principios xerais do procedemento 3. Os interesados 4. Termos e prazos: o seu cómputo 5. Fases do procedemento administrativo: iniciación, instrución e finalización

Tema 6- Os recursos administrativos

1. Concepto e características dos recursos administrativos. Procedementos alternativos de impugnación ou reclamación
2. Clases de recursos administrativos
 - a) Recursos ordinarios: alzada e reposición
 - c) Recurso extraordinario: revisión
 - d) Recursos especiais
3. A revogación dos actos administrativos
 - a) Revogación por motivos de legalidade: a revisión de actos nulos e anulables
 - b) Revogación por motivos de oportunidade
4. A rectificación de erros materiais, de feito ou aritméticos. As reclamacións previas ás vías civil e social
6. A suspensión da eficacia dos actos administrativos en caso de recurso administrativo ou de revisión de oficio

Tema 7- Coacción administrativa. En particular, a execución dos actos administrativos

1. A execución forzosa dos actos administrativos
 - a. Os presupostos da execución
 - b. Principios do procedemento de execución
 - c. Medios de execución forzosa
2. A coacción directa
3. A vía de feito

Tema 8- Contratos do sector público

1. Introducción: convenios e contratos. Relevancia do Dereito da Unión Europea
2. Ámbito subxectivo
3. Negocios e contratos excluídos
4. Contratos do sector público: criterios de delimitación, sistema de fontes e réxime xurídico
5. As partes no contrato
6. Obxecto, prezo, contía do contrato e garantías
7. A preparación dos contratos. Selección do contratista, adxudicación e formalización dos contratos.
8. Racionalización técnica da contratación
9. A organización administrativa para a xestión da contratación
10. Réxime de invalidez e recurso especial en materia de contratación
11. Efectos, cumprimento e extinción dos contratos. En particular, as prerrogativas da Administración, a modificación dos contratos e as técnicas de garantía do equilibrio económico-financieiro
12. Os contratos administrativos típicos

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	52.5	60	112.5
Resolución de problemas	18	38	56
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	20	21
Exame de preguntas obxectivas	3	10.5	13.5
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	20	22

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor das cuestións principais de cada un dos temas que integran os contidos da guía docente, fomentando a participación dos/as estudantes mediante preguntas.
Resolución de problemas	Realízanse as seguintes actividades para repasar ou afondar nos contidos tratados nas clases maxistras: resolución de casos prácticos; análise de contidos específicos; debates en grupo e resposta a preguntas; elaboración de documentos dirixidos á Administración Pública e recursos administrativos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Atenderanse e resolverán dúbidas expostas polos estudantes en relación cos contidos da materia e coa realización dos exercicios e traballos propostos
Resolución de problemas	Atenderanse e resolverán dúbidas expostas polos estudantes en relación cos contidos da materia e coa realización dos exercicios e traballos propostos
Probos	Descrición

Resolución de problemas e/ou exercicios	Atenderanse e resolverán dúbidas expostas polos estudantes en relación cos contidos da materia e coa realización dos exercicios e traballos propostos
Exame de preguntas obxectivas	Atenderanse e resolverán dúbidas expostas polos estudantes en relación cos contidos da materia e coa realización dos exercicios e traballos propostos
Exame de preguntas de desenvolvemento	Atenderanse e resolverán dúbidas expostas polos estudantes en relación cos contidos da materia e coa realización dos exercicios e traballos propostos

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Resolución de problemas	Nos "Seminarios" das clases presenciais, pediráselles aos estudantes que realicen diversas actividades: estudos de casos, presentacións orais sobre un tema, presentacións escritas, traballos colaborativos na clase, etc. Estas actividades só se avaliarán para os estudantes que participen na avaliación continua. Valorarase a participación activa nestes seminarios; é dicir, a asistencia máis a participación significativa. Non se considerará a mera asistencia.	20	A3 B3 C16 D1 B4 D3 D5
Resolución de problemas e/ou exercicios	Durante as clases maxistras, presentarase ao alumnado unha serie de preguntas ou hipóteses para que desenvolva razoamentos ou deducións relacionados coa materia, seguindo as explicacións. Neste sentido, avaliarase a asistencia activa do alumnado ás clases maxistras; é dicir, a asistencia máis a participación activa nas clases maxistras, demostrando unha participación de alta calidade nas clases maxistras tal e como se indica. A simple asistencia non se considerará. Se non se formulan preguntas durante as clases maxistras, esta porcentaxe da avaliación sumarase á porcentaxe das actividades específicas realizadas nos seminarios.	10	A3 B3 C16 D1 B4 D3 D5
Exame de preguntas obxectivas	O alumnado realizará varias probas que poderán ser tipo test e/ou de resposta curta.	30	A3 B4 C15 D1
Exame de preguntas de desenvolvemento	O alumnado realizará un exame que pode ser teórico, teórico-práctico ou puramente práctico. Na sección práctica, terá que explicar, mediante respostas curtas ou longas, o marco xurídico e administrativo aplicable a un escenario práctico. A sección teórica pode constar de preguntas curtas ou longas.	40	A3 B3 C15 D1 B4 C16 D3 D5

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para participar na avaliación continua será requisito indispensable que o alumnado cubra todos os seus datos e suba una fotografía do rostro recoñecible tamaño carné na plataforma MOOVI antes de que conclúa o mes de febreiro. Transcorrido dito prazo non se admitirán cambios sobre a decisión de seguir ou non a avaliación continua.

Para avaliar a participación activa do alumnado é necesaria a asistencia a un mínimo do 85% das clases TEÓRICAS e PRÁCTICAS.

Para este único fin, farase un seguimento diario da asistencia. A presenza física en clase non é mérito algún (**a mera asistencia contrólase, pero non se valora**). **En consecuencia, asistir a clase por si só NON SE VALORA. O que si valórase na avaliación continua é a asistencia activa de calidade (asistencia + participación).**

A cualificación obtida na avaliación continua manterase na segunda convocatoria do curso académico.

Para superar a materia é preciso obter un aprobado entre o exame final, as probas de preguntas obxectivas e a avaliación continua.

A cualificación máxima que pode obterse no exame final de preguntas de desenvolvemento será de 4, sumándose á puntuación obtida no devandito exame á que corresponde na avaliación continua e a das probas de preguntas obxectivas.

IMPORTANTE: Para que esta suma teña lugar será requisito imprescindible APROBAR o exame final.

En todas as convocatorias o exame final poderá consistir en probas prácticas (resolución de casos prácticos), e/ou probas de resposta curta, e/ou exame oral. Todo este tipo de probas serán de resposta mais ben curta, pero poderá consistir tamén, no seu caso, no desenvolvemento da explicación dunha materia de forma pormenorizada. O que non se pedirá ao alumnado é o desenvolvemento total e meramente teórico dos contidos dun tema completo do programa.

Por acordo da Xunta de Facultade, o alumnado que non siga a avaliación continua ou que falte a máis dun 15 % das sesións

presenciais (teóricas ou prácticas) terá dereito a realizar un exame final teórico-práctico para completar o 100% da nota no que se avaliará a adquisición de todas as competencias globais da materia.

Convocatoria extraordinaria fin de carreira: a) Tipo de exame: os/as estudantes realizarán un exame teórico-práctico sobre a totalidade dos contidos da materia; b) Sistema de avaliación: o 100% da cualificación virá determinado polo resultado do exame teórico-práctico.

As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade e publicadas na Web: <http://cienciasxuridicasedotraballo.webs.uvigo.es>

Non está permitido levar ao exame ningún dispositivo electrónico.

O sistema de avaliación descrito aplicaráse no PCEO.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Pablo Menéndez García y Antonio Ezquerro Huerva (Drs.), **Lecciones Derecho Administrativo**, última, Civitas Thomson Reuters, última

Fernández Ramos, Severiano; Gamero Casado, Eduardo, **Manual básico de Derecho Administrativo**, última, Tecnos, García de Enterría, Eduardo y Fernández, Tomás Ramón, **Curso de Derecho Administrativo I y II**, última, Thomson Reuters,

Martín Rebollo, Luis, **Leyes administrativas: Manual y normas básicas**, última, Civitas,

Bibliografía Complementaria

Martín Rebollo, Luis, **Leyes administrativas**, última, Aranzadi,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dereito administrativo II/V08G081V01503

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito: Dereito constitucional II/V08G081V01204

Dereito: Dereito constitucional I/V08G081V01103

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito penal II				
Materia	Dereito penal II			
Código	V08G081V01402			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Castro Liñares, David			
Profesorado	Castro Liñares, David			
	Vázquez Iglesias, María Dolores			
Correo-e	david.castro.linaires@uvigo.gal			
Web				
Descrición xeral	Nesta materia estúdanse as distintas figuras delictivas contenidas no Código Penal e nas leis penais especiais, o seu ámbito de aplicación e os criterios de interpretación legal, xurisprudencial e doutrinal.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
B1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
B3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
B4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
D1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
CE54 - Ser capaz de identificar problemas de Dereito penal e de aportar solucións xurídicamente admisibles aos supostos prácticos, manexando adecuadamente as fontes, os principios e valores constitucionais, e a argumentación xurídica.	A2	B1	D1
	A3	B3	D5
		B4	
CE53 - Coñecer as distintas figuras delictivas contenidas no Código Penal e nas leis penais especiais, o seu ámbito de aplicación e os criterios de interpretación legal, xurisprudencial e doutrinal.	A2	B1	D1
	A3	B3	D5

Contidos

Tema	
Lección 1. Delitos contra a vida humana independente.	I. Homicidio e as súas formas. 1. Homicidio. 2. Asasinato. 3. Inducción e auxilio ao suicidio. Homicidio-suicidio. A eutanasia.
Lección 2. Delitos contra a vida humana dependente ou en formación.	I. Aborto. II. Lesións ao feto. III. Delitos relativos á manipulación xenética.
Lección 3. Delitos contra a saúde e a integridade persoal.	I. Lesións.
Lección 4. Delitos contra a liberdade.	I. Detencións ilegais e secuestros. II. Ameazas. III. Coaccións.
Lección 5. Delitos contra a integridade moral e trata de seres humanos	I. Das torturas e outros delitos contra a integridade moral. II. Da trata de seres humanos.
Lección 6. Delitos contra a liberdade sexual.	I. Agresións sexuais. II. Agresións sexuais a menores de dezaseis anos. III. Acoso sexual. IV. Delitos de exhibicionismo e provocación sexual. V. Delitos relativos á prostitución e á explotación e á corrupción de menores. VI. Disposicións comúns.
Lección 7. Omisión do deber de socorro.	I. Omisión do deber de socorro.
Lección 8. Delitos contra a intimidade, o dereito á propia imaxe e a inviolabilidade do domicilio.	I. Descubrimento e revelación de segredos. II. Allanamiento de morada, domicilio de persoas xurídicas e establecementos abertos ao público.
Lección 9. Delitos contra o honor.	I. Calumnia. II. Inxuria. III. Disposicións xerais.

Lección 10. Delitos contra as relacións familiares.	I. Matrimonios ilegais. II. Suposición de parto e alteración da paternidade, estado ou condición do menor. III. Delitos contra os dereitos e deberes familiares. 1. Quebrantamento dos debres de custodia e inducción de menores ao abandono de domicilio. 2. Sustracción de menores. 3. Abandono de familia, menores ou persoas con discapacidade necesitadas de especial protección.
Lección 11. Delitos contra o patrimonio e a orde socioeconómica.	I. Furtos. II. Robos. III. Extorsión. IV. Robo e furto de uso de vehículos. V. Usurpación. VI. Disposicións comúns.
Lección 12. Delitos contra o patrimonio e a orde socioeconómica (continuación)	I. Defraudacións. 1. Estafas. 2. Administración desleal. 3. Apropiación indevida. 4. Defraudacións do fluído eléctrico e análogas. II. Danos. III. Receptación e branqueo de capitais.
Lección 13. Delitos contra os dereitos dos cidadáns extranxeiros.	I. Delitos contra os dereitos dos cidadáns extranxeiros.
Lección 14. Delitos relativos á ordenación do territorio e o urbanismo, á protección do patrimonio histórico e ao medio ambiente.	I. Delitos sobre a ordenación do territorio e o urbanismo. II. Delitos sobre o patrimonio histórico. III. Delitos contra os recursos naturais e o medio ambiente. IV. Delitos relativos á protección da flora, fauna e animais domésticos. V. Disposicións comúns.
Lección 15. Delitos contra a seguridade colectiva.	I. Delitos contra a saúde pública. II. Delitos contra a seguridade vial.
Lección 16. Falsedades.	I. Falsificación de moeda e efectos timbrados. II. Falsedades documentais. 1. Falsificación de documentos públicos, oficiais e mercantís e dos despachos transmitidos polos servizos de telecomunicación. 2. Falsificación de documentos privados. 3. Falsificación de certificados. 4. Falsificación de tarxetas de crédito e débito e cheques de viaxe. III. Disposición xeral. IV. Usurpación do estado civil. V. Usurpación de funcións públicas e intrusismo.
Lección 17. Delitos contra a Administración Pública.	I. Prevaricación dos funcionarios públicos e outros comportamentos inxustos. II. Cohecho. III. Tráfico de influencias. IV. Malversación. V. Outros delitos contra a Administración pública.
Lección 18. Delitos contra a Administración de Xusticia.	I. Prevaricación. II. Omisión dos deberes de impedir delitos ou de promover a súa persecución. III. Encubrimiento. IV. Realización arbitraria do propio dereito. V. Acusación e denuncia falsas e simulación de delitos. VI. Falso testimonio. VII. Obstrucción á xusticia e deslealtade profesional. VIII. Quebrantamento de condena. IX. Delitos contra a Administración de Xusticia da Corte Penal Internacional.
Lección 19. Delitos contra a orde pública.	I. atentados contra a autoridade, os seus axentes e os funcionarios públicos, resistencia e desobediencia. II. Desordes públicas. III. Tenencia, tráfico e depósito de armas, municións ou explosivos. IV. Organizacións e grupos criminais. V. Organizacións e grupos terroristas e delitos de terrorismo. 1. Organizacións e grupos terroristas. 2. Delitos de terrorismo.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	33.5	69.5	103
Resolución de problemas	15	27	42
Exame de preguntas obxectivas	2.5	0	2.5
Exame de preguntas obxectivas	2.5	0	2.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor ou profesora dos contidos sobre a materia obxecto de estudo.
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan casos prácticos e/ou problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno ou alumna debe desenvolver as solucións adecuadas. Adoita empregarse como complemento da lección maxistral.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Atenderanse no horario habitual de titorías dos profesores e das profesoras da materia publicado no centro. Non se atenderán titorías por correo electrónico.
Resolución de problemas	Atenderanse no horario habitual de titorías dos profesores e das profesoras da materia publicado no centro. Non se atenderán titorías por correo electrónico.

Avaliación

Descrición		Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Resolución de problemas	O sistema de avaliación ao que pode optar o alumnado é de dous tipos: avaliación continua ou avaliación global. Cando o alumnado se presente á primeira proba tipo test, enténdese que se acolle ao sistema de avaliación continua. O sistema de avaliación continua consistirá en tres exames escritos: os dous primeiros, de resolución de probas obxectivas parciais (probas de tipo test, aos que se refire o seguinte apartado da Guía), e o terceiro, de resolución de probas obxectivas finais ("resolución de problemase/ou exercicios"). Os exames correspondentes á resolución de probas obxectivas parciais, probas tipo test:- Celebraranse ao longo do curso, en horario de clase maxistral cada exame comprenderá a parte do temario que respectivamente se indique ao inicio do cuadrimestre no cronograma da materia- consistirán en probas tipo test. As respostas correctas suman o mesmo que restan as incorrectas, non puntuando as deixadas en branco-Ámbolos dous exames ponderaranse ao 60% para a cualificación final, correspondendo o outro 40% á resolución de problemas e/ou exercicios. Para superar a materia polo sistema de avaliación continua é necesario que a nota resultante dos tres exames, de acordo coa ponderación indicada, sexa igual ou superior a 5 puntos. Quen acuda á primeira proba parcial, manifestando así o seu interese por acollerse a este sistema de avaliación continua, será avaliado/a nesta oportunidade de acordo cos criterios previamente establecidos e non terá dereito a ser avaliado/a mediante un exame final que constitúa o 100% da cualificación da materia. Polo tanto, realizada a primeira proba parcial, non é posible renunciar ao sistema de avaliación continua. Se realizada a primeira proba parcial, a alumna ou alumno non se presentase á seguinte ou seguintes, a cualificación destas será de 0 puntos.	40	A2 A3	B1 B3 B4	D1 D5
Exame de preguntas obxectivas	1.ª proba tipo test: o sistema de avaliación continua consistirá en dúas probas parciais tipo test ao longo do curso e nunha proba final, consistente na resolución dun ou varios casos prácticos, exposta anteriormente. As dúas probas tipo test consistirán en sendos exames de 25 preguntas, con catro posibles respostas, das cales só unha é correcta. Para a súa cualificación, as respostas incorrectas restan a metade do que suman as correctas, non puntuándose as deixadas en branco. O lugar, data e contido da primeira proba tipo test indicárase polo coordinador da materia na primeira semana do curso. A cualificación da primeira proba tipo test supón o 30% da cualificación final da materia.	30	A2 A3	B1 B3 B4	D1 D5
Exame de preguntas obxectivas	2ª proba tipo test: o sistema de avaliación continua consistirá en dúas probas parciais tipo test ao longo do curso e nunha proba final, consistente na resolución dun ou varios casos prácticos, exposta anteriormente. As dúas probas tipos test consistirán en sendos exames de 25 preguntas con catro posibles respostas, das cales só unha é correcta. Para a súa cualificación, as respostas incorrectas restan a metade do que suman as correctas, non puntuándose as deixadas en branco. O lugar, data e contido da segunda proba tipo test indicárase polo coordinador da materia na primeira semana do curso. A cualificación da segunda proba tipo test supón o 30% da cualificación final da materia	30			

Outros comentarios sobre a Avaliación

1. CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA A 1.ª OPORTUNIDADE DE EXAME

a) SISTEMA DE AVALIACIÓN CONTINUA

Descríbese nos apartados anteriores.

b) SISTEMA DE AVALIACIÓN GLOBAL: un único exame, que incluíra a totalidade do temario e constitúe o 100% da cualificación da asignatura. Constará de dúas partes, unha teórica e outra práctica. A parte teórica consistirá nunha proba tipo test, de 50 preguntas, con catro posibles respostas, das cales só unha é correcta. Para a súa cualificación, as respostas incorrectas restan a metade do que suman as correctas, non puntuándose as deixadas en branco. Esta parte representa o 60% da cualificación final. A parte práctica consistirá en resolver un ou varios casos prácticos. Esta parte representa o 40% da cualificación final. A cualificación final do exame será a suma das cualificacións obtidas en cada unha das partes. Para superar a materia é necesario obter un mínimo de 5 puntos na suma da cualificación de ambas as dúas partes. As datas,

horarios e lugar de realización destas probas serán os sinalados no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2026-2027 e documentación concordante.

As competencias que se avalían e os resultados de aprendizaxe para o alumnado non se somete á avaliación continua coinciden cos establecidos para o alumnado que se somete á avaliación continua.

2. CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA A 2.ª OPORTUNIDADE E FIN DE CARREIRA: un único exame, que incluírá atotalidade do temario e constitúe o 100% da cualificación da asignatura. Constará de dúas partes, unha teórica e outrapráctica. A parte teórica consistirá nunha proba tipo test, de 50 preguntas, con catro posibles respostas, das cales só unha é correcta. Para a súa cualificación, as respostas incorrectas restan a metade do que suman as correctas, non puntuándose as deixadas en branco. Esta parte representa o 60% da cualificación final. A parte práctica consistirá en resolver un ou varios casos prácticos. Esta parte representa o 40% da cualificación final. A cualificación final do exame será a suma das cualificacións obtidas en cada unha das partes. Para superar a materia é necesario obter un mínimo de 5 puntos na suma da cualificación de ambas dúas partes. As datas, horarios e lugar de realización destas probas serán os sinalados no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2026-2027 e documentación concordante.

As competencias que se avalían e os resultados de aprendizaxe para o alumnado que se acolla a estas oportunidades de avaliación coinciden cos establecidos para o alumnado que se acolle á avaliación continua.

As datas, horarios e lugar de realización destas probas serán os sinalados no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2026-2027 e documentación concordante. As cualificacións publicaranse na plataforma interna ou aula virtual oficial da Universidade de Vigo con acceso limitado ao profesorado da materia e ao estudiantado matriculado.

As titorías do profesorado da materia pode consultarse na páxina web do centro.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

SILVA SÁNCHEZ, Jesús María (Dir.)/RAGUÉS I VALLÉS, Ramón (Coord.), **Lecciones de Derecho penal: Parte Especial**, 10.ª, Atelier, 2025

MUÑOZ CONDE, Francisco., **Derecho penal, parte especial**, 25ª., Tirant lo Blanch, 2023

Bibliografía Complementaria

GONZÁLEZ CUSSAC, José Luis (Coord.)/VIVES ANTÓN, Tomás S./ MARTÍNEZ-BUJÁN PÉREZ, Carlos/ORTS BERENGU, **Derecho penal. Parte Especial**, 8ª., Tirant lo Blanch, 2023

QUERALT JIMÉNEZ, Joan Josep, **Derecho penal español. Parte especial**, 7ª., Tirant lo Blanch, 2015

GÓMEZ RIVERO, Mª del Carmen (Dir.), **Fundamentos de Derecho Penal. Parte Especial. Volumen I**, 2ª., Tecnos, 2023

GÓMEZ RIVERO, Mª del Carmen (Dir.), **Fundamentos de Derecho Penal. Parte Especial. Volumen II**, 1, Tecnos, 2023

CORCOY BIDASOLO, Mirentxu (Coord.), **Manual de Derecho Penal. Parte Especial. Doctrina y jurisprudencia con casos solucionados. Tomo 1**, 3ª., Tirant lo Blanch, 2023

LUZÓN CUESTA, José María, **Compendio de Derecho Penal. Parte especial. Edición 2023**, 25ª., Dykinson, 2023

ROMEO CASABONA, Carlos Mª/SOLA RECHE, Esteban/BOLDOVA PASAMAR, Miguel Ángel (Coords.), **Derecho Penal. Parte Especial**, 3ª, Comares, 2023

SERRANO GÓMEZ, Alfonso/SERRANO MAÍLLO, Alfonso/SERRANO TÁRRAGA, Mª Dolores/VÁZQUEZ GONZÁLEZ, Carlos, **Curso de Derecho Penal. Parte Especial**, 6ª., Dykinson, 2021

CORCOY BIDASOLO, Mirentxu/MIR PUIG, Santiago (Dir.), **Comentarios al Código Penal. Reformas LLOO 1/2023, 3/2023 y 4/2023**, 2.ª, Tirant lo Blanch, 2024

MORILLAS CUEVA, Lorenzo (Coord.), **Sistema de Derecho penal. Parte Especial**, 5ª., Dykinson, 2024

BOIX REIG, Javier (Dir.), **Derecho Penal. Parte Especial. Volumen 1: La protección penal de los intereses jurídicos personales (Adaptado a la reforma de 2015 del Código Penal)**, 2ª., Iustel, 2016

MENDOZA CALDERÓN, Silvia/GÓMEZ RIVERO, Mª Carmen, **Casos prácticos de Derecho Penal. Parte Especial**, 3ª., Tirant lo Blanch, 2015

QUINTERO OLIVARES, Gonzalo (Dir.), **Comentarios al Código penal español. Tomo I y II**, 8.ª, Aranzadi, 2024

RODRÍGUEZ RAMOS, Luis (Dir.), **Código Penal. Concordado y comentado con Jurisprudencia y Leyes penales especiales y complementarias**, 7ª., La Ley, 2023

VVAA, **Memento Penal 2025**, 978-84-10128-68-2, Fancis Lefebvre, 2024

GÓMEZ TOMILLO, Manuel (Dir.), **Comentarios prácticos al Código Penal. Tomo I. Parte General. Artículos 1-137**, Aranzadi, 2015

GÓMEZ TOMILLO, Manuel (Dir.), **Comentarios prácticos al Código Penal. Tomo II. Delitos contra las personas. Artículos 138-233**, Aranzadi, 2015

GÓMEZ TOMILLO, Manuel (Dir.), **Comentarios prácticos al Código Penal. Tomo III. Delitos contra el patrimonio y socioeconómicos. Artículos 234-318 bis**, Aranzadi, 2015

GÓMEZ TOMILLO, Manuel (Dir.), Comentarios prácticos al Código Penal. Tomo IV. Delitos contra el medio ambiente, el patrimonio histórico, la ordenación del territorio y contra la seguridad colectiva. Artículos 319-385 ter , Aranzadi, 2015
GÓMEZ TOMILLO, Manuel (Dir.), Comentarios prácticos al Código Penal. Tomo V. Delitos de falsedades, contra la Administración Pública y contra la Administración de Justicia. Artículos 386-471 bis , Aranzadi, 2015
GÓMEZ TOMILLO, Manuel/JAVATO MARTÍN, Antonio M ^a . (Dir.), Comentarios prácticos al Código Penal. Tomo VI. Delitos contra la Constitución, el orden público. Delitos de traición y contra la paz o la independencia del Estado y relativos a la defensa nacional. D , Aranzadi, 2015
LAMARCA PÉREZ, Carmen/ALONSO DE ESCAMILLA, Avelina/MESTRE DELGADO, Esteban/RODRÍGUEZ NÚÑEZ, Alicia, Delitos. La parte especial del Derecho penal , 7 ^a , Dykinson, 2022
VENTURA PÜSCHEL, Arturo (Coord.)/ÁLVAREZ GARCÍA, Francisco Javier (Dir.), Tratado de Derecho penal. Parte Especial (I): delitos contra las personas , 4. ^a , Tirant lo Blanch, 2024
SÁNCHEZ-OSTIZ GUTIÉRREZ, Pablo/IÑIGO CORROZA, Elena/PEREIRA GARMEDIA, Mario M., Crimina 3.0 , 3. ^a , Ediciones Universidad de Navarra, Eunsa, 2024
ESQUINAS VALVERDE, Patricia (Coord.)/MARÍN DE ESPINOSA CEBALLOS, Elena (Dir.), Lecciones de Derecho Penal. Parte especial , 4 ^a , Tirant lo Blanch, 2023
ZÁRATE CONDE, Antonio (Coord.), Derecho penal. Parte especial. Obra adaptada al temario de oposición para el acceso a la carrera judicial y fiscal , 4. ^a , Editorial Universitaria Ramón Areces, 2023
ARMENDÁRIZ LEÓN, Carmen (Dir.), Parte especial del Derecho penal a través del sistema de casos , 3. ^a , Tirant lo Blanch, 2025
AGUDO FERNÁNDEZ, Enrique/JAÉN VALLEJO, Manuel/PERRINO PÉREZ, Angel Luis, Derecho Penal Aplicado. Parte especial. , Dykinson, 2020
BOIX REIG, Javier, Derecho Penal. Parte Especial. Vol. II. Delitos económicos , lustel, 2020
SILVA SÁNCHEZ, Jesús M ^a /ROBLES PLANAS, Ricardo, Lecciones de Derecho penal económico y de la empresa. Parte general y especial , 2. ^a , Atelier, 2023
PAÍNO RODRÍGUEZ, Francisco Javier, Derecho penal. Parte especial , Universidad Complutense de Madrid (UCM), 2022
REQUEJO CONDE, Carmen, Introducción al derecho penal patrimonial. Los delitos hurto y robo en el Código penal español , Aranzadi, 2022
GONZÁLEZ CUSSAC, José Luis, Comentarios a la LO 14/2022, de reforma del Código Penal , Tirant lo Blanch, 2023
REIG TORRES, Margarita, Los delitos de homicidio y lesiones causados por imprudencia con vehículo a motor o ciclomotor , Tirant lo Blanch, 2023
MORALES HERNÁNDEZ, Miguel Ángel/MARÍN DE ESPINOSA CEBALLOS, Elena Blanca/ESQUINAS VALVERDE, Patricia, Los delitos contra la libertad e indemnidad sexual. Aplicación práctica, estudio de derecho comparado y propuestas de reforma , Aranzadi, 2022
DE VICENTE MARTÍNEZ, Rosario, Vademecum de Derecho Penal , 7. ^a , Tirant lo Blanch, 2024
ALTÉS MARTÍ, Miguel Ángel/BAÑOS ALONSO, Joaquín Ramón/ NUÑO DE LA ROSA AMORES, José A., El Código Penal de 1995 y sus posteriores reformas (texto íntegro de las reformas realizadas sobre cada artículo) , Tirant lo Blanch, 2023
ACALE SÁNCHEZ, María (coord.), Lecciones y materiales para el estudio del Derecho Penal. Tomo IV. , 3. ^a , lustel, 2023
ACALE SÁNCHEZ, María (coord.), Lecciones y materiales para el estudio del Derecho Penal. Tomo III. Volumen I , 3. ^a , lustel, 2023
VALVERDE CANO, Ana Belén/BASSO, Gonzalo J. (Dir.), Derecho Penal en 3 minutos , Eolas Ediciones, 2023
CUERDA ARNAU, M. ^a Luisa, Comentarios al Código Penal , Tirant lo Blanch, 2023
BARJA DE QUIROGA, Jacobo L. et. al (Coord.), Código Penal comentado. , 21. ^a , Colex, 2025

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Dereito penal de empresa/V08G081V01941

Responsabilidade penal e administrativa no ámbito financeiro-tributario/V08G081V01943

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Dereito penal I/V08G081V01302

Outros comentarios

É imprescindible acudir a clase co texto do Código Penal vixente.

Esta materia, no PCEO ADE-Dereito impártese no primeiro cuadrimestre do 3.º curso, e o profesor responsable é o Dr. David Castro Liñares.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Sistema xudicial español e proceso civil				
Materia	Sistema xudicial español e proceso civil			
Código	V08G081V01403			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Farto Piay, Tomás			
Profesorado	Cachaldora Calderón, Xosé Antón Farto Piay, Tomás Martínez Molares, Paula Otero Otero, Blanca			
Correo-e	tfarto@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia Sistema Xudicial Español e Proceso Civil se estrutura en dous partes. Na primeira parte, á que se dedicará 1/3 da carga lectiva, estúdase, basicamente, o concepto e garantías da xurisdicción, a organización dos órganos xurisdiccionais, o persoal dos órganos xurisdiccionais e o colaborador, así como os principios rectores do proceso. A segunda parte, que ocupará os 2/3 da carga lectiva, dedícase ao estudo do proceso civil: suxeitos e obxecto do proceso; desenvolvemento do proceso nas súas distintas modalidades; a proba no proceso civil; as medidas cautelares; os recursos e a execución forzosa.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
B1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
B3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
B4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
C26	CE32 - Coñecer a organigrama xurisdiccional español e da U.E., a organización e funcións do persoal xurisdiccional e do persoal ao servizo da Administración de Xustiza, así como as institucións básicas do proceso civil e as súas modalidades procedimentais.
C27	CE33 - Ser capaz de identificar os problemas xurídicos-procesuais de carácter civil e abordar a súa solución mediante a interpretación e aplicación crítica da normativa procesual civil
D1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
D3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
D4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Familiarizarse co funcionamento práctico do proceso civil nas súas diversas modalidades procedimentais.	A2	C26	D1
	A3	C27	D3
	A4		D4
			D5
Coñecer a organigrama xurisdiccional español e da Ou.E.; da organización e funcións do persoal xurisdiccional e do persoal ao servizo da Administración de Xustiza; e das institucións básicas do proceso civil e das súas modalidades procedimentais.		B1	
		B3	
		B4	

Contidos

Tema

I.- A xurisdición e os órganos xurisdiccionais.	Tema 1. Fundamento, evolución e contido do Dereito Procesual: 1. O conflito e os seus medios de solución. 2. Concepto e características do Dereito Procesual. Aparición e evolución da disciplina. 3. Fontes do Dereito Procesual. 4. Leis procesuais básicas. Tema 2. Xurisdición e Poder Xudicial: 1. Concepto de Xurisdición. A Xurisdición como función e como poder do estado. 2. Principios da Xurisdición. 3. Extensión e Límites da Xurisdición. 4. O Poder Xudicial e outros Poderes do Estado. Tema 3. Organización da xurisdicción. Tribunais especiais constitucionais e supranacionais: 1. Ordes xurisdiccionais. 2. Os órganos xurisdiccionais ordinarios e as súas competencias. 3. Tribunais especiais constitucionais. 4. Tribunais supranacionais.
II.- Os Xuíces e Maxistrados. O Ministerio Fiscal. Avogados e Procuradores. A Oficina Xudicial. Órganos colaboradores co sistema xudicial.	Tema 4.- Persoal xurisdiccional: 1.- Clases e categorías. 2.- Estatuto os xuíces e maxistrados. 3.- Órganos de goberno do Poder Xudicial. Tema 5.- A oficina xudicial: 1.- A oficina xudicial. 2.- Os Letrados da Administración de Xustiza. 3.- Corpos de funcionarios da Administración de Xustiza. 4.-Outros profesionais que cooperan coa Administración de Xustiza. 5.- A Policía Xudicial. Tema 6.- Persoal colaborador: 1.- O Ministerio Fiscal. 2.- Avogados e Procuradores.
III.- Dereito á tutela xudicial efectiva.	Tema 7.- A persoa ante a Administración de Xustiza: 1.- Dereito á tutela xudicial efectiva. 2.- Dereito a un proceso con todas as garantías. 3.- Dereito á asistencia xurídica gratuíta.
IV.- O proceso e os seus principios reitores. Actos procesuais e actos de comunicación.	Tema 8.- Concepto e principios informadores do proceso. Os presupostos procesuais: 1.- Concepto, natureza, contido e función do proceso. 2.- Os principios informadores do proceso e do procedemento. 3.- Os presupostos procesuais: relativos ao órgano xudicial, relativos ás partes e relativos ao obxecto do proceso. 4.-Estrutura básica do proceso. 5.- Efectos do proceso. Tema 9.- Os actos procesuais. Actos de comunicación e auxilio xudicial: 1.- Os actos procesuais: concepto e clases; lugar, tempo e forma dos actos procesuais 2.- Actos de comunicación. 3.- Actos de auxilio xudicial.
V. O proceso civil: conceptos xerais e presupostos procesuais.	Tema 10. O proceso civil e o dereito procesual civil:1. Concepto, función e natureza do proceso civil. 2. Tipos de procesos na LEC. Tema 11.- Suxeitos do proceso civil (I). Órgano xurisdiccional: 1.- Orde xurisdiccional civil: órganos xurisdiccionais e competencia. 2.- A competencia obxectiva, funcional e territorial. 3.- Tratamento procesual da competencia. Tema 12.- Suxeitos (II). As partes: 1.- Capacidade para ser parte. 2.- Capacidade procesual 3.- Lexitimación. 4.- Postulación. 5. Pluralidade de partes: litisconsorcio e intervención procesual. Tema 13.- O obxecto do proceso: 1.- Elementos que identifican o obxecto do proceso. 3.- Pluralidade de obxectos: Acumulación de accións e de procesos.

VI. Proceso civil: Actos previos. Demanda e contestación á demanda. Audiencia previa. Xuízo. Medios de proba. Sentenza. Terminación anticipada do proceso. Efectos do proceso. Os custos do proceso.	Tema 14.- Actos previos ao proceso civil. A demanda: 1. Actos previos ao proceso civil. A actividade de negociación previa ao proceso como requisito de procedibilidade. Os medios adecuados de solución de controversias en vía non xurisdiccional. 2. A demanda e o seu contido. 3. Documentos que deben presentarse coa demanda. 4. Efectos da interposición da demanda. Tema 15.- Posicións do demandado fronte á demanda: 1.- Contestación á demanda. Excepcións. 2.- A reconvenção. 3.- A ausencia do demandado no proceso: a rebeldía. Características e efectos. Tema 16.- A audiencia previa ao xuízo: 1.- A audiencia previa. 2.- Proposición e admisión da proba. Señalamento do xuízo. 3.- Feitos novos ou de nova noticia. O escrito de ampliación. Tema 17.- A proba. 1.- Concepto. 2.- Fontes e medios de proba. 3.- Obxecto da proba. 4.- Carga da proba. 5.- Ilícitude da proba. 6.- A valoración da proba. 7.- Procedemento probatorio. Tema 18.- Os medios de proba: 1.- A proba documental. 2.- Reprodución da palabra, o son e a imaxe. 3.- O interrogatorio das partes. 4.- A proba de testemuñas. 5.- A proba de informes. 6.- Ditame de peritos. 7.- A proba de recoñecemento xudicial. 8.- As presuncións: concepto e clases. Tema 19.- O xuízo ou vista. A sentenza. A cousa xulgada. 1.- Desenvolvemento do xuízo ou vista. 2.- Conclusións e informes. 3. Dilixencias finais. 4. A sentenza. 5.- A cousa xulgada formal e material. Tema 20.- Terminación anticipada do proceso. 1.- Renuncia. 2.- Allanamento. 3.- Desistimiento. 4.- Transacción. 5.- Satisfacción extraprocesal. 6.- Caducidade na instancia. 7.- Sobreseemento Tema 21.- As costas procesuais. 1.- As costas procesuais: criterio da LEC respecto ao pago das costas. 2.- Excepcións e limitacións á condena de costas. 3. A tasación de costas. 4.- A taxa xudicial.
VII. Os recursos. A impugnación de resolucións firmes.	Tema 22.- Recursos. 1.- Concepto e fundamento dos recursos. 2.- Clases. 3.- Presupostos. 4. Desistimiento dos recursos. 5.- Recurso de reposición e recurso de revisión. 6.- Recurso de apelación. Tema 23.- O recurso de casación. A impugnación de resolucións firmes. 1.- O recurso de casación. 2.- A revisión. 3.- A audiencia ao rebelde.
VIII. As medidas cautelares.	Tema 24.- As medidas cautelares: 1.- Concepto e características. 2.- Competencia. 3.- Presupostos. 4.- Medidas cautelares específicas. 5.- Procedemento de adopción e oposición. 6.- Caución substitutoria. 7.- Modificación e alzamento.
IX. Execución	Tema 25.- O proceso de execución: 1. Execución forzosa. Conceptos xerais e título executivo. 2. A execución provisional. 3. Procedemento de execución. Inicio, demanda e oposición. 4. Procedemento de apremio. 5. Execucións non dinerarias.
X. Tipoloxía de procesos civís: procesos ordinarios, sumarios e especiais. A Xurisdición voluntaria.	Tema 26.- Procesos declarativos ordinarios. Procesos sumarios. Procesos especiais. A Xurisdición Voluntaria: 1. Xuízo ordinario. 2. Xuízo verbal. 3. Procesos sumarios. 4. Procesos non dispositivos. 5. Proceso monitorio e xuízo cambiario. 6. Outros procesos especiais. 7. A Xurisdición voluntaria.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	52	93.5	145.5
Estudo de casos	22.5	50.5	73
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	0	1
Resolución de problemas e/ou exercicios	1.5	0	1.5
Observación sistemática	0	2	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos da materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Estudo de casos	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
--------------	------------

Lección maxistral	No horario de titorías fixado polo profesor/a e publicado oportunamente polo centro, os alumnos/as, individualmente ou en grupos moi reducidos, poderán consultar co profesor/a as dúbidas e cuestións que se lles susciten en relación cos contidos teóricos da materia ou cos exercicios e casos prácticos propostos.
Estudo de casos	No horario de tutorías fixado polo profesor/a e publicado oportunamente polo centro, os alumnos/as, individualmente ou en grupos moi reducidos, poderán consultar co profesor/ás dúbidas e cuestións que se lles susciten en relación cos contidos teóricos da materia ou cos exercicios e casos prácticos propostos.

Avaliación					
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Exame de preguntas obxectivas	Ao longo do cuadrimestre realizaranse nas datas indicadas na planificación docente 2 probas tipo test (1 da parte de Sistema Xudicial Español e 1 da parte de Proceso Civil). Estas probas non liberan materia de face ao exame final.	30	A2 A3 A4	C26 C27	D1 D3 D4
Exame de preguntas de desenvolvemento	Na data fixada no calendario oficial de exames, realizarase un exame final oral de carácter teórico, que comprende toda a materia.	40	A2 A3 A4	B1 B3 B4	C26 C27 D5
Resolución de problemas e/ou exercicios	Na data indicada na programación docente realizarase unha proba de carácter práctico consistente na resolución, por escrito, dun ou varios supostos.	20	A2 A3 A4	C26 C27	D1 D3 D4 D5
Observación sistemática	Percepción atenta, racional, planificada e sistemática para describir e rexistrar as manifestacións do comportamento do alumnado. A participación e intervención nas clases teóricas e prácticas; a preparación e realización dos supostos prácticos; cando así proceda, a asistencia a actividades formativas organizadas pola área de Dereito Procesual; e, en xeral, calquera actividade desenvolvida polo alumnado á marxe das dúas probas test e da proba práctica escrita e da proba teórica oral, serán avaliados polo docente durante todo o cuadrimestre, tendo un valor sobre a cualificación final do 10%.	10	A2 A3 A4	B1 B3 B4	D1 D4 D5

Outros comentarios sobre a Avaliación

Na materia Sistema xudicial español e proceso civil seguiranse dous sistemas de avaliación, tanto na primeira convocatoria (maio/xuño) como na segunda (xullo): avaliación continua ou exame final.

1º.- AVALIACIÓN CONTINUA. Para poder optar ao sistema de avaliación continua, o alumnado deberá acreditar asistencia a un 80 % das clases teóricas e prácticas, sen que, salvo casos excepcionais -ex. enfermidades de longa duración verificadas con informe médico-, se permita xustificar a ausencia. O sistema de avaliación continua consistirá en: a) 2 probas teóricas tipo test, que se realizarán nas datas indicadas na planificación docente que se proporcionará aos alumnos ao comezo de curso; a nota media obtida nestas probas representará o 30% da cualificación final. b) 1 proba práctica escrita, que se realizará na data indicada no calendario oficial de exames que representará o 20% da cualificación final. c) 1 proba teórica oral, sobre toda a materia, que se realizará na data fixada no calendario oficial de exames e que representará o 40% da cualificación final. d) Asistencia regular, participación activa en clase, preparación e realización dos supostos prácticos e participación en actividades organizadas pola área de Dereito Procesual, e que representará o 10% da cualificación final.

En calquera caso, para que se entenda superada a materia, é necesario obter nesta proba teórica polo menos un 5 sobre 10. De non alcanzarse esta nota mínima de 5 sobre 10, non se procederá ao cómputo da avaliación continua e a nota final corresponderase coa nota obtida na proba teórica.

Notas importantes: a) Para ser evaluado conforme ao sistema de avaliación continua, o/a alumno/a deberá realizar a proba teórica oral, a proba práctica escrita e, polo menos, unha das probas teóricas tipo test. b) Os/as alumnos/as que sigan o sistema de avaliación continua e que non superen a materia na primeira convocatoria (maio/xuño), de facer á segunda convocatoria (xullo) poderán optar por: - Que se lles manteña a cualificación obtida nas probas tipo test e na proba práctica realizadas durante o curso (no caso da proba práctica, só se consta aprobada, se non, deberá realizar novamente tamén a proba práctica, que supoñerá o 20% da cualificación final), nese caso o exame consistiría nunha proba teórica oral sobre toda a materia, que representará o 40% da cualificación final, e na que deberán obter polo menos un 5 sobre 10 para entender superada a materia. - Facer un exame final nos términos que se indican a continuación.

No caso de que sexa necesario realizar a un ou varios alumnos calquera das probas en data distinta das previstas no

cronograma ou no calendario oficial, poderá substituírse por un exame oral sobre o contido obxecto de avaliación.

2º.- EXAME FINAL. Os/as alumnos que decidan non seguir o sistema de avaliación continua ou que non realicen as actividades necesarias para ser avaliados conforme a este sistema, serán avaliados cun exame final, que se realizará na data fixada no calendario oficial de exames e que representará o 100% da cualificación final. O devandito exame constará de: a) Unha proba práctica escrita, consistente na resolución, por escrito, de un o varios supostos. Esta proba práctica representará o 30% da cualificación final. b) Unha proba teórica oral sobre toda a materia, que representará o 70% da cualificación final.

Nota importante: Para que se entenda superada a materia, o/a alumno/a deberá obter nesta proba teórica oral, polo menos, un 5 sobre 10 puntos. De non alcanzarse esta nota mínima, a nota final que figure na acta será a obtida nesta proba teórica.

No caso de que sexa necesario realizar a un ou varios alumnos calquera das probas en data distinta das previstas no cronograma ou no calendario oficial, poderá substituírse por un exame oral sobre o contido obxecto de avaliación.

3º.- CONVOCATORIA DE FIN DE CARREIRA. Na convocatoria de fin de carreira o sistema de avaliación será o de exame final nos términos expostos anteriormente.

OUTRAS INDICACIÓNS

As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o presente curso académico e publicadas na web da Facultade.

No caso de que sexa necesario realizar a un ou varios alumnos calquera das probas en data distinta das previstas no cronograma ou no calendario oficial, poderá substituírse por un exame oral sobre o contido obxecto de avaliación.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

MORENO CATENA, V.; CORTÉS DOMÍNGUEZ, V., **Introducción al Derecho Procesal**, Tirant lo Blanch, ÚLTIMA EDICIÓN

MORENO CATENA, V.; CORTÉS DOMÍNGUEZ, V., **Derecho Procesal Civil. Parte general**, Tirant lo Blanch, ÚLTIMA EDICIÓN

MORENO CATENA, V.; CORTÉS DOMÍNGUEZ, V., **Derecho Procesal Civil. Parte especial**, Tirant lo Blanch, ÚLTIMA EDICIÓN

GÓMEZ COLOMER, J.L.; BARONA VILAR, S. (Coords.), **Introducción al Derecho procesal Derecho procesal I**, Tirant lo Blanch, ÚLTIMA EDICIÓN

GÓMEZ COLOMER, J.L.; BARONA VILAR, S. (Coords.), **Proceso Civil Derecho Procesal II**, Tirant lo Blanch, ÚLTIMA EDICIÓN

GIMENO SENDRA, V., **Introducción al Derecho Procesal**, Tirant lo Blanch, ÚLTIMA EDICIÓN

GIMENO SENDRA, V., **Derecho Procesal Civil Parte General**, Tirant lo Blanch, ÚLTIMA EDICIÓN

GIMENO SENDRA, V., **Derecho Procesal Civil. Parte Especial**, Tirant lo Blanch, ÚLTIMA EDICIÓN

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Métodos alternativos de resolución de conflitos no ámbito empresarial/V08G081V01933

Tutela procesal do crédito/V08G081V01937

Dereito procesal penal/V08G081V01601

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito: Dereito constitucional II/V08G081V01204

Dereito: Dereito constitucional I/V08G081V01103

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito civil II. Dereitos reais				
Materia	Dereito civil II. Dereitos reais			
Código	V08G081V01404			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Martínez Hens, Elena			
Profesorado	Martínez Hens, Elena			
Correo-e	mhens@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Materia de carácter obrigatorio que trata do concepto de dereito real, a súa adquisición e extinción, do dereito real de propiedade e dos dereitos reais limitados, xunto coa posesión e a publicidade rexistral. Permite coñecer institucións xurídicas esenciais no Dereito civil.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
B1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
B4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
C40	CE48 - Ser capaz de identificar problemas xurídicos de Dereito civil, abordando a súa solución mediante a procura, interpretación e aplicación da normativa civil aplicable ao suposto concreto
C41	CE49 - Coñecer as normas civís relativas aos Dereitos Reais en canto á súa adquisición, extinción e perda, cun específico estudo do dereito real de propiedade e dos dereitos reais limitados, xunto cos modos de publicidade dos devanditos Dereitos reais
D1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
D2	Uso de linguas estranxeiras nas actividades das diferentes materias.
D3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
D4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados previstos na materia	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Materia de carácter obrigatorio que trata do concepto de dereito real, a súa adquisición e extinción, do dereito real de propiedade e dos dereitos reais limitados, xunto coa posesión e a propiedade rexistral. Permite coñecer institución xurídicas esenciais no Dereito civil	A2 B1 C40 D1
	A3 B4 C41 D2
	A4 D3
	D4
	D5

Contidos	
Tema	
Tema 1: A relación xurídico-real.	O dereito real: concepto e clases. Figuras intermedias entre o dereito real e o dereito persoal. O xogo da autonomía da vontade nos dereitos reais.
Tema 2: A adquisición dos dereitos reais	Os modos de adquirir: concepto e clasificación. Art. 609 Cc. Teoría do título e o modo. A usucapión. Clases. Requisitos xerais. Requisitos especiais da usucapión ordinaria. Renuncia e efectos. Referencia ao tratamento penal da usurpación.
Tema 3: A extinción e a perda do dereito real.	Causas de extinción e perda. Referencia á consolidación

Tema 4:Dereito real de propiedade	1.O dereito real de propiedade: evolución histórica e concepto actual. Estrutura. Contido do dereito de propiedade: facultades que o integran.Extensión do dereito de propiedade. Límites do dereito de propiedade. Limitacións impostas pola vontade do transmitente.
Tema 5: A ocupación.	O achado. O tesouro oculto. A accesión. A accesión investida
Tema 6: As accións protectoras do dereito real de propiedade. A acción reivindicatoria	Indicacións xerais. A acción reivindicatoria: concepto, requisitos e efectos. A acción negatoria. A denominada acción de cerramento de leiras. A acción ad exhibendum. A acción de deslinde e amojonamiento.
Tema 7: A comunidade de bens. A comunidade romana e a comunidade germánica. A comunidade ordinaria en de o Dereito civil estatal.	A comunidade de bens: concepto e clases. As comunidades "romana" e germánica". A comunidade ordinaria no dereito civil estatal.Alleamento ou disposición da cota privativa. A división da cousa común: efectos.
Tema 8: A propiedade horizontal. As propiedades especiais en xeral. A propiedade intelectual.	Concepto e normativa. Estatutos e normas de réxime interior. Modalidades constitución e título constitutivo. Elementos comúns e privativos. Propiedade das partes privativas e copropiedade dos elementos comúns. Obrigacións do propietario. A cota de participación. Fondo de reserva. Réxime de administración e de representación da comunidade de propietarios. Extinción. As propiedades especiais en xeral. A propiedade intelectual.
Tema 9: Os dereitos reais limitados de goce e goce. O usufruto. A servidume.	O usufruto: concepto e caracteres. constitución. Suxeitos e obxecto do usufruto. Contido do usufruto segundo o Cc. A conservación da forma e a sustancia. Dereitos e facultades do usufrutuário. Dereitos do nudo propietario. Extinción do usufruto. Dereitos de uso e habitación. As servidumes: concepto e caracteres. Clases. Constitución. contido. Servidumes legais e persoais. Servidume de paso: dereito civil de Galicia e Cc. A superficie. Dereitos de voo e subsolo
Tema 10: Os dereitos reais limitados de garantía. A hipoteca. O peñor.	Dereitos reais limitados de garantía. Dereito real de hipoteca: concepto e caracteres. Clases. Constitución. Contido: extensión e efectos da hipoteca. Satisfacción do crédito hipotecario. Modificación e extinción de hipoteca. Dereito real de peñor. Constitución. Contido. Extinción. Hipoteca mobiliaria e peñor sen desprazamento. Referencia ao Rexistro de bens mobles.
Tema 11: Os dereitos reais limitados de adquisición preferente:o tanteo, o retracto e a opción.	Concepto. Clases. Dereito real de tanteo voluntario. Dereito de retracto voluntario. o retracto convencional. Tanteos legais. retractos legais. Dereito real de opción
Tema 12: Os modos de publicidade dos dereitos reais. A posesión. O Rexistro da Propiedade e o Rexistro de bens mobles	Formas de publicidade e de aparencia. A posesión. Estrutura da relación posesoria. Posesión natural e posesión civil. Modos de adquirir a posesión e capacidade requirida. conservación, perda e recuperación da posesión. Liquidación do estado posesorio: froitos, gastos e responsabilidade por deterioracións ou perdas. Efectos da posesión mentres subsiste: as presuncións posesorias. A posesión de BF de cousas mobles: o art. 464 Cc. A protección posesoria. O rexistro da propiedade e o rexistro de bens mobles.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudo de casos	16.5	16	32.5
Estudo previo	0	15	15
Lección maxistral	33	21	54
Estudo de casos	1	9.5	10.5
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	18	19
Exame de preguntas obxectivas	1	18	19

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou caso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvolo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Estudo previo	Busca, lectura e traballo de documentación, previo ás clases ou prácticas de laboratorio, que realiza o alumnado de forma autónoma.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo. Bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto que deberá desenvolver o estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
--------------	------------

Lección maxistral	Atención a preguntas e dúbidas formuladas polo alumno nas tutorías da materia. Actividade académica desenvolvida polo profesorado, individual ou en pequeno grupo, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula e nos momentos que o profesor ten asignados a tutorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou do campus virtual). Non se debe confundir atención personalizada con tutoría académica (no Plan de Acción Tutorial).
Estudo de casos	Atención a preguntas e dúbidas formuladas polo alumno nas tutorías da materia. Actividade académica desenvolvida polo profesorado, individual ou en pequeno grupo, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula e nos momentos que o profesor ten asignados a tutorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou do campus virtual). Non se debe confundir atención personalizada con tutoría académica (no Plan de Acción Tutorial).

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou caso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución	30	A3	B4	C40	D1 D3 D4 D5
Exame de preguntas de desenvolvemento	Probas que inclúen preguntas abertas sobre un tema. Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia nunha resposta argumentada	40	A2 A4	B1	C40	D1
Exame de preguntas obxectivas	Probas que avalían o coñecemento que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos/as seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades	30	A2 A4	B1	C40	D1

Outros comentarios sobre a Avaliación

Entenderase que o alumnado na **avaliación continua na primeira oportunidade**: a.- deberá realizar próbaa test obtendo unha cualificación mínima de 4/10 para compensar. sólo serve na primeira oportunidade.

b.- deberá obter no exame de preguntas de desenvolvemento, para poder compensar unha parte que outra, un 3 sobre dez nos casos e un 4 sobre dez na proba de contidos, sen que ningunha das preguntas teña unha valoración inferior a tres puntos sobre dez, sendo polo menos una das preguntas longas composta por dúas opcións das cales se escolle unha.

S e entenderá que o alumnado na avaliación conntinua na segunda oportunidade A. Deberá realizar unha de preguntas de desenvolvemento de toda a materia podendo obter unha cualificación do 70%.

b.- a esta nota sumárase a da as outras metodoloxías. O alumnado que **non se acolla á avaliación continua comunicándoo** no prazo sinalado, deberá facer unha proba final na que se lle formularán en relación cos contidos da materia, iguais preguntas de resposta longa incrementada nun respecto daqueles que optasen pola avaliación continuada cun valor do 70% da cualificación e, ademais, uns casos cun valor do 30% da cualificación non realizando nin traballos nin proxectos. Deberá obter para poder compensar unha parte con outra, un 3 sobre dez nos casos e un 4 sobre dez na proba de contidos (sen que ningunha pregunta teña unha valoración inferior a tres puntos sobre dez, contando polo menos unha pregunta con dúas opcións da que se responderá unha). No mesmo curso gardaranse as notas positivas da avaliación continua do primeiro período para o segundo. O alumnado deberá utilizar as últimas edicións da bibliografía recomendada, que teñen carácter auxiliar das explicacións. O sistema de avaliación en segundo período, será igual que no primeiro período, segun sígase a avaliación continua como para aqueles que non a sigan, podendo conseguir ambos o 100% da cualificación. Si suspendíese as prácticas fará o mesmo sistema que na evaluación no continua Convocatoria Remate de Carreira: O alumno deberá facer unha proba final na que se lle formularán, en relación cos contidos da materia, iguais preguntas de resposta longa incrementada nunha respecto daqueles que optasen pola avaliación continuada cun valor do 70% da cualificación (sen que ningunha pregunta teña unha valoración inferior a tres puntos sobre dez, (contando polo menos unha pregunta con dúas opcións da que se responderá unha) e, ademais, uns casos cun valor do 30% da cualificación, e dicir cos mesmos porcentaxes indicadas para o primeiro período para o alumnado da avaliación continua. Deberá obter para poder compensar unha parte con outra, un 3 sobre dez nos casos e un 4 sobre dez na proba de contidos. Alumnado con necesidades especiais: realizarase a adaptación curricular que veña dada por tales necesidades consonte o suxerido polo coordinador de discapacidade por aplicación do correspondente protocolo. As datas e horarios das probas publícanse na web da Facultade de Ciencias Xurídicas e do Traballo no calendario de probas de avaliación aprobadas pola Xunta da Facultade. Fontes de información. As datas e horarios das probas publícanse na web da Facultade de Ciencias Xurídicas e do Traballo no calendario de probas de avaliación aprobadas pola Xunta da Facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

LASARTE ÁLVAREZ, C, **Compendio de Derechos Reales. Derechos Reales e Hipotecario**, Marcial Pons,

DÍEZ-PICAZO, L./GULLÓN,A.,, **Sistema de Derecho civil, volumen III**, Marcial Pons,

ALBALADEJO, M.,, **Derecho civil, tomo III**, Edisofer,

O`CALLAGHAN, X, **Compendio de Derecho civil, tomo III**, Edersa,

Bibliografía Complementaria

VVAA, **Código Civil actualizado**,

VVAA, **Ley 2/2006 de Derecho Civil de Galicia**,

VVAA, **Legislación Hipotecaria**,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dereito civil III. Familia e sucesións/V08G081V01501

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito: Introducción ao dereito civil e dereito da persoa/V08G081V01203

Dereito civil I. Obrigas e contratos/V08G081V01301

Outros comentarios

Esta materia no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas-Grao en Dereito impártese no 1º cuatrimestre do 2º curso e o responsable da materia e o Prof. José Abundancia, impartindo tamén a materia a Profª. Zoraida Álvarez

As datas das probas publicaranse na páxina web da Facultade.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito civil III. Familia e sucesións				
Materia	Dereito civil III. Familia e sucesións			
Código	V08G081V01501			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Martínez Hens, Elena			
Profesorado	Martínez Hens, Elena			
Correo-e	mhens@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Materia impartida no primeiro cuadrimestre do terceiro curso do Grao de Dereito na Facultade de Ciencias Xurídicas e do Traballo de Vigo. Trátase dunha materia obrigatoria que achega ao alumno ao dereito de familia e ao dereito de sucesións, permitindo coñecer institucións xurídicas esenciais nos devanditos ámbitos.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
B1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
C42	CE50 - Coñecer as normas civís relativas ao dereito de Familia con especial referencia ao matrimonio, as súas crises e ás institucións de custodia e garda de menores e incapacitados, así como ao dereito de sucesións desde a perspectiva do dereito común e do dereito territorial galego
D1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
D3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados previstos na materia			
Resultados previstos na materia		Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Trátase dunha materia obrigatoria que achega ao alumno ao dereito de familia e ao dereito de sucesións, permitíndolle coñecer institucións xurídicas esenciais en devanditos ámbitos		B1	C42
			D1
			D3
			D5

Contidos	
Tema	
Tema 1: O dereito de familia. A familia e as relacións familiares. As unións de feito. Os alimentos.	Novos tipos de familia. As parellas de feito na Lei de Dereito civil de Galicia. O parentesco
Tema 2: O matrimonio: o sistema matrimonial español, o expediente matrimonial e os efectos da celebración do matrimonio.	Formas de celebración do matrimonio. Requisitos formais. Ineficacia do matrimonio
Tema 3: As capitulaciones matrimoniais. As doazóns por razón de matrimonio. Os réximes económicos matrimoniais	As capitulacións no Código civil e no Dereito civil galego. As doazóns propter nuptias e os seus efectos. A sociedade de gananciales e o réxime de separación de ben
Tema 4: As crises matrimoniais: nulidade, separación e divorcio. Efectos. A garda e custodia dos fillos. A mediación familiar	Efectos persoais e patrimoniais nas crises matrimoniais. Concepto, regulación e oportunidade lexislativa da custodia compartida. A conveniencia da mediación familiar en separacións e divorcios
Tema 5: A patria potestade. Afilación e as relacións de filiación. A adopción. Institucións tutelar	Dereitos e obrigacións dos pais respecto dos seus fillos. Os efectos persoais e patrimoniais derivados da filiación. Dereitos dos adoptado
Tema 6: Dereito de sucesións. A sucesión mortis causa. Apertura da sucesión, a delación. Capacidade para suceder, el dereito de acrecer. O obxecto da sucesión	O iter sucesorio no Código civil. Vicisitudes e capacidade do sucesor
Tema 7: A herdanza yacente. A adquisición da herdanza e as súas clases. Efectos	Situación especial na herdanza yacente. Formas de adquisición da mesma
Tema 8: A comunidade hereditaria e a partición hereditaria. As operacións particionales	Modalidades de partición hereditaria. Regras establecidas polo lexislador

Tema 9: A sucesión testamentaria. Clases de testamento	Testamento pechado, aberto e ológrafo. Testamentos especiais
Tema 10: O contido do testamento. A ineficacia do testamento. A sucesión testada en Galicia.	Causas de ineficacia do testamento.
Tema 11: As substitucións hereditarias. El legado. A revogación do testamento. O testamenteiro.	Modalidades na substitución hereditaria. Causas de revogación do testamento. Suxeitos que poden ser testamenteiros.
Tema 12: A sucesión forzosa: a lexítima e a mellora. A lexítima do cónxuxe viúvo e dos ascendentes. As lexítimas no Dereito civil de Galicia. As reservas.	A sucesión forzosa no Código civil e na Lei de Dereito Civil de Galicia. Diferenzas.
Tema 13: Sucesión non testamentaria: sucesión intestada e sucesión contractual.	Os pactos sucesorios no Dereito civil de Galicia.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudo de casos	16.5	16	32.5
Lección maxistral	33	36	69
Estudo de casos	1	9.5	10.5
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	21	23
Exame de preguntas obxectivas	1	14	15

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos	Actividade académica desenvolvida polo profesorado, individual ou en pequeno grupo, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula e nos momentos que o profesor ten asignados a titorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou do campus virtual). Non se debe confundir atención personalizada con titoría académica (no Plan de Acción Titorial).
Lección maxistral	Actividade académica desenvolvida polo profesorado, individual ou en pequeno grupo, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula e nos momentos que o profesor ten asignados a titorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou do campus virtual). Non se debe confundir atención personalizada con titoría académica (no Plan de Acción Titorial),

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Estudo de casos	Proba na que un alumno/a debe analizar un feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución. Poderá incluír a realización individual o en equipo de traballos.	30	C42 D1 D3 D5
Exame de preguntas de desenvolvemento	Probas que inclúen preguntas abertas sobre un tema. Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia nunha resposta argumentada.	40	B1 D1 D5

Exame de preguntas obxectivas	Probas que avalían o coñecemento que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos/as seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades	30	B1	D1 D5
-------------------------------	--	----	----	----------

Outros comentarios sobre a Avaliación

Se entenderá que o alumnsi na **avaliación continua** na primeira oportunidade:

A) Deberá realizar proba test obtendo unha cualificación mínima de 4/10 para compensar. Sólo se valora en primeira oportunidade.

B) Deberá obter para poder compensar unha parte que outra, un 3 sobre dez nos casos e un 4 sobre dez na proba de contidos, sen que ningunha das preguntas teña unha valoración inferior a tres puntos sobre dez, sendo polo menos una das preguntas longas composta por dúas opcións das cales se escolle unha.

Se entenderá que o alumnado na avaliación continua deberá realizar unha proba de preguntas de desenvolvemento de toda a materia poden do obter unha cualificación do 70%. A dita nota sumaráse a das outras metodoloxías. Si se suspende las prácticas se hará un caso práctico.

O alumnado que non se acolla á avaliación continua comunicandolo no prazo sinalado, deberá facer unha proba final na que se lle formularán en relación cos contidos da materia, iguais preguntas de resposta longa incrementada nun respecto daqueles que optasen pola avaliación continuada cun valor do 70% da calificación e, ademais, uns casos cun valor do 30% da calificación non realizando nin traballos nin proxectos. Deberá obter para poder compensar unha parte con outra, un 3 sobre dez nos casos e un 4 sobre dez na proba de contidos (sen que ningunha pregunta teña unha valoración inferior a tres puntos sobre dez, contando polo menos unha pregunta con dúas opcións da que se responderá unha).

No mesmo curso se guardarán as notas da avaliación continua do primeiro período para o segundo.

O alumnado deberá utilizar as últimas edicións da **bibliografía recomendada**, que teñen carácter auxiliar das explicacións.

O sistema de avaliación en segundo período, será igual que no primeiro período, segun sígase a avaliación continua como para aqueles que non a sigan, podendo conseguir ambos o 100% da calificación

Convocatoria Fin de Carreira: O alumno deberá facer unha proba final na que se lle formularán, en relación cos contidos da materia, iguais preguntas de resposta longa incrementada nunha respecto daqueles que optasen pola avaliación continuada cun valor do 70% da cualificación (sen que ningunha pregunta teña unha valoración inferior a tres puntos sobre dez, (contando polo menos unha pregunta con dúas opcións da que se responderá unha) e, ademais, uns casos cun valor do 30% da cualificación, e dicir cos mesmos porcentaxes indicadas para o primeiro período para o alumnado da avaliación continua. Deberá obter para poder compensar unha parte con outra, un 3 sobre dez nos casos e un 4 sobre dez na proba de contidos.

Alumnado con necesidades especiais: se realizará a adaptación curricular que veña dada por tales necesidades de acordo co suxerido polo coordinador de discapacidade por aplicación do correspondente protocolo.

As datas e horarios das probas publícanse na web da Facultade de Ciencias *Jurídicas e do Traballo no calendario de probas de *evaluación aprobadas pola Xunta da Facultade. Fontes de *información

As datas e horarios das probas publícanse na web da Facultade de Ciencias Xurídicas e do Traballo no calendario de probas de avaliación aprobadas pola Xunta da Facultade.

No Dobre Grao ADE Dereito a Coordinadora é a Profa. Noriega Díaz impartíndose a materia no 2º Cuadrimestre.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Albaladejo García, **Derecho Civil III**, Edersa,

Lasarte Álvarez, **Principios de Derecho Civil III**, Marcial Pons,

Bercovitz Rodríguez-Cano, **Derecho de Familia**, Bercal,

Vela Sánchez, Antonio, **Derecho civil para el Grado. Derecho de Familia**, Dykinson,

Vela Sánchez, Antonio, **Derecho civil para el Grado. V Derecho de sucesiones**, Dykinson,

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito: Introducción ao dereito civil e dereito da persoa/V08G081V01203

Dereito civil I. Obrigas e contratos/V08G081V01301

Dereito civil II. Dereitos reais/V08G081V01404

Outros comentarios

Ista materia no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas-Grao en Dereito impartese no 2º cuatrimestre do 3º curso.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito mercantil I				
Materia	Dereito mercantil I			
Código	V08G081V01502			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	3	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Tato Plaza, Anxo			
Profesorado	Aido Vázquez, Ana María Fernández Carballo-Calero, Pablo Ignacio Louredo Casado, Sara Tato Plaza, Anxo Torres Pérez, Francisco José			
Correo-e	atato@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A finalidade desta materia é coñecer o estatuto xurídico do empresario, as normas que regulan a a súa actuación no mercado, o réxime xurídico das sociedades mercantís e a normativa reguladora do concurso de acreedores.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
---------------------------------	---------------------------------------

Contidos

Tema	
Concepto e fontes do Dereito Mercantil.	- Concepto de Dereito Mercantil - Tendencias actuais - Fontes
Estatuto xurídico do empresario.	- O empresario e os seus colaboradores - O rexistro mercantil. - A contabilidade do empresario - Elementos materiais da organización empresarial
Regulación da competencia.	Introducción xeral. Dereito de defensa da competencia. Dereito da competencia desleal.
Propiedade industrial	- Introducción xeral - Signos distintivos - Invencións - Diseño industrial
Derecho de sociedades.	- As sociedades mercantís. Sociedades de persoas. - Sociedades de capital. Constitución. - Sociedades de capital. As aportacións ao capital social. - Sociedades de capital. Accións e participacións sociais. - Sociedades de capital. Documentación, transmisión e negocios sobre as accións e participacións sociais. - Sociedades de capital. A Xunta Xeral. - Sociedades de capital. O órgano de administración. - Sociedades de capital. Contas anuais e reparto do resultado. - Sociedades de capital. Modificacións estatutarias. - A emisión de obrigacións. - Sociedades cotizadas e unipersoais. - Sociedades mercantís de réxime especial. - Modificacións estruturais. - Disolución e liquidación das sociedades mercantís. - As sociedades cooperativas.

Dereito concursal.

- Introducción
- Presupostos
- Administración Concursal
- Masa activa e pasiva
- Terminación do procedemento

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	53	135	188
Seminario	0	12	12
Prácticas de laboratorio	23.5	0	23.5
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	100	102
Resolución de problemas e/ou exercicios	1.5	0	1.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición teórica dos conceptos fundamentais da materia.
Seminario	Presentación polo alumnado dun tema previamente asignado polo docente
Prácticas de laboratorio	Resolución de casos prácticos e test relacionados coa materia

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas de laboratorio	Nas tutorías resolveranse as dúbidas que se poidan plantexar polos alumnos, tanto nas sesións maxistrais como nas sesións de prácticas de laboratorio.
Lección maxistral	Nas tutorías resolveranse as dúbidas que se poidan plantexar polos alumnos, tanto nas sesións maxistrais como nas sesións de prácticas de laboratorio.
Probas	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Nas tutorías resolveranse as dúbidas que se poidan plantexar polos alumnos, tanto nas sesións maxistrais como nas sesións de prácticas de laboratorio.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Lección maxistral	O alumnado terá que realizar dúas probas teórico-prácticas, de 3,5 puntos cada unha. Unha proba será sobre o Estatuto Xurídico do empresario, o Dereito da Propiedade Industrial e da Competencia, e o Dereito concursal. A segunda proba teórico-práctica será sobre o Dereito de sociedades	70	
Seminario	O alumnado terá que preparar unha cuestión ou caso relacionado co contido do programa da materia para a súa exposición oral na aula de clases prácticas	10	
Prácticas de laboratorio	Se plantexarán dous exames de preguntas obxectivas (proba tipo test), sobre cuestións resoltas nos casos prácticos realizados na aula. Cada exame terá unha valoración máxima de 1 punto.	20	
Resolución de problemas e/ou exercicios	Esta competencia será avaliada nas dúas probas finais, que comprenden tanto cuestións teóricas como a resolución de pequenos supostos prácticos	0	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para acollerse ao sistema de avaliación continua o alumno/a terá que asistir regularmente a clase (teórica e práctica). Para estes efectos, realizaranse controis aleatorios de asistencia e considerárase que un alumno/a incumpriu este requisito se acumula máis de dúas faltas de asistencia sen xustificar.

Para superar a materia mediante o sistema de avaliación continua, o alumnado terá que obter un mínimo de 1,5 puntos no conxunto das probas consistentes nos test e no seminario, e un mínimo 3,5 puntos nas dúas probas teórico prácticas.

Entenderase que un alumno/a acóllese ao sistema de avaliación continua cando realice algunha das probas mencionadas (test, seminario ou proba teórico práctica). Non resulta posible renunciar á avaliación continua unha vez realizada algunha das probas mencionadas.

O alumnado que non se acolla ao sistema de sistema de avaliación continua terá que realizar un exame final, que combinará preguntas teóricas e prácticas, ao que lle asignará o 100% da nota.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Sánchez Calero, Fernando y Sánchez Calero, Juan, **Principios de Derecho mercantil**, Última Edición, Aranzadi,

García-Cruces, J.A., **Derecho de Sociedades Mercantiles**, Última Edición, Tirant Lo blanch,

Paniagua Zurera, **Derecho Mercantil**, Última Edición, Iustel,

AA.VV., **Código de Comercio y legislación complementaria**, Última Edición,

Bibliografía Complementaria

Base de datos Westlaw,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dereito mercantil II/V08G081V01702

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito administrativo II				
Materia	Dereito administrativo II			
Código	V08G081V01503			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Arias Martínez, María Antonia			
Profesorado	Arias Martínez, María Antonia Roa Martínez, Teresa Ruiz Cenicerós, Mauricio			
Correo-e	tona.arias@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Na materia Dereito Administrativo II trátase de completar o estudo da parte xeral do Dereito administrativo a través da análise do proceso ante a orde xurisdiccional contencioso administrativo. Así mesmo, abórdase o estudo da teoría dos bens da Administración, unha introdución ao réxime do persoal ao servizo da Administración, a teoría das formas da actividade administrativa, as sancións administrativas e a garantía patrimonial do administrado, que comprende as institucións da expropiación forzosa e a responsabilidade patrimonial da Administración.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
B4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
C16	CE20 - Ser capaces de entender correctamente os documentos que integran con carácter xeral un expediente administrativo e de actuar conforme a Dereito nun procedemento, tanto desde a posición da Administración como desde a das persoas e empresas interesadas
C17	CE21 - Coñecer de forma sistemática a nivel introductorio ou de detalle algúns contidos propios da parte especial do Dereito Administrativo, manexando fontes positivas, xurisprudenciais e doctrinais.
D1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
D3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados previstos na materia				
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Alcanzar unha visión e comprensión do conxunto dos mecanismos e institucións da parte xeral do Dereito Administrativo, manexar con soltura o sistema de fontes da materia obxecto de estudo e resolver problemas xurídicos relacionados coa materia obxecto de estudo.	A1	B3	C16	D1
	A2	B4	C17	D3
	A3			D5
	A4			
	A5			

Contidos
Tema

O control xudicial da acción administrativa. O contencioso administrativo (I)	1. Formulación xeral do contencioso administrativo. 2. O ámbito da xurisdición. 3. Os órganos da xurisdición. 4. O recurso contencioso-administrativo. 4.1. As partes. 4.2. O obxecto do recurso.
O control xudicial da acción administrativa. O procedemento contencioso-administrativo (II)	1. O procedemento ordinario en primeira ou única instancia. 2. O procedemento abreviado. 3. Os procedementos especiais. 4. Os recursos contra providencias, autos e sentenzas. 5. Execución de sentenzas. 6. Medidas cautelares.
A expropiación forzosa	1. Evolución histórica e concepto actual. 2. Lexislación aplicable. 3. Elementos da expropiación forzosa 3.1. Suxeitos da expropiación. 3.2. A causa ou fin da expropiación 3.3. O obxecto da potestade expropiatoria 4. O procedemento expropiatorio 4.1. A declaración de necesidade de ocupación. 4.2. O acordo de necesidade de ocupación. 4.3. A determinación do justiprecio. 4.4. O pago e toma de posesión 4.5. A expropiación urxente 5. As garantías do expropiado 5.1. Os intereses de demora 5.2. A retasación 5.3. O dereito de reversión
A responsabilidade patrimonial da Administración.	1. Concepto. 2. A responsabilidade por actos legislativos e polo funcionamento da Administración de xustiza 3. Os requisitos da responsabilidade patrimonial da Administración. 3.1. A lesión resarcible 3.2. A imputación do dano 3.3. A relación de causalidade 4. Extensión e cálculo da reparación. 5. A reclamación administrativa de responsabilidade. 5. O principio de unidade xurisdiccional. 6. A responsabilidade das autoridades e do persoal ao servizo das Administracións públicas
As formas da actividade administrativa	1. Criterios de clasificación da actividade administrativa. 2. A actividade administrativa de policía ou de limitación. 2.1. Caracterización xeral e principais manifestacións. 2.2. A técnica autorizatoria. As declaracións responsables e as comunicacións previas. 2.3. A delimitación administrativa de dereitos. 3. A actividade administrativa de fomento. Especial referencia á subvención. 4. A actividade administrativa de servizo público. 5. Outras formas de actividade.
As sancións administrativas	1. A potestade sancionadora da Administración 2. Os principios da potestade sancionadora 2.1. O principio de legalidade 2.2. O principio de tipicidade 2.3. A irretroactividad das normas sancionadoras desfavorables 2.4. A responsabilidade 2.5. O principio de proporcionalidade 2.5. Principio non bis in idem 2.6 A prescrición 3. O procedemento sancionador

Os bens públicos	1. Clasificación dos bens públicos e principios xerais. 2. Natureza xurídica e elementos configuradores do dominio público. 3. Dinámica da demanialidad. 4. Utilización do dominio público. 5. Protección e defensa dos bens de dominio público. 6. Determinados bens de dominio público.
O persoal ao servizo da Administración Pública	1. O sistema español de emprego público. Función pública e réxime laboral. 2. O acceso ao emprego público. 3. A carreira funcional. 4. Contido da relación funcional. 5. Os dereitos colectivos dos funcionarios.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	32	30	62
Estudo de casos	15	20	35
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	20	21
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	12	13
Estudo de casos	2	17	19

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo
Estudo de casos	Resolución de supostos prácticos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Serán abordadas e resoltas as dúbidas formuladas polos alumnos sobre os contidos do tema, e na realización e desenvolvemento dos exercicios e traballos propostos
Estudo de casos	Serán abordadas e resoltas as dúbidas formuladas polos alumnos sobre os contidos do tema, e na realización e desenvolvemento dos exercicios e traballos propostos

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Resolución de problemas e/ou exercicios	1.- Resolución de problemas e/ou exercicios: o 10 % da cualificación final será avaliado polo profesorado encargado da materia atendendo á participación e intervención nas clases teóricas e prácticas, así como á realización escrita dos exercicios prácticos propostos polo profesorado. 2.- Probas de coñecementos teóricos: durante o cuadrimestre realizaranse unha ou máis probas tipo test/cuestionarios sobre unha parte dos contidos teóricos da materia, que suporán un 10 % da nota final. En ningún caso a superación destas probas eximirá da realización do exame final. As datas de celebración de cada test/cuestionario serán fixadas polo docente no cronograma da materia. 3.- O profesorado da materia poderá, se así o indica o primeiro día de clase, substituír os dous puntos anteriores por unha asignación do 20 % da cualificación á participación activa durante as clases teóricas.	20	A1 D3 A2 D5 A3 A4 A5

Exame de preguntas de desenvolvemento	4.- Exame teórico: ao final do cuadrimestre realizarase un exame no que o alumnado deberá demostrar a adquisición dos coñecementos teóricos da materia mediante respostas de extensión intermedia. Este exame poderá ser oral ou escrito. A cualificación obtida nesta proba suporá o 40 % da nota final. A data da súa celebración será fixada polo docente no cronograma da materia.	40	A1 A2 A3 A4 A5	D3 D5
	5.- O profesorado da materia poderá, se así o indica o primeiro día de clase, substituír a avaliación do punto 4 por unha asignación do 40 % da cualificación á participación activa durante as clases prácticas.			
Estudo de casos	6.- Exame teórico-práctico final: Na data prevista no calendario oficial de exames realizarase unha proba ou exame final para avaliar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos durante o cuadrimestre, que suporá o 40 % da cualificación final. Este exame poderá ser oral ou escrito.	40		

Outros comentarios sobre a Avaliación

CONVOCATORIA COMÚN DECEMBRO/XANEIRO (sistema de avaliación continua/sistema de avaliación final)

a) Avaliación continua. Entenderase que o/a alumno/a se acolle ao sistema de avaliación continua cando realice algunha das probas mencionadas (test/cuestionario, exame teórico e exame teórico-práctico). Non é posible renunciar á avaliación continua unha vez realizada algunha destas probas. O/a estudante deberá acreditar a asistencia ao 80 % das clases prácticas e unha asistencia regular ás clases teóricas. Nestas últimas realizaranse controis de asistencia aleatorios. Para seguir a avaliación continua é requisito imprescindible dita asistencia mínima e, en caso de que por calquera motivo non se cumpra, o alumnado non será avaliado e terá como alternativa o sistema de avaliación non continua.

Para aprobar a materia é necesario que a nota final da avaliación continua (participación, probas test/cuestionario e exame teórico) e a nota do exame final teórico-práctico sumen un mínimo de 5 puntos sobre 10. En todo caso, para que esta suma se poida realizar no exame teórico-práctico final será requisito imprescindible obter, á súa vez, unha nota mínima de 5 sobre 10.

CONVOCATORIA COMÚN DO MES DE JULIO: Se o/a alumno/a non superase na convocatoria común do mes de decembro, a nota obtida na avaliación continua desenvolvida durante o curso conservarase para a convocatoria do mes de xullo. Neste caso, o exame final só suporá o 40 % da cualificación. É necesario acadar nesta proba unha puntuación de 5 sobre 10 para que se sume a puntuación obtida na avaliación continua.

Recoñécese o dereito á **avaliación non continua**; neste caso, o 100 % da cualificación avaliarase mediante un exame final.

O exame final poderá ser oral ou escrito e estará composto por preguntas teóricas e prácticas sobre os conceptos da materia e as súas relacións entre si.

CONVOCATORIA FIN DE CARREIRA: Na convocatoria de fin de carreira, o alumnado será avaliado nun único exame escrito ou oral, composto por preguntas teóricas e prácticas sobre os conceptos da materia e as súas relacións entre si, que representará o 100 % da cualificación final.

As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade e publicadas na Web <http://cienciasxuridicasedotraballo.webs.uvigo.es>.

Non está permitido levar ao exame ningún dispositivo electrónico.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Esteve Pardo, J., **Lecciones de Derecho Administrativo**, Última edición, Marcial Pons,

Fernández, Tomás-Ramón; García de Enterría y Martínez-Carande, Eduardo, **Curso de Derecho Administrativo I y II**, Última edición, Civitas,

Fuentetaja Pastos, J.A. y Parada Vázquez, R., **Derecho de la Función Pública**, Última edición, Civitas,

Gamero Casado, E., **Derecho Administrativo**, última edición, Tecnos,

Martín Rebollo, L., **Leyes administrativas**, última edición, Aranzadi,

Martín Rebollo, L., **Empleo Público**, Aranzadi, 2026

Menéndez, Pablo y Ezquerro, Antonio (dirs.), **Lecciones de Derecho Administrativo**, 1ª Ed., Civitas-Thomson Reuters,

Parada Vázquez, J.R., **Derecho Administrativo, Tomos I, II, y III**, última edición, Open Ediciones Universitarias SL,

Santamaría Pastor, A., **Principios de Derecho Administrativo**, última edición, Iustel,

Velasco Caballero, F., M. M. Darnaculleta Gardella, **Manual de Derecho administrativo**, Última edición, Marcial Pons,

Bibliografía Complementaria

Sánchez Morón, M., **Régimen Jurídico de los Funcionarios Internos**, Última edición, Aranzadi,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Réxime xurídico da responsabilidade patrimonial da administración (contractual e extracontractual)/V08G081V01947

Dereito administrativo económico/V08G081V01945

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Sistema xudicial español e proceso civil/V08G081V01403

Dereito internacional privado/V08G081V01602

Dereito do traballo e da seguridade social/V08G081V01504

Dereito procesual penal/V08G081V01601

Dereito civil III. Familia e sucesións/V08G081V01501

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito administrativo I/V08G081V01401

Dereito: Dereito constitucional II/V08G081V01204

Dereito: Dereito constitucional I/V08G081V01103

Outros comentarios

Esta materia impártese tamén no Programa Conxunto de Estudos Oficiais do Grao Ade-Dereito no primeiro cuadrimestre do terceiro curso, e o profesor responsable é Juan Antonio Hernández Corchete (corchete@uvigo.gal).

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito do traballo e da seguridade social				
Materia	Dereito do traballo e da seguridade social			
Código	V08G081V01504			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	3	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Dereito público especial			
Coordinador/a	Cabeza Pereiro, Jaime			
Profesorado	Cabeza Pereiro, Jaime Dozo Mougán, Irene Martín Romero, Ana María Rodríguez Martín-Retortillo, Rosa María			
Correo-e	jcabeza@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Nesta asignatura se aborda amplamente as institucións de Dereito do Traballo, con particular atención ao contrato de traballo. Tamén se trata o Dereito Colectivo, con énfase na liberdade sindical nos dereitos de participación, negociación e conflito, ademais do dereito de folga. E descríbese someramente o réximen español de Seguridade Social.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
B3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
B4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
C9	CE9 - Coñecer o marco normativo regulador das relacións laborais individuais e colectivas e de Seguridade Social
C10	CE10 - Ser capaz de identificar problemas xurídicos de Dereito do Traballo e da Seguridade Social e abordar a súa solución mediante o manexo e interpretación de fontes e doutrina xudicial
D1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
D3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados previstos na materia	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Coñecer, comprender, interpretar e analizar criticamente as principais institucións e fontes do Dereito do Traballo e da Seguridade Social.	A1 B1 C9 B3 C10
Coñecer e interpretar a regulación básica do contrato de traballo.	A2 B1 C9 A3 B3 C10
Coñecer e interpretar as institucións de Dereito colectivo do Traballo.	A2 B1 C9 A3 B3 C10
Coñecer e interpretar as institucións de Seguridade Social.	A2 B1 C9 A3 B3 C10
Manexar acaidamente a lexislación laboral e de Seguridade Social	A3 B1 C10 D1 A4 B3 D5 A5 B4

Contidos

Tema

PARTE I.- INTRODUCCIÓN E FONTES

TEMA 1.- CONCEPTO E ÁMBITO APLICATIVO DA DISCIPLINA

Presupostos configuradores. Especial referencia ao traballo [por conta allea] e a dependencia. O traballo na era dixital e da IA.
O traballo autónomo. O Estatuto do Traballador Autónomo. O traballador autónomo economicamente dependente.
Exclusións legais. Traballos familiares e servizos benévolos. Conselleiros de sociedades. Funcionarios públicos e demais persoal estatutario.
Prestacións persoais obrigatorias. Transportistas.
Bolseiros: o estatuto do bolseiro.
Relacións laborais de carácter especial. Persoal de alta dirección e asimilados. Servidores do fogar familiar. Penados nas institucións penitenciarias. Deportistas profesionais. Artistas en espectáculos públicos. Representantes de comercio. Similitude e diferencias cos axentes mercantís. Traballadores discapacitados en centros especiais. Avogados en despachos profesionais. Médicos residentes. Outras. Referencia a traballos singulares. Especial consideración ás sociedades laborais e ás cooperativas de traballo asociado.

TEMA 2. FONTES DO DEREITO DO TRABALLO.

Lexislación estatal. A Constitución.- Normas con rango de lei.- Regulamentos.- Normativa das Comunidades Autónomas.- O ámbito de aplicación da Lei do Reino de España. O Regulamento Comunitario 593/2008 (Roma I). O art. 1.4 ET.
Normas colectivas. O convenio colectivo. Concepto.- O art. 37 da Constitución. Eficacia do convenio.- Tipoloxía de convenios. Remisión.
Lexislación supraestatal. Tratados bilaterais e multilaterais.- Convenios e recomendacións da OIT.- Normativa do Consello de Europa. Normativa da Unión Europea.
Outras fontes. Usos e costumes profesionais.- A xurisprudencia e a doutrina xudicial.- Os principios xerais do dereito.- Principios laborais: Respeto aos mínimos, norma máis favorable, condición máis beneficiosa, irrenunciabilidade de dereitos, pro operario.- O Dereito común.

PARTE II. A RELACIÓN INDIVIDUAL DE TRABALLO

TEMA 3. O CONTRATO DE TRABALLO.

Concepto.- Partes: traballador e empresario.- Capacidade do traballador. A idade.-
Estranxeiros e nacionais de Estados membros da Unión Europea.- Nulidade do contrato.-
Forma. Presunción de contrato. Copia básica e dereitos de información e transparencia do traballador.-
Período de proba.

TEMA 4. POLÍTICAS DE EMPREGO E RELACIÓNS TRIANGULARES DE TRABALLO E SERVIZO.

Políticas activas de emprego. Empregabilidade. Intermediación. Colectivos de atención prioritaria. Servizos públicos de emprego e entidades colaboradoras.
Fomento do emprego. Incentivos.
Relacións triangulares de traballo.-
A descentralización productiva. Concepto e tipoloxía. Contratas e subcontratas. Responsabilidade laboral, administrativa e de Seguridade Social. Dereitos informativos.-
Cesión de traballadores e tráfico de man de obra.- Empresas de traballo temporal. Requisitos. Contrato de posta a disposición. Contrato de traballo. Relación do traballador coa empresa usuaria.-
Sucesión da empresa. Concepto. Responsabilidades solidarias. Facultades dos representantes legais.

TEMA 5. MODALIDADES DE CONTRATO DE TRABAJO.

Contratos indefinidos.- Particularidades no caso do traballo fixo discontinuo.

Contrato formativo.- Formación en alternancia con traballo retribuído.

Contratos temporais estruturais.- Circunstancias da produción.- Substitución.

Contratos temporais de fomento do emprego.- Persoas con discapacidade.- De relevo.

Reglas xerais aplicables a todos os contratos temporais.

Contrato a tempo parcial.- Concepto. Forma.- Voluntariedade. Tránsito á xornada completa e viceversa.- Horas complementarias.

O traballo a distancia. Teletraballo

TEMA 6. OBRIGAS E DEREITOS BÁSICOS DO TRABALLADOR.

Prestación do traballo.-Dilixencia e rendemento normal.-Obediencia e desobediencia lexítima.-A non concorrencia. Pactos de exclusividade e de permanencia.

Respeto á dignidade e igualdade de tratamento.- Dereito a intimidade.- O acoso por razón de sexo e o acoso sexual. O acoso moral.- Non discriminación por razón de sexo. Discriminacións directas e indirectas. Outras formas de discriminación.- Ocupación efectiva.- Formación e promoción profesionais. Protección de denunciante.

TEMA 7. A RETRIBUCIÓN.

Concepto. Clases de salarios. Non discriminación por razón de sexo.

Presunción de salario.- Percepcións non salariais.- Estrutura salarial.

Salario base e complementos salariais.- Salario mínimo interprofesional.-

Absorción e compensación.- Gratificacións extraordinarias.- Pagamento do

salario. Mora e anticipos. Documentación.- Aseguramento do pagamento.

O Fondo de Garantía Salarial. Os cretos salariais preferenciais. En caso de concurso. Protección procesual común do salario.

Inembargabilidade.

TEMA 8. A PREVENCIÓN DE RISCOS LABORAIS E OUTROS DEBERES DO EMPRESARIO.

A prevención de riscos laborais. A LPRL e a súa normativa de desenvolvemento.- Dereitos e obrigas.- Servizos de Prevención.- Consulta e participación dos traballadores.- Responsabilidades. Outros deberes do empresario .

TEMA 9. TEMPO DE TRABAJO

Regulación da xornada de traballo ordinaria. Concepto de tempo de traballo e de descanso. Xornada máxima.- Xornada irregular e compensación de xornada. Tempos

de traballo e tempos de descanso.- Desconexión dixital.- Xornadas especiais. Horas extraordinarias.

O calendario laboral.- O horario.- Rexistro de xornada. Traballo nocturno e a quendas.- Descansos semanais e festivos.- Vacacións anuais.- Permisos e outras ausencias do traballo.- Xornada e conciliación da vida familiar e laboral.

TEMA 10. O PODER DE DIRECCIÓN DO EMPRESARIO E AS MODIFICACIÓNS DAS CONDICIÓNES DE TRABAJO.

O poder de dirección do empresario. Concepto. Vixilancia e control empresarial da actividade laboral do traballador e o respecto aos dereitos fundamentais. Poder de dirección e decisións automatizadas.

A clasificación profesional. O grupo profesional.- O encadramento e a polivalencia funcional. Mobilidade funcional. Horizontal e vertical. Límites. Mobilidade xeográfica. Traslados. Desprazamentos. Referencia aos desprazamentos transnacionais.Modificación sustancial das condicións de traballo. Modificacións individuais e colectivas. Período de consultas.

TEMA 11. SUSPENSIÓN DO CONTRATO.

Concepto e efectos xerais. Reserva de posto e suspensión de salario. Causas de suspensión: Mutuo acordo e causas válidamente consignadas no contrato

Incapacidade temporal e incapacidade permanente.- Nacemento, adopción, garda con fines de adopción o acollemento.- Risco durante o embarazo e lactación natural.- Cargo público representativo e excedencia forzosa. Funciones sindicais.- Privación de liberdade e prestacións persoais obrigatorias.- Suspensión disciplinaria.- Suspensións colectivas. Redución temporal de xornada o suspensión temporal por causas económicas, técnicas, organizativas e de produción. Forza maior temporal. Mecanismo Rede de Flexibilidade e Estabilización do Emprego.- Folga e lockout.- Vítima de violencia de xénero. Excedencias: Forzosa.- Voluntaria.- Para coidado de fillo e para coidado de familiares. Permiso parental.

TEMA 12. A EXTINCIÓN DO CONTRATO

Introducción. Concepto. Causas. O recibo de finiquito. Por cumprimento e por vontade das partes. Por causas válidamente pactadas.- Expiración do termo.- Por mutuo acordo. Por desaparición ou incapacidade dunha das partes. Por causas atinxentes ao empresario.- Por causas atinxentes ao traballador. Por vontade unilateral do traballador. Dimisión e abandono.- Resolución causal por decisión do traballador. Por vontade unilateral do empresario. O concepto de despedimento.- Tipoloxía.

TEMA 13. O DESPEDIMENTO.

O despedimento disciplinario e a súa xustificación. Causas xustas (estatutarias e extraestatutarias).- Forma. Carta de despedimento, audiencia a delegados sindicais e expediente contradictorio. Dereito de defensa previa. Outras.- Cualificación e efectos. Procedente, improcedente e nulo.- O caso do despedimento tácito.- Outras sancións. Legalidade e tipicidade. Límites legais. Formalidades. Prescrición das infraccións. O despedimento por causas obxectivas. Concepto e causas.- Requisitos e forma.- Cualificación e efectos. O despedimento colectivo. Concepto e causas.- O procedemento de despedimento colectivo. Cualificación e efectos

PARTE III. DEREITO COLECTIVO DO TRABALLO

TEMA 14. LIBERDADE SINDICAL E DEREITO DE ASOCIACIÓN EMPRESARIAL

A liberdade sindical. Concepto.- Ámbito subxectivo.- As asociacións empresariais como suxeitos excluídos.- Contido esencial e adicional.- Tutela da liberdade sindical. Sindicatos e organizacións empresariais. Réxime xurídico. Representatividade sindical. A maior representatividade e a suficiente representatividade.- A representatividade empresarial.

TEMA 15. PARTICIPACIÓN DOS TRABALLADORES E ACCIÓN SINDICAL NA EMPRESA

Representación estatutaria. Delegados de persoal e comités de empresa.- Comité conxunto e comité intercentros.- Comités de empresa europeos.- Delegados de prevención (remisión). Competencias dos representantes. Garantías e prerrogativas. Procedemento electoral. Representación sindical. Seccións sindicais e delegados sindicais. Cargos electivos sindicais: dereitos. Asemblea de traballadores.

TEMA 16. A NEGOCIACIÓN COLECTIVA SUXEITOS NEGOCIADORES E ÁMBITOS PERSOAL, FUNCIONAL, TERRITORIAL E TEMPORAL.

A lexitimación para negociar e as unidades de negociación.- A concorrencia de convenios.- Duración e sucesión de convenios.- O proceso de negociación dos convenios. Solicitude de negociación e constitución da comisión negociadora.- Validez. Forma, rexistro e publicación dos convenios.- Control da ilegalidade ou lesividade. Adhesión e extensión. O contido dos convenios e a súa administración. Contido mínimo.- Contido normativo e obrigacional.- Interpretación e aplicación do convenio. Inaplicación. Plans de igualdade. A negociación colectiva extraestatutaria.- Os acordos de empresa.

TEMA 17. O DEREITO FUNDAMENTAL DE FOLGA. CONFLICTOS COLECTIVOS E PROCEDEMENTOS DE SOLUCIÓN

Medidas de conflito colectivo. O dereito de folga. Concepto. Fontes reguladoras. Titularidade. convocatoria, comité de folga e publicidade. Servizos de seguridade e mantemento. Limites: folgas ilegais e folgas ilícitas ou abusivas. Procedemento de desenvolvemento. Efectos. Folgas en servizos esenciais.- O peche patronal. Sistemas de solución de conflitos colectivos. Especial referencia aos procedementos de conciliación, mediación e arbitraje e ao procedemento de conflito colectivo.

PARTE IV.- SEGURIDADE SOCIAL

TEMA 18. O SISTEMA DE SEGURIDADE SOCIAL.

Estrutura do sistema de Seguridade Social. O modelo constitucional de Seguridade Social.- Nivel profesional ou contributivo.- Nivel asistencial ou non contributivo. Prestacións- Réxime Xeral e Réximes Especiais da Seguridade Social. Xestión da Seguridade Social. Entidades xestoras e servizos comúns.- Entidades colaboradoras. Actos de encadramento. Inscrición, afiliación, altas e baixas. Financiamento do Sistema de Seguridade Social. En particular, no Réxime Xeral. O deber de cotización. Bases, tipos e cuotas

TEMA 19. A ACCIÓN PROTECTORA NO RÉXIME XERAL DE SEGURIDADE SOCIAL.

Riscos profesionais e riscos comúns. Accidente de traballo, enfermidade profesional, enfermidade común e accidente non laboral. Tipoloxía e extensión da acción protectora. Definición, requisitos de acceso e contía: Asistencia sanitaria. Incapacidade temporal. Nacemento e coidado do menor. Risco durante o embarazo e a lactancia e cancro ou enfermidade grave de menor. Exercicio corresponsable do coidado do lactante. Incapacidade permanente. Xubilación. Morte e supervivencia. Protección á familia. Desemprego.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudo de casos	23	44	67
Lección maxistral	51	28	79
Exame de preguntas obxectivas	2	31	33
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	20	22
Observación sistemática	14	10	24

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Estudo de casos	Formulación e resolución de casos prácticos ao fin de levar á práctica os contidos teóricos da materia. Para ese efecto, o docente proporá ao alumnado a resolución de feitos, supostos, casos, sentenzas, etc., coa finalidade de coñecelos, interpretalos, resolvelos, así como reflexionar sobre os mesmos, contrastar datos, completar os seus coñecementos e adestrarse en procedementos alternativos de solución de conflitos.
Lección maxistral	Exposición por parte do docente dos contidos da materia obxecto de estudio, as súas bases teóricas e directrices principais, contidos que deberán ser estudados polo alumnado e que serán obxecto de avaliación.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos	Tanto na lección maxistral como no estudo de casos levaráse a cabo entrevistas, conversacións e aclaración de dúbidas que o docente mantén co seu alumnado para asesoramento e desenvolvemento das distintas actividades na que se estrutura a materia e do proceso de aprendizaxe.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Exame de preguntas obxectivas	Durante o cuatrimestre realizaranse 2 probas tipo test/cuestionarios sobre unha parte dos contidos teóricos da materia. A cualificación obtida en cada test suporá un 20% da nota final. En ningún caso a superación destes cuestionarios liberará de materia de cara á realización do exame final. As datas de celebración de cada test/cuestionario serán fixadas polo docente no cronograma da materia.	40	A2 A3 A4	B1 B3 B4	C10	D3 D5
Exame de preguntas de desenvolvemento	Os contidos teóricos da materia serán avaliados nunha proba/examen final. Trátase dunha proba teórica e escrita, que incluíra entre 4 e 7 preguntas de desenvolvemento -breve ou medio- sobre os distintos epígrafes ou subepígrafes do programa. O alumnado deberá demostrar a adquisición de coñecementos teóricos da materia en respostas de extensión intermedia. A cualificación obtida nesta proba suporá o 40 % da nota final. Non obstante, para poder ser avaliado polo sistema de avaliación continua, é preciso acadar como mínimo un 4 sobre 10 nesta proba.	40	A2 A3 A4	B1 B3	C10	D1 D3 D5
Observación sistemática	Avaliación continua das clases teóricas e prácticas. As actividades concretas obxecto de avaliación serán especificadas e explicadas polo docente responsable o primeiro día da clase.	20				

Outros comentarios sobre a Avaliación

CONVOCATORIA ORDINARIA XANEIRO (Sistema de avaliación continua/sistema avaliación final). DATA EXAMEN: aprobada na Xunta de Facultade e publicada na web da Facultade a) Avaliación continua. Para poder optar ao sistema de avaliación continua, o alumnado deberá acreditar asistencia a un 80 % das clases teóricas e prácticas, sen que, salvo casos excepcionais -ex. enfermidades de longa duración verificadas con informe médico-, se permita xustificar a ausencia. En caso contrario, sempre poderá acollerse ao sistema de avaliación final. EN TODO CASO, PARA QUE A CUALIFICACIÓN OBTIDA NA AVALIACIÓN DA OBSERVACIÓN SISTEMÁTICA E NAS PROBAS TIPO TEST-EXAME PREGUNTAS OBXECTIVAS- POIDA SUMARSE Á CUALIFICACIÓN OBTIDA NO EXAME DE PREGUNTAS DE DESENVOLVEMENTO, DEBERÁ ALCANZARSE UNHA NOTA MÍNIMA DE 4 SOBRE 10 NESTA ÚLTIMA PROBA. DE NON OBTERSE UN 4, A CUALIFICACIÓN OBTIDA NA AVALIACIÓN CONTINUA NON SE TERÁ EN CONTA, PODENDO CONSERVARSE PARA A CONVOCATORIA DE XULLO, NA QUE SE APLICARÁ A MESMA REGRA.

b) Avaliación final. O estudantado que non se acolla ao sistema de avaliación continua ou que renuncie, será avaliado nun examen final. Trátase dunha proba escrita, de carácter teórico e de carácter práctico, sobre todos os contidos da materia e representará o 100% da nota final, computando o 70% a parte teórica e o 30% a parte práctica). CONVOCATORIA ORDINARIA XUÑO/XULLO (2ª oportunidade) DATA EXAME: aprobada na Xunta de Facultade e publicada na web da Facultade Se o alumnado non superase a materia na convocatoria ordinaria do mes de xaneiro, a nota obtida na avaliación continua desenvolvida durante o curso conservarase para a convocatoria do mes de xuño-xullo (2ª oportunidade). Porén, se non superase a materia nas dúas citadas convocatorias do curso académico, o alumnado tería que someterse a un novo proceso de avaliación continua, agás que opte pola avaliación final teórica e práctica. CONVOCATORIA FIN DE CARREIRA: DATA EXAME: aprobada na Xunta de Facultade e publicada na web da Facultade Na convocatoria FIN DE CARREIRA o alumno será avaliado nun único examen escrito, de carácter teórico e práctico que representará o 100 % da nota final (70% parte teórica e 30% parte práctica).

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

CRUZ VILLALÓN, J, **Compendio de Derecho del Trabajo**, 19 edic, 2026

MARTÍN VALVERDE, A., RODRÍGUEZ-SAÑUDO GUTIÉRREZ, F. Á y GARCÍA MURCIA, J,, **Derecho del Trabajo**, 35 edic., 2026

Compendio de legislación laboral,

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito procesual penal				
Materia	Dereito procesual penal			
Código	V08G081V01601			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Martínez Molares, Paula			
Profesorado	Farto Piay, Tomás Martínez Molares, Paula			
Correo-e	pamartinez@uvigo.gal			
Web				
Descrición xeral	Na materia Dereito Procesal Penal estúdanse as institucións básicas do proceso penal, como instrumento tendente á investigación e enxuzamento das condutas delituosas, así como o funcionamento práctico do mesmo nas súas diversas modalidades procedimentais.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
B2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
B3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
B4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
C28	CE34 - Coñecer as institucións básicas do proceso penal e o funcionamento práctico do mesmo nas súas diversas modalidades procedimentais.
C29	CE35 - Ser capaz de identificar os problemas xurídicos-procesuais de carácter penal e abordar a súa solución mediante a interpretación e aplicación crítica da normativa procesual penal
D1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
D3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
D4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados previstos na materia				
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
O coñecemento por parte do estudante das institucións básicas do proceso penal así como familiarizarse co funcionamento práctico do mesmo nas súas diversas modalidades procedimentais.	A2	B1	C28	D1
	A3	B2	C29	D3
	A4	B3		D4
	A5	B4		D5

Contidos	
Tema	

PARTE PRIMEIRA: CONCEPTOS XERAIS E PRESUPOSTOS PROCESUAIS

LECCIÓN 1. O PROCESO PENAL

1. Evolución histórica. 2. Os sistemas procesuais penais. 3. Fontes. 4. Concepto e función do proceso penal.

LECCIÓN 2. ESTRUCTURA E PRINCIPIOS INFORMADORES

1. Estructura do proceso de declaración. 2. Principios informadores do proceso penal.

LECCIÓN 3. A COMPETENCIA

1. Orzamentos procesuais relativos ao órgano xurisdiccional. Xurisdición. 2. Competencia obxectiva. 3. Competencia funcional. 4. Competencia territorial. 5. A conexión.

LECCIÓN 4. AS PARTES E O OBXECTO NO PROCESO PENAL

1. Concepto e clasificación das partes. 2. As partes activas do proceso penal. 3. As partes pasivas do proceso penal. 4. O obxecto do proceso penal.

PARTE SEGUNDA: DESENVOLVEMENTO DO PROCESO PENAL

LECCIÓN 5. FORMAS DE INCOACIÓN

1. A denuncia. 2. O atestado. 3. A querela. 4. Formas especiais de incoación.

LECCIÓN 6. A FASE DE INSTRUCIÓN

1. A Investigación preliminar. 2. A instrución xudicial: concepto e clases. Regras xerais sobre o procedemento. 3. Formulación da imputación polo Xuíz: concepto e significado. Formas de realizar a imputación nos distintos procesos ordinarios.

LECCIÓN 7. DILIXENCIAS DE INVESTIGACIÓN (I)

1. Concepto e diferenciación cos actos de proba. Proba anticipada e proba preconstituída. 2. Dilixencias para a identificación do delincente e das súas circunstancias persoais. 3. Dilixencias sobre o corpo do delito. 4. Inspección ocular. 5. Reconstrución dos feitos. 6. Declaración do investigado. 7. Declaracións testemuñais. 8. Ditames periciais.

LECCIÓN 8. DILIXENCIAS DE INVESTIGACIÓN (II)

1. A entrada e rexistro en lugar pechado e domicilio e o rexistro de libros, papeis e obxectos persoais. 2. A detención e apertura de correspondencia escrita e telegráfica. 3. As medidas de investigación tecnolóxica. 3.1. A Interceptación de comunicacións telefónicas e telemáticas. 3.2. A captación e gravación de comunicacións orais mediante dispositivos electrónicos. 3.3. A utilización de dispositivos de captación de imaxe, seguimento e localización. 3.4. O rexistro de dispositivos de almacenamento masivo de información. 3.5. O rexistro remoto sobre equipos informáticos. 4. Inspeccións e intervencións corporais. 5. Probas de alcoholemia e de sustancias estupefacientes. 6. Outras dilixencias de investigación.

LECCIÓN 9. AS MEDIDAS CAUTELARES E DE PROTECCIÓN

1. Concepto, características e orzamentos. 2. Medidas cautelares persoais: A Detención. Control xudicial das detencións ilegais: o procedemento de habeas corpus. A prisión preventiva. A liberdade provisional. 3. Medidas cautelares limitativas de dereitos. 4. Medidas de protección: orde de afastamento. Orde de protección. 5. Medidas cautelares reais.

LECCIÓN 10. A FASE INTERMEDIA

1. A denominada "fase intermedia": función. 2. Desenvolvemento da fase intermedia nos distintos procesos ordinarios. 3. O sobresemento. 4. A apertura do xuízo oral. 5. Os escritos de cualificacións provisionais. 6. A conformidade.

LECCIÓN 11. O XUÍZO ORAL

1. Actos previos ao xuízo. 2. As "cuestións previas". 3. Práctica da proba. 4. As cualificacións definitivas. 5. A "tese" de desvinculación do órgano xurisdiccional (artigo 733 LECrim). 6. Informes e última palabra. 7. A suspensión do xuízo oral.

LECCIÓN 12. A SENTENZA PENAL

1. Estructura e forma. 2. Requisitos. 3. A valoración da proba: presunción de inocencia e principio in dubio pro reo.

LECCIÓN 13. EFECTOS DO PROCESO

1. Efectos xurídicos: a "cousa xulgada": concepto e fundamento. Orzamentos e límites. Tratamento procesual. 2. Impugnación da cousa xulgada: O proceso de revisión. O recurso de anulación.

PARTE TERCEIRA: O SISTEMA DE RECURSOS

Lección 14. CONSIDERACIÓNS XERAIS. Os RECURSOS *INTERLOCUTORIOS
1. O dereito ao recurso no proceso penal. 2. Clases de recursos. 3. Efectos.
4. Recurso de reforma. 5. Recurso de *súplica. 6. Recurso de queixa:
modalidades da queixa.

Lección 15. O RECURSO DE APELACIÓN

1. Concepto, natureza, competencia e lexitimación. 2. O recurso de apelación contra autos. 3. O recurso de apelación contra sentenzas.

Lección 16. O RECURSO DE CASACIÓN

1. Concepto, natureza, competencia e lexitimación. 2. Resolucións contra as que procede. 3. Motivos de casación. 4. Procedemento.

PARTE CUARTA: TIPOLOXÍA DE PROCESOS PENAIS

Lección 17. PROCESOS ORDINARIOS

1. O proceso por delitos graves. 2. O proceso abreviado. 3. O procedemento para o xuízo por delitos leves.

Lección 18. PROCESOS PENAIS ESPECIAIS E CON ESPECIALIDADES

1. O axuízamento rápido de delitos. 2. O proceso ante o xurado. 3. O proceso de menores. 4. O proceso de comiso autónomo. 5. Outros procesos especiais ou especialidades procesuais.

PARTE QUINTA: A EXECUCIÓN PENAL

Lección 19. A EXECUCIÓN DE PENAS

1. A execución penal. 2. Execución de penas privativas de liberdade. Suspensión da execución. Liberdade condicional. 3. As medidas de seguridade privativas de liberdade. 4. Penas privativas de dereitos e penas accesorias. 5. Medidas de seguridade non privativas de liberdade. 6. Penas de contido patrimonial. 7. Execución da condena por responsabilidade civil.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	34.5	61.5	96
Estudo de casos	15	33	48
Exame de preguntas obxectivas	1.5	0	1.5
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	0	1
Resolución de problemas e/ou exercicios	1.5	0	1.5
Observación sistemática	0	2	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvolo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	No horario de tutorías fixado polo profesor/a e publicado oportunamente polo centro, os alumnos/as, individualmente ou en grupos moi reducidos, poderán consultar co profesor/a as dúbidas e cuestións que se lles susciten en relación cos contidos teóricos da materia ou cos exercicios e casos prácticos propostos.
Estudo de casos	No horario de tutorías fixado polo profesor/a e publicado oportunamente polo centro, os alumnos/as, individualmente ou en grupos moi reducidos, poderán consultar co profesor/ás dúbidas e cuestións que se lles susciten en relación cos contidos teóricos da materia ou cos exercicios e casos prácticos propostos. Previo acordo co alumnado, as tutorías poderanse atender presencialmente ou por medios telemáticos.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Exame de preguntas obxectivas	Ao longo do cuatrimestre realizaranse nas datas indicadas na planificación docente 2 probas tipo test. Estas probas non liberan materia de cara ao exame final.	30	A2 B1 C28 D3 A3 B3 C29 D5 A5 B4

Exame de preguntas de desenvolvemento	Na data fixada no calendario oficial de exames, realizarase un exame teórico oral ou escrito, que comprende toda a materia.	40	A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4	C28	D1 D3 D5
Resolución de problemas e/ou exercicios	Na data indicada na programación docente realizarase unha proba de carácter práctico consistente na resolución, por escrito, dun ou varios supostos.	20	A2 A3 A5	B1 B3 B4	C28 C29	D1 D3 D4 D5
Observación sistemática	Percepción atenta, racional, planificada e sistemática para describir e rexistrar as manifestacións do comportamento do alumnado. A participación e intervención nas clases teóricas e prácticas; a preparación e realización dos supostos prácticos; cando así proceda, a asistencia a actividades formativas organizadas pola área de Dereito Procesual; e, en xeral, calquera actividade desenvolvida polo alumnado á marxe das dúas probas test e da proba práctica escrita e da proba teórica oral, serán avaliados polo docente durante todo o cuadrimestre, tendo un valor sobre a cualificación final do 10%..	10	A2 A3 A4	B1 B3 B4		D1 D4 D5

Outros comentarios sobre a Avaliación

Na materia Dereito Procesal Penal seguiranse dous sistemas de avaliación, tanto na primeira convocatoria (maio/xuño) como na segunda (xullo): avaliación continua ou exame final.

1º.- AVALIACIÓN CONTINUA. Para poder optar ao sistema de avaliación continua, o alumnado deberá acreditar asistencia a un 80 % das clases teóricas e prácticas, sen que, salvo casos excepcionais -ex. enfermidades de longa duración verificadas con informe médico-, se permita xustificar a ausencia. O sistema de avaliación continua consistirá en: a) 2 probas teóricas tipo test, que se realizarán nas datas indicadas na planificación docente que se proporcionará aos alumnos ao comezo de curso; a nota media obtida nestas probas representará o 30% da cualificación final. b) 1 proba práctica escrita, que se realizará na data indicada no calendario oficial de exames que representará o 20% da cualificación final. c) 1 proba teórica oral, sobre toda a materia, que se realizará na data fixada no calendario oficial de exames e que representará o 40% da cualificación final. d) Asistencia regular, participación activa en clase, preparación e realización dos supostos prácticos e participación en actividades organizadas pola área de Dereito Procesual, e que representará o 10% da cualificación final.

En calquera caso, para que se entenda superada a materia, é necesario obter nesta proba teórica polo menos un 5 sobre 10. De non alcanzarse esta nota mínima de 5 sobre 10, non se procederá ao cómputo da avaliación continua e a nota final corresponderase coa nota obtida na proba teórica.

Notas importantes: a) Para ser evaluado conforme ao sistema de avaliación continua, o/a alumno/a deberá realizar a proba teórica oral, a proba práctica escrita e, polo menos, unha das probas teóricas tipo test. b) Os/as alumnos/as que sigan o sistema de avaliación continua e que non superen a materia na primeira convocatoria (maio/xuño), de facer á segunda convocatoria (xullo) poderán optar por: - Que se lles manteña a cualificación obtida nas probas tipo test e na proba práctica realizadas durante o curso (no caso da proba práctica, só se consta aprobada, se non, deberá realizar novamente tamén a proba práctica, que supoñerá o 20% da cualificación final), nese caso o exame consistiría nunha proba teórica oral sobre toda a materia, que representará o 40% da cualificación final, e na que deberán obter polo menos un 5 sobre 10 para entender superada a materia. - Facer un exame final nos términos que se indican a continuación.

No caso de que sexa necesario realizar a un ou varios alumnos calquera das probas en data distinta das previstas no cronograma ou no calendario oficial, poderá substituírse por un exame oral sobre o contido obxecto de avaliación.

2º.- EXAME FINAL. Os/as alumnos que decidan non seguir o sistema de avaliación continua ou que non realicen as actividades necesarias para ser evaluados conforme a este sistema, serán evaluados cun exame final, que se realizará na data fixada no calendario oficial de exames e que representará o 100% da cualificación final. O devandito exame constará de: a) Unha proba práctica escrita, consistente na resolución, por escrito, de un o varios supostos. Esta proba práctica representará o 30% da cualificación final. b) Unha proba teórica oral sobre toda a materia, que representará o 70% da cualificación final.

Nota importante: Para que se entenda superada a materia, o/a alumno/a deberá obter nesta proba teórica oral, polo menos, un 5 sobre 10 puntos. De non alcanzarse esta nota mínima, a nota final que figure na acta será a obtida nesta proba teórica.

No caso de que sexa necesario realizar a un ou varios alumnos calquera das probas en data distinta das previstas no cronograma ou no calendario oficial, poderá substituírse por un exame oral sobre o contido obxecto de avaliación.

3º.- CONVOCATORIA DE FIN DE CARREIRA. Na convocatoria de fin de carreira o sistema de avaliación será o de exame final

nos términos expostos anteriormente.

OUTRAS INDICACIÓNS

As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o presente curso académico e publicadas na web da Facultade.

No caso de que sexa necesario realizar a un ou varios alumnos calquera das probas en data distinta das previstas no cronograma ou no calendario oficial, poderá substituírse por un exame oral sobre o contido obxecto de avaliación.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

MORENO CATENA, V.; CORTÉS DOMÍNGUEZ, V., **Derecho Procesal Penal**, Tirant lo Blanch, ÚLTIMA EDICIÓN

GÓMEZ COLOMER, J.L.; BARONA VILAR, S. (Coords.), **Proceso Penal. Derecho Procesal III**, Tirant lo Blanch, ÚLTIMA EDICIÓN

Bibliografía Complementaria

ASENCIO MELLADO, J.M. (Dir.), **Derecho Procesal Penal**, Tirant lo Blanch, ÚLTIMA EDICIÓN

GIMENO SENDRA, V.; CALAZA LÓPEZ, S.; DÍAZ MARTÍNEZ, M., **Derecho Procesal Penal**, Tirant lo Blanch, ÚLTIMA EDICIÓN

MORENO CATENA, V., (Dir.), **El proceso penal. Doctrina, jurisprudencia y formularios (5 vols.)**, Tirant lo Blanch, ÚLTIMA EDICIÓN

CONDE-PUMPIDO FERREIRO, C., **Comentarios a la Ley de Enjuiciamiento Criminal y otras leyes del proceso penal**, Tirant lo Blanch, ÚLTIMA EDICIÓN

Tirant online,

Aranzadi Westlaw,

Recomendacións

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Dereito penal II/V08G081V01402

Dereito penal I/V08G081V01302

Sistema xudicial español e proceso civil/V08G081V01403

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito internacional privado				
Materia	Dereito internacional privado			
Código	V08G081V01602			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	3	2c
Lingua de impartición				
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Velázquez Pérez, Rafael Andrés			
Profesorado	García Vidal, Javier Velázquez Pérez, Rafael Andrés			
Correo-e	randres@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O Dereito internacional privado está formado polo Dereito procesual civil internacional e o Dereito aplicable ás relacións xurídico privadas internacionais			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
---------------------------------	---------------------------------------

Contidos

Tema	
TEMA 1. Fundamentos.	1. O obxecto, o contido e a estrutura do Dereito internacional privado. 2. As fontes do Dereito internacional privado
PRIMEIRA PARTE: A COMPETENCIA XUDICIAL INTERNACIONAL.	1. Ámbitos de aplicación do Regulamento. 2. Verificación da competencia, *admisibilidad da demanda. 4. Autonomía da vontade. 5. O domicilio do demandado.
Tema 2: A competencia xudicial internacional no Regulamento Bruxelas *I.	
Tema 3: A competencia xudicial internacional no Regulamento Bruxelas *I. (Continuación)	1. Normas especiais por razón da materia. 2. Competencias derivadas. 3. Competencia en medidas cautelares. 4. *Litispendencia e *conexidad.
Tema 4: A competencia xudicial internacional no Regulamento Bruxelas *II (materia matrimonial e de responsabilidade *parental).	1. Ámbitos de aplicación e definicións. 2. Normas de competencia en materia de divorcio, separación e nulidade. 3. Normas de competencia en materia de responsabilidade *parental. 4. Disposicións comúns a ambos os sectores.
Tema 5: A competencia xudicial internacional nos Regulamentos sobre Alimentos, Sucesións, Insolvencia e no Réxime interno.	1. Normas de competencia no Regulamento 4/2009 (Alimentos). 2. Normas de competencia no Regulamento 650/2012 (Sucesións). 3. Normas de competencia no Regulamento 848/2015 (Insolvencia-NOVO). 4. O Réxime interno español.
Tema 6: O desenvolvemento do proceso con elemento estranxeiro.	1. As partes no proceso internacional. 2. Os actos procesuais afectados por elemento estranxeiro. 3. O Dereito estranxeiro no proceso.
Tema 7: O réxime xeral de recoñecemento e execución de Resolucións xudiciais.	1. Réximes de recoñecemento. 2. O sistema do Réxime xeral. 3. O sistema do Réxime interno. 4. Réximes específicos por razón da materia. 5. Réximes específicos polo tipo de acto. 6. A execución forzosa internacional.
SEGUNDA PARTE: O DEREITO APLICABLE.	1. Método *localizador *versus método substancial. 2. Problemas relativos ao suposto de feito e ao momento de conexión da norma de conflito. 3. Problemas relativos á aplicación da norma de conflito.
Tema 8: Parte xeral do Dereito aplicable.	
Tema 11: Lei aplicable á persoa, aos bens e aos actos xurídicos.	1. Lei aplicable ás persoas físicas. 2. Lei aplicable ás persoas xurídicas. 3. Lei aplicable aos bens e D. reais. 4. Lei aplicable á forma dos actos xurídicos.

Tema 12: Lei aplicable á celebración do matrimonio e ás crises matrimoniais *filiación.	1. Lei aplicable á celebración do matrimonio. 2. Lei aplicable ao réxime económico matrimonial. 3. Lei aplicable ás crises matrimoniais: o Regulamento. “Roma *III”.
Tema 13: Lei aplicable á *filiación e os alimentos	1. Lei aplicable á *filiación. 2. Lei aplicable aos alimentos: o Protocolo da Haia de 2007.
Tema 14: Lei aplicable á Sucesión hereditaria.	1. Introducción. 2. Regra xeral e elección de Lei aplicable. 3. Ámbito da Lei aplicable. 4. A validez formal. 5. Outras normas sobre Lei aplicable.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	23.5	23.5	47
Lección maxistral	47.1	47.1	94.2
Resolución de problemas e/ou exercicios	7	73	80
Resolución de problemas e/ou exercicios	1.9	1.9	3.8

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problema prácticos e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante rutinas, a aplicación de fórmulas ou *algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase utilizar como complemento da lección maxistral. Os problemas resolveranse aplicando os Regulamentos europeos e a lexislación nacional aplicable.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante. Os contidos teóricos impartiranse en correspondencia cos temas que aparecen no Paso 3 da Guía e no *Cronograma da materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	O alumno recibe atención personalizada en horario de tutorías respecto dos problemas prácticos que presenta a materia
Lección maxistral	O alumno recibe atención personalizada en horario de tutorías respecto dos problemas teóricos que presenta a materia

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Resolución de problemas	Valórase a asistencia e participación nas clases prácticas, segundo descríbese no punto 1 *infra. Como resultado da aprendizaxe, o alumnado coñece, aplica e interpreta as fontes que rexen as relacións xurídico-privadas transfronteirizas.	5	
Lección maxistral	Valórase a asistencia ás sesións maxistrais, segundo descríbese no punto 1 *infra. Como resultado da aprendizaxe, o alumnado coñece, aplica e interpreta as fontes que rexen as relacións xurídico-privadas transfronteirizas.	5	
Resolución de problemas e/ou exercicios	Exames parciais descritos no punto 3 *infra. Como resultado da aprendizaxe, o alumnado coñece, aplica e interpreta as fontes que rexen as relacións xurídico-privadas transfronteirizas.	50	
Resolución de problemas e/ou exercicios	Proba na que o alumno debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condicións establecido/as polo profesor. Como resultado da aprendizaxe, o alumnado coñece, aplica e interpreta as fontes que rexen as relacións xurídico-privadas transfronteirizas.	40	

Outros comentarios sobre a Avaliación

1.-Valórase a asistencia a clase, ata un 10% da nota final, así como nas diferentes actividades que nelas se organicen. Ao

comezo do curso, o profesor indicará as condicións e/ou a forma de valorar a dita axuda.

2.- Ao longo do curso poderán realizarse controis teórico-prácticos que, en conxunto, poderán supoñer ata o 40% da nota final.

3.- Realizaranse polo menos dous exames parciais que suporán un mínimo do 50% da nota total. A data do último parcial pódese facer coincidir, en principio, coa data oficial do exame final.

4.- O alumnado que non queira, ou non poida seguir o sistema de avaliación continua descrito, poderá realizar un único exame final teórico-práctico que suporá o 100% da nota (50% parte teórica, 50% parte práctica).

Este sistema aplicarase tamén na convocatoria extraordinaria de fin de grao.

5.- O estudantado non poderá conservar a cualificación acadada na avaliación continua para o curso seguinte.

DATAS DE EXAMES:

Os exames oficiais realizaranse segundo o calendario aprobado para o efecto pola xunta de centro para o curso académico. Así mesmo, o profesor entregará no Decanato, antes do inicio do cuadrimestre, unha Horario onde se describa o desenvolvemento semanal da materia.

O alumnado que, a xuízo do profesor, incumpra o compromiso ético esixido pola Universidade de Vigo en canto á realización das probas, quedará automaticamente excluído da avaliación continua, en prexuízo das actuacións posteriores que puidesen derivar da súa realización

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Francisco J. Garcimartín Alférez, **Derecho Internaciona privado**, última, Aranzadi, S.A.U,

José C. Fernández Rozas, **Derecho Internaciona privado**, Última, Civitas,

Alfonso L. Calvo Caravaca, **Derecho Internaciona privado**, Última, Comares,

Alfonso L. Calvo Caravaca, **Compendio de derecho internacional privado**, última, Rapid Centro Color, S.L.,

VV.AA., **Relaciones transfronterizas globalización y derecho**, 1ra, Civitas, 2020

VV.AA., **Legislación básica de Derecho internacional privado**, Última, Civitas / Aranzadi / Comares,

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Dereito mercantil I/V08G081V01502

Dereito civil III. Familia e sucesións/V08G081V01501

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito civil I. Obrigas e contratos/V08G081V01301

Sistema xudicial español e proceso civil/V08G081V01403

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito financeiro e tributario I				
Materia	Dereito financeiro e tributario I			
Código	V08G081V01603			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	3	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Dereito público especial			
Coordinador/a	Muleiro Parada, Luís Miguel			
Profesorado	García Freiría, Mónica Muleiro Parada, Luís Miguel			
Correo-e	lmuleiro@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O Dereito Financeiro e Tributario I é unha materia que ten por finalidade o estudo da ordenación xurídica dos ingresos e gastos públicos, así como das relacións xurídicas que xorden entre a Administración e os particulares. A materia obxecto de estudo estrutúrase en tres grandes apartados. Dun lado, o primeiro apartado serve de introdución ao estudo do Dereito Financeiro, destacando a análise das fontes desta rama xurídica e do poder financeiro no tres niveles de Facenda (Estado, Comunidades Autónomas e Corporacións Locais). Un segundo apartado dedica especial atención ao Dereito Orzamentario, é dicir, ao estudo xurídico do ciclo do gasto público. Por último, o terceiro apartado correspóndese coa denominada Parte xeral do Dereito Tributario, a cal se enfronta por separado ao estudo do tributo e a obrigación tributaria, á interpretación e aplicación dos tributos, ao Dereito sancionador tributario e, finalmente, á revisión dos actos administrativos tributarios, contidos todos eles cuxo coñecemento resulta imprescindible antes de abordar a Parte especial do Dereito Tributario ("Dereito Financeiro e Tributario II"), que completa a formación do alumnado no que incumbe ás materias obrigatorias de Dereito Financeiro.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
B2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
B3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
B4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
C18	CE24 - Coñecer o modelo de distribución do poder financeiro en España, así como os ingresos públicos (en especial, os tributos: os seus elementos esenciais e os procedementos de aplicación) e as normas que rexen o gasto público.
C19	CE25 - Saber interpretar e aplicar as normas do ordenamento xurídico financeiro
D1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
D3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
D4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados previstos na materia	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Coñecer, interpretar e aplicar as normas reguladoras do poder financeiro en España, así como as que incumben aos ingresos, con especial referencia ao tributo, e ao gasto público	A1	B1	C18	D1
	A2	B2	C19	D3
	A3	B3		D4
	A4	B4		D5
	A5			

Contidos

Tema	
PRIMEIRA PARTE: INTRODUCCIÓN AO ESTUDO DO DEREITO FINANCEIRO.	1.- O Dereito Financeiro. Concepto. 2.- As fontes do ordenamento financeiro. 3.- Os principios constitucionais de xustiza no ordenamento financeiro. 4.- O poder financeiro en España. 5.- A aplicación e interpretación das normas financeiras. 6.- O obxecto da actividade financeira. Aspectos xurídicos. 7.- A Débeda Pública.
SEGUNDA PARTE: DEREITO ORZAMENTARIO	8.- O Dereito Orzamentario. Concepto. Os principios orzamentarios. 9.- Contido e efectos xurídicos do Orzamento. 10.- Fases do ciclo orzamentario. Elaboración, aprobación e execución do Orzamento. 11.- O control do Orzamento.
TERCEIRA PARTE: DEREITO TRIBUTARIO. PARTE XERAL.	12.- Os principios constitucionais en materia tributaria. 13.- A obrigación tributaria. O tributo. 14.- Clases de tributos. 15.- O feito imponible. 16.- As obrigacións subsidiarias e accesorias. 17.- Suxeitos da obrigación tributaria. 18.- A capacidade no ámbito tributario. 19.- A cuantificación da obrigación tributaria. 20.- Réximes de determinación de bases impositibles. Cota e débeda tributaria. 21.- Extinción da obrigación tributaria. 22.- A aplicación dos tributos. A obrigación de proporcionar información á Administración tributaria. 23.- Asistencia e información aos contribuíntes. Normas comúns sobre actuacións e procedementos tributarios. 24.- O procedemento de xestión. 25.- A Inspección dos tributos. 26.- A recadación. O período executivo. 27.- Infraccións e sancións tributarias. O procedemento sancionador. 28.- A revisión de actos administrativos tributarios.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	49	93	142
Seminario	23.5	41.5	65
Aprendizaxe-servizo	0	10	10
Exame de preguntas de desenvolvemento	4	3	7
Observación sistemática	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Aprendizaxe-servizo	O alumnado poderá participar voluntariamente en actividades titorizadas de aprendizaxe-servizo. A aplicación desta metodoloxía queda condicionada á súa aprobación na convocatoria da Universidade para proxectos de ApS 26-27.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
--------------	------------

Lección maxistral	Atenderanse e resolveranse dúbidas do alumnado respecto dos contidos, actividades e/ou exercicios que foran propostos para adquirir as competencias perseguidas. As sesións de tutorización poderán realizarse por medios telemáticos (correo electrónico ou videoconferencia) baixo a modalidade de concertación previa.
Seminario	Atenderanse e resolveranse dúbidas do alumnado respecto dos contidos, actividades e/ou exercicios que foran propostos para adquirir as competencias perseguidas. As sesións de tutorización poderán realizarse por medios telemáticos (correo electrónico ou videoconferencia) baixo a modalidade de concertación previa.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Aprendizaxe-servizo	O alumnado acollido ao sistema de avaliación continua poderá participar voluntariamente en actividades titorizadas de aprendizaxe-servizo. A aplicación desta metodoloxía queda condicionada á súa aprobación na convocatoria da Universidade para proxectos de ApS 26-27.	Se calificará conjuntamente con la asistencia y participación en el 20 por ciento de la nota de evaluación continua.	A1 B1 C18 D1 A2 B2 C19 D3 A3 B3 D4 A4 B4 D5 A5
Exame de preguntas de desenvolvemento	O/a alumno/a que se acolla ao sistema de avaliación continua será avaliado/a conforme aos seguintes criterios NA PRIMEIRA EDICIÓN DE ACTAS: 1º) Proba escrita, que se realizará superada a metade do cuadrimestre (40% do valor total da calificación final). 2º) Proba escrita, que se realizará na data oficial de exame final da primeira oportunidade de exame (40% do valor total da calificación final). Para a segunda edición de actas, véxase o apartado correspondente do apartado de outros comentarios sobre a Avaliación desta guía docente.	40 por ciento cada prueba.	A1 B1 C18 D1 A2 B2 C19 D5 A3 B3 A4 B4 A5
	Alumnos/as acollidos/as ao sistema de avaliación global tanto na PRIMEIRA COMO NA SEGUNDA EDICIÓN DE ACTAS: a súa calificación estará integrada polo 100% da calificación obtida no exame final escrito, que será diferente ao que realice o alumnado de avaliación continua. No exame de avaliación global avaliaránselles de todas as competencias.	100	
Observación sistemática	O profesorado, a través das diferentes actividades que propoña ao alumnado que se someta a avaliación continua (casos prácticos, exposición oral dun tema, presentación escrita dun traballo, tarefa colaborativa na aula, etc.), valorará a participación activa e calidade das intervencións deste tanto nas clases maxistras como, sobre todo, nos seminarios. A participación activa e de calidade do alumnado que se somete a avaliación continua representará o 20% da súa cualificación final. Tamén se terá en conta a participación dos estudantes nas actividades organizadas pola área de Dereito Financeiro e Tributario.	20	A1 B1 C18 D1 A2 B2 C19 D3 A3 B3 D4 A4 B4 D5 A5

Outros comentarios sobre a Avaliación

O temario que figura no apartado de contidos constitúe unha versión resumida das leccións que serán obxecto de exame. Oportunamente, ao comezo do curso académico, proporcionaráselle ao alumnado un temario máis detallado coas epígrafes que conforman cada lección.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA 1ª E 2ª EDICIÓN DE ACTAS.

1.-Segundo se establece no Regulamento sobre a avaliación, a cualificación e a calidade da docencia e do proceso de aprendizaxe do estudantado (aprobado polo Claustro da Universidade de Vigo o 18 de abril de 2023), o/a alumno/a deberá manifestar a súa intención de non acollerse ao sistema de avaliación continua conforme o procedemento e na data establecidos polos órganos competentes do Centro. No caso de que o Centro non determine unha data concreta, indicárase

polos profesores o primeiro día de clase.

2.- O/a alumno/a que se acolla ao sistema de avaliación continua será avaliado/a conforme aos seguintes criterios NA PRIMEIRA EDICIÓN DE ACTAS:

1º) Proba escrita, que se realizará superada a metade do cuadrimestre (40% do valor total da calificación final).

2º) Proba escrita, que se realizará na data oficial de exame final da primeira oportunidade de exame (40% do valor total da calificación final).

3º) Asistencia regular, participación activa en clase e asistencia a outras posibles actividades organizadas pola área de Dereito Financeiro e Tributario (20% do valor total da calificación final). Para os efectos de poder realizar esta última avaliación controlárase a asistencia a clase, así como a participación activa e, no seu caso, a asistencia ás actividades organizadas pola área de Dereito Financeiro e Tributario.

Para aprobar a materia deberán concorrer, de forma acumulativa, as seguintes circunstancias:

1º.- O/a alumno/a deberá obter unha cualificación mínima de 5 sobre 10 en cada unha das dúas probas escritas.

2º.- Que a cualificación obtida polo/a alumno/a por asistencia regular, participación activa e, no seu caso, as actividades organizadas pola área de Dereito financeiro e tributario (20% da cualificación final) sumada ás cualificacións obtidas nos exames escrito (80% da cualificación final) sexa igual ou superior a 5.

3.- O/a alumno/a que se acolla ao sistema de avaliación continua será avaliado/a conforme aos seguintes criterios NA SEGUNDA EDICIÓN DE ACTAS:

1º) Exame escrito, que se realizará na data oficial de exame final da segunda oportunidade de exame (80% do valor total da calificación final -ou 40% no caso de que se conserve a cualificación obtida nalguna das dúas probas escritas realizadas na primeira edición de actas-).

2º) Conservarase tanto a calificación correspondente á asistencia regular, participación activa en clase e asistencia a outras posibles actividades organizadas pola área de Dereito Financeiro e Tributario obtida durante o curso (20% do valor total da calificación final), como a cualificación de, polo menos, 5 puntos obtida en cada unha das dúas probas escritas (realizadas na primeira edición de actas).

4.- Se o/a alumno/a que se tivese acollido ao sistema de avaliación continua non superase as probas escritas cunha cualificación mínima de 5 sobre 10 -TANTO NA PRIMEIRA COMO NA SEGUNDA EDICIÓN DE ACTAS-, verá reflectida na acta a máxima cualificación que podería obter por asistencia regular, participación activa en clase e asistencia a actividades organizadas pola área de Dereito Financeiro e Tributario (2 puntos).

5.- Alumnos/as acollidos/as ao sistema de avaliación global tanto na PRIMEIRA COMO NA SEGUNDA EDICIÓN DE ACTAS: a súa calificación estará integrada polo 100% da calificación obtida no exame final escrito, que será diferente ao que realice o alumnado de avaliación continua. No exame de avaliación global avaliaránselles de todas as competencias.

6.- O exame final tanto da primeira como da segunda oportunidade realizarase na data, lugar e hora especificados no calendario oficial aprobado para ese efecto pola Xunta de Facultade para o presente curso académico.

ADVERTENCIA ESPECÍFICA PARA OS/AS ALUMNOS/AS QUE CONCORRAN Á CONVOCATORIA DE FIN DE CARREIRA:

No exame de Fin de Carreira a nota final estará integrada polo 100% da cualificación obtida no exame escrito.

O exame de Fin de Carreira realizarase na data, lugar e hora especificados no calendario oficial aprobado para ese efecto pola Xunta de Facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

PEREZ ROYO, F. y CARRASCO GONZÁLEZ, F.M., **Derecho Financiero y Tributario. Parte General**, 36ª ed., Civitas, 2026

MARTÍN QUERALT, J.; LOZANO SERRANO, C.; TEJERIZO LÓPEZ, J.M.; y CASADO OLLERO, G., **Curso de Derecho Financiero y Tributario**, 37ª ed., Tecnos, 2026

MERINO JARA, I. (Dir.), **Curso de Derecho Financiero y Tributario**, Última ed., Tecnos,

SIMON ACOSTA, E. Y OTROS, **Código Tributario**, 33ª ed., Aranzadi, 2026

SIMON ACOSTA, E y otros, **Derecho Financiero y Tributario. Parte General**, Última ed., Aranzadi,

Bibliografía Complementaria

FERREIRO LAPATZA, J.J., **Instituciones de Derecho Financiero y Tributario, Primera y Segunda Parte**, 1ª, Marcial Pons, 2010

PITA GRANDAL, A.Mª. (Coordinadora), **Textos y casos prácticos de Derecho Financiero y Tributario**, 2ª, Tórculo, 2001

CALVO ORTEGA, R. (Dir.), **Comentarios a la Ley General Tributaria**, 2ª, Civitas-Thomson Reuters, 2009

PITA GRANDAL, A.Mª., **La prueba en el procedimiento de gestión tributaria**, Marcial Pons, 1998

FERNÁNDEZ LÓPEZ, R. I., **La comprobación de hechos por la Inspección de los tributos**, Marcial Pons, 1998

RUIZ HIDALGO, C., **La responsabilidad tributaria en el alzamiento de bienes**, Marcial Pons, 2009

ANEIROS PEREIRA, J., **Las sanciones tributarias**, Marcial Pons, 2005

MULEIRO PARADA, L. M., **La determinación objetiva: IRPF e IVA**, Marcial Pons, 2009

SIOTA ÁLVAREZ, M., **Analogía e interpretación en el Derecho tributario**, Marcial Pons, 2010

GARCÍA FREIRÍA, M., **La calificación jurídica en el Derecho tributario**, Marcial Pons, 2024

FERNÁNDEZ LÓPEZ, R. I., **La imprescriptibilidad de las deudas tributarias y la seguridad jurídica**, Marcial Pons, 2017

SESMA SANCHEZ, B., **La nulidad de las liquidaciones tributarias**, Aranzadi, 2017

PITA GRANDAL, A.Mª. (dir.), **Estudios sobre la financiación de los puertos**, Marcial Pons, 2017

CUBERO TRUYO, A. (dir.), **Estudios sobre el decreto-ley como fuente del Derecho Financiero y Tributario**, Aranzadi, 2016

MALVÁREZ PASCUAL, L.A., PITA GRANDAL, A.M. y MARTOS GARCÍA, J.J. (Dir.), **Los modelos de negocio en la era digital. Tratamiento contable y fiscal e implicaciones en el procedimiento tributario y las garantías de los contribuyentes**, Aranzadi, 2023

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Réxime fiscal da empresa/V08G081V01944

Dereito financeiro e tributario II/V08G081V01701

Responsabilidade penal e administrativa no ámbito financeiro-tributario/V08G081V01943

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Dereito administrativo II/V08G081V01503

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito: Teoría do dereito/V08G081V01102

Dereito administrativo I/V08G081V01401

Dereito civil I. Obrigas e contratos/V08G081V01301

Dereito: Dereito constitucional II/V08G081V01204

Dereito: Dereito constitucional I/V08G081V01103

DATOS IDENTIFICATIVOS**Fundamentos de administración de empresas**

Materia	Fundamentos de administración de empresas			
Código	V08G081V01605			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Pérez Moure, Hugo			
Profesorado	Pérez Moure, Hugo			
Correo-e	hugo.perez.moure@uvigo.gal			
Web				
Descrición xeral	Esta materia está deseñada para que os estudantes do Grao en Dereito obteñan competencias básicas sobre dirección e xestión empresarial. Preséntase á empresa como un axente económico fundamental, estudando os aspectos básicos da súa xestión e a problemática asociada ao seu goberno. A continuación identifícanse as principais áreas funcionais da empresa, profundizando en aspectos específicos da súa xestión e nas problemáticas económicas que se formulan. Faise fincapé tanto nos coñecementos como nas habilidades requiridas na xestión empresarial.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código			
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.		
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.		
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.		
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.		
C11	CE13 - Coñecer os principios de funcionamento que rexen nunha economía de mercado, comprender o comportamento dos distintos axentes económicos e coñecer os principais problemas económicos		
C12	CE14 - Ser capaz de utilizar os principios e conceptos económicos como ferramenta para argumentar economicamente, identificar os problemas económicos e abordar a súa solución a través das políticas adecuadas a cada situación		
C47	CE55 - Comprender os Estados Financeiros obrigatorios das empresas		
D1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.		
D3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.		

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Ser capaz de identificar problemas económicos que se presentan nas empresas e saber utilizar os principais instrumentos para a súa resolución.	A2	C11	
	A3	C12	
	A4		
	A5		
Capacidade de interpretar e analizar críticamente información económica da empresa.		C12 C47	D3
Coñecer os aspectos internos, funcións e interrelacións existentes nas organizacións.	A2	C11	
	A3	C12	
	A4		
	A5		
Coñecer os procesos, procedementos e prácticas de xestión empresarial.		C11	D1
		C12	D3
		C47	

Contidos

Tema

TEMA 1. A EMPRESA NO SISTEMA ECONÓMICO	1.1. Concepto de empresa. 1.2. A empresa como realidade económica. 1.3. Clases de empresas. 1.4. Os subsistemas empresariais. 1.5. Enfoques sobre o empresario.
TEMA 2. A ADMINISTRACIÓN DE EMPRESAS: DIRECCIÓN ESTRATÉXICA	2.1. Concepto de estratexia. 2.2. Os obxectivos da empresa. 2.3. Análise do entorno. 2.4. Análise interno da empresa. 2.5. Estratexias competitivas. 2.6. Crecemento e desenvolvemento empresarial.
TEMA 3. A FUNCIÓN DE PRODUCCIÓN E LOXÍSTICA	3.1. O sistema produtivo. 3.2. A dirección de operacións. 3.3. Obxectivos de produción. 3.4. Tipos de procesos produtivos. 3.5. Lean Manufacturing. 3.6. Compoñentes do sistema loxístico. 3.7. Análise dos custos de produción. 3.8. Eficiencia e produtividade.
TEMA 4. A FUNCIÓN DE MERCADOTECNIA E COMERCIALIZACIÓN	4.1. Diferentes enfoques sobre a función de mercadotecnia. 4.2. Investigación de mercados. 4.3. Comportamento de compra en mercados industriais e en mercados de consumo. 4.4. Segmentación de mercados e posicionamento do produto. 4.5. Decisións de mercadotecnia (as 4P's).
TEMA 5. A FUNCIÓN FINANCEIRA	5.1. A xestión financeira. 5.2. Rendibilidade económica e rendibilidade financeira. 5.3. Análise mediante ratios. 5.4. Incidencia dos custos sobre a rendibilidade. 5.5. Decisións de inversión. 5.6. Decisións de financiamento.
TEMA 6. A FUNCIÓN DE RECURSOS HUMANOS	6.1. Concepto, fundamentos e proceso de dirección e xestión de RRHH. 6.2. Liderado, cultura e poder nas organizacións. 6.3. Parámetros de diseño organizativo: formalización, especialización e coordinación. 6.4. O organigrama. 6.5. Motivación.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	31	30	61
Aprendizaxe baseado en proxectos	1	16	17
Seminario	7	7	14
Exame de preguntas obxectivas	2	30	32
Traballo	1	2	3
Resolución de problemas e/ou exercicios	8	15	23

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Aprendizaxe baseado en proxectos	Metodoloxía educativa activa onde os estudantes obteñen coñecementos e habilidades chave mediante a elaboración de proxectos que dan resposta a problemas da vida real
Seminario	Estratexia de aprendizaxe activo e colaborativo onde os participantes non reciben información pasivamente, sino que investigan, debaten e construen coñecemento.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	O docente realizará un seguimento de cada grupo, dando un retorno que permita mellorar o desempeño.
Aprendizaxe baseado en proxectos	O docente formará grupos de entre 3 e 4 persoas y tratarán as cuestións de forma temática e individualizada, permitindo que cada estudante poida plantexar dúbidas concretas sobre cada caso.

Seminario	Ofreceranse as solucións aos problemas plantexados para que os estudantes poidan autoavaliarse
Probas	Descrición
Traballo	O docente formará grupos de entre 3 e 4 persoas y tratarán as cuestións de forma temática e individualizada, permitindo que cada estudante poida plantexar dúbidas concretas sobre cada caso.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Ofreceranse as solucións aos problemas plantexados para que os estudantes poidan autoavaliarse

Avaliación					
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Exame de preguntas obxectivas	Tipo test, obligatorio	40	A2	C11	D1
	Reflicte os coñecementos básicos de teoría e práctica		A3	C12	D3
	Nota mínima de 3.5 sobre 10 para facer media co resto de partes		A4	C47	
	Recuperable so na convocatoria extraordinaria (exame presencial)		A5		
Traballo	O traballo é grupal	30	A2	C11	D1
	Sin nota mínima		A3	C12	D3
	Non é recuperable		A4	C47	
	Consta dun traballo escrito e proba de defensa oral As instrucións explicaranse en clase e publicaranse en MOOVI		A5		
Resolución de problemas e/ou exercicios	Non se avisarán da data de realización debido a que avaliarán a asistencia e o traballo continuado en clase	30	A2	C11	D1
	Sin nota mínima		A3	C12	D3
	Non son recuperables		A4	C47	
	Entregaranse a través MOOVI, según as instrucións que se darán en clase Non se aceptan envíos por correo electrónico		A5		

Outros comentarios sobre a Avaliación

A Avaliación continua do estudante realizarase do seguinte xeito:

Para superar a asignatura é necesario obter unha nota final mínima de 5 puntos sobre 10

Se non se supera na convocatoria ordinaria, débese acudir á convocatoria extraordinaria

Na extraordinaria so se pode recuperar o exame final; o resto das notas gardaranse

Si se aproba o exame na extraordinaria, sumaranse as notas obtidas durante o curso

Se o alumno opta pola avaliación global, presentarase a un exame teórico-práctico con 100% da nota nas datas oficiais.

Os exames das convocatorias oficiais terán lugar na data, hora e lugar establecido polo Decanato da Facultade de Ciencias Xurídicas e do Traballo (<http://fccxt.webs.uvigo.es/es/>).

Na convocatoria fin de carreira o exame suporá o 100 % da nota final da materia.

BOAS PRÁCTICAS:

- Non está permitido facer uso de teléfonos móbiles, ordenadores portátiles, tabletas ou similares nas sesións de traballo. Estes dispositivos deben estar desconectados, agás autorización expresa do profesor/a.

- É imprescindible asistir ás sesións de aula co material necesario para o seu desenvolvemento.

- Calquera evidencia de probas plaxiadas ou copiadas, total ou parcialmente, suporá unha calificación de **suspenso en toda as convocatorias do curso académico**.

- A tenor do anterior, o uso indebido, inmoral e non ético de modelos de linguaxe por intelixencia artificial (LLM), suporá unha calificación de **suspenso en todas as convocatorias do curso académico**.

- Para a realización das probas só se permiteo uso de elementos de escritura e calculadora.

- O estudante deberá presentarse ao exame debidamente identificado, co seu D.N.I, pasaporte ou licenza de conducir, non

sendo válido outro documento.

- Tódalas probas deberán ser entregadas á súa finalización e baixo ningún concepto poderán ser sacadas fora da aula.
- A revisión de exames terá lugar no horario e lugar establecido polo profesor/a.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Fuentes Fuentes, M.M.; Cordon Pozo, E., **Fundamentos de Dirección y Administración de Empresas**, 3ª Edición, Pirámide, 2020

González Domínguez, F.J. y Ganaza Vargas, J.D., **Fundamentos de Economía de la Empresa**, 2ª Edición, Pirámide, 2017

Montoro Sánchez, M.A.; Díez Vial, I. y Martín de Castro, G., **Fundamentos de Administración de Empresas**, 4ª Edición, Civitas, 2019

Robbins, S.P.; DeCenzo, D.A. y Coulter, M., **Fundamentos de la Administración: conceptos esenciales y aplicaciones**, 10ª Edición, Pearson-Prentice Hall, 2017

Bibliografía Complementaria

Barroso Castro, C., **Economía de la Empresa**, Pirámide, 2012

Bueno Campos, E., **Curso básico de Economía de la Empresa**, Pirámide, 2011

Bueno Campos, E., **Introducción a la Organización de Empresas**, Centro de Estudios Financieros, 2014

Gareth R.J.; George J.M., **Administración Contemporánea**, 8ª Edición, McGrawHill, 2020

Guerras Martín, L.A. y Navas López, J.E., **Casos de Dirección Estratégica de la Empresa**, Thompson-Civitas, 2014

Hernández Ortiz, M.J., **Administración de Empresas**, 3ª Edición, Pirámide, 2020

Iborra Juan, M.; Dasi Coscollar, A.; Dolz Dolz, C. y Ferrer Ortega, C., **Fundamentos de dirección de empresas. Conceptos y habilidades directivas**, Paraninfo, 2014

Koontz H.; Weihrich H. y Cannice, M.V., **Administración: una perspectiva global, empresarial y de innovación**, 15ª Edición, McGrawHill, 2017

Navas López, J.E.; Guerras Martín, L.A., **Fundamentos de dirección estratégica de la empresa**, Thompson-Civitas, 2016

Pérez Gorostegui, E., **Fundamentos de Economía de la Empresa**, Editorial Universitaria Ramón Areces, 2014

Pérez Gorostegui, E., **Prácticas de Fundamentos de Economía de la Empresa**, Editorial Universitaria Ramón Areces, 2014

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Empresa: Fundamentos de contabilidade e finanzas/V08G081V01202

Economía: Principios de economía/V08G081V01201

Outros comentarios

Os/as estudantes deberán manter actualizados os seus datos de contacto en MOOVI. Ademais, é necesario subir alí unha foto tipo carné para evitar a entrega de fichas en formato papel.

(*)Esta guía docente anticipa as liñas de actuación que se deben levar a cabo co estudantado na materia e concíbese de forma flexible. En consecuencia, pode requirir reaxustes ao longo do curso promovidos pola dinámica da clase, e do grupo de destinatarios/as real ou pola relevancia das situacións que puidesen xurdir. Así mesmo, aportarase ao alumnado a información e as pautas concretas que sexan necesarias en cada momento do proceso formativo.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Macroeconomía				
Materia	Macroeconomía			
Código	V08G081V01606			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	Freire Serén, María Jesús			
Profesorado	Freire Serén, María Jesús			
Correo-e	mjfreire@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O desenvolvemento da materia pretende introducir ao alumno nos contidos básicos da Teoría Macroeconómica. Para iso, é importante empezar entendendo todo o referente ás variables ou indicadores claves da economía: produto interior bruto, índice de prezos ao consumo e taxa de paro. A partir de aí centraremos na análise macroeconómica dende dous enfoques básicos: o longo prazo, onde analizaremos que é e como se explica o crecemento económico; e o curto prazo, onde trataremos de entender os efectos das políticas económicas (monetarias e fiscais) cando a economía abandoa a súa senda de crecemento.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Coñecer os principais problemas *macroeconómicos, así como as distintas políticas e os seus efectos sobre o sistema económico, con especial atención ao estudo da política fiscal.	A2 A3
Manexar e analizar información económica, a partir da cal desenvolver unha capacidade de interpretar e entender as políticas económicas.	A4

Contidos

Tema	
	Aspectos xerais da macroeconomía: cal é o seu obxectivo, como se foi desenvolvendo no tempo, as principais escolas, e cómo se traballa en macroeconomía
TEMA 1: INTRODUCCIÓN	
PARTE I: INDICADORES MACROECONÓMICOS	----
----- TEMA 2: A MEDICIÓN DA ACTIVIDADE ECONÓMICA	2.A Que é o Produto Interior Bruto (PIB) e como se mide. Como descontamos os efectos da subida de prezos ao longo do tempo no cálculo do PIB: o PIB REAL e o deflactor 2.B A relación entre o PIB e a demanda/gasto dun país (o consumo o investimento e o gasto público). A contabilidade nacional
----- TEMA 3: O DESEMPREGO E A INFLACIÓN	3.A Variables básicas do mercado de traballo e a súa medición: a actividade, o emprego e o paro 3.B. O desemprego natural e o desemprego cíclico. A relación entre a taxa de crecemento e a evolución da taxa de paro: Lei de Okun 3.C O índice de prezos ao consumo Inflación e deflación. Curva de Phillips
PARTE II: O LONGO PRAZO	-----

----- TEMA 4: O CRECEMENTO ECONÓMICO A longo prazo	4.A Concepto e medición do crecemento
	4.B Os determinantes do crecemento económico a longo prazo
	4. C A converxencia
PARTE III: O CURTO PRAZO	----
----- TEMA 5: O MERCADO MONETARIO E A POLÍTICA MONETARIA.	5.A O diñeiro e o sistema monetario
	5.B. O multiplicador monetario
	5.C A política monetaria
----- TEMA 6: A DEMANDA AGREGADA E A POLÍTICA FISCAL	6.A Determinantes da demanda agregada
	6.B O equilibrio macroeconómico
	6.C Shocks de oferta e de demanda: a autorregulación da economía e a política fiscal

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudo de casos	20	15.5	35.5
Lección maxistral	30	60	90
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	1.5	2.5
Traballo	1	19	20
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	0	1
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.			

Metodoloxía docente	
	Descrición
Estudo de casos	Análise de feitos macroeconómicos, problemas e/ou sucesos reais coa finalidade de coñecerlos, interpretalos, reflexionar e completar coñecementos.
Lección maxistral	As clases teóricas impartiranse durante as 15 semanas do cuadrimestre. Nelas expóranse de forma reducida os principais contidos da materia con apoio de diferente material didáctico (power point, libros de texto, artigos e noticias de actualidade relacionadas). Deterémonos con máis detalle nos puntos de maior complexidade. Para un adecuado seguimento e comprensión das clases é necesario traballar previamente a bibliografía básica recomendada para cada un dos temas.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos	Tempo reservado para atender e resolver as dúbidas do alumnado. Nestas actividades a profesora orienta e guía no proceso de aprendizaxe do alumnado...

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Exame de preguntas de desenvolvemento	Nas primeiras semanas se fara un examen de desenrolo sobre o a materia do tema 1.	10	A2 A3 A4
Traballo	Ao longo do cuadrimestre realizarase e defenderase un traballo sobre un tema asignado por sorteo e relacionado cos contidos teóricos. Este traballo pode valorarse ata cun punto negativo no caso de que o desenrolo ou a defensa do mesmo non alcance un mínimo de calidade. Non facelo, nin suma nin resta.	30	A2 A3 A4
Exame de preguntas obxectivas	Haberá unha primeira avaliación dos contidos teóricos e prácticos na metade do cuadrimestre. Será un exame dos temas 1, 2, 3 e 4; e valerá o 40% da nota final da materia.	40	A2 A3 A4
Exame de preguntas de desenvolvemento	Haberá un segundo exame que se realizará na data establecida no calendario de exámes oficial do centro, no que se avaliarán os contidos de toda a materia (temas 1 a 6) Este examen valerá o 20% da nota final da materia, e no caso de escribir moitos disparates pode restar ata 1 punto. Non presentarse nin suma nin resta.	20	A2 A3 A4

Outros comentarios sobre a Avaliación

Poderase optar ao método de avaliación continua ou, alternativamente, ser avaliado polo 100% da nota máxima nunha avaliación final na data oficial establecida no calendario do centro. Por defecto considérase que todos os estudantes serán avaliados polo método de avaliación continua. Aqueles que desexen renunciar á avaliación continua deberán comunicalo á profesora da materia mediante correo electrónico antes do 10 de Febreiro de 2027.

AVALIACIÓN CONTINUA. A nota final da materia constará de:

- 1.- UN EXAMEN (1 punto) de desenrolo sobre o tema 1 nas primeiras semanas do curso.
- 2.- UN EXAME PARCIAL (4 puntos). Incluirá os temas do 1, 2, 3 e 4; realizarase na metade do cuadrimestre
- 3.- DEFENSA DUN TRABALLO (3 puntos) con análise de datos macroeconómicos sobre un tema a sorteo.
- 4.- UN EXAME FINAL (2 puntos) de desenrolo sobre o contido total da materia na data oficial.

Na convocatoria extraordinaria farase un examen final sobre o contido total da materia cun valor do 100% da nota

ALUMNOS QUE NON SE ACOLLAN A AVALIACIÓN CONTINUA. CONDICIONS NECESARIAS PARA APROBAR:

- Realizar un exame final (distinto ó da avaliación continúa) de todos os temas do programa.

Na convocatoria de Fin de carreira realizarase un exame que suporá o 100% da avaliación.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

BLANCHARD, OLIVIER, **MACROECONOMIA**, PEARSON, 2017

KRUGMAN, P y WELLS, R., **MACROECONOMIA**, EDITORIAL REVERTÉ, 2016

Bibliografía Complementaria

MANKIW, N. GREGORY, **MACROECONOMIA**, ANTONI BOSH, 2014

DORNBUSCH, R. y FISHER, S., **MACROECONOMIA**, MC GRAW-HILL, 2015

BERNANKE, **PRINCIPIOS DE ECONOMIA**, MC GRAW- HILL, 2007

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Economía: Principios de economía/V08G081V01201

Outros comentarios

As particularidades da materia serán publicadas en MOOVI.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito financeiro e tributario II				
Materia	Dereito financeiro e tributario II			
Código	V08G081V01701			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	1c
Lingua de impartición	#EnglishFriendly #ItalianoAmichevole Castelán Galego			
Departamento	Dereito público especial			
Coordinador/a	Aneiros Pereira, Jaime			
Profesorado	Aneiros Pereira, Jaime Barreiro Carril, María Cruz Muleiro Parada, Luís Miguel			
Correo-e	janeiros@uvigo.es			
Web	http://https://portalcientifico.uvigo.gal/areas/77/detalle?lang=es			
Descrición xeral	A materia "Dereito Financeiro e Tributario II" impártese en 4º Curso do Grao en Dereito, e constitúe a denominada "Parte especial" do Dereito tributario". O seu contido céntrase na análise xurídica dos diferentes tributos que conforman o sistema tributario español nos tres niveles de organización territorial: estatal, autonómico e local. Esta materia aborda o estudo dos tributos en particular, polo que é necesario que o alumno coñeza as institucións fundamentais do Dereito privado e do Dereito público que lle permitan comprender a tributación de determinados contratos civís, mercantís, laborais ou administrativos. Ademais, é imprescindible que o estudante superase a materia "Dereito financeiro e tributario I", de 3º Curso, xa que a completa comprensión da materia complétase coa mencionada materia.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia Resultados de Formación e Aprendizaxe

Contidos

Tema	
I.- INTRODUCCIÓN.	1.- O sistema tributario español. Evolución histórica. Situación actual.
II.- IMPOSTOS DIRECTOS.	2.- Imposto sobre a Renda das Persoas Físicas. 3.- Imposto sobre Sociedades. 4.- Imposto sobre a Renda do Non Residentes. 5.- Imposto sobre o Patrimonio. 6.- Imposto sobre Sucesións e Doazóns.
III.- IMPOSTOS INDIRECTOS.	7.- Imposto sobre Transmisións Patrimoniais *Onerosas e Actos Xurídicos Documentados. 8.- Imposto sobre o Valor Engadido. 9.- Impuestos Especiais. 10.- Outros impostos indirectos.
IV.- TRIBUTOS DAS COMUNIDADES AUTÓNOMAS.	11.- Tributos propios. 12.- Tributos cedidos.
V.- IMPOSTOS DAS CORPORACIÓNS LOCAIS.	13.- Imposto sobre Bens Inmóbles. 14.- Imposto sobre Actividades Económicas. 15.- Imposto sobre Vehículos de Tracción Mecánica. 16.- Imposto sobre Instalacións, Construcións e Obras. 17.- Imposto sobre o Incremento de Valor dos Terreos de Natureza Urbana.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	33	32	65
Seminario	12	35	47
Aprendizaxe-servizo	0	15	15
Exame de preguntas de desenvolvemento	6	17	23
Observación sistemática	0	0	0

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Aprendizaxe-servizo	O alumnado poderá participar voluntariamente en actividades titorizadas de aprendizaxe-servizo. A aplicación desta metodoloxía queda condicionada á súa aprobación na convocatoria ApS 25-26.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Atenderanse e resolveranse dúbidas do alumnado respecto dos contidos, actividades e/ou exercicios que foran propostos para adquirir as competencias perseguidas. As sesións de tutorización poderán realizarse por medios telemáticos (correo electrónico ou videoconferencia) baixo a modalidade de concertación previa.
Seminario	Atenderanse e resolveranse dúbidas do alumnado respecto dos contidos, actividades e/ou exercicios que foran propostos para adquirir as competencias perseguidas. As sesións de tutorización poderán realizarse por medios telemáticos (correo electrónico ou videoconferencia) baixo a modalidade de concertación previa.
Aprendizaxe-servizo	As persoas que opten por este sistema contarán coa implicación do profesorado para alcanzar con éxito o obxectivo proposto. A aplicación desta metodoloxía queda condicionada á súa aprobación na convocatoria ApS 25-26.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Aprendizaxe-servizo	O alumnado poderá participar voluntariamente en actividades titorizadas de aprendizaxe-servizo. A aplicación desta metodoloxía queda condicionada á súa aprobación na convocatoria ApS 25-26.	Se calificará conjuntamente con la asistencia y participación en el 20 por ciento de la nota de evaluación continua.	
Exame de preguntas de desenvolvemento	O/a alumno/a que se acolla ao sistema de avaliación continua será avaliado conforme aos seguintes criterios: 1º) Primeira proba parcial, realizarase a metade de cuadrimestre (40%), 2º) Segunda proba parcial, realizarase ao final do cuadrimestre (40%). Os/as alumnos/as de avaliación global: a súa cualificación estará integrada polo 100% da cualificación obtida no exame escrito, que será diferente ao que realice o alumnado de avaliación continua. No exame de avaliación global avaliaránselles de todas as competencias.	40 por ciento cada prueba. 80	
Observación sistemática	Percepción atenta, racional, planificada e sistemática para describir e rexistrar as manifestacións do comportamento do alumnado. Para os efectos de poder realizar esta última avaliación controlárase a asistencia a clase e a participación activa.	20	

Outros comentarios sobre a Avaliación

O temario que figura no apartado de contidos constitúe unha versión resumida das leccións que serán obxecto de exame.

Oportunamente, ao comezo do curso académico, proporcionaráselle ao alumnado un temario máis detallado cos epígrafes que conforman cada lección.

1.-Segundo se establece no Regulamento sobre a avaliación, a cualificación e a calidade da docencia e do proceso de aprendizaxe do estudantado (aprobado polo Claustro da Universidade de Vigo o 18 de abril de 2023), o/o alumno/para deberá manifestar a súa intención de non acollerse ao sistema de avaliación continua conforme ao procedemento e na data establecidos polos órganos competentes do Centro. No caso de que o Centro non determine unha data concreta, indícarase polos profesores en primeiro día de clase.

2.- O/a alumno/a que se acolla ao sistema de avaliación continua será avaliado conforme aos seguintes criterios: 1º) Primeira proba parcial, realizarase a metade de cuadrimestre (40%), 2º) Segunda proba parcial, realizarase ao final do

cuadrimestre (40%), 3º) Asistencia regular, participación activa en clase e actividades organizadas pola área de Dereito Financeiro e Tributario (20%). Para os efectos de poder realizar esta última avaliación controlárase a asistencia a clase e a participación activa.

As dúas probas parciais escritas serán obrigatorias e, ademais, serán liberatorias sempre que o/a alumno/a alcance unha cualificación mínima de 5 sobre 10 en cada unha delas. Desta maneira, quen superase ambas as probas parciais non estará obrigado a realizar o exame final da materia como requisito para aprobar esta última, pero iso sempre que a puntuación obtida nas devanditas probas (80% do valor total da cualificación final) sumada á conseguida no restante 20% da cualificación final lle permitan aprobar a materia. Se só se supera unha proba das dúas, a nota obtida mantense tanto para a primeira como para a segunda oportunidade de exame. O alumno debe examinarse da materia non superada.

3.- Os/as alumnos/as de avaliación global: a súa cualificación estará integrada polo 100% da cualificación obtida no exame escrito, que será diferente ao que realice o alumnado de avaliación continua. No exame de avaliación global avaliaránselles de todas as competencias.

4.- O exame final de primeira e segunda oportunidade realizarase na data, lugar e hora especificados no calendario oficial aprobado para ese efecto pola Xunta de Facultade para o curso académico 2025/2026.

A nota do exame final será a suma das notas obtidas segundo os criterios e porcentaxes anteriormente establecidas:

- Alumnado que siga a avaliación continua terá que superar as probas parciais cunha cualificación mínima de 5 sobre 10, e en caso contrario deberase examinar en primeira ou segunda oportunidade da materia non superada, e na/s parte/s non superadas deberá alcanzar a cualificación mínima de 5 sobre 10. Á cualificación ponderada de ambas as probas sumaráselle a nota obtida pola asistencia, participación en clase e en actividades organizadas pola área de Dereito Financeiro e Tributario.

Se non se superan as dúas probas parciais coa cualificación mínima de 5 sobre 10, entenderase non superada a materia e na acta reflectirase unicamente a nota obtida pola asistencia, participación activa en clase e actividades organizadas pola área de Dereito Financeiro e Tributario.

Así mesmo, aos exames de primeira e segunda oportunidade poñerán concorrer o alumnado que superase as dúas probas parciais de avaliación continua realizadas durante o cuadrimestre para subir nota.

- Alumnado con avaliación global: a súa cualificación estará integrada polo 100% do exame final sendo diferente ao que realicen os/as alumnos/as de avaliación continua.

CRITERIOS DE EVALUACIÓN PARA 1ª Y 2ª EDICIÓN DE ACTAS.1.- El/la alumno/a que se acoja al sistema de evaluación continua será evaluado/a conforme a los siguientes criterios EN LA PRIMERA EDICIÓN DE ACTAS1º) Prueba escrita, que se realizará superada la mitad del cuatrimestre (40% del valor total de la calificación final).2º) Prueba escrita, que se realizará en la fecha oficial de examen final de la primera oportunidad de examen (40% del valor total de la calificación final).3º) Asistencia regular, participación activa en clase y asistencia a otras posibles actividades organizadas por el Área de Derecho Financiero y Tributario (20% del valor total de la calificación final). A los efectos de poder realizar esta última evaluación se controlará la asistencia a clase, así como la participación activa y, en su caso, la asistencia a las actividades organizadas por el Área de Derecho Financiero y Tributario. Para aprobar la materia deberán concurrir, de forma acumulativa, las siguientes circunstancias:1º.- El/la alumno/a deberá obtener una calificación mínima de 5 sobre 10 en cada una de las dos pruebas escritas.2º.- Que la calificación obtenida por el/a alumno/a por asistencia regular, participación activa y, en su caso, las actividades organizadas por el Área de Derecho financiero y tributario (20% de la calificación final) sumada a las calificaciones obtenidas en los exámenes escrito (80% de la calificación final) sea igual o superior a 5.2.- El/la alumno/a que se acoja al sistema de evaluación continua será evaluado/a conforme a los siguientes criterios EN LA SEGUNDA EDICIÓN DE ACTASExamen escrito, que se realizará en la fecha oficial de examen final de la segunda oportunidad de examen (80% del valor total de la calificación final -o 40% en caso de que se conserve la calificación obtenida en alguna de las dos pruebas escritas realizadas en la primera edición de actas-). Se conservará tanto la calificación correspondiente a la asistencia regular, participación activa en clase y asistencia a otras posibles actividades organizadas por el Área de Derecho Financiero y Tributario obtenida durante el curso (20% del valor total de la calificación final), como la calificación de, al menos, 5 puntos obtenida en cada una de las dos pruebas escritas (realizadas en la primera edición de actas).3.- Si el/la alumno/a que se hubiese acogido al sistema de evaluación continua no hubiese superado las pruebas escritas con una calificación mínima de 5 sobre 10 □TANTO EN LA PRIMERA COMO EN LA SEGUNDA EDICIÓN DE ACTAS-, verá reflejada en el acta la máxima calificación que habría podido obtener por asistencia regular, participación activa en clase y asistencia a actividades organizadas por el Área de Derecho Financiero y Tributario (2 puntos).4.- Alumnos/as acogidos/as al sistema de evaluación global tanto en la PRIMERA COMO EN LA SEGUNDA EDICIÓN DE ACTAS: su calificación estará integrada por el 100% de la calificación obtenida en el examen final escrito, que será diferente al que realice el alumnado de evaluación continua. En el examen de evaluación global se les evaluarán de todas las competencias.5.- El examen final tanto de la primera como de la segunda oportunidad se realizará en la fecha, lugar y hora especificados en el calendario oficial aprobado a tal efecto por la Junta de Facultad para el presente curso académico. **ADVERTENCIA ESPECÍFICA PARA OS/AS ALUMNOS/AS QUE CONCORRAN Á CONVOCATORIA DE FIN DE CARREIRA:** No exame de Fin de Carreira a nota final estará integrada polo 100% da

cualificación obtida no exame escrito. O exame de Fin de Carreira realizarase na data, lugar e hora especificados no calendario oficial aprobado para ese efecto pola Xunta de Facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

PÉREZ ROYO, F (DIRECTOR), GARCÍA BERRO, F., PÉREZ ROYO, I., ESCRIBANO, F., CUBERO TRILLO, A., CARRASC, **Curso de Derecho Tributario. Parte especial**, 19ª ed, Tecnos, 2026

Código Tributario, Última edición, Aranzadi La Ley, 2026

MERINO JARA, I. Y LUCAS DURÁN, M. (Y OTROS), **Derecho Tributario. Parte Especial**, Última ed., Tecnos, 2026

Legislación básica del Sistema tributario Español, Última ed., Tecnos, 2026

Bibliografía Complementaria

CAZORLA PRIETO, LM.; CHICO DE LA CÁMARA, P., **Introducción al sistema tributario español**, Última ed, Aranzadi, MALVAREZ PASCUAL, LA; RAMIREZ GOMEZ, S.; SANCHEZ PINO, AJ., **Lecciones del sistema fiscal español**, Última ed., Tecnos,

MELLADO BENAVENTE, F.; ARGENTE ALVAREZ, J., **MANUAL PRÁCTICO SOBRE EL IMPUESTO SOBRE SOCIEDADES**, Última Edición, CISS KLUWER,

MULEIRO PARADA, L.M., **La determinación objetiva: IRPF e IVA**, Marcial Pons, 2009

BARREIRO CARRIL, MC., **Los impuestos directos y el Derecho de la Unión Europea. La armonización realizada por el TJUE**, IEF, 2012

RAMOS PRIETO, J. (Coordinador), **Erosión de la Base Imponible y traslado de beneficios: estudios sobre el plan BEPS de la OCDE**, Thomson-Reuters, Aranzadi, 2016

PITA GRANDAL, A.M (Coordinadora), **Estudios sobre la Financiación de los Puertos**, Marcial Pons, 2017

RAMOS PRIETO, J.; HORNERO MÉNDEZ, J.M., **Derecho y Fiscalidad de las Sucesiones Mortis Causa en España: una perspectiva multidisciplinar**, Thomson-Reuters Aranzadi, 2016

MALVAREZ PASCUAL, L.A., PITA GRANDAL, A.M. y MARTOS GARCÍA, J.J. (Dir.), **Los modelos de negocio en la era digital. Tratamiento contable y fiscal e implicaciones en el procedimiento tributario y las garantías de los contribuyentes**, Aranzadi, 2023

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Réxime fiscal da empresa/V08G081V01944

Responsabilidade penal e administrativa no ámbito financeiro-tributario/V08G081V01943

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Dereito mercantil II/V08G081V01702

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito mercantil I/V08G081V01502

Dereito civil I. Obrigas e contratos/V08G081V01301

Dereito civil II. Dereitos reais/V08G081V01404

Dereito financeiro e tributario I/V08G081V01603

Dereito civil III. Familia e sucesións/V08G081V01501

Outros comentarios

No Programa conxunto de estudos oficiais de Grao en Administración de Empresas e Grao en Dereito impártese no 1º cuadrimestre do 5º Curso polo mesmo profesorado que o Grao en Dereito.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito mercantil II				
Materia	Dereito mercantil II			
Código	V08G081V01702			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Fernández Carballo-Calero, Pablo Ignacio			
Profesorado	Fernández Carballo-Calero, Pablo Ignacio Tato Plaza, Anxo			
Correo-e	pcarballocalero@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia Dereito Mercantil II céntrase no estudo daquelas principais ferramentas que o empresariado utiliza para actuar no mercado: os contratos mercantís e os títulos valores. Entre os numerosos contratos, o programa céntrase naqueles que, pola súa maior utilización son usualmente utilizados na práctica. No que atinxe aos títulos valores o temario focalízase, fundamentalmente, na letra de cambio dado que a súa normativa serve como referencia tanto ao cheque como o pagaré.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
B2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
B4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
C5	CE5 - Coñecer a regulación dos títulos-valores e dos contratos mercantís
C6	CE6 - Saber interpretar e aplicar as normas relativas aos títulos valores e contratos mercantís
D3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Coñecer os principais contratos mercantís, títulos-valores e demais instrumentos de pago e ser capaz de aplicar ditos coñecementos no tráfico mercantil	A2	B1	C5	D3
	A3	B2	C6	D5
	A4	B4		
	A5			

Contidos

Tema

Contratación mercantil	Nocións xerais sobre contratación mercantil. A compraventa mercantil. Os contratos de distribución Os contratos de colaboración. O contrato de transporte. Os contratos de financiación. Os contratos de custodia e garantía. Os contratos turísticos. A contratación no mercado de crédito. A contratación no mercado de valores. O contrato de seguro.
Instrumentos de pago e crédito na contratación mercantil	A categoría dos títulos valor. Nocións xerais e emisión da letra de cambio. Aceptación, circulación e aval da letra de cambio. Pago da letra. O cheque e o pagaré. As tarxetas de crédito Outros instrumentos de pago na contratación mercantil contemporánea.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	36	90	126
Seminario	12	0	12
Estudo de casos	12	0	12

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Explicación dos epígrafes segundo un esquema de presentación e conclusións
Seminario	Presentación polos alumnos dun traballo sobre un tema previamente asignado
Estudo de casos	Alternando cas sesións maxistrais (clases de teoría) plantexanse casos prácticos que serán resoltos en grupo en horario de clase utilizando a documentación entregada polo docente.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Tutorías personalizadas nos horarios publicados na páxina web da Facultade. Atención personalizada durante a celebración das prácticas en clase
Estudo de casos	Tutorías personalizadas nos horarios publicados na páxina web da Facultade. Atención personalizada durante a celebración das prácticas na clase
Seminario	Tutorías personalizadas nos horarios publicados na páxina web da Facultade. Atención personalizada durante a celebración das prácticas na clase

Avaliación		Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
	Descrición		A2	B1	C5	D3
Lección maxistral	Ao final das clases o alumnado terá que realizar dúas probas teórico prácticas, correspondendo a primeira delas aos temas propios de contratación mercantil e a segunda aos temas propios de títulos valores. Estas probas combinarán preguntas teóricas e supostos prácticos. Cada unha destas dúas probas será puntuada con 3,5 puntos.	70	A3	B2	C6	D5
			A4	B4		
			A5			
Seminario	Presentación dun traballo sobre un tema previamente asignado	10	A2	B1	C5	D3
			A3	B2	C6	D5
			A4	B4		
			A5			
Estudo de casos	Ao longo do cuatrimestre realizaranse dous test sobre as cuestións plantexadas nas clases prácticas. A nota máxima por esta actividade serán dous puntos.	20	A2	B4	C5	D5
			A3	C6		
			A5			

Outros comentarios sobre a Avaliación
Para acollerse ao sistema de avaliación continua o alumno/a terá que asistir regularmente a clase (teórica e práctica). Para estes efectos, realizaranse controis aleatorios de asistencia e considerárase que un alumno/a incumpriu este requisito se

acumula máis de dúas faltas de asistencia sen xustificar.

Para superar a materia mediante o sistema de avaliación continua, o alumnado terá que obter un mínimo de 1,5 puntos no conxunto das probas consistentes nos test e no seminario, e un mínimo 3,5 puntos nas dúas probas teórico prácticas que se formularan unha vez finalizado o período de clases.

Entenderase que un alumno/a acóllese ao sistema de avaliación continua cando realice algunha das probas mencionadas (test, seminario o proba teórico práctica). Non resulta posible renunciar á avaliación continua unha vez realizada algunha das probas mencionadas.

O alumnado que non se acolla ao sistema de sistema de avaliación continua terá que realizar un exame final, que combinará preguntas teóricas e prácticas, ao que lle asignará o 100% da nota.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Fernando Sánchez Calero, **Principios de Derecho Mercanti, vol. II**, Última,

Guillermo Jiménez Sánchez, **Derecho Mercantil, Tomo II**, Última,

Aurelio Menéndez / Angel Rojo, **Lecciones de Derecho Mercantil, Tomo II**, Última,

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito mercantil I/V08G081V01502

Outros comentarios

Para profundizar nos contidos de esta materia recoméndase cursar no 4º curso as asignaturas optativas ""Dereito do comercio internacional", "Dereito concursal", "Propiedade industrial e competencia" e "Dereito Marítimo".

Observacións: No Programa conxunto de Estudos Oficiais no Grado en Administración e Dirección de Empresas-Grado en Dereito, esta materia impartese no 1º cuatrimestre del 5 curso e o profesor responsable é Anxo Tato Plaza (atato@uvigo.es)

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito concursal				
Materia	Dereito concursal			
Código	V08G081V01931			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Louredo Casado, Sara			
Profesorado	Louredo Casado, Sara			
Correo-e	saralouredo@uvigo.gal			
Web				
Descrición xeral	Análise do réxime xurídico vixente do concurso de acredores no ordenamento español			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
B2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
B4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
C52	CEI 5 - Coñecer os elementos fundamentais do proceso concursal desde o seu inicio ata a súa finalización.
C53	CEI 6 - Saber interpretar e aplicar as normas mediante as cales a lexislación concursal disciplina os procesos de insolvencia.
D3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Coñecer en profundidade as características do proceso concursal e ser capaz de redactar e comprender os documentos básicos que se manexan nun concurso de acredores	A2	B1	C52	D3
	A3	B2	C53	D5
	A4	B4		
	A5			

Contidos

Tema	
O réxime de preconcurso	- Acordos de reestruturación previos á declaración de concurso - Cumprimento dos acordos - Adiamento do deber de solicitar o concurso
Declaración de concurso e efectos	- Presupostos da declaración - Auto de declaración - Efectos do concurso no deudor/a e nos contratos
A administración concursal	- Composición e nomeamento - Funcións máis relevantes - Responsabilidade esixible
A masa activa	- Concepto - Determinación - Accións de reintegro - Créditos contra a masa
A masa pasiva	- Concepto - Clasificación de créditos: privilexiados, ordinarios e subordinados

Finalización do concurso	- Convenio cos acredores: maiorías, efectos, etc. - Liquidación e extinción da empresa
Calificación do concurso	- Supostos de calificación culpable - Efectos da calificación culpable

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	20	80	100
Resolución de problemas	10	0	10
Foros de discusión	5	0	5
Exame de preguntas obxectivas	1.5	0	1.5
Resolución de problemas e/ou exercicios	19	14.5	33.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Explicación dos epígrafes do programa seguindo un esquema de presentación e conclusións
Resolución de problemas	Realización de actividades prácticas (casos, lecturas, elaboración de documentos concursais).
Foros de discusión	Organización dun ciclo práctico sobre as saídas profesionais e principais problemáticas que afrontan os profesionais relacionados co concurso de acredores: xuíces, administradores/as concursais e avogados/as do concurso. Previsiblemente, serán tres conferencias ao longo do cuadrimestre.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Titorías personalizadas nos horarios publicados na páxina web da Facultade
Resolución de problemas	Titorías personalizadas nos horarios publicados na páxina web da Facultade. Atención personalizada durante a celebración das prácticas na clase
Probas	Descrición
Exame de preguntas obxectivas	O alumnado pode asistir igualmente ás titorías mencionadas para a preparación desta proba.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Durante a mesma clase práctica na que se desenvolve o caso poderanse plantexar todas as dúbidas asociadas ao exercicio

Avaliación							
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe				
Resolución de problemas	Da primeira parte da materia (preconcurso, concurso e administración concursal) realizaranse distintas actividades, individuais ou grupais, no marco das prácticas de laboratorio, as cales terán unha puntuación máxima de 3 puntos.	30	A2 A3 A4 A5	B1 B2 B4	C52 C53	D3 D5	
Exame de preguntas obxectivas	Se plantexarán entre 4 e 6 preguntas de resposta curta para avaliar os coñecementos adquiridos	40	A2 A3 A4 A5	B1 B2	C52 C53		
Resolución de problemas e/ou exercicios	Da segunda parte da materia (masas activa e pasiva, liquidación, convenio e calificación) plantexaranse unha serie de casos prácticos, individuais e grupais segundo o caso e titorizados pola profesora para debater en clase ou entregar por escrito, que contarán un máximo de 3 puntos	30	A2 A3 A4 A5	B1 B2 B4	C52 C53	D3 D5	

Outros comentarios sobre a Avaliación

O sistema de avaliación normal ou de preferencia será o de continua. Para acollerse ao sistema de avaliación continua o alumno/a deberá asistir regularmente a clase. Para estes efectos, realizaranse controis aleatorios de asistencia e **considerarase que un alumno/a incumpriu este requisito se acumula máis de tres faltas de asistencia sen xustificar.**

Nese sistema de avaliación continua, **para aprobar a asignatura esíxese acudir á proba final ou exame de preguntas obxectivas e obter un mínimo de 2 puntos sobre 4.** As notas da avaliación continua gárdanse ata a

convocatoria de xullo do curso académico seguinte -incluso nunha eventual participación na convocatoria de fin de carreira-

Os alumnos/as que -por circunstancias excepcionais- non realicen a avaliación continua, farán un exame final que contará o 100% da nota, dividido do seguinte xeito: unha parte teórica (cunha calificación máxima do 60%) xunto cun exame con casos prácticos relativos ás materias explicadas durante o curso (cunha calificación máxima do 40%). Do mesmo modo será avaliado o alumnado que participe nunha convocatoria de fin de carreira que non corresponda ao curso inmediatamente seguinte no que teña cursado esta materia.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Juana Pulgar Ezquerro (Dir.), **Manual de Derecho Concursal**, Última, La Ley,

Marta Flores Segura y Mª Luisa Muñoz Paredes, **Lecciones de Derecho Concursal**, Última, Civitas,

Bibliografía Complementaria

Pedro Rebollo Díaz, **Introducción al Derecho Concursal**, Bosch Barcelona (online),

Ana Belén Campuzano Laguillo, **Esquemas de Derecho Concursal**, Última, Tirant lo Blanch,

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Dereito mercantil II/V08G081V01702

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito mercantil I/V08G081V01502

Dereito civil I. Obrigas e contratos/V08G081V01301

Dereito civil II. Dereitos reais/V08G081V01404

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Propiedade industrial e competencia				
Materia	Propiedade industrial e competencia			
Código	V08G081V01932			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Fernández Carballo-Calero, Pablo Ignacio			
Profesorado	Aido Vázquez, Ana María Fernández Carballo-Calero, Pablo Ignacio Tato Plaza, Anxo			
Correo-e	pcarballocalero@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia ten por finalidade explicar os principios básicos que rixen os dereitos de propiedade industrial e o dereito da competencia (tanto na súa vertente antitrust como desleal).			
	A docencia teórica complementábase con prácticas e traballos de seminario focalizados nos aspectos que xeneran mais litixiosidade			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
B2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
B4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
C50	CEI 3 - Coñecer a protección dos signos distintivos e invencións e as normas que disciplinan a competencia dos empresarios no mercado.
C51	CEI 4 - Saber interpretar e aplicar as normas relativas aos signos distintivos e invencións e as normas de defensa da competencia e competencia desleal.
D3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados previstos na materia	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Coñecer o réxime xurídico das invencións e os signos distintivos da empresa, así como a regulación da competencia dende a perspectiva do dereito antitrust e o dereito contra a competencia desleal	A2 B1 C50 D3
	A3 B2 C51 D5
	A4 B4
	A5

Contidos	
Tema	
Dereito antitrust	- Conductas prohibidas e sometidas a control - Órganos de defensa da competencia
Dereito contra a competencia desleal	- Actos de competencia desleal - Accións
Signos distintivos	- Marcas - Nomes comerciais

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	36	97.5	133.5
Resolución de problemas	15	0	15
Exame de preguntas de desenvolvemento	1.5	0	1.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Explicación dos epígrafes do programa seguindo un esquema de presentación e conclusións
Resolución de problemas	Resolución de actividades prácticas (casos, lecturas, encontros con expertos)

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Titorías personalizadas nos horarios publicados na páxina web da Facultade
Resolución de problemas	Titorías personalizadas nos horarios publicados na páxina web da Facultade. Atención personalizada durante a celebración das prácticas na clase

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Resolución de problemas	Plantexaranse casos prácticos e exercicios sobre os contidos da asignatura cunha puntuación máxima de 4 puntos	40	A2 B1 C50 D3 A3 B2 C51 D5 A4 B4 A5
Exame de preguntas de desenvolvemento	Realizarase unha proba teórico-práctica sobre os contidos da asignatura cunha puntuación máxima de 6 puntos	60	A2 B1 C50 A3 B2 C51 A4 A5

Outros comentarios sobre a Avaliación

A avaliación continua da asignatura constará de dúas probas teórica-prácticas (6 puntos en total) e a entrega das diferentes actividades que se pidan o longo do cuatrimestre (4 puntos)

Para as probas teórico-prácticas puntuaranse os seguintes contidos: Dereito da competencia desleal e Dereito de marcas (3 puntos) Defensa da Competencia (1.5) e Dereito das invencións técnicas e estéticas (1.5 puntos)

Será imprescindible aprobar cada un dos contidos das probas teórico-prácticas.

Bibliografía. Fontes de información**Bibliografía Básica**

Bercovitz, A., **Apuntes de Derecho Mercantil**, Última, Aranzadi,

Fernández Novoa, Otero Lastres, Botana Agra, **Manual de la Propiedad Industrial**, 3ª, Marcial Pons, 2017

Bercovitz Rodríguez-Cano, Rodrigo y otros, **Manual de la Propiedad intelectual**, Última, Tirant Lo blanch,

Palao Moreno, Palau Ramírez (dirs), **Comentarios a la Ley de Propiedad Intelectual**, Tirant Lo Blanch, 2017

AA.VV., **Comentario a al Ley de Defensa de la Competencia**, Última, Civitas,

Bibliografía Complementaria

Tato Plaza, Fernández Carballo, Herera Petrus, **La reforma de la Ley de Competencia Desleal**, La Ley, 2010

García-Cruces, J.A. (Dir.), **Tratado de Derecho de la Competencia y de la Publicidad, 2 Tomos**, Tirant Lo blanch, 2014

Recomendacións**Materias que se recomenda ter cursado previamente**

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Métodos alternativos de resolución de conflitos no ámbito empresarial				
Materia	Métodos alternativos de resolución de conflitos no ámbito empresarial			
Código	V08G081V01933			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Otero Otero, Blanca			
Profesorado	Farto Piay, Tomás Otero Otero, Blanca			
Correo-e	blotero@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Nesta materia estudíase o réxime xurídico dos medios alternativos de resolución de conflitos (MASC ou ADR) de uso máis habitual no ámbito empresarial, en particular, a mediación mercantil e a arbitraje			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
B2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
B3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
B4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
C80	CEI 33 - Coñecer as particularidades do réxime xurídico dos métodos alternativos de solución de conflitos (MASC).
C81	CEI 34 - Ser capaz de identificar a canle extraprocesual máis adecuado para a solución eficaz dos distintos tipos de conflitos que xorden no ámbito empresarial, e de interpretar e aplicar correctamente o seu específico réxime xurídico.
D1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
D3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
D4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados previstos na materia				
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Coñecer os métodos alternativos de solución de conflitos que sexan máis adecuados para resolver os conflitos que xurdan no ámbito empresarial	A2	B1	C80	D1
	A3	B2	C81	D3
	A4	B3		D4
	A5	B4		D5

Contidos
Tema

TEMA 1. MEDIOS DE SOLUCIÓN DE CONFLICTOS. ESPECIAL REFERENCIA AO ÁMBITO DA EMPRESA.	1. O conflito: 1.1. Orixe e concepto de conflito. 1.2. Tipoloxía de conflitos. 1.3. Estilos ante o conflito. 2. O conflito na empresa: 2.1. Os conflitos nas organizacións. 2.2. Os conflitos no ámbito da empresa familiar. 2.3. Outros conflitos. 3. Métodos de resolución de conflitos: 3.1. Autotutela. 3.2. Autocomposición. 3.3. Heterocomposición. 4. Movemento de ADR: outra forma de xestión e resolución de conflitos. 5. Os medios adecuados de solución de controversias na O 1/2025, do 2 de xaneiro, de medidas en materia de eficiencia do Servizo Público de Xustiza. 5.1. MASC e a súa incardinación no proceso. 5.2. As diferentes modalidades de negociación previa á vía xurisdiccional.
TEMA 2. A MEDIACIÓN EN ASUNTOS CIVÍS E MERCANTÍS.	1. Regulación. Lei 5/2012, de mediación en asuntos civís e mercantís. 2. Ámbito de aplicación. Referencia á mediación en materia de consumo 3. Procedemento de mediación 3.1. Mediación intraxudicial. 3.2. Mediación extraxudicial. 3.3. Mediación por medios electrónicos. 4. O acordo e os seus efectos. Ejecución.
TEMA 3. ARBITRAXE.	1. Arbitraxe interna: 1.1 Lei 60/2003, do 23 de decembro, de Arbitraxe. 1.2 Ámbito de aplicación. 1.3 Procedemento. 1.4 Laudo e execución. 2. Arbitraxe de consumo: 2.1. RD 713/2024, do 23 de xullo, polo que se aproba o Regulamento que regula o Sistema Arbitral de Consumo 2.2. Organización do sistema arbitral de consumo en España 2.3. Ámbito. 2.4. Convenio arbitral e ofertas públicas de adhesión dos empresarios. 2.5. Procedemento arbitral de consumo. 2.6. Outras cuestións relativas á arbitraxe de consumo. 3. Arbitraxe internacional.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	34.5	65	99.5
Estudo de casos	12	32	44
Presentación	1	0	1
Exame de preguntas obxectivas	1.5	0	1.5
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	0	2
Observación sistemática	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Estudo de casos	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e os demais estudantes dun tema sobre os contidos da materia.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	No horario de tutorías fixado polo profesor/a e publicado oportunamente polo centro, os alumnos/as, individualmente ou en grupos moi reducidos, poderán consultar co profesor/a as dúbidas e cuestións que se lles susciten en relación cos contidos teóricos da materia ou cos exercicios e casos prácticos propostos.

Estudo de casos	No horario de tutorías fixado polo profesor/a e publicado oportunamente polo centro, os alumnos/as, individualmente ou en grupos moi reducidos, poderán consultar co profesor/a as dúbidas e cuestións que se lles susciten en relación cos contidos teóricos da materia ou cos exercicios e casos prácticos propostos.
-----------------	---

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Presentación	Avaliarase a exposición por parte do alumnado ante o docente e os demais estudantes dun tema sobre os contidos da materia.	10	A2 A3 A4	B3 B4	C81	D1 D3
Exame de preguntas obxectivas	Ao longo do cuatrimestre realizaranse nas datas indicadas na planificación docente 2 probas tipo test, de carácter liberatorio.	50	A2 A3 A5	B1 B2 B3 B4	C80 C81	D4 D5
Resolución de problemas e/ou exercicios	Na data indicada na programación docente realizarase unha proba de carácter práctico consistente na resolución, por escrito, dun ou varios supostos.	30	A2 A3 A4	B3 B4	C80 C81	D1 D3 D4 D5
Observación sistemática	Percepción atenta, racional, planificada e sistemática para describir e rexistrar as manifestacións do comportamento do alumnado. A participación e intervención nas clases teóricas e prácticas; a preparación e realización dos supostos prácticos; cando así proceda, a asistencia a actividades formativas organizadas pola área de Dereito Procesual; e, en xeral, calquera actividade desenvolvida polo alumnado á marxe das probas tipo test, a proba de carácter práctico e a exposición, serán avaliados polo docente durante todo o cuatrimestre, tendo un valor sobre a cualificación final do 10%.	10	A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4	C80 C81	D1 D3 D4 D5

Outros comentarios sobre a Avaliación

Nesta materia, seguiranse dous sistemas de avaliación, tanto na primeira convocatoria (xaneiro) como na segunda (xullo): avaliación continua ou exame final.

1º.- AVALIACIÓN CONTINUA.

Para poder optar por este sistema, o/a alumno/a deberá acreditar asistencia ao 80 % das clases teóricas e prácticas, sen que, salvo casos excepcionais -ex. enfermidades de longa duración verificadas con informe médico-, se permita xustificar a ausencia.

O sistema de avaliación continua consistirá en:

- 2 probas teóricas tipo test, de carácter eliminatorio, que se realizarán nas datas indicadas na planificación docente que se proporcionará aos alumnos ao comezo de curso; a nota media obtida nestas probas representará o 50% da cualificación final, tendo que haberse obtido **unha calificación mínima de 5 puntos sobre 10 en cada unha de elas para aprobar a materia polo sistema de avaliación continua.**
- 1 proba práctica escrita, que se realizará na data indicada no calendario oficial de exames que representará o 30% da cualificación final, tendo que haberse obtido **unha calificación mínima de 5 puntos sobre 10 en la misma para aprobar a materia polo sistema de avaliación continua.**
- A elaboración e presentación dun traballo ou proxecto, elaborado dacordo coas instrucións do profesor, na data fixada polo profesor. A nota obtida neste traballo constituirá o 10% da calificación final tendo que haberse obtido **unha calificación mínima de 5 puntos sobre 10 para aprobala materia polo sistema de avaliación continua.**
- Asistencia regular, participación activa en clase, preparación e realización dos supostos prácticos e participación en actividades organizadas pola área de Dereito Procesual, e que representará o 10% da cualificación final.

Notas importantes:

a) Para ser evaluado conforme ao sistema de avaliación continua, o/a alumno/a deberá realizar as dúas probas tipo test, a proba práctica escrita e a elaboración e presentación dun traballo y deberá acreditar asistencia ao 80 % das clases teóricas e prácticas.

b) Os/as alumnos/as que sigan o sistema de avaliación continua e que non superen a materia na primeira convocatoria (xaneiro), de cara á segunda convocatoria (xullo) poderán optar por:

- Que se lles manteña a cualificación obtida nas probas test realizadas (cuxa media representará o 50% da cualificación

final), nese caso o exame consistiría nunha proba teórica (20%) e práctica (30%) escrita de desenvolvemento, sobre toda a materia.

- Facer un exame final nos termos que se indican a continuación.

2º.- EXAME FINAL. Os/as alumnos que decidan non seguir o sistema de avaliación continua ou que non realicen as actividades necesarias para ser avaliados conforme a este sistema, serán avaliados cun exame final a realizar na data fixada no calendario oficial de exames e que representará o 100% da cualificación final. Este exame final consistirá en: a) 1 proba teórica escrita de desenvolvemento sobre toda a materia, que representará o 70% da cualificación final. b) 1 proba práctica escrita, que representará o 30% da cualificación final.

3º.- CONVOCATORIA DE FIN DE CARREIRA. Na convocatoria de fin de carreira o sistema de avaliación será o de exame final nos termos expostos anteriormente. As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2026/2027.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

BARONA VILAR, S., **Mediación en asuntos civiles y mercantiles en España. Tras la aprobación de la Ley 5/2012, de 6 de julio**, Tirant lo Blanch, ÚLTIMA EDICIÓN

BONET NAVARRO, A., **Proceso civil y mediación. Su análisis en la Ley 5/2012, de mediación en asuntos civiles y mercantiles**, Aranzadi, ÚLTIMA EDICIÓN

MARTÍNEZ GONZÁLEZ, P., **El nuevo régimen del arbitraje**, Bosch, ÚLTIMA EDICIÓN

VAZQUEZ ALBERT, D. y TUSQUETS TRIAS, F., **El arbitraje: nueva regulación y práctica arbitral**, Tirant lo Blanch, ÚLTIMA EDICIÓN

GONZÁLEZ DE PATTO, R.A. y GRANADOS ROMERA, M.I., **Procedimientos alternativos de solución de conflictos. Una perspectiva interdisciplinaria**, Thomson Reuters Aranzadi, ÚLTIMA EDICIÓN

TOMILLO URBINA, J.L., **Soluciones alternativas a los conflictos de consumo**, Comares, ÚLTIMA EDICIÓN

CABRERA MERCADO, R., y LÓPEZ FERNÁNDEZ, R., **La mediación civil, mercantil y concursal**, Bosch, ÚLTIMA EDICIÓN

ALONSO PUIG, J.M. y BONNIN REYNES, V., **Memento Arbitraje 2020-2021**, Lefebvre, ÚLTIMA EDICIÓN

Bibliografía Complementaria

GONZÁLEZ PILLADO, E. (Coord.), **Arbitraje y mediación en materia de consumo**, Tecnos, ÚLTIMA EDICIÓN

SOLETO MUÑOZ, H. (Dir.), **Mediación y resolución de conflictos: técnicas y ámbitos**, Tecnos, ÚLTIMA EDICIÓN

ORTEGA HERNÁNDEZ, R.J., **Mecanismos alternativos de resolución de conflictos por medios electrónicos**, Bosch, ÚLTIMA EDICIÓN

OROZCO PARDO, G., **Tratado de mediación en la resolución de conflictos**, Tecnos, ÚLTIMA EDICIÓN

GARCÍA MAYO, M., **La mediación en las diversas disciplinas jurídicas**, Olejnik Ediciones, ÚLTIMA EDICIÓN

Recomendaciones

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Responsabilidade civil da actividade empresarial e profesional				
Materia	Responsabilidade civil da actividade empresarial e profesional			
Código	V08G081V01934			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Regueira Núñez, Ernesto			
Profesorado	Regueira Núñez, Ernesto			
Correo-e	reguenu@notariado.org			
Web				
Descrición xeral	(*)Materia na que se aborda un estudio en profundidade da responsabilidade civil extra contractual a través dos seus presupostos, e de seus dous sistemas, o subxectivo ou por culpa, e o obxectivo ou por risco.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
B3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica

Resultados previstos na materia		
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Materia na que se aborda un estudio en profundidade da responsabilidade civil da actividade empresarial e da actividade profesional	A2 A5	B1 B3

Contidos	
Tema	
Tema I: O acto ilícito como fonte de obrigacións. Os baremos Responsabilidade contractual e responsabilidade extracontractual. Sistemas de responsabilidade extracontractual. O seguro de responsabilidade civil.	
Tema II: Orzamentos da responsabilidade extracontractual: acción ou omisión, dano e nexo causal.	Visión xurisprudencial. Revisión histórica e posicións actuais. O dano: caracteres, clases, indemnizacións.
Tema III: Responsabilidade do empresario. Responsabilidade precontractual. Responsabilidade por accidentes de traballo.	Carácteres da responsabilidade indirecta, presupostos e efectos
Tema IV: Responsabilidade profesional xeneral. Responsabilidade sanitaria. Responsabilidade do avogado, asesor fiscal e administrador.	Analise da perda de oportunidade.
Tema V: Responsabilidade extracontractual obxectiva imposta legalmente. Ámbitos: circulación de vehículos de motor; navegación aérea; danos nucleares.	É posíbel unha responsabilidade obxectiva xeral?
Tema VI: Responsabilidade extracontractual obxectiva imposta legalmente. Ámbitos: consumidores e usuarios; edificación; danos ao medio ambiente.	Incidencia da Intelixencia Artificial na Responsabilidade Extracontractual.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudo de casos	16.5	16	32.5

Lección maxistral	33	36	69
Presentación	1	9.5	10.5
Exame de preguntas obxectivas	1	40	41
Traballo	1	40	41

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou caso real, coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo e xerar hipótese.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante el docente y/o un grupo de estudantes de un tema sobre contidos de la materia o de los resultados de un trabajo, ejercicio, proyecto... Se puede llevar a cabo de manera individual o en grupo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Entrevistas que o alumno mantén con o profesorado da materia para o asesoramente ou desenrolo das actividades da materia e do proceso de aprendizaxe
Estudo de casos	Entrevistas que o alumno mantén con o profesorado da materia para o asesoramente ou desenrolo das actividades da materia e do proceso de aprendizaxe
Presentación	Actividad académica desarrollado por el profesorado que tiene como finalidad atender las necesidades y consultas del alumnado relacionadas con la elaboración y exposición ante el docente y/o un grupo de estudiantes de un tema sobre contenidos de la materia o de los resultados de un trabajo, ejercicio, proyecto... Se puede llevar a cabo de manera individual o en grupo. No se debe confundir atención personalizada con tutoría académica (en el Plan de Acción Tutorial).

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Estudo de casos	Formulación dunha situación ou problemática xa dada ou que pode darse, partindo dos diferentes factores involucrados, a análise dos antecedentes, condicións, etc.	20	A2	B3
Lección maxistral		0		
Presentación		0		
Exame de preguntas obxectivas	Probas que evalúan o coñecemento que inclúe preguntas pechas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparejamiento de elementos...). Os alumnos/as seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades.	40	A2 A5	B1 B3
Traballo	Texto elaborado en grupo sobre un tema do programa da disciplina que debe redactarse segundo unhas normas establecidas e que se debe presentar na aula por todos/as os/as integrantes do grupo ante o/a profesor/a da disciplina e o alumnado nas datas sinaladas. A non exposición do traballo polo/a alumno/a que participase na elaboración escrita do mesmo impide a súa avaliación, de maneira que o/a alumno/a que non expoña o traballo será cualificado cun 0. Esíxese informe Turnitin	40		

Outros comentarios sobre a Avaliación

Enténdese, como regra xeral, que os/*as alumnos/*as optan polo sistema de avaliación continua.

O/O alumno/a que opte polo sistema de avaliación continua, para poder sumar a cualificación da parte teórica e da parte práctica da materia deberá obter como mínimo:

- Un 4 sobre 10 na parte práctica da materia: estudo de casos, de carácter obrigatorio + os traballos voluntarios con ou sen exposición as tarefas complementarias, de carácter obrigatorio o traballo obrigatorio para avaliación continua con exposición.

A proba de avaliación global de preguntas obxectivas ten un valor do 40% da cualificación global da materia.

O estudo de casos (prácticas semanais, obrigatorias -asistencia mínima obrigatoria ao 80% das sesións participación activa entrega obrigatoria das tarefas correspondentes ás semanas de asistencia- os traballos voluntarios con/sen exposición as tarefas complementarias, obrigatorias) ten un valor do 20 % da cualificación global da materia.

Os traballos obrigatorios para avaliación continua realizados e expostos en grupo teñen un valor do 40% da cualificación global da materia.

No mesmo curso gardaranse as notas da avaliación continua do segundo período para xuño/xullo.

O/O alumno/a que non se acolla ao sistema de avaliación continua por deixala, por non poder asistir ou por calquera outro motivo, deberá comunicalo ao/a coordinador/a de a materia por correo electrónico antes de que transcorra un mes e medio desde o comezo do cuadrimestre. A elección de Avaliación global supón a renuncia ao dereito de seguir avaliándose mediante as actividades de avaliación continua que resten e á cualificación obtida até ese momento en calquera das probas que xa se realizaron. O alumno/a que non se acolla ao sistema de avaliación continua deberá facer unha proba de avaliación global integrada por un exame de preguntas de obxectivas en relación cos contidos da materia, en número superior ás formuladas aos/*as alumnos/*as que opten polo sistema de avaliación continua, cun valor do 70% da cualificación e, ademais, uns/uns caso/casos prácticos e/ou comentario/*s de institución xurídica ou sentenza cun valor do 30% da cualificación da materia. O/o alumno/a, para poder sumar a cualificación da parte teórica e da parte práctica da proba de avaliación global deberá obter, como mínimo, un 4 sobre 10 na parte teórica do exame e un 4 sobre 10 no/cásoos/casos e/ou comentario/*s de institución xurídica ou sentenza.

Para superar a materia o/o alumno/a debe obter, como nota final, unha cualificación igual ou superior a 5, calquera que sexa o sistema de avaliación polo que opte (avaliación continua ou avaliación global).

Os estudantes que non participen na avaliación continua nin na avaliación global, figurarán nas actas como non presentados.

Convocatoria Fin de carreira: Os/Os alumnos/*as deberán facer unha proba de avaliación global integrada por un exame de preguntas de obxectivas en relación cos contidos da materia, na que deberán obter cun valor do 70% da cualificación e, ademais, uns/uns caso/casos prácticos e/ou comentario/*s de institución xurídica ou sentenza cun valor do 30% da cualificación. O/o alumno/a, para poder sumar a cualificación da parte teórica e da parte práctica da proba de avaliación global deberá obter, como mínimo, un 4 sobre 10 na parte teórica do exame e un 4 sobre 10 no/cásoos/casos e/ou comentario/*s de institución xurídica ou sentenza.

Alumnos/*as con necesidades especiais: Realizarase a adaptación curricular de acordo co suxerido polo coordinador de discapacidade segundo os protocolos da Universidade.

As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2024/2025 e publicado na web.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

ALBALADEJO, M., **Derecho civil, t. III, vol. II**, Última edición,

Bibliografía Complementaria

DÍEZ-PICAZO, L./ GULLÓN, A., **Sistema de Derecho civil, vol. III**, Última edición,

REGLERO CAMPOS, L. F., y otros, **Lecciones de responsabilidad civil**, Última edición,

ROCA I TRIAS, E., **Derecho de daños: textos y materiales**, Última edición,

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito: Introducción ao dereito civil e dereito da persoa/V08G081V01203

Dereito civil I. Obrigas e contratos/V08G081V01301

Dereito: Dereito constitucional II/V08G081V01204

Dereito: Dereito constitucional I/V08G081V01103

Outros comentarios

Como soporte a la docencia, se utilizará la plataforma MooVi.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito marítimo				
Materia	Dereito marítimo			
Código	V08G081V01935			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Torres Pérez, Francisco José			
Profesorado	Torres Pérez, Francisco José			
Correo-e	ftorres@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A finalidade desta materia é acadar un coñecemento xeral sobre o Dereito marítimo actual. Para elo partimos dun concepto amplo de Dereito marítimo. Por tal motivo, ao longo do programa atopamos temas de Dereito público (espazos da navegación e ordenación administrativa) e de Dereito privado. A docencia teórica complementase con prácticas e traballos de seminario que se focalizarán naqueles aspectos que soen xerar maior litixiosidade.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
C55	CEI 8 - Saber resolver problemas no ámbito do Dereito marítimo a través da análise da xurisprudencia e documentación práctica.
D3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados previstos na materia		
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Manexar documentación especializada do sector.	C55	D3 D5

Contidos	
Tema	
BLOQUE I: CONCEPTO E NORMATIVA	TEMA 1: Fontes e concepto de Dereito Marítimo I.- Fontes 1.- Ordenamento xurídico interno 2.- Corpo normativo internacional 1) Organizacións productoras e promotoras de lexislación marítima 2) Problemas de aplicabilidade da normativa internacional II.- Concepto de Dereito Marítimo.
BLOQUE II: ORGANIZACIÓN DA NAVEGACIÓN	TEMA 2: Espacios da navegación I.- Introducción: a navegación no Dereito do Mar II.- Réximes da navegación polos diferentes espacios 1.- Augas interiores 2.- Mar territorial 3.- Estreitos internacionais 4.- Zona contigua 5.- Zona económica exclusiva 6.- Plataforma continental 7.- Augas archipeláxicas 8.- Alta mar. TEMA 3: Ordenación administrativa da navegación. I.- Administración marítima 1.- Administración Central 1) Órganos centrais 2) Órganos periféricos 2.- Administración autonómica II.- Réxime administrativo da navegación 1.- Supostos especiais de navegación 2.- Escala en portos 3.- Intervención sobre buques.

BLOQUE III: SUXEITOS DA NAVEGACIÓN**TEMA 4: O empresario marítimo**

- I.- Conceptos de navieiro e de propietario de buque
- II.- Réxime xurídico do navieiro
- III.- Publicidade rexistral do navieiro
- 1) Publicidade no Rexistro Mercantil 2) Publicidade no Rexistro de empresas navieiras
- IV.- A limitación de responsabilidade do navieiro

TEMA 5: Auxiliares do empresario marítimo.

- I.- Introdución
- II.- Auxiliares e axentes en terra
- 1) Xestor do navieiro 2) Consignatario do buque 3) O transitario
- III.- Auxiliares e axentes a bordo
- 1) Dotación e tripulación 2) O capitán 3) Outros suxeitos
- IV.- Brokers.

BLOQUE IV: O BUQUE**TEMA 6: O buque**

- I.- Conceptos básicos e natureza xurídica
- II.- Rexistro e nacionalidade do buque
- III.- A propiedade do buque: modos de adquisición da propiedade
- 1) Introdución: modos de adquisición de dereito privado e de adquisición de dereito público 2) O contrato de construción de buque 3) O contrato de compra venda de buque
- IV.- Os créditos marítimos privilexiados e a hipoteca naval.

TEMA 7: Contratos de utilización do buque.

- I.- Contratos de fretamento
- 1) Introdución: liña tramp e liña regular 2) Modalidades de fretamento na liña tramp 1.- O bareboat charter 2.- O time charter 3.- O voyage charter 4.- O VCOA 3) Modalidades de fretamento en liña regular: o transporte en réxime de coñecemento de embarque.
- II.- O contrato de pasaxe
- III.- O contrato de remolque
- IV.- Outras modalidades contractuais

BLOQUE V: ACCIDENTES DA NAVEGACIÓN E SEGURO MARÍTIMO**TEMA 8: Os accidentes e sucesos extraordinarios na navegación**

- I.- As avarías
- 1) Concepto e clases 2) A avaría grossa 3) A avaría particular
- II.- A abordaxe
- 1) Normas e concepto 2) Responsabilidade Civil 3) A culpa na abordaxe 4) Suxeito responsable
- III.- Asistencia e salvamento
- IV.- O remolque extraordinario na mar
- V.- Os achados e extraccións marítimas

TEMA 9: O seguro marítimo

- I.- Introdución ao seguro e ós mercados aseguradores
- II.- O contrato de seguro marítimo
- 1) Concepto 2) Características 3) Regulación 4) Clases 5) Elementos persoais 6) Elementos formais 7) Intereses asegurados 8) O risco asegurado 9) Obrigas das partes
- III.- O coaseguro
- IV.- O reaseguro
- V.- Os Clubs de P&amp;amp;I
- 1) Concepto 2) Orixe 3) Función.

BLOQUE VI: PROCESOS MARÍTIMOS**TEMA 10: Procesos marítimos.**

- I.- Embargo de buques
- 1) Embargo preventivo de buques 2) Embargo executivo
- II.- A arbitrase marítima
- III.- Outras especialidades procesuais

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudo de casos	13	15	28
Lección maxistral	34	35	69
Seminario	2	15	17
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	35	36

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Estudo de casos	Alternando cas sesións maxistrais (clases de teoría) plantexanse casos prácticos que serán resoltos en grupo en horario de clase utilizando a documentación entregada polo docente.
Lección maxistral	Consistirán la explicación dos temas propostos (ver apartado contidos). Cunha antelación de 2 días o alumnado disporá na Plataforma Tema do guión da materia que se vai a explicar na sesión. E convinte que leven tal guión a clase.
Seminario	Presentarase un traballo en grupo nunha sesión de seminario a celebrar no último tercio do cuatrimestre.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Titorías personalizadas nos horarios publicados na páxina web da Facultade.
Estudo de casos	Titorías personalizadas nos horarios publicados na páxina web da Facultade. Atención personalizada durante a celebración das prácticas na clase.
Seminario	Titorías personalizadas nos horarios publicados na páxina web da Facultade.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Estudo de casos	Ao longo o cuatrimestre realizaranse sesións de carácter práctico. A asistencia e participación activa nas mesmas valorase, como máximo, con 2 puntos. Ao final do cuatrimestre farase unha proba sobre o contido práctico da materia. A nota máxima desta proba será de 2 puntos.	40	C55	D5
Seminario	Durante o cuatrimestre, formularase unha actividade de seminario consistente na análise dunha temática asignada. Sobre a mesma haberá que realizar un breve informe e unha exposición oral do mesmo.	20	C55	D5
Exame de preguntas de desenvolvemento	Ao final do cuatrimestre farase un exame sobre o contido teórico e, eventualmente, sobre as prácticas realizadas en clase. A nota máxima do exame será de 4 puntos.	40	C55	D3 D5

Outros comentarios sobre a Avaliación

- 1.- O sistema de avaliación será o de avaliación continua.
- 2.- A estes efectos, ao longo do curso encomendaranse ao alumnado distintas actividades prácticas e un seminario relacionado coas materias propias da asignatura.
- 3.- Para acollerse ao sistema de avaliación continua o alumno/a terá que asistir regularmente a clase. Para estes efectos, realizaranse controis aleatorios de asistencia e considerarse que un alumno/a incumpriu este requisito se acumula máis de dúas faltas de asistencia sen xustificar.
- 4.- Entenderase que un alumno/a acóllese ao sistema de avaliación continua cando realice algunha das probas ou actividades programadas. Non resulta posible renunciar á avaliación continua unha vez realizada algunha das probas ou actividades.
- 5.- O alumnado que non se acolla ao sistema de sistema de avaliación continua terá que realizar un exame final, que combinará preguntas teóricas e prácticas, ao que lle asignará o 100% da nota.
- 6.- Para unha maior concreción das actividades de carácter práctico, remitimos ao alumnado ao cronograma da asignatura que estará disponible en Moovi ao comezo do cuadrimestre.
- 7.- Datas dos exames: As aproba a Xunta de Facultade e publica na web da Facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

- ARROYO, **Compendio de Derecho Marítimo. BIBLIOGRAFÍA BÁSICA**, 6ª edición, Tecnos, 2017
- GABALDÓN GARCÍA, **Compendio de Derecho Marítimo español BIBLIOGRAFÍA BÁSICA**, 1ª edic., Marcial Pons, 2016
- PULIDO BEGINES, **Curso de Derecho de la navegación marítima BIBLIOGRAFÍA BÁSICA**, 1ª edic., Tecnos, 2015

Bibliografía Complementaria

SALINAS ADELANTADO, **Manual de Derecho marítimo BIBLIOGRAFÍA BÁSICA**, 1ª edic., Tirant Lo Blanch, 2021

ARROYO, **Curso de Derecho Marítimo**, 3ª edición. 2015,

ARROYO, I-RUEDA MARTÍNEZ (Dirs.), **Comentarios a la Ley de Navegación Marítima**, 1ª edición. 2016,

GABALDÓN GARCÍA - RUIZ SOROA, **Manual de Derecho de la Navegación marítima.**, 3ª edición. 2006,

GABALDÓN GARCÍA, **Curso de Derecho Marítimo internacional**, 1ª edición. 2012,

GONZÁLEZ LEBRERO, **Curso de Derecho de la navegación**, 1ª edición. 1998,

Westlaw-Aranzadi. Repertorio legislación y jurisprudencia),

<http://webs.uvigo.es/servicios/biblioteca/cdrom/frmat.htm>,

Asociación Española de Derecho Marítimo (AEDM), www.aedm.es,

BIMCO, www.bimco.org,

CMI, www.comitemaritime.org,

IMO, www.imo.org,

ARROYO, I (Director), **Anuario de Derecho Marítimo**,

MARTÍN OSANTE, J.M. (Director ejecutivo), **Revista de Derecho del Transporte**,

Actualidad jurídica Uría Menéndez, www.uria.com/es/revista,

Blog Prof. Dr. Carlos Górriz, <https://blogs.uab.cat/dretmercantil/category/derecho-maritimo/>,

Blog Despacho San Simón&Duch, www.lsansimon.com/category/derecho-maritimo/,

Recomendaciones

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Dereito mercantil II/V08G081V01702

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Dereito mercantil I/V08G081V01502

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito do comercio internacional				
Materia	Dereito do comercio internacional			
Código	V08G081V01936			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	García Vidal, Javier			
Profesorado	García Vidal, Javier			
Correo-e	jgvidal@icasantiago.org			
Web				
Descrición xeral	O Dereito internacional privado está formado polo Dereito procesal civil internacional e o Dereito aplicable ás relacións xurídico privadas internacionais			

Resultados de Formación e Aprendizaxe
Código

Resultados previstos na materia
Resultados previstos na materia
Resultados de Formación e Aprendizaxe

Contidos	
Tema	
1. ASPECTOS GENERALES DE DERECHO DEL COMERCIO INTERNACIONAL	1. El proceso hacia la delimitación del Derecho del comercio internacional: sus fases. 2. Los rasgos característicos del Derecho del comercio internacional: A) Los participantes. B) Las fuentes. C) Las técnicas de reglamentación. D) La solución de controversias. 3. Los procedimientos de producción normativa: A) Las dimensiones del ius mercatorum. B) Derecho comunitario y Derecho del comercio internacional. 4. Aspectos institucionales: A) Organismos internacionales de carácter económico. B) Organismos internacionales de carácter regional.
2. LOS SUJETOS DEL COMERCIO INTERNACIONAL	1. El empresario individual. 2. Las sociedades mercantiles: A) Problemática general. B) La nacionalidad de las sociedades y cambio de nacionalidad. C) La actividad internacional de las sociedades.
3. LA PROTECCIÓN INTERNACIONAL DE LA ACTIVIDAD EMPRESARIAL	1. La propiedad industrial: A) Patentes. B) Marcas, nombre comercial y denominaciones de origen. C) Transferencia de tecnología y contratos de know-how. 2. El Derecho de la competencia: A) El contenido inmediato del Derecho de la competencia. B) El Derecho de la competencia y las actuales estructuras económicas

4. LOS CONTRATOS DEL COMERCIO INTERNACIONAL

1. La compraventa internacional
 - A) El ámbito de la ley rectora del fondo del contrato.
 - B) El alcance de la ley del lugar de ejecución. El pago de las obligaciones.
 - C) La aplicación de las normas materiales.
 - D) La venta al consumidor.
2. Los contratos de transporte internacional:
 - A) Concepto y modalidades.
 - B) El transporte internacional de mercancías.
 - C) El contrato de comisión de transporte.
3. Los contratos de seguro internacional. El reaseguro.
4. Los contratos bancarios internacionales. Ámbito de aplicación de la ley de la banca

5. TÍTULOS VALOR Y MEDIOS DE PAGO EN EL COMERCIO INTERNACIONAL

1. Los títulos valor:
 - A) Los títulos emitidos por sociedades mercantiles.
 - B) La letra de cambio, los pagarés a la orden y el cheque internacionales.
 - C) Los problemas particulares de las obligaciones asumidas.
2. Los medios de pago:
 - A) Orden de pago.
 - B) Papel comercial.
 - C) Crédito documentario.

6. DERECHO MARÍTIMO Y AÉREO INTERNACIONAL

1. El Derecho marítimo internacional:
 - A) El buque y su nacionalidad.
 - B) Los contratos del comercio marítimo internacional.
 - C) La responsabilidad del propietario del buque.
 - D) Averías, abordaje, asistencia y salvamento.
2. El Derecho aéreo internacional:
 - A) La aeronave y su nacionalidad.
 - B) El contrato de transporte aéreo internacional.
 - C) La responsabilidad en el transporte aéreo.

7. DERECHO INTERNACIONAL DE INVERSIONES

1. Fuentes
 - A) Acuerdos multilaterales
 - B) Los APPRI
2. Aspectos materiales.
 - A) Los estándares de trato
 - B) La expropiación forzosa
 - C) Otros estándares
3. Aspectos procesales
 - A. El acceso al arbitraje de inversiones
 - B. El desarrollo del proceso y sus efectos

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	23.5	23.5	47
Lección maxistral	49	51	100
Resolución de problemas e/ou exercicios	1.5	15	16.5
Exame de preguntas de desenvolvemento	3.5	42	45.5
Exame de preguntas obxectivas	2	12	14
Debate	1	1	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problema e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase utilizar como complemento da lección maxistral.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
--------------	------------

Lección maxistral	A atención personalizada ao alumno prestarase polos profesores no horario de titorías fixado polo centro. Poderá prestarse igualmente por medios telemáticos (correo electrónico, foros de Fatic, videoconferencia...), baixo a modalidade de concertación previa.
Resolución de problemas	A atención personalizada ao alumno prestarase polos profesores no horario de titorías fixado polo centro. Poderá prestarse igualmente por medios telemáticos (correo electrónico, foros de Fatic, videoconferencia...), baixo a modalidade de concertación previa.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Resolución de problemas e/ou exercicios	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...) ás que se refire o punto 2 infra. Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades. Como resultado da aprendizaxe, o alumno coñece e pode aplicar e interpretar as fontes que rexen as relacións xurídico-privadas transfronteirizas.	30	
Exame de preguntas de desenvolvemento	Probas parciais descritas no punto 3º infra. Ademais, poderase realizar algún control deste tipo no marco do punto 2º infra. Como resultado da aprendizaxe, o alumno coñece e pode aplicar e interpretar as fontes que rexen as relacións xurídico-privadas transfronteirizas.	45	
Exame de preguntas obxectivas	Proba na que o alumno debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condicións establecido/as polo profesor. Desta maneira, o alumno debe aplicar os coñecementos que adquiriu. Ver punto 2 infra. Como resultado da aprendizaxe, o alumno coñece e pode aplicar e interpretar as fontes que rexen as relacións xurídico-privadas transfronteirizas.	15	
Debate	Valórase a asistencia a clase e a participación do alumnado nas distintas actividades, debates ou exposicións. Compróbase a asistencia para evidenciar que, como resultado da aprendizaxe, o alumnado coñece e pode aplicar e interpretar as fontes que rexen as relacións xurídico-privadas transfronteirizas.	10	

Outros comentarios sobre a Avaliación

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CONTINUA PARA 1ª EDICIÓN DE ACTAS:

Unha vez transcorrido un mes, desde o inicio do cuadrimestre no que se imparte a materia, habilitarase un prazo de dez días hábiles para que o alumnado matriculado manifieste, formalmente, a súa intención de acollerse ao sistema de avaliación continua.

En avaliación continua, realizarase tres parciais liberatorios que valerán un 45% da nota final en conxunto (15% cada un), coa metodoloxía "exame de preguntas obxectivas", de cara a coñecer e poder manexar as fontes que rexen as relacións xurídico privadas transfronteirizas, como resultado da aprendizaxe.

Ademais, realizaranse tres probas de tipo práctico que valerán outro 30% da nota final en conxunto (10% cada unha), coa metodoloxía "resolución de problemas e/ou exercicios", de cara tamén ao dito resultado de aprendizaxe.

Haberá tres probas tipo test por un 15% (5% cada unha).

O 10% restante da nota procederá da asistencia a clase e da participación nos debates e nas actividades que se organicen, coa metodoloxía de "debate" e de cara asemade aos resultados de aprendizaxe expostos.

O conxunto das probas previstas axustaranse ás competencias descritas no apartado correspondente desta guía docente, que resultarán avaliadas como consecuencia daquelas.

Non se exige cualificación mínima e as probas non son recuperables, agás circunstancias excepcionais. Para puntuar no apartado de "debate" requírese unha asistencia mínima equivalente ao 80% das clases.

Unha vez superado o prazo dun mes, desde o comezo do cuadrimestre no que se imparte a materia, habilitarase un prazo de 10 días hábiles para que o alumnado matriculado manifieste, formalmente, a súa intención de acollerse ao sistema de

avaliación continua

CRITERIOS DE AVALIACIÓN FINAL PARA 1ª EDICIÓN DE ACTAS:

O alumnado que non supere a avaliación continua ou que non a siga por calquera motivo será avaliado mediante un exame final teórico por valor do 50% da nota e outro práctico por valor doutro 50%, segundo as convocatorias que se publiquen por parte do decanato da Facultade para o curso 2024-2025, consonte as metodoloxías e cara á obtención dos mesmos resultados de aprendizaxe e avaliación de competencias descritas no apartado anterior.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA 2ª EDICIÓN DE ACTAS E FIN DE CARREIRA:

Para a segunda edición de actas e fin de carreira aplicarase o mesmo sistema descrito no apartado anterior.

As datas, horarios e lugar de realización das probas de avaliación das diferentes convocatorias serán os sinalados no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2024-2025 e documentación concordante

As cualificacións publicaranse na plataforma interna ou aula virtual oficial da Universidade de Vigo con acceso limitado ao profesorado da materia e a todo o estudantado matriculado. De ser necesario, por motivos excepcionais, modificar ou precisar os métodos de avaliación sinalados na guía, tales modificacións ou precisións publicaranse no mesmo soporte telemático.

O alumnado que, a xuízo do profesor, incumpla o compromiso ético esixido pola Universidade de Vigo en relación coa realización de probas, será automaticamente expulsado da avaliación continua, sen prexuízo de outras accións que poidan derivar da súa conduta. As titorías do profesorado da materia pode consultarse e/ou solicitarse no/ seguinte/s enlace/s: <http://dereito.uvigo.es/es/docencia/profesorado/miguel-angel-michinel-alvarez/> (PCEO) <http://dereito.uvigo.es/es/docencia/profesorado/jose-antonio-gonzalez-jerez/> (Grao)

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Garcimartin Alférez, F.J., **Derecho internacional privado**, última edición, Thomson Aranzadi,

Calvo Caravaca, A. L., **Derecho internacional privado**, última edición, Comares,

aa. vv., **Legislación básica de Derecho internacional privado**, última edición, Aranzadi / Comares / Tecnos,

Bibliografía Complementaria

Esplugues Mota, C. y otros, **Derecho internacional privado**, última edición, Tirant lo blanch,

Rodríguez Benot, A. y otros, **Derecho internacional privado**, última edición, Tecnos,

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Sistema xudicial español e proceso civil/O03G081V01403

Dereito: Introducción ao dereito civil e dereito da persoa/O03G081V01203

Dereito civil II. Dereitos reais/O03G081V01404

Dereito da Unión Europea/O03G081V01304

Dereito mercantil I/O03G081V01502

Dereito civil I. Obrigas e contratos/O03G081V01301

Dereito civil III. Familia e sucesións/O03G081V01501

Outros comentarios

Tégase en conta que os contidos previstos no apartado correspondente desta guía docente desenvolven os descritores básicos da materia incluídos na memoria do grao en Dereito, sendo a correspondencia entrambos como segue:

- Identificación dos presupostos, obxecto, contido e funcións básicas do Dereito internacional privado (Tema 1 Subtema 1)
- Procedementos de produción xurídica (Tema 1 Subtema 2)
- Análise dos problemas de competencia xudicial internacional (Temas 2 a 5)
- Eficacia no foro de actos e resolucións estranxeiras (Tema 7)
- Análise da problemática de Dereito aplicable. Técnicas normativas e problemas de aplicación da norma de conflito (Tema 8)
- Réxime do proceso con elemento estranxeiro (Tema 6 Subtemas 1 e 2)
- Asistencia xudicial internacional (Tema 6 Subtema 3)
- Dereito civil internacional (Temas 9 a 14)

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Tutela procesual do crédito				
Materia	Tutela procesual do crédito			
Código	V08G081V01937			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Abundancia Domínguez, José			
Profesorado	Abundancia Domínguez, José			
Correo-e	j.abundancia@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Nesta materia estúdanse os instrumentos procesuais especificamente previstos para lograr a efectividade no cobro das débedas con transcendencia dineraria.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
B2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
B3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
B4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
C69	CEI 22 - Coñecer os mecanismos procesuais existentes, tanto a nivel español como da U.E., especificamente deseñados para lograr unha tutela áxil do crédito pecuniario.
C70	CEI 23 - Ser capaz de identificar os problemas procesuais especificamente relacionados coa reclamación de débedas pecuniarias e abordar a súa solución a través dos mecanismos procesuais e extraprocesuais máis adecuados.
D1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
D3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
D4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
O coñecemento por parte do estudante dos mecanismos procesuais existentes, tanto a nivel español como da U.E., especificamente deseñados para lograr unha tutela áxil do crédito dinerario.	A2	B1	C69	D1
	A3	B2	C70	D3
	A4	B3		D4
	A5	B4		D5

Contidos

Tema

*I. Protección procesual do crédito na Lei de
*Enjuiciamiento Civil

- 1.- Proceso *monitorio.
- 2.- Medidas cautelares.
- 3.- Xura de contas de avogado e procurador.
- 4.- O xuízo *cambiario.
- 5.- Xuízos executivos. Execución *dineraria. Execución non *dineraria. Execución de medidas en proceso de familia. A oposición á execución definitiva. Execución provisional.
- 6.- Embargo e realización do crédito.
- 7.- Desafiuzamento por falta de pago da renda. Referencia ao proceso para recuperar a posesión de vivenda ocupada ilegalmente.
- 8.- Concurso con *EPI. Concurso con *EPI con plan de pagos.
- 9.- Execución hipotecaria.
- 10.- Procedemento testemuña e execución.
- 11.- Referencia á responsabilidade dos administradores sociais.

*II. A protección procesual do crédito na Unión Europea

- 1.- O proceso *monitorio europeo.
- 2.- O título executivo europeo.
- 3.- Cooperación xurídica internacional en materia civil e mercantil

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	34	58.5	92.5
Seminario	7	39	46
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	0	2
Resolución de problemas e/ou exercicios	1.5	0	1.5
Traballo	8	0	8

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	No horario de tutorías fixado polo profesor/a e publicado oportunamente polo centro, os alumnos/as, individualmente ou en grupos moi reducidos, poderán consultar co profesor/ás dúbidas e cuestións que se lles susciten en relación cos contidos teóricos da materia ou cos exercicios e casos prácticos propostos.
Seminario	No horario de tutorías fixado polo profesor/a e publicado oportunamente polo centro, os alumnos/as, individualmente ou en grupos moi reducidos, poderán consultar co profesor/ás dúbidas e cuestións que se lles susciten en relación cos contidos teóricos da materia ou cos exercicios e casos prácticos propostos.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Resolución de problemas e/ou exercicios	Ao longo do cuatrimestre realizaranse nas datas indicadas na planificación docente 2 probas de resposta curta de carácter eliminatorio. Podense concentrar todas as probas en un solo día si os estudantes o estiman adecuado	40	A3 B1 C69 D1 A5 B2 C70 B3 B4
Resolución de problemas e/ou exercicios	Na data indicada na planificación docente realizarase unha proba de carácter práctico consistente no estudo dun caso.	40	A2 B2 C69 D1 A3 B3 C70 D3 A4 B4 D4 A5 D5
Traballo	Desenvolvemento de temas a elixir e de interese. Os alumnos prepararán de modo individual o por parexas temas de interese sobre as materias.	20	A2 B4 D1 A4

Outros comentarios sobre a Avaliación

Na materia Tutela Procesual do Crédito seguiranse dous sistemas de avaliación, tanto na primeira convocatoria (maio/xuño) como na segunda (xullo): avaliación continua ou exame final

1º.- AVALIACIÓN CONTINUA. O sistema de avaliación continua consistirá en:

- a) 2 probas teóricas de resposta curta de carácter eliminatorio, que se realizarán nas datas indicadas na planificación docente que se proporcionará aos alumnos ao comezo de curso; a nota media obtida nestas probas representará o 40% da cualificación final. Poderanse facer nun só día xunto coa proba práctica (posibilidades excepcional, o normal será que se fagan dúas probas en dous días diferentes). O sistema busca a flexibilidade e axustarse ao interese da iluminación.
- b) 1 proba práctica escrita, que se realizará na data fixada no calendario oficial de exames e que, xunto coa exposición e debate realizada polo alumno nos seminarios, representará o 40% da cualificación final.
- c) A intervención e participación na clase, sobre certos temas que o profesor propondrá ao alumnado, determinarán o 20% do resto da cualificación. Para poder superar a materia, é necesario obter na proba práctica polo menos un 4 sobre 10. Poderase facer a proba práctica e o último test o mesmo día.

Notas importantes: Para ser avaliado conforme ao sistema de avaliación continua, o alumno deberá facer as dúas probas de test, e en todo caso asistir regularmente as clase, polo menos o 50%.

Os/as alumnos/as que sigan o sistema de avaliación continua e que non superen a materia na primeira convocatoria (maio/xuño), poden acudir á segunda convocatoria (xullo) poderán optar por:

- Que se lles manteña a cualificación obtida nas probas de resposta curta e na proba práctica realizadas durante curso, nese caso o exame consistiría nunha proba teórica escritura sobre toda a materia. En tal caso, a nota media das probas de resposta curta e da proba práctica representaría o 50% da nota final, e a proba teórica escritura, o outro 50%.

- Facer un exame final nos termos que se indican a continuación.

2º.- EXAME FINAL. Os/as alumnos que decidan non seguir o sistema de avaliación continua ou que non realicen as actividades necesarias para ser avaliados conforme a este sistema, serán avaliados cun exame final, que se realizará na data fixada no calendario oficial de exames e que constará de: a) Unha proba práctica escrita consistente no estudo dun caso. Esta proba práctica representará o 30% da cualificación final. b) Unha proba teórica escritura sobre toda a materia, que representará o 70% da cualificación final. Nota importante: para poder superar a materia a través do exame final, o alumnado terá que superar as dúas partes do exame. É dicir, na proba práctica, terá que obter polo menos un 1,5 sobre 3; e, na proba teórica, un 3,5 sobre 7.

3º.- CONVOCATORIA DE FIN DE CARREIRA. Na convocatoria de fin de carreira, os/as alumnos/as serán avaliados mediante un exame final nos termos expostos anteriormente, que supoñerá o 100% da cualificación final. As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2025-26

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

MORENO CATENA, V.; CORTÉS DOMÍNGUEZ, V., **Derecho Procesal Civil. Parte general**, Tirant lo Blanch, 2025

MORENO CATENA, V.; CORTÉS DOMÍNGUEZ, V., **Derecho Procesal Civil. Parte especial**, Tirant lo Blanch, 2025

MONTERO AROCA, J. (Y OTROS), **Derecho Jurisdiccional II. Proceso Civil**, Tirant lo Blanch, 2025

GIMENO SENDRA, V., **Derecho Procesal Civil I. El proceso de declaración**, UNED, 2015

GIMENO SENDRA, V., **Derecho Procesal Civil II. Los procesos especiales**, UNED, 2015

DE LA OLIVA SANTOS, A., **Curso de Derecho Procesal Civil I. Parte general**, Centro de Estudios Ramón Areces, 2017

DE LA OLIVA SANTOS, A., **Curso de Derecho Procesal Civil II. Parte especial**, Centro de Estudios Ramón Areces, 2016

ORTELLS RAMOS, M., **Derecho Procesal Civil**, Aranzadi, 2023

PICATOSTE BOBILLO, J.; SEOANE SPIEGELBERG, J.L., **Procesos especiales dispositivos por razón de la materia en la Ley de Enjuiciamiento Civil**, Bosch, 2013

CACHÓN CADENAS, M., **La ejecución procesal civil**, Atelier, 2014

Bibliografía Complementaria

GARBERÍ LLOBREGAT, J., **La reclamación de créditos impagados: vías procesales específicas. Cuestiones, soluciones y formularios**, Bosch, 2011

MONTESINOS GARCÍA, A., **El tratamiento procesal de las reclamaciones de escasa cuantía en Europa y Estados Unidos**, Aranzadi, 2011

PICÓ I JUNOY J.; ADAN DOMENECH, F., **La tutela judicial del crédito. Estudio práctico de los procesos monitorio y cambiario**, Bosch, 2005

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito penal de empresa				
Materia	Dereito penal de empresa			
Código	V08G081V01941			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Torres Cadavid, Natalia			
Profesorado	Torres Cadavid, Natalia			
Correo-e	nataliatorres@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Nesta asignatura profúndase na función e principios do dereito procesal penal, o proceso penal (instrución e fase intermedia; xuízo oral; recursos), así como outras cuestións fundamentais do proceso. Ademais e ao mesmo tempo estúdase e profunda tamén en aspectos sustantivos do Dereito penal, complementarios e necesarios para entender o proceso penal.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
C5	CE5 - Coñecer a regulación dos títulos-valores e dos contratos mercantís
C7	CE7 - Reconstruír e avaliar argumentacións xurídicas complexas
C15	CE19 - Coñecer de forma sistemática contidos propios da parte xeral do Dereito Administrativo manexando fontes positivas, xurisprudenciais e doctrinais
D2	Uso de linguas estranxeiras nas actividades das diferentes materias.
D3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
D4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.

Resultados previstos na materia	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Coñecer e poder transmitir no entorno de traballo a responsabilidade xurídico penal en que poden incurrir quenes realizan actividades que son consideradas ilícitas no marco de actividades financeiras, societarias e laborales	A1 B4 C5 D2
	A2 C7 D3
	A3 C15 D4
	A4
	A5

Contidos	
Tema	
LECCION I. Dereito Penal de empresa: Concepto e I.Introdución ao Dereito Penal de Empresa: concepto e contido. II. Dereito penal de empresa e Dereito administrativo sancionador. III O sistema de sancións. IV: O comiso das ganancias: clases	

LECCIÓN II. Responsabilidade penal de administradores sociais.	I. Responsabilidade penal de administradores sociais. Consideracións xerais. Actuar en nome doutro (art. 31 CP). Administrador de dereito. Administrador de feito. Representación legal e voluntaria doutro. II. Responsabilidade penal por decisións de órganos colexiados. III. Delegacións de función. IV. Posición de garante dos administradores (art. 11 CP). V. Especial referencia a responsabilidade dos Auditores. VI. Consecuencias xurídicas. Responsabilidade civil e inhabilitacións.
Lección III. A responsabilidade penal das persoas xurídicas	I. A responsabilidade penal das persoas xurídicas: Consideracións previas. Criterios de atribución do art. 31 bis CP. Atenuantes da responsabilidade penal. As penas aplicables ás persoas xurídicas e regras penolóxicas de determinación (art. 66 bis CP). Extinción da responsabilidade penal (art. 130.2 CP). Delitos imputables ás persoas xurídicas. II. A responsabilidade penal de entes colectivos sen personalidade xurídica: art. 129 CP. III. Especial referencia aos programas de Cumprimento e ao Oficial de cumprimento.
LECCIÓN IV. Delitos societarios	I. Cuestións xerais: Concepto penal de sociedade. II. Requisitos de procedibilidade. III. Delito de falsidade en contas anuais e outros documentos que reflectan a situación económica da empresa. IV. Delito de imposición de acordos abusivos. V. Delito de imposición de acordos lesivos. VI. Delito de negación do exercicio de certos dereitos dos socios. VII. Obstaculización a tarefas de inspección ou supervisión administrativa. VIII. Delito de administración desleal do patrimonio alleo (art. 252 CP): Diferenzas co delito de apropiación indebida.
LECCIÓN V. Delitos contra a Facenda Pública e contra a Seguridade Social	I. Delito de defraudación tributaria. II. Delito de defraudación á Seguridade Social. III. Delito de fraude de subvencións. IV. Delitos de fraudes comunitarios. V. O delito contable tributario.
LECCIÓN VI. Branqueo de capitais	I. Lei 10/2010, de 28 de abril, de prevención do branqueo de capitais e infraccións monetarias: Obrigas e suxeitos obrigados. II. Condutas delituosas de blanqueo de capitais no Código penal español. III. Cuestións concursais: fraude fiscal e condutas de autobranqueo. IV. O principio de Xustiza Universal.
LECCIÓN VII. Delitos relativos á propiedade intelectual e industrial	I. Delitos relativos á propiedade intelectual. II. Delitos relativos á propiedade industrial. Delitos referentes a invencións e creacións industriais. Delitos referentes a signos distintivos. O delito relativo a obtencións vexetais. III. Delito de utilización indebida de denominacións de orixe ou de indicacións xeográficas.
LECCIÓN VIII. Delitos relativos ao mercado e aos consumidores	I. Descubrimento e revelación de segredos de empresa. II. Detracción do mercado de materias primas ou produtos de primeira necesidade. III. Publicidade falsa. IV. Facturación ilícita. V. Delito de estafa de investimentos de capital e estafa de crédito. VI. Maquinacións para alterar o prezo das cousas resultante da libre competencia. VII. Abuso de información privilexiada no mercado de valores. VIII. Alteración de prezos en concursos e poxas públicas.
LECCIÓN IX. Delito de corrupción nos negocios	I. Delito de corrupción entre particulares. II. Delito de corrupción nos negocios trasnacionais
LECCIÓN X. Delitos contra os dereitos dos traballadores.	I. Imposición ou mantemento de condicións ilegais de traballo. II. Tráfico ilegal de man de obra e contratación ilegal de estranxeiros. III. Determinación ou favorecemento da emigración mediante engano. IV. Discriminación laboral. V. Impedimento ou limitación da liberdade sindical e o dereito de folga. VI. Coaccións á folga. VII. Delitos contra a seguridade e hixiene no traballo.
LECCIÓN XI. Delitos de contrabando	I. LO 12/1995, de 12 de decembro de represión do contrabando, modificada pola LO 6/2011 de 30 de xuño. II. Tipos legais. Contrabando de bens por valor igual ou superior a 150.000 euros. Contrabando de bens por valor igual o superior a 50.000 euros. Tipos específicos. III. Outras Disposicións
LECCIÓN XII. Protección penal do crédito	I. Consideracións xerais: concepto de insolvencia. II. Frustración da execución; II. Formas especiais da frustración da execución: Delito de ocultación de bens nun procedemento executivo xudicial ou administrativo; Delito de uso non consentido de bens en depósito embargados pola Autoridade; IV. Insolvencias punibles: Das actuacións indebidas do deudor ou do delito de bancarrota. V. A Inolvenca punible imprudente. VI Delito de favorecemento de acredores; VII. Presentación de datos falsos para obter indebidamente a declaración de concurso.

LECCIÓN XIII. Delitos contra os recursos naturais e o medio ambiente.	I. Delito ecolóxico. II. Delito de establecemento de depósitos ou vertedoiros. III. Explotación de instalacións perigosas. IV. Delitos relacionados coa xestión de residuos. V. Prevaricación ambiental.
LECCIÓN XIV. Falsidades documentais	I. Condutas típicas recollidas no art. 390 CP, tipo especial. II. Falsidades cometidas por particular. III. Falsidade en documento privado.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22.5	44	66.5
Resolución de problemas	24.5	55	79.5
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	0	2
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introducción de algunhas preguntas dirixidas aos estudantes, coa finalidade de transmitir información e coñecementos e facilitar a aprendizaxe. Na sesión maxistral, a docente introducirá aos estudantes nos aspectos básicos de cada tema ou lección. Como soporte ás explicacións, o docente proporcionará materiais (presentación power-point, sentenzas, extractos de obras doutrinais...) e, eventualmente, un esquema-guía cos puntos chave do desenvolvemento da súa explicación. Os materiais proporcionaranse a través da plataforma docente Faitic. En todo caso, a explicación do/a docente deberá ser complementada polo/a estudante tanto cos materiais que le foron proporcionados ao efecto, como pola consulta dalgún dos manuais que figuran na bibliografía recomendada.
Resolución de problemas	Plantexamento, debate e exposición en aula de conclusións alcanzadas en exercicios prácticos. A resolución de exercicios prácticos é complemento da lección maxistral. Os/as estudantes, durante as sesións presenciais intervirán oralmente, expoñendo a súa solución ou puntos de vista aos casos prácticos propostos, debatendo, no seu caso, coa profesora e os seus compañeiros/as. As discusións deben proporcionar ao estudante unha oportunidade para practicar a expresión oral e de recibir críticas constructivas. Valoraranse positivamente as intervencións dos/as estudantes na discusión exposta, tendo en conta os coñecementos e habilidades demostradas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	O alumnado será atendido nos horarios de titorías que serán publicados na plataforma MOOVI. As titorías académicas terán lugar no despacho A-302 da Facultade de Ciencias Xurídicas e do Traballo. Non se realizarán titorías por correo electrónico nin se enviará material a través deste medio.
Resolución de problemas	O alumnado será atendido nos horarios de titorías que serán publicados na plataforma MOOVI. As titorías académicas terán lugar no despacho A-302 da Facultade de Ciencias Xurídicas e do Traballo. Non se realizarán titorías por correo electrónico nin se enviará material a través deste medio.

Avaliación

Descrición	Cualificación Resultados de Formación e Aprendizaxe
------------	---

Resolución de problemas e/ou avaliación continua ou avaliación global. exercicios	O sistema de avaliación ao que pode optar o alumnado é de dous tipos:	40	A1 B4 C5 A2 C7 A4 C15 A5
	Cando o alumnado se presente á primeira proba tipo test, enténdese que se acolle ao sistema de avaliación continua.		
	O sistema de avaliación continua consistirá en tres exames escritos: os dous primeiros, de resolución de probas obxetivas parciais ("probas de tipo test", aos que se refire o seguinte apartado da Guía), e o terceiro, de resolución de probas obxetivas finais ("resolución de problemase/ou exercicios").		
	Os exames correspondentes á resolución de probas obxetivas parciais, "probas tipo test":		
	- Celebraranse ao longo do curso, en horario de clase maxistral.		
	- Cada exame comprenderá a parte do temario que respectivamente se indique ao inicio do cuadrimestre no cronograma da materia.		
	- Para a súa cualificación, as respostas incorrectas restan a metade do que suman as correctas, non puntuándose as deixadas en branco.		
	- Ámbolos dous exames ponderaranse ao 60% para a cualificación final, correspondendo o outro 40% á resolución de problemas e/ou exercicios.		
	Para superar a materia polo sistema de avaliación continua é necesario que a nota resultante dos tres exames, de acordo coa ponderación indicada, sexa igual ou superior a 5 puntos. Quen acuda á primeira proba parcial, manifestando así o seu interese por acollerse a este sistema de avaliación continua, será avaliado/a nesta oportunidade de acordo cos criterios previamente establecidos e non terá dereito a ser avaliado/a mediante un exame final que constitúa o 100% da cualificación da materia. Polo tanto, realizada a primeira proba parcial, non é posible renunciar ao sistema de avaliación continua. Se realizada a primeira proba parcial, a alumna ou alumno non se presentase á seguinte ou seguintes, a cualificación destas será de 0 puntos.		
	Mediante estas probas avalíanse os seguintes resultados da aprendizaxe: coñecer o significado e a función do Dereito penal, coñecer as fontes do Dereito penal, utilizar os diferentes métodos de interpretación xurídica aplicados ao Dereito penal, coñecer, comprender, interpretar e analizar adecuadamente as categorías e conceptos da Teoría xeral do delito, coñecer e comprender os problemas sobre os concursos de leis e delitos, resolver supostos prácticos en materia penal, manexando adecuadamente as aportacións doutrinais e xurisprudenciais para fundamentar xurídicamente a solución.		
Exame de preguntas obxectivas	1.ª proba tipo test: o sistema de avaliación continua consistirá en dúas probas parciais tipo test ao longo do curso e nunha proba final, consistente na resolución dun ou varios casos prácticos, exposta anteriormente.	30	C15 D3 D4
	As dúas probas tipo test consistirán en sendos exames de 25 preguntas, con catro posibles respostas, das cales só unha é correcta. Para a súa cualificación, as respostas incorrectas restan a metade do que suman as correctas, non puntuándose as deixadas en branco.		
	O lugar, data e contido da primeira proba tipo test indicárase polo coordinador da materia na primeira semana do curso.		
	A cualificación da primeira proba tipo test supón o 30% da cualificación final da materia.		
Exame de preguntas obxectivas	2.ª proba tipo test: o sistema de avaliación continua consistirá en dúas probas parciais tipo test ao longo do curso e nunha proba final, consistente na resolución dun ou varios casos prácticos, exposta anteriormente.	30	C15 D3 D4
	As dúas probas tipo test consistirán en sendos exames de 25 preguntas, con catro posibles respostas, das cales só unha é correcta. Para a súa cualificación, as respostas incorrectas restan a metade do que suman as correctas, non puntuándose as deixadas en branco.		
	O lugar, data e contido da segunda proba tipo test indicárase polo coordinador da materia na primeira semana do curso.		
	A cualificación da segunda proba tipo test supón o 30% da cualificación final da materia.		

Outros comentarios sobre a Avaliación

1. CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA A 1.ª OPORTUNIDADE DE EXAME.

a) SISTEMA DE AVALIACIÓN CONTINUA

Descríbese nos apartados anteriores.

b) SISTEMA DE AVALIACIÓN GLOBAL: un único exame, que incluíra a totalidade do temario e constitúe o 100% da cualificación da asignatura. Constará de dúas partes, unha teórica e outra práctica. A parte teórica consistirá nunha proba tipo test, de 50 preguntas, con catro posibles respostas, das cales só unha é correcta. Para a súa cualificación, as respostas incorrectas restan a metade do que suman as correctas, non puntuándose as deixadas en branco. Esta parte representa o 60% da cualificación final. A parte práctica consistirá en resolver un ou varios casos prácticos. Esta parte representa o 40% da cualificación final. A cualificación final do exame será a suma das cualificacións obtidas en cada unha das partes. Para superar a materia é necesario obter un mínimo de 5 puntos na suma da cualificación de ámbalas dúas partes. As datas, horarios e lugar de realización destas probas serán os sinalados no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2026-2027 e documentación concordante.

As competencias que se avalían e os resultados de aprendizaxe para o alumnado non se somete á avaliación continua coinciden cos establecidos para o alumnado que se somete á avaliación continua, salientando as seguintes competencias: CB2, CB3, CG1, CG2, CG3, CG4, CE43, CE44, CT1, CT5, e os seguintes resultados de aprendizaxe: coñecer o significado e a función do Dereito penal; coñecer as fontes do Dereito penal; utilizar os diferentes métodos de interpretación xurídica aplicados ao Dereito penal; coñecer, comprender, interpretar e analizar adecuadamente as categorías e conceptos da Teoría Xeral do Delito; coñecer, comprender, interpretar e analizar adecuadamente a Teoría da Pena; coñecer e comprender os problemas sobre os concurso de leis e de delitos: resolver supostos prácticos en materia penal, manexando adecuadamente as aportacións doutrinais e xurisprudenciais para fundamentar xuridicamente a solución.

2. CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA A 2.ª OPORTUNIDADE E FIN DE CARREIRA: un único exame, que incluíra a totalidade do temario e constitúe o 100% da cualificación da asignatura. Constará de dúas partes, unha teórica e outra práctica. A parte teórica consistirá nunha proba tipo test, de 50 preguntas, con catro posibles respostas, das cales só unha é correcta. Para a súa cualificación, as respostas incorrectas restan a metade do que suman as correctas, non puntuándose as deixadas en branco. Esta parte representa o 60% da cualificación final. A parte práctica consistirá en resolver un ou varios casos prácticos. Esta parte representa o 40% da cualificación final. A cualificación final do exame será a suma das cualificacións obtidas en cada unha das partes. Para superar a materia é necesario obter un mínimo de 5 puntos na suma da cualificación de ámbalas dúas partes. As datas, horarios e lugar de realización destas probas serán os sinalados no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2026-2027 e documentación concordante.

As competencias que se avalían e os resultados de aprendizaxe para o alumnado que se acolla a estas oportunidades de avaliación coinciden cos establecidos para o alumnado que se acolle á avaliación continua, salientando as seguintes competencias: CB2, CB3, CG1, CG2, CG3, CG4, CE43, CE44, CT1, CT5, e os seguintes resultados de aprendizaxe: coñecer o significado e a función do Dereito penal; coñecer as fontes do Dereito penal; utilizar os diferentes métodos de interpretación xurídica aplicados ao Dereito penal; coñecer, comprender, interpretar e analizar adecuadamente as categorías e conceptos da Teoría Xeral do Delito; coñecer, comprender, interpretar e analizar adecuadamente a Teoría da Pena; coñecer e comprender os problemas sobre os concurso de leis e de delitos: resolver supostos prácticos en materia penal, manexando adecuadamente as aportacións doutrinais e xurisprudenciais para fundamentar xuridicamente a solución.

As datas, horarios e lugar de realización destas probas serán os sinalados no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2026-2027 e documentación concordante. As cualificacións publicaranse na plataforma interna ou aula virtual oficial da Universidade de Vigo con acceso limitado ao profesorado da materia e ao estudiantado matriculado.

As titorías do profesorado da materia pode consultarse na páxina web do centro.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Martínez-Buján Pérez, Carlos, **Derecho Penal Económico y de la Empresa. Parte Especial**, 7ª, Tirant Lo Blanch, 2023

Mata Barranco, Norberto J. de la et al, **Derecho penal económico y de la empresa. Disponible en:**

<https://hdl.handle.net/10016/26715>, Dykinson, 2024

Silva Sánchez, Jesús María et al., **Lecciones de derecho penal económico y de la empresa**, 2, Atelier, 2023

Martínez-Buján Pérez, Carlos, **Derecho Penal Económico y de la Empresa. Parte General.**, 5ª, Tirant Lo Blanch, 2016

AAVVV, **Memento práctico-penal económico y de la empresa**, 1ª, Francis Lefevre, 2019

Gómez Martín , V./ Corcoy Bidasolo, M., **Manual de Derecho penal, económico y de la empresa. Parte general y parte especial. Doctrina y jurisprudencia con casos solucionados.**, 1ª, Tirant Lo Blanch, 2016

Nieto Martín, A./ Lascurain Sánchez, JA/ Blanco Cordero, I.:, **Manual de cumplimiento penal en la empresa .**, 1ª, Tirant Lo Blanch, 2015

Juanes Peces, A. (coord.),, **Memento Experto Compliance penal**,, 1ª, Francis Lefebvre, 2017

Núñez Castaño E./ Galán Muñoz A., **Manual de Derecho Penal Económico y de la Empresa**, 1ª, Tirant Lo Blanch, 2018

Carrau Criado, R., **Compliance para PYMES**, 1ª, Tirant Lo Blanch, 2016

ZÚÑIGA RODRÍGUEZ, Laura, **Corrupción corporativa: el precio de la deslealtad. ¿Está justificado un delito de administración desleal societario?**, Dykinson, 2022

Bibliografía Complementaria

Código Penal, Última actualización, cualquiera, 2025

Quintero Olivares, Gonzalo (Dir.), Morales Prats, Fermín (Coord.), **Comentarios al Código Penal Español. Tomo I y II**, 8ª, Aranzadi, 2024

DEL ROSAL BLASCO, Bernardo (Coord.), **Derecho penal de sociedades mercantiles**, Aranzadi, 2022

CISNEROS GONZÁLEZ, José María, **Análisis prácticos del delito fiscal. Modalidades, seguridad jurídica y prevención del delito**, Aranzadi, 2022

Recomendaciones

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Dereito penal II/V08G081V01402

Dereito penal I/V08G081V01302

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito da seguridade social				
Materia	Dereito da seguridade social			
Código	V08G081V01942			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento				
Coordinador/a	Rodríguez Martín-Retortillo, Rosa María			
Profesorado				
Correo-e				
Web				
Descrición xeral	A materia Seguridade Social ten por finalidade o coñecemento das principais institucións que forman o Sistema de Seguridade Social en España, a súa formación, evolución, o estudo das fontes do dereito, a súa financiación as continxencias protexidas así como as distintas prestacións.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
B1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
B3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
B4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
D1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
D3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
D4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados previstos na materia	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais	B1
Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica.	B3
Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar	B4
Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión	D1
Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.	D3
Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e *multiculturalidad.	D4
Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.	D5

Contidos	
Tema	
LECCIÓN 1. Introducción.	1. - O dereito da seguridade Social: a) Concepto de Seguridade Social. b) Riscos sociais e técnicas de protección. Os modelos básicos de Seguridade Social: modelos "Bismarck" e "Beveridge". c) O Estado de Benestar, desenvolvemento e crise. 2. - Formación e transformacións da protección social en España: a) Antecedentes remotos b) Os seguros sociais. A súa integración e sistematización. c) A expansión e racionalización da Seguridade Social: problemas actuais.

LECCIÓN 2. Sistema de fuentes de la Seguridad Social.	A configuración constitucional e as fontes do dereito da Seguridade Social. a) A Seguridade Social na Constitución. b) O dereito internacional e comunitario. c) A regulación legal e regulamentaria. d) O papel da negociación colectiva en materia de protección social.
LECCIÓN 3. O ámbito subxectivo da Seguridade Social.	1. Ámbito subxectivo a seguridade Social: a universalidade como tendencia. 2. Estructura e composición do sistema de Seguridade Social. a) A multiplicidade de réximes: orixe, fundamento e evolución. b) O ámbito de aplicación do Réxime Xeral da Seguridade Social. c) Réximes Especiais.
LECCIÓN 4. A xestión da Seguridade Social.	1. A administración da Seguridade Social: a) principios de ordenación. b) Entidades xestoras e servizos comúns. c) A colaboración privada na xestión: as Mutuas de Accidentes de Traballo e Enfermidades Profesionais e a colaboración obrigatoria e voluntaria das
LECCIÓN 5. As prestacións do sistema: trazos xerais.	1. Caracterización xeral: extensión e niveis de protección. 2. Os riscos sociais atendidos polo sistema. O réxime privilexiado da protección dos riscos derivados do traballo. a) Determinación e acción protectora dos riscos profesionais. b) Determinación e acción protectora dos riscos comúns. 3. O réxime xurídico das prestacións. a) Concepto e clasificación. b) Requisitos xerais e o seu flexibilización. c) Determinación da contía e revalorizacións. A recarga de prestacións nas continxencias profesionais. d) Garantías e regras sobre a prescrición e caducidade. e) A responsabilidade en orde ás prestacións.
LECCIÓN 6. Réxime xeral. Actos de encadramento, cotización, responsabilidade en orde ás prestacións e recadación.	1. Os actos de encadramento: a) a constitución da relación xurídica de Seguridade Social. b) Inscripción de empresas c) Afiliación, alta e baixa dos traballadores. As situacións asimiladas. 2. O financiamento da protección social e os seus problemas: a "crise" financeira da Seguridade Social. 3. As fontes de financiamento e recursos do sistema de Seguridade Social e o seu réxime financeiro: o sistema de repartición. 4. A cotización á seguridade Social e a súa recadación: a) A obriga de cotizar: natureza xurídica. b) Suxeitos obrigados e responsables da cotización. c) Obxecto e dinámica da obriga de cotizar: a determinación da cota. d) A xestión recaudatoria.
LECCIÓN 7. Asistencia sanitaria	1. Beneficiarios Situacións protexidas Nacemento do dereito, duración, extinción 2. Contido xestión e solicitudes 3. Normativa básica 4. Asistencia sanitaria nos Regulamentos comunitarios e nos Convenios bilaterais .
LECCIÓN 8. Incapacidade temporal, nacemento e coidado de menor, maternidade, paternidade e risco durante o embarazo e a lactación e cancro ou enfermidade grave do menor.	1. Incapacidade temporal: a) Concepto e situacións protexidas b) Beneficiarios: requisitos do feito causante c) Contido da acción protectora d) Dinámica e xestión da prestación. 2. A protección por nacemento e coidado do menor, paternidade e a prestación de risco durante o embarazo e a lactación: a) Concepto e situacións protexidas b) Beneficiarios: requisitos do feito causante c) Contido da acción protectora d) Dinámica e xestión da prestación.

LECCIÓN 9. Incapacidade permanente.	1. A incapacidade permanente: caracterización xeral e niveis de protección. 2. Incapacidade Permanente contributiva: a) Concepto. b) Situación protexida: graos. c) Beneficiarios: requisitos do feito causante. d) Contido da acción protectora. e) Dinámica e xestión da prestación cualificación: a revisión da incapacidade permanente. 3. Modalidade non contributiva: a invalidez a) Concepto, beneficiarios e requisitos. b) Contido da protección, dinámica e xestión da prestación.
LECCIÓN 10. A xubilación.	1. A protección de velez, consideracións xerais e niveis de protección. 2. A xubilación contributiva: a) Concepto. A xubilación gradual e flexible b) Situacións protexidas. c) Beneficiarios: requisitos do feito causante. d) Contido da acción protectora. e) Dinámica e xestión da prestación. 3. A xubilación non contributiva: a) Concepto, beneficiarios e requisitos. b) Contido da protección, dinámica e xestión da prestación.
LECCIÓN 11. Morte e supervivencia. Protección da familia.	1. A familia na Seguridade Social: características xerais da súa protección. 2. A protección por morte e supervivencia: a) Concepto. b) Situacións protexidas. c) Requisitos do feito causante. d) O auxilio por defunción. 3. Pensión de viuvez e orfandade e outras prestacións a favor de familiares en caso de morte. a) Beneficiarios. b) Contido da acción protectora. c) Dinámica da prestación e xestión. 4. Prestacións familiares por fillo a cargo.
LECCIÓN 12. A protección por desemprego e fronte ao risco de pobreza	1. Concepto e clases de desemprego. Niveis de protección. 2. Nivel contributivo: a) Beneficiarios: requisitos do feito causante a protección; b) Contido da acción protectora. c) Dinámica e xestión da prestación. d) Obrigas do beneficiario. 3. Nivel asistencial: a) Beneficiarios: requisitos do feito causante. b) Modalidades e contido da prestación c) Dinámica e xestión da prestación. 4. A prestación por cesamento de actividade. 5. O Ingreso Mínimo Vital (IMV)
LECCIÓN 13. Réximes Especiais. Réxime Especial de Traballadores Autónomos	1. A administración laboral en materia de Seguridade Social. A Inspección de traballo. 2. A actividade sancionadora en materia de Seguridade Social: infraccións, suxeitos responsables e procedemento sancionador. 3. Os procesos de Seguridade Social.
LECCIÓN 14. Seguridade Social complementaria.	1. Formulación xeral 2. Modalidades da protección social complementaria: a) Pública; Interna e externa b) Privada: As melloras voluntarias

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudo de casos	15	15	30
Lección maxistral	34	8	42
Exame de preguntas obxectivas	2	33	35
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	30	31
Observación sistemática	6	6	12

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Estudo de casos	Planteamiento e resolución de casos prácticos ao fin de levar á práctica os contidos teóricos da materia. A tal efecto, o docente propondrá ao alumnado a resolución de feitos, supostos, casos, sentencias, etc, coa finalidade de coñecerlos, interpretalos, resolvelos, así como reflexionar sobre os mesmos, contrastar datos, completar os seus coñecementos e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Lección maxistral	Exposición por parte do docente dos contidos da materia obxecto de estudo, as súas bases teóricas e directrices principais, contidos que deberán ser estudados polo alumnado e que serán obxecto de avaliación.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Atenderanse e resolvense as dúbidas expostas polo alumnado en relación cos contidos da materia impartidos durante as sesións maxistrais
Estudo de casos	Actividade académica desenvolvida polo profesorado, individual ou en pequeno grupo, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionandolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula e nos momentos que o profesor ten asignados a tutorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou do campus virtual).

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Exame de preguntas obxectivas	Durante o cuatrimestre se realizarán 2 probas sobre unha parte dos contidos teóricos da materia. A cualificación obtida en cada test suporá un 20% da nota final. En ningún caso a superación destes cuestionarios liberará de materia de cara á realización do exame final. As datas de celebración de cada test/cuestionario serán fixadas polo docente no cronograma da materia.	40		
Exame de preguntas de desenvolvemento	Os contidos teóricos da materia serán avaliados nunha proba/examen final. Trátase dunha proba teórica e escrita, que incluírá entre 4 e 7 preguntas de desenvolvemento sobre os distintos epígrafes do programa. O alumnado deberá demostrar a adquisición de coñecementos teóricos da materia en respostas de extensión intermedia. A cualificación obtida nesta proba suporá o 40% da nota final. Nun obstante, para poder ser avaliado polo sistema de avaliación continua, é preciso acadar como mínimo un 4 sobre 10 nesta proba.	40	B1	D1 D5
Observación sistemática	Avaliación continua das clases teóricas e prácticas. As actividades concretas obxecto de avaliación serán especificadas e explicadas polo docente responsable o primeiro día da clase.	20		

Outros comentarios sobre a Avaliación

CONVOCATORIA ORDINARIA XANEIRO (Sistema de avaliación continua/sistema avaliación final).

DATA EXAMEN: aprobada na Xunta de Facultade e publicada na web da Facultade a) Avaliación continua. Para poder optar ao sistema de avaliación continua, o alumnado deberá acreditar asistencia a un 80 % das clases teóricas e prácticas, sen que, salvo casos excepcionais -ej. enfermidades de longa duración verificadas con informe médico-, se permita xustificar a ausencia. En caso contrario, sempre poderá acollerse ao sistema de avaliación final. EN TODO CASO, PARA QUE A CUALIFICACIÓN OBTIDA NA AVALIACIÓN DA OBSERVACIÓN SISTEMÁTICA E NAS PROBAS TIPO TEST-EXAME PREGUNTAS OBXECTIVAS- POIDA SUMARSE Á CUALIFICACIÓN OBTIDA NO EXAME DE PREGUNTAS DE DESENVOLVEMENTO, DEBERÁ ALCANZARSE UNHA NOTA MÍNIMA DE 4 SOBRE 10 NESTA ÚLTIMA PROBA. DE NON OBTERSE UN 4, A CUALIFICACIÓN OBTIDA NA AVALIACIÓN CONTINUA NON SE TERÁ EN CONTA, PODENDO CONSERVARSE PARA A CONVOCATORIA DE XULLO, NA QUE SE APLICARÁ A MESMA REGRA. b) Avaliación final. O estudantado que non se acolla ao sistema de avaliación continua ou que renuncie, será avaliado nun examen final. Trátase dunha proba escrita, de carácter teórico e de carácter práctico, sobre todos os contidos da materia e representará o 100% da nota final, computando o 70% a parte teórica e o 30% a parte práctica).

CONVOCATORIA ORDINARIA XUÑO/XULLO (2º oportunidade) DATA EXAME: aprobada na Xunta de Facultade e publicada na web da Facultade Se o alumnado non superase a materia na convocatoria ordinaria do mes de xaneiro, a nota obtida na avaliación continua desenvolvida durante o curso conservase para a convocatoria do mes de xuño-xullo (2ª oportunidade). Porén, se non superase a materia nas dúas citadas convocatorias do curso académico, o alumnado tería que someterse a un novo proceso de avaliación continua, agás que opte pola avaliación final teórica e práctica.

CONVOCATORIA FIN DE CARREIRA: DATA EXAME: aprobada na Xunta de Facultade e publicada na web da Facultade Na convocatoria FIN DE CARREIRA o alumno será avaliado nun único examen escrito, de carácter teórico e práctico que representará o 100 % da nota final (70% parte teórica e 30% parte práctica).

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

VIDA SORIA, J., MONEREO PÉREZ, JL, MOLINA NAVARRETE, C. y QUESADA SEGURA, R., **Manual de Seguridad Social**, Tecnos, Madrid,

Bibliografía Complementaria

BLASCO LAHOZ, JF., LÓPEZ GANDÍA, J., MOMPALER CARRASCO, MA., **Curso de Seguridad Social**, Tirant lo Blanch, Valencia,,

RODRÍGUEZ RAMOS, MJ, GORELLI HERNÁNDEZ, J, VÍLCHEZ PORRAS, M., **Sistema de Seguridad Social**, Tecnos, Madrid, Boletín Oficial del Estado, **Código de legislación social**, ÚLTIMA, B.O.E.,

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito do traballo e da seguridade social/V08G081V01504

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Responsabilidade penal e administrativa no ámbito financeiro-tributario				
Materia	Responsabilidade penal e administrativa no ámbito financeiro-tributario			
Código	V08G081V01943			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición	#EnglishFriendly #ItalianoAmichevole Castelán Galego			
Departamento	Dereito público Dereito público especial			
Coordinador/a	Aneiros Pereira, Jaime García Mosquera, Marta			
Profesorado	Aneiros Pereira, Jaime García Mosquera, Marta			
Correo-e	mmosquera@uvigo.es janeiros@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Trátase de coñecer as consecuencias derivadas da comisión de ilícitos, tanto no ámbito penal como no estritamente tributario, cuxo prexudicado sexa o erario público. Con iso preténdese dotar dos coñecementos precisos para, tanto no ámbito da Administración como das empresas, adoptar as medidas necesarias para evitar responsabilidades legais e, igualmente, coñecer as consecuencias da realización dunha infracción ou dun delito.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Contidos

Tema	
I. A protección do crédito tributario no ámbito punitivo.	1. O diñeiro público como ben xurídico protexido 2. Ius puniendi do Estado: Dereito Penal e Dereito Sancionador tributario. 3. Principios constitucionais punitivos comúns ao ámbito penal e administrativo sancionador 4. Delitos tipificados no Código Penal e nas leis penais especiais. 5. Infraccións tributarias e financeiras.
II. A autoría e a participación nos ilícitos penais e administrativo-tributarios: sistemas de responsabilidade	1. Autoría e participación no Código Penal 2. Autoría e participación nas infraccións administrativas e, en particular, nas tributarias 3. Os sistemas de exoneración de responsabilidade para persoas físicas e xurídicas. Compliance

III. As responsabilidades derivadas da protección do crédito público	1. Delito fiscal.
	2. Infraccións tributarias na Lei Xeral Tributaria e nas Leis dos impostos
	3. Delito de contrabando.
	4. Infraccións de contrabando e o procedemento ante a Axencia Tributaria
	5. Delito de alzamento de bens.
	6. Responsabilidade tributaria por actuacións que dificulten o embargo e por interposición de persoas na Lei Xeral Tributaria
IV. Ilícitos derivados da administración de fondos públicos	1. Malversación de caudais públicos.
	2. Responsabilidade contable ante o Tribunal de Contas
	3. Fraude de subvencións.
	4. Infraccións en materia de subvencións na Lei Xeral de Subvencións
	5. Reintegro de subvencións e o seu procedemento na Lei Xeral de Subvencións e na normativa orzamentaria
V. Outros ilícitos relacionados coa Facenda Pública	1. Delito de Branqueo de capitais.
	2. A normativa de prevención do branqueo de capitais
	3. Delito contable.
	4. Infraccións contables tipificadas na Lei Xeral Tributaria
	5. O delito de falsidade en documento mercantil: facturación falsa
	6. Infraccións tributarias en materia de facturación na Lei Xeral Tributaria

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	34	66	100
Debate	1	0	1
Resolución de problemas	10	36	46
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	0	1
Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición, por parte do profesorado, das principais cuestións *dogmáticas da materia, así como do réxime xurídico aplicable
Debate	Asistencia e participación activa en clase
Resolución de problemas	Trátase de que o alumnado sexa capaz de identificar e resolver as principais cuestións xurídicas, co apoio e dirección do profesorado.
	O obxectivo principal é conseguir unha participación activa en clase do alumnado ou que realice unha presentación por escrito deles.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Exposición, polo profesorado, das principais cuestións xurídicas que plantexa a temática obxecto da materia. O carácter maxistral non impide a interacción co alumnado e a participación activa deste nas clases mediante exposicións, debates e outras modalidades.
Resolución de problemas	Explicación argumentada, por parte do estudiantado, das distintas alternativas xurídicas existentes ante uns feitos así como sobre a determinación das consecuencias xurídicas dos mesmos.
Debate	O profesorado da materia planificará e dirixirá o debate do alumnado sobre temas de interese

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Lección maxistral	Asistencia continuada e participación activa ás clases da materia mediante intervencións, achegas en debates, formulación e resolución de dúbidas.	20	
Exame de preguntas obxectivas	Avaliación do coñecemento da materia a través de probas de resposta curta ou test así como de supostos prácticos que permitan demostrar coñecer e dominar o réxime xurídico dos contidos da materia	40	
Resolución de problemas e/ou exercicios	Avaliarase o coñecemento dos conceptos, institucións e réxime xurídico dos contidos da materia mediante o desenvolvemento argumental do alumnado de preguntas sobre os distintos temas e subtemas da materia	40	
	Aprendizaxe baseado en proxectos: O alumnado que participe nesta metodoloxía voluntaria, no marco do proxecto, ou proxectos, Aprendizaxe Servizo concedidos pola Universidade de Vigo ao profesorado das áreas implicadas, alternativa á resolución de casos, ademais da xustificación documental acreditativa deste mérito		

Outros comentarios sobre a Avaliación

A cualificación final da materia poderá acadarse mediante dous sistemas alternativos: **avaliación continua** ou **avaliación final única**. A continuación descríbense con detalle os criterios e probas correspondentes a cada sistema:

1. Avaliación Continua

Para acollerse ao sistema de avaliación continua será necesario asistir con regularidade ás clases teóricas e prácticas, agás en casos xustificadas, e participar activamente nelas.

A avaliación continua constará dos seguintes elementos:

1.1. Lección maxistral: Asistencia e participación activa nas sesións presenciais (20%)

Valorarase:

- A asistencia regular e a participación activa nas sesións.
- A formulación de preguntas relevantes e a resposta argumentada ás cuestións expostas polo profesorado.
- A capacidade de análise e desenvolvemento de posicións xurídicas nos casos prácticos tratados na aula.

1.2. Exame de preguntas obxectivas (40%)

Consistirá na realización de dúas probas ao longo do curso, cun valor do 20% cada unha.

- As probas poderán consistir en preguntas de resposta curta ou tipo test.
- En caso de ser tipo test, as respostas correctas suman 1 punto, as incorrectas restarán 0,25 puntos do valor dunha resposta correcta. As respostas en branco non puntuarán nin penalizarán.
- O lugar, data e contido destas probas serán indicados pola persoa coordinadora da materia durante a primeira semana do curso.

1.3. Resolución de problemas e/ou exercicios (40%)

Os/as estudantes deberán entregar actividades de estudo de casos e resolución de supostos prácticos propostos polo profesorado ao longo do curso. Estas actividades serán avaliadas tendo en conta:

- A comprensión e aplicación dos contidos teóricos.

- A capacidade de razoamento xurídico e argumentación.
- A presentación e xustificación das solucións propostas.

Nota: O alumnado que opte voluntariamente pola participación na metodoloxía de aprendizaxe-servizo ou aprendizaxe baseada en proxectos, poderá substituír parte destas actividades prácticas por esa metodoloxía alternativa, sen que iso implique un cambio na ponderación global da nota (40%).

2. Avaliación Final Única

Dirixida ao estudantado que non participe na avaliación continua ou non a supere. Esta modalidade consistirá nun exame final celebrado na data oficialmente publicada pola Facultade na súa páxina web e estruturado do seguinte xeito:

2.1. Resolución dun suposto práctico (70%)

- O exame incluírá un caso práctico ou suposto de feito, que deberá resolverse nun tempo máximo dunha hora.
- Permitirase o uso de lexislación non comentada para a súa resolución.
- Avaliarase a capacidade de aplicar os coñecementos teóricos aos feitos expostos, a argumentación xurídica e a presentación da solución proposta.

2.2. Proba tipo test e/ou de resposta curta (30%)

- Esta parte do exame consistirá en preguntas similares ás utilizadas nas probas da avaliación continua.
- Poderán ser de tipo test ou de resposta curta, con idéntico sistema de corrección no caso de test (suma 1 punto por resposta correcta, resta de 0,25 por resposta incorrecta e non suma nin resta por resposta en branco).

3. Convocatoria extraordinaria e fin de carreira

Mesmos criterios e normas que o sistema de avaliación final única.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

ANEIROS PEREIRA, JAIME, **Las sanciones tributarias**, Marcial Pons, 2005
 RUIZ HIDALGO, CARMEN, **Responsabilidad tributaria por alzamiento de bienes en la nueva LGT**, Marcial Pons, 2009
 Nuñez Castaño E./ Galán Muñoz A., **Manual de Derecho Penal Económico y de la Empresa**., 5ª, Tirant Lo Blanch, 2023
 Martínez- Buján Pérez, C., **Derecho penal Económico y de la Empresa.Parte Especial**, 7ª, Tirant Lo Blanch, 2023
 SILVA SÁNCHEZ, Jesús, **Lecciones de derecho penal económico y de la empresa**, 2.ª, Atelier, 2023
 MATA BARRANCO, Norberto de la et. al., **Derecho penal económico y de la empresa. Disponible en:**
<https://hdl.handle.net/10016/26715>, 2.ª, Dykinson, 2024

Bibliografía Complementaria

CARRERA HORTAS, Andrés, **La responsabilidad penal de las personas jurídicas: especial referencia a las «personas jurídicas de pequeñas dimensiones»**, Dykinson, 2025
 ANEIROS PEREIRA, JAIME, **El delito fiscal en Estudios Jurídicos en homenaje a Cesar Albiñana Garcia Quintana**, IEF, 2008
 BLANCO CORDERO, ISIDORO, **El delito de blanqueo de capitales**, Aranzadi, 2015
 FABRA VALLS, MODESTO, **Prevención y represión del blanqueo de capitales**, Tirant Lo Blanch, 2015
 CUESTA MUÑOZ, JAVIER, **Tratado de Responsabilidades penales en la Administración local**, Cosital, 2015
 PELAEZ MARTOS, JOSE MARIA, **Manual de Prevención de Blanqueo de Capitales**, CISS, 2014
 RUIZ HIDALGO, CARMEN, **La responsabilidad por levantamiento del velo como cláusula antielusiva**, 2016
 MARTIN FERNANDEZ, J, **La prevención del delito fiscal y del blanqueo de capitales a través del compliance**, Thomson Reuters Aranzadi, 2018
 Gómez Martin , V./ Corcoy Bidasolo, M., **Derecho penal económico y de la empresa. Parte general y parte especial. Doctrina y jurisprudencia con casos solucionados**, 2ª, Tant Lo Blanch, 2020
 Martínez- Buján Pérez, C., **Derecho Penal Económico y de la Empresa. Parte General**, 6ª, Tirant Lo Blanch, 2022

Nieto Martin, A./ Lascurain Sánchez, JA/ Blanco Cordero, I.:, **Manual de cumplimiento penal en la empresa**, 1ª, Tirant Lo Blanch, 2015

Demetrio Crespo, E/Nieto Martin, A., **Derecho penal económico y derechos humanos.**, 1ª, Tirant Lo Blanch, 2018

Feijoo Sánchez, B., **El delito corporativo en el Código Penal Español**, Thomson Reuters, 2016, 2ª, Thomson Reuters-Aranzadi, 2016

Ferre Olivé, J.C., **Trato de derecho Penal de delitos contra al Hacienda Publica y contra la seguridad Social**, 1ª, Tirant Lo Blanch, 2018

GONZÁLEZ CUSSAC, José Luis, **Derecho Penal. Parte especial**, 8.ª, Tirant lo Blanch, 2023

TORRES CADAVID, Natalia, **La responsabilidad penal del asesor fiscal: problemas de autoría y participación en el delito de defraudación tributaria**, Tirant lo Blanch, 2019

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Dereito penal II/V08G081V01402

Dereito penal I/V08G081V01302

Dereito financeiro e tributario II/V08G081V01701

Dereito financeiro e tributario I/V08G081V01603

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Réxime fiscal da empresa				
Materia	Réxime fiscal da empresa			
Código	V08G081V01944			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego Inglés			
Departamento	Dereito público especial			
Coordinador/a	Barreiro Carril, María Cruz			
Profesorado	Aneiros Pereira, Jaime Barreiro Carril, María Cruz			
Correo-e	mcruzbarreiro@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia Réxime Fiscal da Empresa constitúe unha profundización no estudo dos principais tributos que gravan o beneficio e as operacións dos empresarios, profesionais e sociedades. Así, a materia de estudo se centra na tributación dos rendementos das actividades económicas no IRPF, no Imposto sobre Sociedades e a tratamento tributario das operacións no IVE. Os contidos desta materia impártense en castelán (grupo en castelán: Réxime Fiscal da Empresa). Existe un segundo grupo da materia que se imparte integramente en inglés (grupo en inglés: Business Taxation).			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Contidos

Tema

LECCION 1: RÉXIME TRIBUTARIO DO EMPRESARIO INDIVIDUAL: IMPOSTO SOBRE A RENDA DAS PERSOAS FÍSICAS	Rendementos de actividades económicas. Determinación da base imponible: estimación directa normal e simplificada, estimación obxectiva. Reducións na base imponible. Integración e compensación de rendas. Base liquidable. Cuota tributaria. Xestión do imposto: autoliquidación, retencións e pagos a conta.
LECCION 2: RÉXIME TRIBUTARIO DO EMPRESARIO SOCIETARIO: IMPOSTO SOBRE SOCIEDADES	A base imponible: a corrección do resultado contable. Correccións de valor. Provisións. Operacións vinculadas. Subcapitalización. Prezos de transferencia. Gastos non deducibles. Exencións: por dobre imposición económica internacional e por rendas obtidas no extranxeiro. Redución por ingresos procedentes de determinados activos intanxibles. Compensación de BIN. Tipo de gravame e cuota. Deduccións. Rexímenes especiais.
LECCION 3: RÉXIME TRIBUTARIO DO EMPRESARIO NON RESIDENTE: IMPOSTO SOBRE A RENDA DOS NON RESIDENTES	Formas de suxeición e réxime xurídico. Rendas obtidas a través de establecemento permanente: concepto, rendas imputables e réxime tributario. As rendas obtidas sen establecemento permanente. Xestión do imposto: autoliquidación, retencións, obriga de designar representante. O gravame especial sobre bens inmoables.
LECCION 4: IMPOSTO SOBRE O VALOR ENGADIDO	A base imponible: réxime xeral e regras especiais. A modificación da base imponible. Tipos de gravame e cuota tributaria. A repercusión do imposto. A rectificación de cuotas. A dedución do imposto. A regra da prorrata. Devolucións. Rexímenes especiais para empresarios e profesionais: réxime simplificado, réxime da agricultura gandería e pesca, réxime dos bens usados, réxime das axencias de viaxes, réxime do comercio minorista, réxime dos grupos de entidades, réxime do comercio electrónico. Xestión do imposto: autoliquidacións, obras de documentación, a facturación do imposto.
LECCION 5: RÉXIME TRIBUTARIO DO COMERCIO EXTERIOR	Dereitos aduaneiros á importación: base imponible e cuantificación: o valor en Aduana e o TARIC. Os rexímenes aduaneiros especiais: tránsito, depósito, zonas francas, importación temporal e réxime de perfeccionamento, dereitos antidumping, despacho á exportación, exaccións reguladoras.
LECCIÓN 6: RÉXIME FISCAL DA EMPRESA FAMILIAR	Concepto xurídico-tributario de empresa familiar, constitución da empresa familiar, réxime tributario da tenencia, actividade e transmisión da empresa. O holding de empresa familiar

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	30	38	68
Resolución de problemas	14	21	35
Aprendizaxe-servizo	0	10	10
Observación sistemática	1	0	1
Presentación	0	15	15
Exame de preguntas obxectivas	6	15	21

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo.
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas, a interpretación dos resultados.
Aprendizaxe-servizo	O alumnado poderá participar voluntariamente en actividades titorizadas de aprendizaxe-servizo. A aplicación desta metodoloxía queda condicionada á súa aprobación na convocatoria ApS 26-27.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Atenderanse e resolverán as dúbidas do alumnado respecto das actividades e/ou exercicios que se propuxeron para adquirir as competencias perseguidas. As sesións de tutorización poderán realizarse por medios telemáticos (correo electrónico ou videoconferencia) baixo a modalidade de concertación previa.
Resolución de problemas	Atenderanse e resolverán as dúbidas do alumnado respecto das actividades e/ou exercicios que se propuxeron para adquirir as competencias perseguidas. As sesións de tutorización poderán realizarse por medios telemáticos (correo electrónico ou videoconferencia) baixo a modalidade de concertación previa.
Aprendizaxe-servizo	As persoas que opten por este sistema contarán coa implicación do profesorado para alcanzar con éxito o obxectivo proposto. A aplicación desta metodoloxía queda condicionada á súa aprobación na convocatoria ApS 26-27.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Aprendizaxe-servizo	O alumnado poderá participar voluntariamente en actividades titorizadas de aprendizaxe-servizo. A aplicación desta metodoloxía queda condicionada á súa aprobación na convocatoria ApS 25-26. (Calificarase conxuntamente coa nota da participación 35+5= 40%).	5	
Observación sistemática	Percepción atenta, racional, planificada e sistemática para describir e rexistrar as manifestacións do comportamento do alumnado. Asistencia regular e participación activa en clase e, no seu caso, asistencia a outras posibles actividades organizadas pola área de Dereito Financeiro e Tributario	35	
Presentación	Presentación, exposición e debate na clase dun traballo individual acerca dunha temática específica da primeira parte da materia que preparará o alumnado e que se celebrará en sesión de seminario hacia a metade de cuadrimestre.	30	
Exame de preguntas obxectivas	O/a alumno/a que se acolla ao sistema de avaliación continua será avaliado a través de dunha proba final tipo test (30%).	30	
Os/as alumnos/as de avaliación global: a súa cualificación estará integrada polo 100% da cualificación obtida nun exame escrito, sendo diferente ao que realicen os/as alumnos/as de avaliación continua, no que se lle avaliarán de todas as competencias.			

Outros comentarios sobre a Avaliación

1.-Segundo se establece no Regulamento sobre a avaliación, a cualificación e a calidade da docencia e do proceso de aprendizaxe do estudantado (aprobado polo Claustro da Universidade de Vigo o 18 de abril de 2023), o/a alumno/a deberá manifestar a súa intención de non acollerse ao sistema de avaliación continua conforme ao procedemento e na data

establecidos polos órganos competentes do Centro. No caso de que o Centro non determine unha data concreta, indicárase polos profesores en primeiro día de clase.

2.- O/a alumno/a que se acolla ao sistema de avaliación continua será avaliado conforme aos seguintes criterios: 1º) Presentación dun traballo acerca dun tema específico da primeira parte da materia, realizarase a metade de cuadrimestre (30%), 2º) Proba tipo test, realizarase ao final do cuadrimestre (30%), 3º) Asistencia regular, participación activa en clase e actividades organizadas pola área de Dereito Financeiro e Tributario (40%). Para os efectos de poder realizar esta última avaliación controlárase a asistencia a clase e a participación activa.

3.- Os/as alumnos/as de avaliación global: a súa cualificación estará integrada polo 100% da cualificación obtida nun exame final escrito, que será diferente ao que realice o alumnado de avaliación continua. No exame de avaliación global avaliaránselles de todas as competencias.

4.- O exame final realizarase na data, lugar e hora especificados no calendario oficial aprobado para ese efecto pola Xunta de Facultade para o curso académico 2026/2027.

ADVERTENCIA ESPECÍFICA PARA OS/AS ALUMNOS/AS QUE CONCORRAN Á CONVOCATORIA DE FIN DE CARRERA: No exame de Fin de Carreira a nota final estará integrada polo 100% da cualificación obtida no exame escrito. O exame de Fin de Carreira realizarase na data, lugar e hora especificados no calendario oficial aprobado para ese efecto pola Xunta de Facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

MALVÁREZ PASCUAL, L; MARTÍNEZ GÁLVEZ, P; RAMÍREZ GÓMEZ, S; SANCHEZ PINO, A.J., **Régimen Fiscal de la Empresa**, Última edición,

Bibliografía Complementaria

GARCÍA PRATS, F.A.; GARCÍA MORENO, V.A.; MONTESINOS OLTRA, S., **Tributación empresarial**, Última edición,

Compendio de textos legais da parte especial do Dereito Tributario de calquera das editoriais xurídicas coñecidas, Última edición, 2026

MARTÍN QUERALT, TEJERIZO LÓPEZ, CAYÓN GALIARDO (Directores), **Manual de Derecho Tributario. Parte especial**, Última edición, 2026

PÉREZ ROYO, F. (DIRECTOR), GARCÍA BERRO, F., PERÉZ ROYO, I., ESCRIBANO, F., CUBERO TRUYO, A., Y CARR, **Curso de Derecho Tributario. Parte Especial**, Última edición, 2026

MERINO JARA, I; LUCAS DURÁN, M.; CALVO VERGEZ, J.; FERNÁNDEZ AMOR, J.A.; GARCÍA CALVENTE, Y.; GARCÍA, **Derecho Tributario. Parte especial. Lecciones adaptadas al EEES**, Última edición, 2026

CAZORLA PRIETO, L.M.; CHICO DE LA CÁMARA, P., **Introducción al sistema tributario español**, Última edición, 2026

FERREIRO LAPATZA, J.J y otros., **Curso de Derecho Tributario**, Última Edición,

PITA GRANDAL, A.Mª. (Coordinadora), **Textos y casos prácticos de Derecho Financiero y Tributario II**, 2001,

CORDÓN EZQUERRO, T. (Dir), **Manual del impuesto sobre la renta de las personas físicas**, 2005,

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito financeiro e tributario II/V08G081V01701

Dereito financeiro e tributario I/V08G081V01603

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito administrativo económico				
Materia	Dereito administrativo económico			
Código	V08G081V01945			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Hernández Corchete, Juan Antonio			
Profesorado	Hernández Corchete, Juan Antonio			
Correo-e	jahc43@hotmail.com			
Web				
Descrición xeral	O profesorado vai ser Margarita Parajó Calvo, maragarita.parajo.vigo@gmail.com, e Francisco de Cominges Cáceres, francisco.cominges@gmail.com, Nesta materia estúdase o significado e fundamentos das potestades da Administración en materia económica. En particular, a intervención pública na economía, as técnicas utilizadas, así como a reserva ao sector público de determinadas actividades económicas. Así mesmo, analízase a iniciativa pública económica e as técnicas de fomento do desenvolvemento económico.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Contidos

Tema	
Lección 1.- Introducción ao dereito público da economía	1.- Aclaracións conceptuais 2.- A intervención pública na Economía: evolución e características
Lección 2.- A Constitución económica e financeira do Estado español	1.- Significado e contido da Constitución económica 2.- O principio de unidade da orde económica 3.- A actividade financeira pública 6.- A Administración Económica
Lección 3.- A actividade de servizo público	1.- O artigo 128.2 CE. O servizo público como técnica de reserva 2.- O procedemento para efectuar as reservas 3.- A cuestión indemnizatoria
Lección 4.- O sector público económico: a empresa pública	1.- Formulación, concepto e clases de empresas públicas 2.- A empresa pública estatal 3.- A empresa pública autonómica 4.- O sector público e empresarial local
Lección 5.- A técnica de fomento do desenvolvemento económico. A actividade administrativa de policía ou limitación-control: as autorizacións, as declaracións responsables e as comunicacións.	1.- As técnicas de fomento 2.- As subvencións. Réxime competencial 3.- Réxime xurídico das subvencións públicas 4.- A actividade Administrativa de policía ou limitación-control. 5.- As autorizacións: as licenzas. As declaracións responsables e as comunicacións.
Lección 6.- A contratación do Sector Público	1.- Antecedentes 2.- Réxime xurídico 3.- Tipos contractuais 4.- Aspectos económicos e temporais do contrato e contido mínimo 5.- As partes da relación contractual 6.- Actuacións preparatorias dos contratos 7.- Criterios de valoración das ofertas e de adxudicación dos contratos 8.- Procedementos de adxudicación 9.- A execución dos contratos
Lección 7.- Medio Ambiente e Urbanismo	1.- Medioambiente 2.- Urbanismo

Lección 8. A regulación administrativa dos sectores económicos

- 1.- A Administración garante e os sectores regulados.
- 2.- Transportes
- 3.- Industria
- 4.- Enerxía
- 5.- Servizos dixitais e IA
- 6.- O resto de sectores regulados, en especial os seguintes:

- 2.- Economía
- 3.- Agricultura
- 4.- Gandería
- 5.- Montes
- 6.- Pesca
- 7.- Portos
- 8.- Turismo
- 9.- Comercio
- 10.-
- 11.- Xogos de sorte e azar
- 12.- Banca
- 13.- Enerxía
- 14.- Telecomunicacións
- 15.- Televisión e radio
- 16.- Infraestruturas e transportes
- 17.- Servizos postais
- 18.- Sanidade
- 19.- Política Social
- 20.- Infraestruturas e mobilidade
- 21.- Emprego
- 22.- Cultura
- 23.- Educación

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudo de casos	12	16	28
Lección maxistral	30	11	41
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	36	37
Traballo	9	34	43

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Estudo de casos	Análises de casos prácticos relacionados cos contidos da asignatura.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	O profesor atenderá as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe
Estudo de casos	O profesor atenderá as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe
Probas	Descrición
Exame de preguntas obxectivas	O profesor resolverá todas as dúbidas que de maneira individual se lle expoñan polos alumnos dedicando ao efecto o tempo preciso.
Resolución de problemas e/ou exercicios	O profesor atenderá as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Exame de preguntas obxectivas	30	Probas para avaliación das competencias que inclúen preguntas abertas sobre un tema. Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia nunha resposta extensa.
Resolución de problemas e/ou exercicios	30	Proba na que o alumnado debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condicións establecido/as polo profesor. Desta maneira, o alumno debe aplicar os coñecementos que adquiriu. Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades.
Traballo	40	O alumnado presentará o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática dun tema obxecto de estudo. Realizarase de maneira individual ou en grupo.
Os setores regulados enunciados no último apartado (O Resto dos setores regulados) serán abordados por medio de estes traballos.		

Outros comentarios sobre a Avaliación

Ao comezo do curso o alumno/a poderá optar de forma expresa polo sistema de:

- avaliación continua, ou
- proba final

A formalización da opción farase nun documento que lle entregará o profesor/a.

Primeira convocatoria de exame (maio): Os alumnos/as que opten polo sistema de avaliación continua, que supón a asistencia regular a clases (mínimo o 80%) tanto as correspondentes a sesións maxistras como as de carácter práctico, a resolución de casos, a participación nas prácticas propostas polo profesor e na realización, se procede dalgún exame tipo test antes da finalización da materia, serán cualificados cunha porcentaxe do 30 %. Valorarase cun 40% a elaboración dun traballo individual ou colectivo que será exposto polos alumnos/as sobre as materias e o 30% restante a nota da proba final. Para poder ter en conta as cualificacións obtidas durante o curso, os alumnos/as que opten por avaliación continua, en todo caso deberán aprobar a proba escrita final. En caso contrario, serán avaliados unicamente atendendo á cualificación obtida na proba final. Os alumnos/as que optasen pola proba final serán cualificados, única e exclusivamente, por dita proba de preguntas curtas ou preguntas a desenvolver (100% da nota).

Segunda convocatoria de exame (xullo): Os alumnos/as do sistema de avaliación continua reservarase a cualificación da devandita avaliación (asistencia, casos e prácticas) e, por tanto, a proba final puntuarase co 30% da nota. A nota final obterase da suma da nota da avaliación continua do curso e a da nota da nova proba final.

Convocatoria fin de carreira: O 100% da nota obterase da realización dunha proba final de preguntas curtas a desenvolver.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

RIVERO ORTEGA, RICARDO, **Derecho Administrativo Económico**, 8ª edición, Marcial Pons, Ediciones Jurídicas y Sociales, 2018

Burzaco Samper, María. Codes Calatrava, José María. García Sedano, Tania. Magide Herrero, Mariano, **Derecho Administrativo Económico**, Primera, Dykinson, 2018

Laguna de Paz, José Carlos., **Derecho Administrativo Económico**, Primera, Aranzadi, 2016

BERMEJO VERA, JOSÉ, **Derecho Administrativo. Parte especial**, última edición, Thomson,

Bibliografía Complementaria

COSCULLUELA MONTANER, Luis.; LÓPEZ BENÍTEZ, Mariano., **Derecho Público Económico**, 4ª, Iustel, 2011

Galán, R., y otros, **eciones de derecho administrativo: Regulación económica, derecho de la ordenación del territorio y urbanístico y derecho ambiental (Vol. III)**. Editorial Tecnos., Tecnos, 2025

Gamero, E., Fernández, S., **Manual básico de derecho administrativo**, 22º, 2025

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Constitución económica				
Materia	Constitución económica			
Código	V08G081V01946			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua de impartición	#PortuguêsAmigável Castelán			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Alcaraz Salgado, Maria Hylma			
Profesorado	Alcaraz Salgado, Maria Hylma			
Correo-e	halcarazsalgado@gmail.com			
Web				
Descrición xeral	A constitución económica comporta unha visión e comprensión de o conxunto de as transformacións en a organización de o público en o constitucional, de as transformacións de as ordes económicas, xurídicos e sociais e as consecuencias en os procesos de integración *supraestatal desde unha perspectiva interdisciplinar. Materia do programa Português amigável. Os/ as estudantes internacionais poderán solicitar ao profesorado: a) materiais e referencias bibliografías para o seguimento da materia na(s) lingua(s) estranxeira(s), b) atender as titorías na(s) lingua(s) estranxeira(s), c) probas e avaliacións en lingua estranxeira.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Contidos

Tema	
Tema 1. Mercado, Estado, forma xurídica e sociedade Civil.	1.1. Orixe do concepto "sociedade civil" 1.2. A sociedade civil, e a estrutura económica e social 1.3. A sociedade civil e o Estado 1.4. Os axentes económicos, a intervención do Estado na economía e a ordenación do mercado interior
Tema 2. O Estado social, o Fordismo, o Keynesianismo e nova organización do público no constitucionalismo do século XX.	2.1 A crise do Estado liberal 2.2. O modo de desenvolvemento industrial fordista-keynesiano e o Estado do benestar 2.3. O Estado social 2.4. A regulación económica: tendencia e desafíos
Tema 3. Constitucionalismo e teoría económica da democracia.	3.1 Constitución e sistema económico 3.2. A Constitución económica como marco xurídico para o funcionamento da actividade económica 3.3. O constitucionalismo económico como garante do Estado democrático 3.4. A evolución do constitucionalismo económico: da Constitución da República de Weimar ás contemporáneas constitucións.
Tema 4. Constitucionalismo e novas institucións económicas.	4.1. A Constitución económica española: consideracións introdutorias 4.2. A liberdade de empresa e a economía de mercado: análise do art. 38 CE 4.3 O sector público e a actividade económica na Constitución económica española: interese xeral, iniciativa pública e servicios esenciais 4.4. A planificación da actividad económica

Tema 5. Constitución económica: relacións intergubernamentais e procesos de integración supraestatais.

5.1. A equidade económica territorial

5.2. As organizacións internacionais para asuntos económicos: FMI, Banco Mundial, OMC e OIT.

5.3. As organizacións internacionais para a protección dos dereitos humanos.

5.4. A Constitución económica española e a súa compatibilidade coa normativa da UE.

Tema 6. Constitución económica: o Dereito da Unión Europea e Constitución española.

6.1. A Constitución económica da Unión Europea

6.2. O sistema de competencias na Constitución económica europea

6.3. A produción normativa na Unión Europea

6.4. A gobernanza económica da Unión Europea

Tema 7. Nova dogmática do Dereito constitucional: a constitución económica e o Dereito comparado.

7.1 Estado social e mercado: unha aproximación desde o constitucionalismo

7.2. Dereitos fundamentais e mercado: as transformacións do constitucionalismo social

7.3. As transformacións do dereito á propiedade privada

7.4. O dereito á vivenda e a protección fronte á pobreza

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	20	20	40
Aprendizaxe baseado en proxectos	10	10	20
Seminario	15	58	73
Autoavaliación	3	0	3
Estudo de casos	4	5	9
Proxecto	3	0	3
Exame oral	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Aprendizaxe baseado en proxectos	Actividades enfocadas na solución do problema exposto inicialmente que será o eixo do desenvolvemento do proxecto, que consistirán en interpretar datos, investigar, discriminar información, expor hipótese e conclusións.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.

Atención personalizada

Metodoloxías Descrición

Seminario	Actividade académica desenvolvida polo profesorado, individual ou en pequeno grupo, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula e nos momentos que o profesor ten asignados a *tutorías de despacho.
-----------	---

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Seminario	Probas nas que se valorará dos logros do alumnado en función dos obxectivos propostos por medio de exposicións e debates	30	

Autoavaliación	Probas obxectivas encamiñadas a que os estudantes poidan asumir e ser conscientes dos seus puntos fortes e débiles no seu propio proceso de aprendizaxe	20
Estudo de casos	Avaliarase a resolución de casos relacionados coa materia e as prácticas. Avaliaranse os diversos exercicios ou proxectos na aula baixa as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvemento con actividades autónomas do estudante. Utilizaranse no seu caso para medir o grao de coñecemento das materias, para o que se poderán utilizar probas de preguntas curtas e tipo test, o resultado dos debates e exposicións.	20
Proxecto	O alumnado deberá resolver problemas, interpretar datos, investigar, discriminar información, presentar solucións e conclusións.	30

Outros comentarios sobre a Avaliación

AVALIACIÓN

As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2025-20265.

A avaliación será baseada en proxectos nos que o alumnado terá que resolver problemas, interpretar datos, investigar, discriminar información, expor hipótese e conclusións. A avaliación farase durante todo o proceso do proxecto. Será condición imprescindible para a aprobación no proxecto a asistencia, a realización das distintas actividades esixidas para o seu desenvolvemento e a presentación final dos resultados.

Será condición imprescindible para contabilizar a avaliación continua obter un mínimo de 5 sobre 10 no proxecto. Aqueles alumnos que, por circunstancias persoais ou profesionais, non poidan participar de maneira presencial continuada no desenvolvemento do curso poderán presentar por escrito os diferentes traballos realizados ao mesmo tempo que os asistentes. Isto suporalle un 40% da avaliación final e a proba oral o outro 60% da avaliación final. Tanto estes últimos alumnos como os anteriores gozarán de atención personalizada nas tutorías individualizadas (previa cita) cando así o desexen.

NA SEGUNDA CONVOCATORIA diferenciaranse as seguintes modalidades:

- a) Para os alumnos presenciais: terán que ser avaliados daquela parte da programación docente que non superasen durante o curso.
- b) Para aqueles alumnos que participan, aínda que non o fan de maneira presencial na súa totalidade: terán que superar aquela parte da programación docente que non superasen.
- c) Para aqueles alumnos que se presentasen só a una avaliación final e non a superasen: deberán repetir esa mesma modalidade de avaliación na súa totalidade.

CONVOCATORIA FIN DE CARREIRA. A avaliación constará de dúas preguntas de resposta longa e o desenvolvemento dun caso práctico. As preguntas de resposta longa valerán un 50% da nota final; o desenvolvemento dun caso práctico valerá o 50% da nota final.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Heller, Hermann, **Teoría del Estado**, 2ª, FCE, 2015

García-Pelayo, Manuel, **Las transformaciones del Estado contemporáneo**, 14ª, Alianza, 2005

García Vitoria, Ignacio, **La libertad de empresa: ¿un terrible derecho?**, CEPC, 2010

Nicol, Danny, **The Constitutional Protection of Capitalism**, OUP, 2010

VV. AA., **La Constitución económica. Actas de las XVII Jornadas de la Asociación de Letrados del Tribunal Constitucional**, CEPC, 2012

Barcelona Llop, Javier, **Propiedad, privación de la propiedad y expropiación forzosa en el sistema del Convenio Europeo de Derechos Humanos**, CEPC, 2013

Rodrik, Dani, **La paradoja de la globalización: la democracia y el futuro de la economía mundial**, Antoni Bosch, 2012

Weber, Max, **Economía y sociedad**, 3ª, FCE, 2014

Rodríguez de Santiago, José María, **Artículo 33**, BOE / CEPC, 2018

Bibliografía Complementaria

Kelsen, Hans, **Teoría general del derecho y del Estado**, FCE, 1995

Schmitt, Carl, **Teoría de la constitución**, Alianza, 1983

Mortati, Costantino, **La Constitución en sentido material**, CEPC, 2000

Bergareche Gros, Almudena, **La Costituzione in senso materiale: l'importanza della realtà dell'organizzazione**, Milano, 2001,

Keynes, John Maynard, **Teoría general de la ocupación, el interés y el dinero**, FCE, 1965

Becker, Gary Stanley, **El Capital humano : un análisis teórico y empírico referido fundamentalmente a la educación**, Madrid, 1983,

Buchanan, James M., **Economía constitucional**, Madrid , 1993,

Buchanan, James M. y Tullock, Gordon, **El Cálculo del consenso : fundamentos lógicos de la democracia constitucional**, Madrid, 1980,

Coase, R. H., **La Empresa, el mercado y la ley**, Madrid, 1994,

Ramió, Carles y Ballart, Xavier, **Teoría de la organización (selección de textos)**, Madrid, 1993,

Schumpeter, Joseph Alois, **Capitalismo, Socialismo y Democracia. Volúmenes I y II**, 2015

Schumpeter, Joseph Alois, **Historia del análisis económico**, 1994

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Dereito do comercio internacional/V08G081V01936

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Dereito administrativo económico/V08G081V01945

Dereito do comercio internacional/V08G081V01936

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Dereito da Unión Europea/V08G081V01304

Dereito internacional público/V08G081V01303

Dereito internacional privado/V08G081V01602

Dereito: Dereito constitucional I/V08G081V01103

Economía: Principios de economía/V08G081V01201

Outros comentarios

La materia será impartida por la Profesora Mª Hylma Alcaraz Salgado. Para cualquier duda al respecto diríjase a:

maria.hylma.alcaraz.salgado@uvigo.gal

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Réxime xurídico da responsabilidade patrimonial da administración (contractual e extracontractual)				
Materia	Réxime xurídico da responsabilidade patrimonial da administración (contractual e extracontractual)			
Código	V08G081V01947			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Hernández Corchete, Juan Antonio			
Profesorado	Hernández Corchete, Juan Antonio			
Correo-e	jahc43@hotmail.com			
Web				
Descrición xeral	O profesorado vai ser Francisco de Cominges Cáceres, francisco.cominges@gmail.com, e Margarita Parajó Calvo, maragarita.parajo.vigo@gmail.com. Nesta materia estúdase a evolución e fundamentos da responsabilidade patrimonial da Administración, a regulación vixente e configuración da mesma, os presupostos e o procedemento da responsabilidade patrimonial da Administración			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
B1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
B3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
B4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
C16	CE20 - Ser capaces de entender correctamente os documentos que integran con carácter xeral un expediente administrativo e de actuar conforme a Dereito nun procedemento, tanto desde a posición da Administración como desde a das persoas e empresas interesadas
D1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
D2	Uso de linguas estranxeiras nas actividades das diferentes materias.
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
O alumnado deberá alcanzar unha visión e comprensión do conxunto dos mecanismos e institucións xurídico - administrativas propias da responsabilidade patrimonial da Administración, manexar con soltura o sistema de fontes obxecto de estudo e resolver problemas xurídicos relacionados coa materia obxecto de estudo	A1	B1	C16	D1
	A3	B3		D2
	A4	B4		D5

Contidos

Tema	
I. A RESPONSABILIDADE DAS ADMINISTRACIÓNS PÚBLICAS	1. Introducción 2. Evolución histórica 3. Concepto 4. Clases 5. Regulación

2. NACEMENTO DA RESPONSABILIDADE PATRIMONIAL DAS ADMINISTRACIÓNS PÚBLICAS	1. A lesión patrimonial 2. Actividades determinantes do dano 3. A antixuridicidade 4. Imputación do dano á Administración Pública 5. A relación de causalidade
3. OS SUXEITOS DA RESPONSABILIDADE PATRIMONIAL DAS ADMINISTRACIÓNS PÚBLICAS	1. Suxeitos da relación xurídica 2. O titular do dereito á indemnización 2.1. O suxeito activo da relación 2.2. Capacidade, lexitimación e representación 2.3. Pluralidade de interesados 3. O responsable 3.1. O suxeito pasivo da relación 3.2. Pluralidade de suxeitos responsable 4. O asegurador
4. O OBXECTO DA RESPONSABILIDADE PATRIMONIAL DAS ADMINISTRACIÓNS PÚBLICAS	1. A reparación do dano 2. A indemnización
5. PROCEDEMENTOS PARA FACER EFECTIVA A RESPONSABILIDADE	1. Procedementos de responsabilidade patrimonial 2. Requisitos do procedemento 2.1. Requisitos subxectivos 2.2. Requisitos obxectivos 2.3. Prazo 3. O procedemento administrativo xeneral para esixir a responsabilidade patrimonial das Administracións Públicas 4. O procedemento abreviado
6. A RESPONSABILIDADE POR ACCIDENTES EN ESPAZOS PÚBLICOS E POR FILTRACIÓNS EN INMOBLES	1. Accidentes de peóns. 2. Accidentes de vehículos. 3. Inundación nos inmobles.
A RESPONSABILIDAD PATRIMONIAL SANITARIA	A lex artis e a mala praxe médica. Doutrina do dano desproporcionado. Principio de prohibición de regreso lóxico. O consentimento informado. A perda de oportunidade. Elementos subxectivos. Prescripción da acción. Cuantificación da indemnización.
9. RESPONSABILIDAD PATRIMONIAL DO LEXISLADOR	1. Introdución. Regras xerais. 2.- Danos derivados da aplicación de lei inconstitucional. 3.- Danos pola aplicación de normas contrarias ao Dereito da UE. 4.- Procedemento.
10 RESPONSABILIDADE PATRIMONIAL DA ADMINISTRACIÓN DE XUSTIZA	1.- Normativa aplicable. 2.- Funcionamento anormal da Administración de xustiza. 3.- Erro xudicial. 4.- Prisión preventiva que remata en absolución/sobreseimento. 5.- Incumprimento da normativa da UE. 6.- Funcionamento anormal do TC. 7.- Procedemento.

11.- RESPONSABILIDADE DAS AUTORIDADES E EMPREGADOS PÚBLICOS □ A ACCIÓN DE REGRESO

- 1- Principio de responsabilidade directa da Administración.
- 2.- Acción de regreso / repetición.
- 3.- Acción indemnizatoria por danos ao patrimonio público.
- 4.- Responsabilidade disciplinaria.
- 5.- Responsabilidade penal

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	31	10	41
Estudo de casos	12	16	28
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	38	40
Traballo	8	34	42

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do docente dos contidos principais da materia obxecto de estudo, as súas bases teóricas e directrices fundamentais, que serán obxecto de avaliación nas probas
Estudo de casos	Formulación e resolución de casos e supostos prácticos sobre os contidos da materia. O docente proporá ao alumnado a resolución de feitos, supostos, casos, sentenzas, etc., co fin de coñecerlos, interpretalos e, no seu caso, resolvelos, así como reflexionar sobre os mesmos, contrastar datos e completar os coñecementos teóricos.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	O profesor atenderá as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe.
Estudo de casos	O profesor atenderá as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe.
Probas	Descrición
Exame de preguntas obxectivas	O profesor resolverá todas as dúbidas que de maneira individual expóñalle o alumnado dedicando ao efecto o tempo preciso sobre a resolución da proba tipo test.
Resolución de problemas e/ou exercicios	O profesor atenderá as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe.

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Exame de preguntas obxectivas	O exame de preguntas obxectivas consistirá en un exame de preguntas cortas	40	B3	C16	D1	
			B4		D5	
Resolución de problemas e/ou exercicios	Resolución de problemas e/ou exercicios durante as clases prácticas ou no tempo/condicións establecido/as polo profesor. Desta maneira, o alumno debe aplicar os coñecementos que adquiriu. A aplicación desta técnica pode se presencial e non presencial.	30	A3	B3	C16	D1
			A4	B4		D5
Traballo	O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo, de forma escrita.	30	A3	B1	C16	D1
			A4	B3		D5
				B4		

Outros comentarios sobre a Avaliación

Ao comezo do curso o alumno poderá optar de forma expresa polo sistema de avaliación continua ou polo sistema de proba

final formalizando a opción nun documento que lle entregará o profesor. Primeira convocatoria de exame (maio): Os alumnos que opten polo sistema de avaliación continua, que supón a asistencia regular a clases tanto as correspondentes a sesións maxistras como as de carácter práctico, a resolución de casos, a participación nas prácticas propostas polo profesor e na realización dun exame de preguntas curtas antes da finalización da materia, serán cualificados cunha porcentaxe do 30% nos casos prácticos, o 40% no exame de preguntas curtas e 30% na elaboración e exposición dun traballo individual ou colectivo. Para poder ter en conta as cualificacións obtidas durante o curso, os alumnos que opten por avaliación continua, en todo caso deberán aprobar o exame de preguntas curtas.

Os alumnos que optasen pola proba final serán cualificados, única e exclusivamente, por un exame escrito que incluíra varias preguntas teóricas e un caso práctico (100% da nota).

Segunda convocatoria de exame (xullo): Os alumnos do sistema de avaliación continua reservarase a cualificación da devandita avaliación (asistencia, casos e prácticas) e, por tanto, a proba final puntuarase co 40% da nota.

Convocatoria fin de carreira: O 100% da nota obterase da realización dunha proba final de preguntas curtas a desenvolver.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

GONZÁLEZ PÉREZ, JESÚS, **Responsabilidad patrimonial de las Administraciones Públicas**, Última edición,

ABOGACÍA GENERAL DEL ESTADO, **Manual de responsabilidad pública**, Última edición,

QUINTANA LÓPEZ, TOMÁS (dir.), **La responsabilidad patrimonial de la Administración Pública**, Última edición,

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito administrativo I/V08G081V01401

Dereito administrativo II/V08G081V01503

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Prácticas externas				
Materia	Prácticas externas			
Código	V08G081V01981			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Farto Piay, Tomás			
Profesorado	Farto Piay, Tomás			
Correo-e	tfarto@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia optativa "práctica externas" ten como obxectivo aplicar os coñecementos teóricos adquiridos no Grao en Dereito á práctica.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
B2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
B3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
B4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
C7	CE7 - Reconstruír e avaliar argumentacións xurídicas complexas
C16	CE20 - Ser capaces de entender correctamente os documentos que integran con carácter xeral un expediente administrativo e de actuar conforme a Dereito nun procedemento, tanto desde a posición da Administración como desde a das persoas e empresas interesadas
C23	CE29 - Ser capaz de manexar fontes xurídicas informatizadas
C33	CE41 - Saber interpretar e aplicar as normas que regulan os dereitos fundamentais así como as súas garantías
D1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
D2	Uso de linguas estranxeiras nas actividades das diferentes materias.
D3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
D4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados previstos na materia				
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Aplicar os coñecementos teóricos á práctica.	A1	B1	C7	D1
	A2	B2	C16	D2
	A3	B3	C23	D3
	A4	B4	C33	D4
	A5			D5

Contidos	
Tema	
Realización das prácticas externas	Colaboración con tarefas relacionadas co ámbito xurídico en empresas, despachos, administración e institucións públicas de interese xurídico.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas de forma autónoma	0	15	15
Prácticum, Practicas externas e clínicas	135	0	135
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.			

Metodoloxía docente	
	Descrición
Resolución de problemas de forma autónoma	Resolución de problemas e elaboración polo/a alumno/a das memorias previstas na normativa de prácticas externas da Facultade de Ciencias Xurídicas e do Traballo.
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Realización da práctica externa na empresa ou institución pública asignada ao estudante de conformidade coa normativa de prácticas externas do grado en Dereito da Facultade de Ciencias Xurídicas e do Traballo da Universidade de Vigo

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Atención personalizada polo/a titor/a externo/a e académico/a
Resolución de problemas de forma autónoma	Atención e resolución de dúbidas, durante a fase de elaboración de memorias, polo titor/a académico/a

Avaliación							
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe				
Resolución de problemas de forma autónoma	Elaboración e presentación do informe realizado polo alumnado	50	A1	B1	C7	D1	
			A2	B2	C23	D2	
			A3	B3	C33	D3	
			A4	B4		D4	
			A5			D5	
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Informe realizado polo titor da entidade na que o estudante realice as prácticas.	50	A1	B1	C7	D1	
			A2	B2	C23	D2	
			A3	B3	C33	D3	
			A4	B4		D4	
			A5			D5	

Outros comentarios sobre a Avaliación

1.- Segunda oportunidade : avaliaranse as competencias e aspectos non superados na primeira convocatoria.

2.- Segundo a normativa de Prácticas externas, a avaliación das prácticas levarase a cabo polo titor/a académico/a asignado ao alumnado. O devadito titor académico/a elaborará un Informe de Valoración Final no que determinará a cualificación final, tendo en conta que para poder superar a materia, é necesario non faltar inxustificadamente a máis dun 10% das horas que conforman a práctica, así como entregar ao titor/a académico/a no prazo de quince días naturais a contar desde o día en que conclúen as prácticas, ao Informe de Prácticas Externas, axustándose ao modelo incorporado ao Anexo I da presente normativa.

3.- A calificación, sobre 10 puntos, será o resultado da suma dos seguintes elementos:

- o 50% da calificación, sobre 10 puntos, que figure no Informe de Seguimento emitido polo titor/a da entidade externa.
- o 40% da calificación, sobre 10 puntos, que o titor/a académico outorgue ao informe das prácticas externas entregada polo alumnado.
- o 10% restante da calificación, sobre 10 puntos, atribuirase polo titor académico en atención a valoración global que realice do conxunto da actividade desenvolvida polo alumno/a. En particular, deberá tomar en consideración o nivel de cumprimento global durante todo o período de prácticas.

Bibliografía. Fontes de información
Bibliografía Básica
Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Outros comentarios

Recomendase completar esta guía coa lectura da normativa do Centro relativa as Prácticas Externas.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Traballo de Fin de Grao				
Materia	Traballo de Fin de Grao			
Código	V08G081V01991			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Arias Martínez, María Antonia			
Profesorado	Louredo Casado, Sara			
Correo-e	tona.arias@uvigo.es			
Web				
Descrición	Elaboración dun traballo sobre un tema englobado nalgúnha das materias impartidas na titulación xeral			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
B2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
B3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
B4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
D1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
D2	Uso de linguas estranxeiras nas actividades das diferentes materias.
D3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
D4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados previstos na materia				
Resultados previstos na materia		Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Buscar, ordear e estruturar información sobre un tema de interese xurídico cun comportamento ético correcto, o que se concretará na inclusión de citas bibliográficas para indicar as fontes consultadas.		A1	B1	D1
		A2	B2	D2
		A3	B3	D3
Coñecer, comprender, interpretar e aplicar críticamente fontes xurídicas.		A4	B4	D4
Expresarse correctamente coa linguaxe técnica propia do ámbito xurídico.		A5		D5

Contidos	
Tema	
Calquera tema relacionado coas materias do Grao en Dereito	Calquera subtema relacionado coas materias do Grao en Dereito

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	4	135	139

Traballo	0.5	10.5	11
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.			

Metodoloxía docente	
	Descrición
Traballo tutelado	De forma individual pero titorizada, o estudante elaborará un documento sobre un tema da materia. Este traballo autónomo do estudante inclúe a identificación de fontes de información, lectura e manexo de información, recollida de información e a redacción e edición final do traballo.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Traballos tutelados

Avaliación					
	Descrición		Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Traballo	Valorarase o contido do traballo así como a súa estrutura: introdución, xustificación, obxecto de estudo, conclusións, bibliografía e outras fontes de información. Así mesmo, valorarase a capacidade de expresión oral e escrita do/do futuro/a graduado/a.	100	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4	D1 D2 D3 D4 D5

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para a presentación e defensa pública do Traballo Fin de Grao é requisito previo imprescindible superar a totalidade do resto das materias do plan de estudos do Grao en Dereito.

Por normativa relativa a dobres titulacións, no caso do PCEO é imprescindible ter superadas tamén todas as materias tanto da titulación de ADE como de Dereito para defender ambos traballos. Non é posible a escisión por titulacións.

As datas de defensa pública do Traballo Fin de Grao son aprobadas pola Xunta de Facultade e publicadas na web da Facultade. Igualmente, se comunicarán aos alumnos/as ao inicio de cada curso académico na plataforma Moovi.

A defensa do traballo realizarase de forma presencial. Excepcionalmente, cando non sexa posible a defensa presencial e de conformidade coa normativa reguladora do Traballo de Fin de Grao, poderá levarse a cabo de maneira virtual nos termos nela establecidos.

En relación coa avaliación, o actual sistema aprobado na Facultade de Ciencias Xurídicas indica que a defensa do traballo pode ter lugar ante un tribunal unipersonal, obtendo un máximo de 8 puntos, ou ante un tribunal colexiado na data prevista, puidendo obter un máximo de 10 puntos. Esta cualificación resultará da valoración dos distintos aspectos establecidos na normativa reguladora do Traballo de Fin de Grao.

Bibliografía. Fontes de información	
Bibliografía Básica	
Universidade de Vigo, Reglamento Uvigo para a realización de traballos fin de grao , Última modificación	
Facultade de Ciencias Xurídicas e do Traballo, Normativa interna para elaboración de traballo fin de grao , Última modificación	
Bibliografía Complementaria	
ERRER, V.; CARMONA, M.; SORIA, V., El trabajo de fin de grado: guía para estudiantes, docentes y agentes colaboradores , McGraw-Hill/Interamericana de España, Última	
FONDEVILA GASCÓN, J.F.; OLMO ARRIAGA, J.L., El trabajo fin de grado en las ciencias sociales y jurídicas: guía metodológica. , Ediciones Internacionales Universitarias, Última	
GARCÍA SANZ, M.P.; MARTÍNEZ CLARES, P., Guía práctica para la realización de trabajos fin de grado y trabajos fin de máster , Universidad de Murcia, Última	
JIMÉNEZ ALEMÁN, A. A., Competencias a validar a través del trabajo de fin de grado en derecho , Última	
MIRÓN CANELO, J.A., Guía para la elaboración de trabajos científicos: grado, máster y postgrado , Rego, Última	

Recomendacións

Outros comentarios

Dunha banda convén sinalar que, para a presentación e defensa pública do Traballo Fin de Grao, é requisito previo imprescindible superar todas as materias restantes do plan de estudos do Grao en Dereito. No caso do PCEO esta norma aplícase tanto ás materias de Dereito como de ADE, que son requisito para que o/a alumno/a poida efectuar ambas defensas.

Doutra banda, sintetízase a continuación o Anexo III da Normativa interna do centro para a elaboración do traballo de fin de Grao en Dereito e en Relacións Laborais e Recursos Humanos (no que segue: NITFG). A NITFG está dispoñible en:

https://fccxxt.webs.uvigo.es/images/docs/facultade/normativa/tfg/Normativa_TFG.pdf

O devandito anexo contén ás normas de presentación dos Traballos de Fin de Grao:

- Os TFG poderán presentarse e defenderse en galego, castelán ou calquera outra lingua que contemple a memoria das titulacións.
 - Os TFG que se presenten deberán conter necesariamente o plantexamento do tema, o seu desenvolvemento e as conclusións obtidas. Así mesmo, os TFG irán precedidos de tres apartados previos: un resumo (en castelán ou galego e inglés) seguido dunha listaxe de palabras clave do estudo (en castelán ou galego e inglés), unha listaxe de abreviaturas e un sumario global.
 - Os traballos terán una extensión comprendida entre as 30 e 50 páxinas. Os anexos non se terán en conta no cómputo total de páxinas sinalado anteriormente.
 - Os traballos deberán remitirse en letra Times New Roman tamaño 12 e terán entreliñado de 1,5. As notas ao pé de páxina terán tamaño 10 da mesma letra e entreliñado sinxelo (1,0).
 - As marxes superior, inferior, esquerda e dereita do documento serán de 2,5 cm.
 - A presentación deberá conter unha portada na que conste o título do traballo, a autor ou autor, a titora ou titor, o curso académico, a convocatoria e a titulación.
 - Os epígrafes seguirán a enumeración árabe co seguinte formato: 1. Maiúscula grosa. 1.1 Minúscula grosa. 1.1.1 Minúscula grosa cursiva. a) Minúscula cursiva.
 - As citas e referencias bibliográficas deben seguir as pautas máis comúns ás que se adaptan as investigacións xurídicas. O alumnado interesado atopará máis detalles sobre esta cuestión nas páxinas 21 e seguintes da NITFG.
 - Nos TFG debe incluírse un epígrafe final no que se recolla toda a bibliografía, ordenada alfabeticamente, que se consultou para a súa elaboración.
 - As notas ao pé irán incluídas ao longo do texto, segundo se vaian precisando, e non ao final do traballo.
-